

2 - 18Α, 1999

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β', τεύχος 162, Παρασκευή 10 Οκτώβρη 1990

Δρχ. 25

ΠΟΛΕΜΟΣ ΙΡΑΚ-ΙΡΑΝ:
συνέντευξη του Μπανι Σαντρ

ΠΟΛΩΝΙΑ

Αντρέι Βαίντα
το καθήκον του καλλιτέχνη

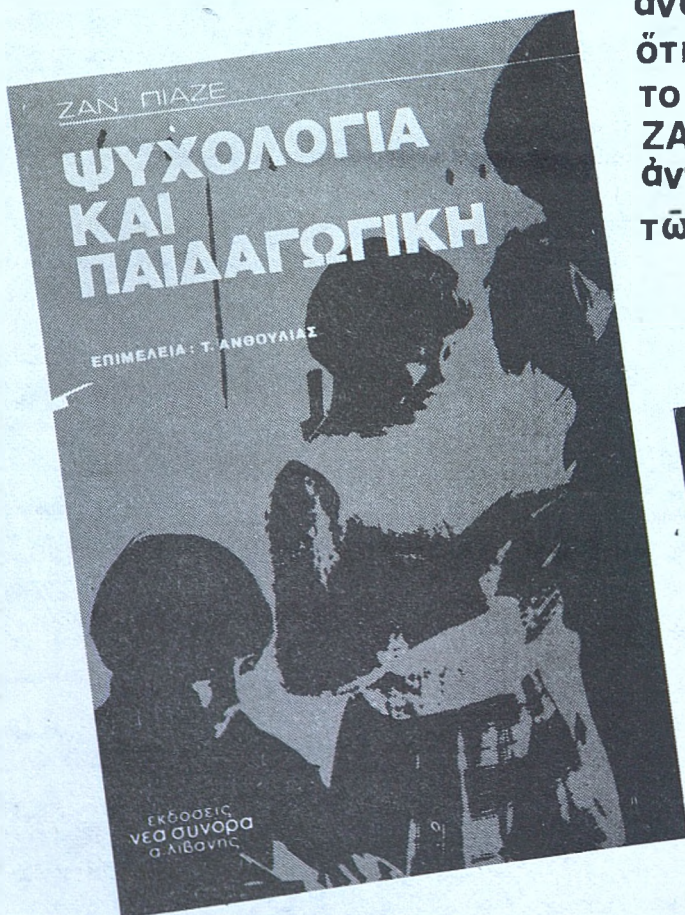
ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΟΙ:
η πολιτική της P.L.O.

ΑΝΤ.ΛΙΒΑΝΗΣ & ΣΙΑ "ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ,"

ΣΟΛΩΝΟΣ 94, τηλ.: 36 10 589

Πρίν περίπου 15 ημέρες ο ZAN ΠΙΑΖΕ, πού χάραξε μέ τό πέρασμά του τή νέα πορεία καί αναζήτηση γύρω από τήν ΠΑΙΔΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ, ἔφυγε ἀπό τή ζωή. Τό ἔργο του, ὅμως, θά παραμείνει καί θά καθοδηγεῖ ψυχολόγους, ἐκπαιδευτικούς, γονεῖς. Οἱ ἐκδόσεις μας εἶχαν μέ προσοχή ἐπιλέξει ἀπό τά ἔργα του δύο, θεωρώντας τα ἀπό τά βασικότερα στήν ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ καί τήν ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ: τά ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ καί τό ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ. Τά παραδίδουμε σήμερα στό

ἀναγνωστικό κοινό μέ τήν πεποίθηση ὅτι συμβάλλουμε στά ὁράματα καί τούς στόχους τοῦ μεγάλου ZAN ΠΙΑΖΕ, γιά μιά σωστότερη ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων τοῦ παιδιοῦ.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

- **ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ**

τοῦ ΠΕΤΕΡ ΧΟΦΣΤΑΤΤΕΡ
μέ ἐπιμέλεια ΒΑΣ. Ι. ΦΙΛΙΑ

- **Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΟΨΗ ΤΗΣ ΗΓΕΣΙΑΣ**

τοῦ ΝΙΚΟΥ ΣΚΟΥΛΑ

Περίοδος Β
Χρόνος 6ος
Τεύχος 162

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60, Αθήνα 601
τηλ. 732.713 - 732.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ	4
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ	5
ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	6
Γ. ΚΑΛΑΪΤΖΗ: Αύτά	8
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	
Δυτική Γερμανία-Η.Π.Α.	9
ΑΝΤΙΘΕΜΑ	
ΔΗΜ. ΧΑΤΖΗ: Ρεμβασμός τόν Δεκα- πενταύγουστο	10
ΡΕΠΟΡΤΕΡ: Οι φυγόστρατοι "Έλληνες διπλωμάτες"	12
Κ. ΚΙΤΣΟΥ: Τά οικονομικά του Τύπου ..	14
Κ. ΜΑΝΙΑΤΗ: Τά «πεπραγμένα» της ΕΡΤ: Πέρα από τό σκάνδαλο	17
ΡΟΥΚΟΥΣΟΥΝ ΚΑΦΤΑΝ: "Έθνη υπό κατασκευήν καί παγκόσμια ανάφλεξη ΣΟΦΙΑΣ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ: "Ανταπό- κριση από τήν Τεχεράνη. Καί συνέ- ντευξη μέ τόν Πρόεδρο του Ιράν Μπανί Σάντρ	22
AZIZ ΣΑΦΙΕΧ: «Δέν θά γίνουμε οί έρυ- θρόδεροι της Μέσης Ανατολής»	28
ΠΟΛΩΝΙΑ	
Ν. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗ: Τοπίο μετά τίς άπεργίες	30
Ν. ΓΙΑΝΝΑΔΑΚΗ: Solidarnosc — ση- μειώσεις στό περιθώριο	32
Α. ΒΑΪΝΤΑ: Τό καθήκον του καλλιτέ- χνη: Νά πεί τήν αλήθεια	33
Α. ΣΤΑΓΚΟΥ:	
Τό πολωνικό έργατικό κίνημα	35
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	38
Γ. ΓΑΒΡΙΗΛ: Οί «Μέδουσες» της πρω- τοπορίας	40
Γ. ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ: Άνάμεσα Πεντέλης καί Θεσσαλονίκης	42
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	46
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	48
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ 12 ΤΟΜΟΥ	51

Στό επόμενο τεύχος:

ΕΙΔΙΚΗ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

του Χ. Κουντουρτζιόγλου

ΔΥΣΚΟΛΕΣ ΩΡΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ

ΤΗΝ ΩΡΑ πού γράφον ται τούτες οί γραμμές, δέν διαφαίνεται καμιά
άμηση καί ρεαλιστική προοπτική ειρηνευτικής διαδικασίας μεταξύ
Ιράκ καί Ιράν. Φαίνεται πώς γιά άλλη μιά φορά θά άφεθεί ή άπόφαση
στά όπλα, καί όταν κριθεί πώς υπάρχουν άμοιβαία διαπραγματευτικά
"άτού" ή προσχήματα, θά όδηγηθούμε σε κάποια έπισφαλή άνακωχή. Τά
σύνορα Ιράν - Ιράκ, θά προσδιορίζουν γιά ένα χρονικό διάστημα πού
δέν μπορεί νά προκαθοριστεί, τή νέα έστία έντασης στην περιοχή, θά
άποτελέσουν τό γεωγραφικό τόπο, όπου θά διασταυρώνονται
άντ ιμπεριαλιστικά κινήματα, αίτήματα έθνικής όλοκληρώσης,
ιμπεριαλιστικές μεθοδεύσεις καί ίσορροπία έπιρροών τών υπερδυνάμεων.
Μέ λίγα λόγια, ή ειρήνη του κόσμου θά κρίνεται διαρκώς σε μιά
διελκυστίνδα άναδιάταξης ζωνών έπιρροής, μέ πολλαπλασιασμό τών
σημείων τριβής καί τών κινδύνων - καί όχι μόνο τοπικών έμπλοκών.

ΜΕΣΑ σ'αυτό τό πλαίσιο, μέ τήν ταυτόχρονη έκκρεμότητα του Μεσανατολικού,
τήν έμπλοκή του Αφγανιστάν, τά "δικά" μας θέματα φωτίζονται διαφορετικά:
Η Κύπρος, ή ελληνoturkική διένεξη γιά τό Αίγαίο, γίνονται τμήμα
αύτης της άλυσίδας, πού κόμπο - κόμπο, θά έπιδιωχθεί νά όδηγηθεί σε μιά
"τάξη". "Τάξη", πού όλοι ξέρουμε πώς πολύ σπάνια λαμβάνει ύπόψη τή
θέληση καί τά ζωτικά συμφέροντα τών μικρών λαών καί κρατών, πού συνήθως
έξαναγκάζονται, μέ τόν ένα ή άλλο τρόπο, νά προσχωρήσουν στη "λογική"της.

ΑΝ ΤΕΤΟΙΟ είναι τό σκηνικό πού μάς περιστοιχίζει, θά πρέπει νά πούμε
πώς ό τόπος δέν είναι μέ τόν καταλληλότερο τρόπο έξοπλισμένος καί
προετοιμασμένος νά αντιμετώπισει τήν όξεία κρίση πού προαναγγέλουν οί
έξελιξεις στον περίγυρό μας. Μιά κυβέρνηση της Δεξιός, χωρίς καν
σταθερή έσωτερική συνοχή στίς ταλαντευόμενες άποφάσεις της, δέν είναι
άσφαλώς ή καλύτερη έγγύηση καί άπάντηση στό αίτημα τών καιρών. Δέν
μπορείς όμως νά άσκεΐς πολιτική, ούτε μέ ύποθέσεις ούτε μέ εύχολόγια.
Πρέπει, λοιπόν, νά ύποστηριχθεί ή κυβέρνηση Ράλλη, σε όποιες δειλές, έστω,
αντιστάσεις προβάλλει στίς άμερικανονατοϊκές έπιβουλές, ως προς τά
έθνικά μας ζητήματα. Πρέπει όμως παράλληλα, σταθερά καί άμετακίνητα, οί
προοδευτικές δυνάμεις νά καταδείχνουν τό άδιέξοδο στό όποιο όδηγούν
οί κυρίαρχες έπιλογές της Δεξιός. Καί πρέπει, νά προετοιμάζουν μέ
σοβαρότητα ύπευθυνότητα αλλά καί τόλμη, σε κοινωνικό καί πολιτικό
έπίπεδο, τήν άλλη εκείνη πολιτική, πού θά άποτελεί έγγύηση της
περιφρούρησης τών έθνικών καί λαϊκών συμφερόντων.

ΦΑΙΝΕΤΑΙ πώς μπαίνουμε σε μιά έντελώς νέα περίοδο της μεταπολεμικής
ίστορίας, όπου τό status πού σε γενικές γραμμές διαμόρφωσε ό Β'
Παγκόσμιος Πόλεμος τείνει νά μεταβληθεί ριζικά. Όπως έδειξε
άλυσίδα παραδειγμάτων από τό Βιετνάμ ως τό Λίβανο, καμιά τάξη
πραγμάτων δέν μπορεί νά θεωρηθεί δεδομένη, άναλλοίωτη καί σταθερή.
Περνάμε σε μιά περίοδο διεθνούς ρευστότητας, όπου ό πολλαπλασιασμός
τών αυτόνομων κέντρων θά συγχρούεται όλο καί σκληρότερα μέ τή
λογική της συγκυριαρχίας τών υπερδυνάμεων.

Σ'ΑΥΤΟ τόν όρίζοντα, γίνεται όλο καί σαφέστερη ή άνάγκη, κάθε
πολιτική πρόταση καί προοπτική άλλαγής νά στηρίζεται στην πιό πλατιά
καί ενεργητική λαϊκή συναίνεση καί συμμετοχή.

αντι

Οι Έσωτερικές συνέπειες της όμοφωνίας προς τὰ ἔξω

ΟΤΑΝ ἡ πρώτη κυβέρνηση Καραμανλῆ, ἐκείνη τῆς μεταπολίτευσης πού αὐτοονομάσθηκε αὐθαίρετα — ἀφοῦ δέν περιλάμβανε καμιά γνήσια δύναμη τῆς Ἀριστερᾶς — «ἐθνικῆς ἐνότητας», ἀποχώρησε ἀπό τό στρατιωτικό σκέλος τοῦ ΝΑΤΟ, ἀναπτύχθηκαν ρητά ἢ στά παρασκήνια δύο ἐκδοχές.

Ἡ ΑΙΣΙΟΔΟΞΗ, πού ἐβλεπε αὐτή τήν ἀποχώρηση σάν ἓνα πρῶτο βῆμα γιά τήν ἀποδέσμευση τῆς Ἑλλάδας ἀπό τόν ἐπιθετικό στρατιωτικό συνασπισμό τῆς Δύσης, πού εἶχε ἐκθρέψει τή δικτατορία καί στάθηκε ἀνίκανη νά χαλιναγωγῇ τίς ἐπεκτατικές ὁρέξεις τῶν Τούρκων στρατοκρατῶν.

Ἡ ΑΠΑΙΣΙΟΔΟΞΗ, πού δυσπιστοῦσε καί θεωροῦσε ὅτι ἡ διπλωματική κίνηση τῆς ἐλληνικῆς Δεξιᾶς, στήν καλύτερη περίπτωση ἦταν μιά ἀφελῆς μπλόφα γιά νά ἐκβιαστοῦν οἱ διεθνεῖς τῆς προστάτες στό βαθμό πού εἶχαν παραμελήσει τίς ἀπόψεις τῆς Ἀθήνας, καί στή χειρότερη, ἓνα συμφωνημένο σατανικό κόλπο γιά νά ἀφοπλιστεῖ ἡ λαϊκή ἀντίδραση πρὸς τήν ἐπαχθὴ νατοϊκὴ παρουσία καί τίς τραγικές, πρόσφατες τότε, συνέπειές τῆς. Ἄν ἡ δευτέρα ἐκδοχὴ μοιάζει ἀπίθανη, ὑπῆρξαν πολλοὶ πού ὑποστήριζαν π.χ. ὅτι ἤξεραν πὼς τήν ἰδέα τήν εἶχε ρίξει ὁ κ. Ἀβέρωφ τότε, στίς δύσκολες στιγμές τοῦ Ἀττίλα 2, λέγοντας:

«Καὶ δέν λέμε ὅτι φεύγουμε ἀπὸ τό στρατιωτικό ΝΑΤΟ νά τοὺς ἐκβιάσουμε...».

ΟΠΩΣΔΗΠΟΤΕ, βρεθήκαμε ἔξω ἀπὸ τό στρατιωτικό σκέλος. Αὐτό, ὅμως, σήμαινε — ὅπως κι ὅταν ἡ ΕΟΚ ἐπὶ δικτατορίας πᾶν ὡσεὶ τὴ σύνδεση — ὅτι ἡ σχέση μέ τό πολιτικό ΝΑΤΟ λειτουργοῦσε ἀποκλειστικά πρὸς ὄφελος τῆς συμμαχίας, χωρίς κανένα πιά οὐσιαστικό πλεονέκτημα γιά μᾶς. Ἐνῶ, δηλαδή, τό ΝΑΤΟ διατηροῦσε τόν ἐλλαδικό χῶρο σάν ἐπιχειρήματα στή στρατηγικὴ σκακιέρα — χάρις στήν ἀνεμπόδιστη λειτουργία τῶν ἀμερικανικῶν βάσεων πού ὑπάρχουν στό ἔδαφός μας — ἡ Ἑλλάδα δέν εἶχε πιά δικαίωμα στά ὅπλα καί τὰ ἐφόδια πού μοιράζονται σέ ὅσους ἐταίρους δέν διαθέτουν αὐτοδύναμη πολεμικὴ βιομηχανία.

ΠΑΓΙΔΕΥΜΕΝΗ στή μονόπλευρη ἐξωτερικὴ τῆς πολιτικῆς, ἦταν φυσικό ἡ «Ν. Δ.» νά ἀντιστρέψει βαθμιαία τὴ λογικὴ σειρά τῶν γεγονότων. Ἀπὸ μέσον γιά νά ἐπιτευχθεῖ ἡ ἀνατροπὴ τῆς τουρκικῆς κατοχῆς τῆς μισῆς Κύπρου, ἡ ἀποχώρηση ἀπὸ τό στρατιωτικό σκέλος τοῦ ΝΑΤΟ ἔγινε τό πρῶτο καί τό πιό καίριο πρόβλημα τῆς ἐξωτερικῆς μας πολιτικῆς. Ἡ ἐπ'ανένταξή ἔγινε, ἀπὸ διαπραγματευτικό ἐπιχείρημα, αὐτοσκοπός. Φθάσαμε, ἔτσι, στό σημερινό σημεῖο νά λέμε ὅτι ἂν δέν ἐπιτευχθεῖ αὐτοῦ τοῦ εἶδους ἡ ὁμαλοποίηση τῆς στρατιωτικῆς ἐξάρτησής μας, δύο μῆνες τουλάχιστον πρὶν ἀπὸ τίς ἐκλογές, θά κλείσει ἡ κυβέρνηση τίς ἀμερικανικές βάσεις «πού δέν νοεῖται ἡ λειτουργία του ἐκτὸς τοῦ στρατιωτικοῦ σκέλους τοῦ ΝΑΤΟ».

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ἀπειρα θά μπορούσε νά θέσει κανεὶς γιά αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὴ μεθόδευση καί γιά τίς εὐθύνες πού δημιουργεῖ. Φοβούμεστε ὅμως πὼς, ὅπως ἔχει συμβεῖ καί στό παρελθόν, ἡ ἐλληνικὴ Δεξιὰ μᾶς ἔχει ὀδηγήσει πιά σέ ἓνα πανεθνικὸ ἀδιέξοδο. Καί τώρα μᾶς καλεῖ ὅλους νά δώσουμε ἓνα χέρι γιά νά τὴν στηρίξουμε στήν ἐξουσία, σάν μόνη ἱκανὴ νά βρεῖ μιά λύση στά προβλήματα πού ἡ ἴδια τῆς ἡ πολιτικὴ ἔχει δημιουργήσει.

ΟΤΑΝ μάλιστα πολιτικές ἐκδηλώσεις, ὅπως τό ταξίδι τοῦ κ. Μητσοτάκη, προετοιμάζονται μέ τόση ἐπιμέλεια μέ τέτοιο πλοῦτο διαδόσεων, μέ τόση ἔνταση τυμπανοκρουσῶν καί — γιὰτί ὄχι, ἄς τό ποῦμε — μέ τόσο ἐντυπωσιακὸ ἀριθμὸ προσκε-

κλημένων δημοσιογράφων, ἔχουμε κάθε δικαίωμα νά ὑποθέσουμε ὅτι οἱ διοργανωτὲς τοὺς ἔχουν περιλάβει στὸν προγραμματισμὸ ὁρισμένους στόχους ἐσωτερικῆς κατανάλωσης. Αὐτό, βέβαια, ἀδυνατίζει κάπως τὴ σοβαρότητα τῶν θέσεων πού προβάλλονται διεθνῶς, ἀλλὰ ἄς μὴν ἔχουμε ὑπερβολικές ἀπαιτήσεις. Στὸ κάτω κάτω, εἶναι λογικὸ καί σύνηθες στήν κοινοβουλευτικὴ δημοκρατία, ὅταν προσεγγίζουν τὰ ἐκλογικὰ τέρμινα νά ἐπιδιώκεται ἡ δημιουργία ἐντυπώσεων, πού εἶναι δυνατό νά ἔχουν εὐνοϊκές ἐπιπτώσεις καί στά ἐκλογικὰ ἀποτελέσματα.

ΕΙΝΑΙ ΦΥΣΙΚΟ, οἱ δυνάμεις τῆς ἀντιπολίτευσης, χωρὶς ἐξαίρεση, νά ἀρνοῦνται νά πέσουν σ' αὐτὴ τὴν παγίδα. Πέρα ἀπὸ τίς ἐντυπώσεις «ἐθνικῆς ὁμοφωνίας» πού προσπαθοῦν νά δημιουργήσουν — γιά λόγους πού θά εἶχαμε τό δικαίωμα νά θεωρήσουμε τουλάχιστον σκοτεινοὺς — ὁρισμένα δημοσιογραφικὰ συγκροτήματα, εἶναι σαφές ὅτι ἡ ὑποστήριξη τῆς κυβέρνησης, στό βαθμὸ πού δέν ὑποκύπτει στοὺς ἀμερικανικοὺς καί νατοϊκοὺς ἐκβιασμούς, εἶναι γιά τὴν ἀξιωματικὴ ἀντιπολίτευση καί τὰ ἄλλα κόμματα τῆς Ἀριστερᾶς ἐνταγμένη σέ μιά ἐντελῶς διαφορετικὴ προβληματικὴ ἀπὸ ἐκείνη τῆς «Ν.Δ.».

ΑΥΤΟ ΠΟΥ ἡ Δεξιὰ θεωρεῖ περίπου ἰσοδύναμο μέ ἐθνικὴ καταστροφή, τὴν ὀριστικὴ, δηλαδή, ἀπαγκίστρωση ἀπὸ τό ΝΑΤΟ καί τὴν ἀποπομπὴ τῶν ἀμερικανικῶν βάσεων, ἡ ἀντιπολίτευση τό θεωρεῖ στοιχειώδη προϋπόθεση γιά μιά ἀδέσμευτη πολιτικὴ πού θά προστατεύει τὰ ἐθνικὰ δίκαια καί τὴν ἐδαφικὴ ἀκεραιότητα τῆς χώρας. Ὑπάρχει, λοιπόν, μιά ἐθνικὴ ἐνότητα. Ἀλλὰ δέν περιλαμβάνει τὴ «Ν.Δ.». Περιορίζεται στή συσπείρωση μιᾶς μεγάλης πλειοψηφίας Ἑλλήνων, γύρω ἀπὸ τό αἷμα ὀριστικῆς ἀποχώρησης ἀπὸ τό δυτικὸ στρατοκρατικὸ μπλόκ.

ΑΦΕΛΕΙΑ θά ἦταν, ἐπομένως, τὴ στιγμὴ πού τό κυβερνητικὸ κόμμα ἀναγκάζεται νά ἐπωμισθεῖ, μπροστὰ σέ ὅλο τό λαό, τίς ὀδυνηρὲς συνέπειες τῆς πολιτικῆς του, νά πλειοδοτήσει ἡ ἀντιπολίτευση ἀνεύθυνα καί κραυγαλέα. Ἐνῶ, ἀντίθετα, ὁ τρόπος μέ τὸν ὁποῖο, ἰδιαίτερα ὁ Πρόεδρος τοῦ ΠΑΣΟΚ, κατάφερε νά ἀντιστρέψει τὴν μάχη ἐντυπώσεων πού ἔδινε ἡ κυβέρνηση, ἦταν μιά ἀριστοτεχνικὴ ἐπίδειξη πολιτικῆς τακτικῆς.

ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ, ἡ ὑπεύθυνη καί μετριοπαθὴς αὐτὴ συμπεριφορὰ εἶχε τό πλεονέκτημα ὅτι ἐνισχύει ἀντικειμενικά τὴ διαπραγματευτικὴ θέση τῆς κυβέρνησης, στό ἐλάχιστο καί βραχυπρόθεσμο μέτωπο τῶν ἐνδονατοϊκῶν διαπραγματεύσεων. Ἄν ἡ κυβέρνηση «δέν μπλοφάρει», ὅπως ἀναγνώρισαν, λίγο πολὺ, ὅλοι οἱ παρατηρητὲς, δέν θά ἔχει κανένα παράπονο, οὔτε θά μπορεῖ νά ἐπιρρίψει τίς εὐθύνες γιά τὴν ἀποτυχία τῆς στοῦ λαοῦ καί στίς δυνάμεις πού τὸν ἐκφράζουν.

ΑΠΟ ΤΗΝ πλευρὰ τῆς ἀντιπολίτευσης, λοιπόν, κανένα πρόβλημα. Καί συνοχὴ ὑφίσταται καί συνέπεια ἐπιδεικνύεται καί εὐλύγιστη προσαρμογὴ στίς ἀπαιτήσεις ἐπιδείξεως κάποιου εἶδους συμπαρατάξεως, γιά διαπραγματευτικούς λόγους.

Ἡ ΑΧΙΛΛΕΙΟΣ πτέρνα τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς βρίσκεται ἀλλοῦ. Στὴ στάση καί τίς διασυνδέσεις σημαντικῶν στελεχῶν τῆς, πού προσφέρουν μιά πρόσβαση γιά ὑπονόμευση, διάβρωση καί τελικὰ ἀνατροπὴ τῆς κυβέρνησης.

ΚΑΙ ΒΕΒΑΙΑ, τό ζήτημα δέν εἶναι ἡ ἀντικατάσταση, μέ βάση τὴ λαϊκὴ ἐντολή, μιᾶς κυβέρνησης ἀπὸ μίαν ἄλλη. Καί μιᾶς πολιτικῆς πού παραπαεῖ, ἀπὸ μιά τολμηρὴ προώθηση τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων σέ πιὸ ἀποσαφηνισμένες θέσεις. Καί γιά νά

είμαστε σαφέστεροι, πιστεύουμε ότι δεν θα δημιουργούσε κινδύνους για τις επιδιώξεις της χώρας σε διεθνές επίπεδο, αν η «Ν.Δ.» έχανε τις εκλογές και μία κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, με ή χωρίς την υποστήριξη των άλλων κομμάτων της αντιπολίτευσης, αποφάσιζε να εγκαταλείψει οριστικά και χωρίς επιστροφή, το ΝΑΤΟ και απαγόρευε τη λειτουργία κάθε είδους βάσεων και στρατιωτικών διευκολύνσεων στο έδαφός μας. Υποστηρίζουμε πάντα ότι η Δεξιά χρησιμοποίησε συστηματικά αυτό που ή κατηχητής Γ. Τενεκίδης έχει ονομάσει το «σύμπλεγμα του Ναυαρίνου», για να ευνουχίσει πολιτικά το λαό. Για να τον πείσει ότι, δηθεν, η χώρα, αν την εγκαταλείψουν οι εκάστοτε «προστάτες» της θύνουσας τάξης, είναι οριστικά και ανεπανόρθωτα χαμένη. Ένω, συνήθως, συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Όλες οι επιτυχίες αυτής της μικρής χώρας σε διεθνές επίπεδο, οφείλονται στις σπάνιες στιγμές, όπου η ανώτατη εξουσία μας κατάφερε να κατακτήσει μία ελάχιστη αυτονομία κινήσεων.

ΑΚΟΜΑ και τό φοβήτρο του εμπάργκο δπλων και πολεμοφοδίων είναι, σε μεγάλο βαθμό, ένας μύθος στις σημερινές διεθνείς συνθήκες. Μία ελληνική κυβέρνηση με ουδετερόφιλες τάσεις δεν θα είχε καν ανάγκη να καταφύγει — τουλάχιστον σε μεγάλη έκταση — στον πάντα πρόθυμο να πουλήσει ή να παραχωρήσει όπλα ανατολικό συνασπισμό. Τό Ιράν διεξάγει ολόκληρο πόλεμο με προμήθειες που προέρχονται αποκλειστικά από την ελεύθερη διεθνή αγορά πολεμικού υλικού.

ΚΙΝΔΥΝΟΣ για τα εθνικά συμφέροντα θά υπήρχε και έσωτερική ανωμαλία με ανυπολόγιστες συνέπειες θά είχαμε να αντιμετωπίσουμε, όχι αν ή κυβέρνηση Ράλλη έπεφτε μετά από εκλογές και αφού ή λαϊκή έτυμηση θά είχε προστάξει μιάν αλλαγή διεθνούς προσανατολισμού. Άλλά, αν μιá συνωμοσία στους προθάλαμους του σεραγιού της Δεξιάς, μέσα από διασπάσεις, τελεσίγραφα και εκβιασμούς, οδηγούσε σε μιá κρίση θεσμών και προσώπων. Μία κρίση ανάλογη με εκείνη που μās οδήγησε στον Άπριλη του 1967.

ΥΠΑΡΧΟΥΝ, δυστυχώς, οι ένδειξεις και πληθαίνουν οι πληροφορίες ότι ό κ. Άβέρωφ, παίζοντας την τελευταία σκηνή της καριέρας που τον οδήγησε από άποτυχία σε άποτυχία στο θλιβερό ρόλο του κομπάρσου των νατοϊκών σχεδίων, έχει ήδη θέσει ύποψηφιότητα για να προσωποποιήσει τά σχέδια της ανωμαλίας. Είναι χαρακτηριστική ή δήλωσή του προς τον Τζόουνς για «τους δεσμούς αίματος» που μās συνδέουν με τους Άμερικάνους (...και τους Αυστραλούς) έμās τους φτωχούς απομονωμένους Έλληνες που δεν είμαστε ούτε Σλάβοι, ούτε Λατίνοι, ούτε τίποτα άλλο και ψάχνουμε...για φυλετική συγγένεια. Πραγματοποιώντας, έτσι, μιάν υπέρβαση της πολιτικής, ό Υπουργός Έθνικής Άμύνης τοποθέτησε ήδη τον έαυτό του σε ένα έξωκοινοβουλευτικό χώρο. Στο μυθικό κόσμο της φυλετικής παράνοιας, όπου άργά ή γρήγορα συναντιούνται όλα τά άκροδεξιά απολυταρχικά στοιχεία.

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ είναι, λοιπόν, πώς άνέχεται ό κ. Ράλλης να υπονομεύεται τόσο κατάφωρα ή έξωτερική πολιτική της κυβέρνησης, άκριβώς την κρίσιμη στιγμή, που διεξάγονται, τέτοιας σημασίας, διεθνείς διαπραγματεύσεις. Κι άκόμα, πώς είναι δυνατόν να άφήνεται — για πολλοστή φορά θά ρωτήσουμε — τό Υπουργείο Έθνικής Άμύνης σε τόσο επικίνδυνα και παράταιρα χέρια.

Η ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗ στάθηκε στο ύψος των περιστάσεων. Άς δείξει, έπί τέλους, και ή κυβέρνηση στοιχειώδη συνέπεια προς την πολιτική που ή ίδια διακηρύττει.

ΑΠΟΠΕΜΠΟΝΤΑΣ από την κυβέρνηση τον κ. Άβέρωφ, πριν προλάβει να χρησιμοποιήσει τό έγχειρίδιο που δεν παίρνει καν τον κόπο να κρύψει λιά.

ΚΑΙ ΕΠΙΣΠΕΥΔΟΝΤΑΣ, μετά από συνεννόηση με την αντιπολίτευση, τό χρόνο των εκλογών που θά επιτρέψουν στο λαό να πεί τη γνώμη του για τό μελλοντικό διεθνή προσανατολισμό της χώρας.

ΑΝΤΙΛΟΓΟΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ Πέμπτη 25

● Σέ άρθρο της «Πράβδα» για την Τουρκία, άναγνωρίζονται σάν «θετικά στοιχεία» της στρατιωτικής κυβέρνησης ή «καταστολή της τρομοκρατίας των δεξιών και των άριστεριστών» και ή «επανάληψη των συνδικάτων».

Παρασκευή 26

● Ένώ συνεχίζονται σφοδρές μάχες στο πολεμικό μέτωπο Ιράν - Ιράκ και ή Σοβιετική Ένωση κατηγορεί τά «μεσολαβητικές για «τυχοδιωκτικά σχέδια» στην περιοχή, οι δύο έμπόλεμοι δέχτηκαν τις «μεσολαβητικές υπηρεσίες» δύο ήγετικών στελεχών της 40μελούς Ισλαμικής Διάσκεψης, του Προέδρου του Πακιστάν και του Τυνήσιου Γεν. Γραμματέως της διάσκεψης Χαμίμπ Σατί.

● Μετά την άποχώρηση (χθές) των αντιπροσώπων της ΕΦΕΕ, από την Έπιτροπή Πρυτάνεων όπου συζητείται ό νόμος - πλαίσιο για τά ΑΕΙ, παρόμοια άπόφαση πήραν και οι αντιπρόσωποι του ΕΔΠ.

Σάββατο 27

● Σέ κρίσιμη φάση θεωρούνται ότι βρίσκονται οι συζητήσεις μεταξύ του Κ. Μητσotάκη και του Ε. Μάσκι, καθώς ό Άμερικανός Υπουργός Έξωτερικών άποσύνδεσε τό πρόβλημα της λειτουργίας των άμερικανικών βάσεων στην Ελλάδα από την επανένταξη της χώρας στο ΝΑΤΟ, προσπαθώντας να πείσει τον Έλληνα συνάδελφό του για τη «ζωτική σημασία» που έχουν οι βάσεις της χώρας στο χώρο της Μεσογείου.

Δευτέρα 29

● Τή «δυσάρεσκειά» τους εκφράζουν έπίσημα κύκλοι της Άμερικής για τη «σκληρή» στάση της ελληνικής κυβέρνησης, μέσω του Υπουργού Έξωτερικών κ. Μητσotάκη, στο θέμα της λειτουργίας των άμερικανικών βάσεων στην Ελλάδα.

● Ένώ τό Ιράν άπειλεί με επέκταση του πολέμου σε ολόκληρο τον Περσικό Κόλπο-άν δεν σταματήσουν την υποστήριξη τους προς τό Ιράκ, την Ιορδανία, τά Ένωμένα Άραβικά Εμιράτα και τό Κουβέιτ-συνεχίζονται οι πολλαπλές μεσολαβητικές πρωτοβουλίες για την κατάπαυση του πυρός.

Τρίτη 30

● Τό ένδεχόμενο της άμεσης επέμβασης των ΗΠΑ στην περιοχή του Περσικού έπικαλέστηκε ό Πρόεδρος Κάρτερ, μιλώντας προς τά μέλη του Κογκρέσου, συναρτώντας τη θέση του αυτή με τά «σημαντικά προβλήματα για τη χώρα» που δημιουργεί ό πόλεμος Ιράν - Ιράκ.

● Ένώ ό κ. Μητσotάκης δηλώνει ότι τό θέμα της επανένταξης στο ΝΑΤΟ θά πρέπει να λυθεί «πολύ πριν τις εκλογές», ή ελληνική κυβέρνηση ζητούσε διευκρινίσεις από τό Στέιτ

Ντιπάρτμεντ για δήλωση εκπροσώπου του σύμφωνα με την όποία «...ό κ. Ράλλης αντιμετώπιζει όξεία αντιπολίτευση στους κόλπους του κόμματός του».

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ Τετάρτη 1

● Υπερψηφίζεται στο συνέδριο του Έργατικού Κόμματος της Άγγλιας ή πρόταση της άριστερης πτέρυγας του να άποσυρθεί ή Άγγλια άπ' την ΕΟΚ ή άπόφαση αυτή θορύβησε τη σοσιαλιστική ομάδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Πέμπτη 2

● Με άνακοίνωσή της, ή ΕΦΕΕ άπορρίπτει τό νομο-πλαίσιο για τά ΑΕΙ, σάν αντίθετο με τις θέσεις του 10ου Πανοποδαστικού Συνεδρίου και καλεί τους φοιτητές να άγωνιστούν για την κατάκτηση ενός δημοκρατικού καταστατικού χάρτη στα ΑΕΙ.

● Την ανάγκη για «έθνική όμοψυχία» ύπογραμίζει ή άνακοίνωση του ΠΑΣΟΚ ότι «θά υποστηρίξει ένεργά κάθε εilikρινή προσπάθεια αντιμετώπισης των Νατοϊκών έκβιασμών». Άντίθετος με την άποψη αυτή έμφανίζεται ό κ. Ζίγδης...

Παρασκευή 3

● Άπαγορεύεται ή είσαγωγή κρεάτων από Γαλλία, Ιταλία, Όλλανδία, και Βέλγιο, μετά τις καταγγελίες για ύπαρξη οίστρογόνων ουσιών στα κρέατα που εισάγονται από τις παραπάνω χώρες.

● Πληροφορίες της γαλλικής έφημερίδας της έξωκοινοβουλευτικής άριστερας «Λιμπερασόν» άναφέρουν ότι στην Κωνσταντινούπολη συγκροτήθηκε κοινό μέτωπο των όργανώσεων της άκρας άριστερας για τό συντονισμό της δράσης εναντίον του στρατιωτικού καθεστώτος.

● Έπιτυχία σημειώνει ή στάση εργασίας στην Πολωνία που όργανώθηκε από την ανεξάρτητη έργατική συνομοσπονδία «Άλληλεγγύη».

Κυριακή 5

● Νικητής των εκλογών στη Γερμανία άναδειχίνεται ό συνασπισμός Σοσιαλδημοκρατών - Έλευθέρων Δημοκρατών.

Στις εκλογές της Πορτογαλίας, ό κεντροδεξιός συνασπισμός του Σά Καρνέιρο συγκεντρώνει τό 47,1% των ψήφων, κερδίζοντας 131 έδρες στη Βουλή.

Η «ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ» ΤΗΣ ΕΦΕΕ ΚΑΙ ΤΟ ΚΕΝΟ...

Τί μπορεί να υποδηλώνει η αποχώρηση ενός φορέα από κάποιο θεσμικό όργανο (έστω και άτυπο) και πώς μπορούν να ερμηνευθούν η συγκυρία και οι όροι κάτω από τους οποίους έγινε αυτή η αποχώρηση; Ο λόγος για την αποχώρηση της ΕΦΕΕ - αλλά και του ΕΔΠ - από την Έπιτροπή Πρυτάνεων, του όργανου μέσα από το οποίο η εξουσία υποχρεώθηκε, χρεώθηκε και προσαπεί να παροχετεύσει το «λόγο» της και τη νέα θεσμική της τάξη για τα ΑΕΙ, μετά την απόσυρση του ν. 815.

Όσο κι αν δεχτούμε τη σχετική αυτονομία της θεσμικής τάξης, είμαστε υποχρεωμένοι να δούμε την Έπιτροπή των Πρυτάνεων σαν ένα όργανο παράγωγο και υπάλληλο της δυναμικής του συσχετισμού δυνάμεων στον πανεπιστημιακό χώρο, σαν ένα πεδίο αντιθετικών λόγων, διαλόγων και αντιπαράθεσης των πολιτικών και στρατηγικών, που φορείς τους είναι το φοιτητικό κίνημα, το ΕΔΠ και το σώμα των τακτικών καθηγητών. Καί επειδή ένα όργανο δεν χαρακτηρίζεται από τη «φύση» του, αλλά από τις έσωτετικές του ίσορροπίες και τους έξωτερικούς όρους συγκρότησης και διαμόρφωσής του, λέμε, ότι η αποχώρηση από αυτό, σημαίνει δυσμενή, γι αυτόν που αποχωρεί, εξέλιξη στο συσχετισμό δυνάμεων, τόσο μέσα όσο και έξω από το έν λόγω όργανο (= Έπιτροπή Πρυτάνεων). Η αποχώρηση, δηλαδή, δεν σημαίνει, απλώς, άρνηση, αλλά και παραδοχή της παραδοχής ότι δεν είσασκούνται οι θέσεις και οι προτάσεις που κομίζει ο αποχωρών (άρα) δεν μπορεί να ανιχνευθεί κάποιος χώρος συμβιβασμού (γιατί τί άλλο σημαίνει συμμετοχή;) μεταξύ αντίπαλων στρατηγημάτων - αν υπάρχουν τέτοια - και θεωρήσεων. Καί, φυσικά, δεν συναινούμε στην άποψη ότι η συμμετοχή γίνεται για να «ξεσκεπαστούν» τα σχέδια της αντίδρασης» κ.ο.κ. Όποιος έχει μια τέτοια άποψη δεν χρεώνεται με κάποια συγκεκριμένη στρατηγική, αλλά, με μια πολιτική φαντασίωση, δεδομένου ότι η «αντίδραση» όμιλει τα σχέδιά της...

Θα περιοριζόμαστε σ' αυτή την περιγραφική έρμηνεία της αποχώρησης της ΕΦΕΕ και στα άπαισιόδοξα συμπεράσματά μας αν... το «κενό εκπροσώπησης» στην Έπιτροπή των Πρυτάνεων δεν ήταν δηλωτικό ενός άλλου κενού: κάτω από ποιούς όρους και σε ποιά συγκυρία έγινε η αποχώρηση; Μέ επικλήσεις στην «άγωνιστική συσπείρωση» των φοιτητών, θα άκουστέ κάπου η απάντηση: αυτή η συσπείρωση δεν υπήρχε, άραγε, όταν άρχισε η

συμμετοχή και για όσο διάστημα διάρκεσε; Η μήπως το καλοκαίρι σημαίνει έξ όρισμού κενό στην εκπροσώπηση και την πρακτική των φοιτητών; Κι αν συμβαίνει κάτι τέτοιο γιατί δεν έγινε καμιά προσπάθεια συσπείρωσης μετά τους μετεκλογικούς θριάμβους των παρατάξεων, τό χειμώνα; Η μήπως αυτό τό κενό όφείλεται στην «κούραση» από τις καταλήψεις του Δεκέμβρη, που «αυτές» ώστόσο απέσυραν τόν 815, έν απουσία ήγητόρων και ρητόρων... Καί, τέλος, ποιός έγγυάται την αντίκρουση ενός άλλου νόμου - πλασίου που δεν θά ίκανοποιεί ούτε στο ελάχιστο τις ανάγκες του πανεπιστημιακού έκδημοκρατισμού; Ποιός έγγυάται τη θεσμική κατοχύρωση του πιθανού ευνόικου συσχετισμού δυνάμεων στά Πανεπιστήμια, δηλαδή στίς πολιτικές σχέσεις των φορέων της πανεπιστημιακής κοινότητας;

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ Ο κ. ΣΤΑΜΑΤΗΣ

«Νά διαφυλάξουμε την οικογένεια, είναι θεσμός στατικός από τη φύση του, καμιά αλλαγή δεν πρέπει ν' άγγιξει την οικογένεια...».

Αυτά λέγονταν από τους νομικούς του Μουσολίνι στο πρώτο νομικό φασιστικό συνέδριο της Ρώμης τό 1932. Καί ο κ. Σταμάτης δεν θά αφήσει νά διαλυθεί η οικογένεια, είπε στίς γυναίκες που τον επισκέφθηκαν. Η ίδια άγωνία κατέχει πολλούς, άνάμεσα σ' άλλους και την Ένωση Κληρικών Έλλάδας.

«Έσείς δεν έχετε πρόεδρο στά Σωματεία σας;», είπε, άκόμα, ο κ. Σταμάτης στίς γυναίκες. Στόν κόσμο του κ. Σταμάτη χρειάζεται πάντα ένας πρόεδρος. Πόση άνασφάλεια, πόσος φόβος για τό θάνατο των πεθαμένων! Φόβος μήπως και δεν έξουσιάζουμε τη γυναίκα μας και τά παιδιά μας. Φόβος μήπως και καταπείσει τό τελευταίο «όχυρό», που δεν θρίσκειται πιά ούτε στο τελευταίο χωριό του Άγρινίου στή μορφή που παρουσιάζεται στο κεφάλι του κ. Σταμάτη.

Ο λόγος, φυσικά, για τίς ύπουργικές καντρίλιες γύρω από την εισήγηση της έπιτροπής Γαζή, που έπιχείρησε έναν έκουγχρονισμό του Οικογενειακού Δικαίου, μέ βάση την κλασική άνάγκη της συμπόρευσης του άστικού νομικού πλαισίου μέ τίς κυρίαρχες τάσεις της άστικής κοινωνικής άνάπτυξης. Ο κ. Σταμάτης, όμως, έχοντας κατά νου και τίς «εύρύτερες σκοπιμότητες» τόσο ιδεολογικές, όσο μικροπολιτικές και πρακτικές κοινωνικές, «πόνταρε» στο

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΠΛΑΘΟΥΝ ΤΟ ΜΠΑΡΟΥΤΙ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

σεις εργασίας; Θά κάνετε άπεργίες; Θά χρησιμοποιούσατε την... «έξ έλευθεριότητας ήμίωρον διακοπήν» δι' άλλους σκοπούς;

Δέν θά άξιζε μία τέτοια έταιρεία άφοσίωση... μέχρι θανάτου; Ναι, μέχρι θανάτου και δέν πρόκειται για ύπερβολή, άφου τά τρία άπίστευτα κείμενα που άκολουθούν έκφράζουν τίς άπόψεις της διεύθυνσης του έργοστασίου που διατηρεί τό ρεκόρ των θανατηφόρων άτυχημάτων στην Έλλάδα.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΥΡΙΤΙΔΟΠΟΙΕΙΟΥ &
ΚΑΛΥΚΟΠΟΙΕΙΟΥ
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1874
ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ: ΛΕΩΦΟΡΟΣ
ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ 1, ΑΘΗΝΑΙ 455Α

ΔΝΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΑΡ. ΠΡΩΤ. 16544
ΑΘΗΝΑΙ 22 Σεπτεμβρίου 1980

Μέ άφορμή την άπεργία που έγινε στίς 19.9.80 η Διοίκηση τηφ Έταιρείας άπευθύνεται και πάλι στο προσωπικό της μέ γνώμονα τό κοινό συμφέρον σε πραγματικά δύσκολες στιγμές και έπιθυμεί νά άπευθυνθεί σ' αυτό όχι μόνο για νά τό ένημερώσει αλλά και για νά άποφύγει κάθε ένδεχόμενη παρεξήγηση, και νά τονίσει ότι:

1. Η άπεργία είναι βέβαια δικαίωμα των εργαζομένων όταν άγνοούνται ή παραβιάζονται νόμιμα και άναφαίρετα δικαιώματά τους.
2. Σέ κάθε, όμως, αντίθετη περίπτωση που γίνεται καταχρηστική έκμετάλλευση του δικαιώματος άπεργίας και παρεμπόδιση του δικαίωματος εργασίας των άλλων, γίνεται όχι μόνο ζημία και στά συμφέροντα των εργαζομένων αλλά γίνεται και πράξη αντίθετη προς κάθε νομική και ήθική έννοια.

3. Είναι σ' όλους γνωστό ότι μέχρι σήμερα επιλύθηκαν ζωτικά και αξιόλογα προβλήματα γιατί η Διοίκηση της Έταιρείας πάντα μέσα στά

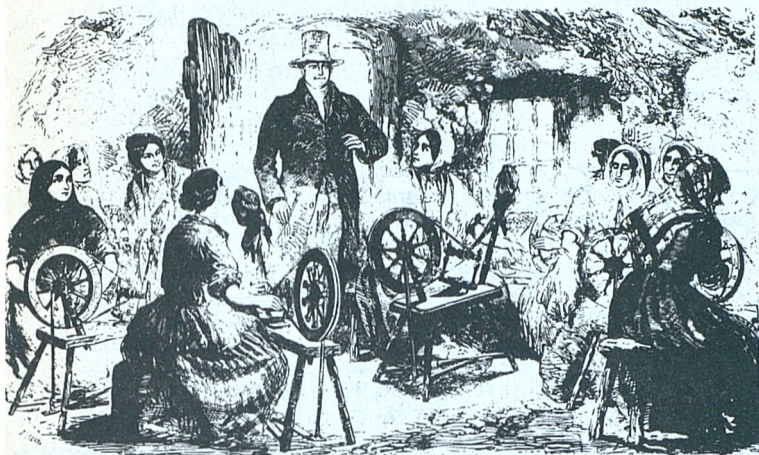

Δέν θά θέλατε κι έσείς νά εργάζεστε για μία έταιρεία που έχει «... άποδείξει... έμπράκτως τό συνεχές ενδιαφέρον της προς τούς εργαζόμενους», ή όποία σας παρέχει «... έξ έλευθεριότητας ήμίωρον διακοπή της εργασίας... προς τόν σκοπόν έξυπηρετήσεως όρισμένων

άναγκών...», και που λύνει τά ζητήματα του προσωπικού «πρίν δημιουργηθούν»!

Καί όλα αυτά παρά τό γεγονός ότι «... οι δυσκολίες που αντιμετώπιζει είναι τεράστιες και ή έπιβίωσή της άμφίβολη και προβληματική».

Θά κάνετε τότε έσείς στά-

ΑΜΑΡΤΑΝΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΜΗΔΕΝ ΜΕΤΑΝΟΟΥΝΤΕΣ

Είχαμε προδικάσει (ΑΝΤΙ, τχ. 160 στis «άντι-θέσεις» με τίτλο «Τό φιάσκο») την παταγώδη αποτυχία της χρονικής κάρτας που έσπευσαν άφελέστατα να εκδώσουν ταυτόχρονα, αλλά ο καθένας για λογαριασμό του, οι τρεις αιώνόβιοι, και άρνούμενοι πεισμώνως κάθε ένοποίηση, οργανισμοί που...δέν μās μεταφέρουν: ο ΗΛΠΑΠ, ο ΕΑΣ και ο ΗΣΑΠ.

Και ίδου που έρχεται η κυβέρνηση και μās λέει θριαμβευτικά ό-τι ένοποίησε τις κάρτες όλων αυτών των φορέων.

Χωρίς ούτε μία λέξη, βέβαια, για την άνικανότητά της να ένοποιήσει τους ίδιους τους φορείς. Χωρίς καμιά εξήγηση για τις πολιτικές ευθύνες που δημιουργούν τέτοιου είδους ασυνάρτητες και αντιφατικές αποφάσεις. Και βέβαια, χωρίς καμιά δικαιολογία για τα σημαντικά ποσά που πετάχθηκαν με όλα αυτά τα πηγαιν' έλα για έντυπα κλπ. και χωρίς καμιά λέξη συγνώμης για την ται-λαιπωρία του κοινού.

Έπανερχόμαστε, λοιπόν, για να δηλώσουμε ότι μετά από ένα μπακάλικο ύπολογισμό που οι «τεχνοκράτες» της δεξιάς φαίνεται ότι δέν είναι σέ θέση να κάνουν, νομίζουμε ότι και η νέα κάρτα θα είναι φιάσκο. Γιατί οι 700 δραχμές που ζητάει ο ΕΑΣ και του προ-καθάλλει τό κοινό κάθε πρώτη του μηνός είναι περισσότερες άπ' ό,τι ξοδεύει ο μέσος κάτοικος του λεκανοπέδιου με την τρέ-χουσα πληρωμή είσιτηρίων. Γιατί ένας εργαζόμενος — έχουν ά-ποφανθεί οι συγκοινωνιολόγοι — κάνει κατά μέσο όρο δύο δια-δρομές την ήμερα επί 25 ήμερες. Ξοδεύει, δηλαδή, μόνο 600 δραχ-μές στά λεωφορεία. Κι έπειδή τό σύστημα δημιουργεί τεράστιες ρευστότητες για τόν ΕΑΣ και προωθεί τις άστικές συγκοινωνίες, θά έπρεπε συγχρόνως - όπως συμβαίνει σέ όλες τις μεγαλουπό-λεις — να συνιστά ταυτόχρονα μία έκπτωση προς όφελος του κατα-ναλωτή. Νά μήν τιμάται, δηλαδή, πάνω άπό 500 δραχμές.

Αυτό κι ο ήλιθοδέστερος των 'Αθηναίων μπορεί να τό καταλά-βει. Και γι' αυτό δέν θά αγοράσει την MATZIP - KAPTA του ΕΑΣ. Οι μόνοι που τίποτα δέν κατάλαβαν ούτε θά καταλάβουν είναι οι φωστήρες του κράτους της Δεξιάς.

«μικρό σατράπη» που κρύβει μέσα του κάθε «Έλλην άρσενικός, και την τάση ύποταγής που φαντάζεται ότι «φύσει» διαθέτει κάθε «θλυκό». Έτσι, προβάλλει και πάλι τό άρχέτυπο του πατέρα - έ-ξουσιαστή, δίνοντας σέ κάθε καταπιεζόμενο τη δική του σατρα-πεία, (σέ βρίζει τό άφεντικό, δείρε τό παιδί σου) έπαναφέρει την προίκα, διατηρώντας την έμπορευματική πλευρά του γάμου, θε-μελιώνει με άκλόνητους δεσμούς ύποταγής την ύπαγωγή της γυ-ναίκας στο άντρα, που η έπιτροπή Γαζή έκρινε καταργητέα και άναχρονιστική.

Δέν ξέρουμε ως πού θά φθάσει, η προστασία της οίκογένειας άπό τόν κ. Σταμάτη. Του θυμίζουμε, πάντως, έπειδή είναι - ύπο-τίθεται - και νομικός, ότι ουδέποτε στην ιστορία των κοινωνιών, νόμος άνέτρεψε ή έστω άνέκοψε την κοινωνική εξέλιξη. Όσο για τό χαρακτήρα αυτής της εξέλιξης, αυτό είναι στα δικά μας χέρια' όλων, δηλαδή, όλων δέν άναγνωρίστηκαν ούτε και στόν «έκσυγ-χρονισμό» της έπιτροπής Γαζή και πιστεύουν πώς ώρίμασε ή στιγμή να υπάρξουν άπελευθερωμένες ανθρώπινες σχέσεις σέ μία έλεύθερη ανθρώπινη κοινωνία.

μέτρα της δυνατότητάς της τα έλυνε πριν δημιουργηθούν.

4. Αδιάφυστη έπιθεβαίωση των πιό πάνω είναι:

α) Η πραγματοποίηση αύξήσεων κάθε εξάμηνου όπως σάς ύποσχέ-θηκε η Έταιρεία χωρίς καμιά νο-μική ύποχρέωση γι' αυτό.

β) Η καθιέρωση επιδόματος παραγωγής και άλλων παρομοίων προκειμένου να ένισχυθούν οι ήμε-ρομίσθιοι.

γ) Η ένταξη του προσωπικού σέ ειδικό Ασφαλιστικό Φορέα με με-γάλα γι' αυτό οικονομικά όφέλη.

δ) Η άναδιοργάνωση των χώρων και του μηχανολογικού εξοπλισμού για την βελτίωση των συνθηκών έρ-γασίας.

ε) Η παροχή δανείων και κάθε άλλης οικονομικής διευκόλυνσης χωρίς καμιά οικονομική επιβάρ-υνση - ευεργετικά μέτρα μοναδικά στο χώρο της Βιομηχανίας.

στ) Και πάνω άπ' όλα τό γνωστό και άναντίρρητο ένδιαφέρον για κάθε μεμονωμένη περίπτωση.

Νά είστε βέβαιοι ότι η Διοίκηση της Έταιρείας θά συνεχίσει όπως και στο παρελθόν μέσα στα πλαίσια της δυνατότητός της την προσπά-θεια για να λύσει ζωτικά θέματα. Γι' αυτό ζητά την έμπιστοσύνη σας και

σας παρακαλεί να άφισωθείτε άπε-ρίσπαστοι στην εργασία σας για τό κοινό συμφέρον γιατί οι δυσκολίες που άντιμετωπίζει σήμερα η Έται-ρεία μας είναι τεράστιες και η έπι-βίωσή της άμφίβολη και προβλημα-τική.

Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΡΟΣΩΠΑΧΟΥ
ΣΔ/ΑΜ
ΑΘΗΝΑΙ 23η Σεπτεμβρίου 1980

Προς τό
Σωματείο Έργαζομένων εις τό Σ.Ε.Ε.

Έλάβαμε γνωσιν της άνακοινώ-σεώς σας διά της όποιας καλείτε τό προσωπικόν εις συγκέντρωσιν έντός του χώρου του Έργοστασίου και άπό ώρας 12.00-12.30' μεσημ.

Ός σάς έχομεν κατ' επανάληψιν τονίσει θάσει των Ισχυουσών διατά-ξεων και του Έσωτερικού Κανονι-σμού της Έταιρείας, άπαγορεύονται αι συγκεντρώσεις έντός του χώρου του Έργοστασίου και κατά την δι-άρκειαν της εργασίας και αι συζη-τήσεις και η έν γένει άπασχόλησις των μισθωτών εις έργα άλλότρια.

Η έξ έλευθεριότητος της Έται-ρείας παρεχομένη ήμίωρος διακοπή ήμερησίως της εργασίας γίνεται

προς τόν σκοπόν εξυπηρέτησεως ώρισμένων άναγκών των μισθωτών, οι όποιοι ύποχρεούνται όπως με την λήξιν του ήμιώρου επανέλθουν εις την εργασία των. Κατά συνέπειαν η ήμίωρος διακοπή της εργασίας διά σκοπούς διαφορετικούς από εκεί-νους διά τούς όποιους έχορηγήθη.

Η Έταιρεία επιφυλλάσσει να εφαρμόση τας Ισχυούσας διατάξεις και τόν Κανονισμόν εάν παρά την άπαγόρευσιν της χρησιμοποιείται η ήμίωρος διακοπή της εργασίας διά σκοπούς διαφορετικούς από εκεί-νους διά τούς όποιους έχορηγήθη.

ΑΝΤ. ΜΠΑΤΗΣ, ΠΑΝ. ΣΤΑΥΡΙΝΟΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ
ΠΡΟΣ

ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Η Έταιρεία έχει άποδείξει κατά τό παρελθόν εμπράκτως τό συνεχές ένδιαφέρον της προς τούς εργαζο-μένους.

Προσπαθεί όσο μπορεί και όπου μπορεί να τούς βοηθή και να τούς άνακουφίξη.

Τό προσωπικόν πρέπει να έχη έμ-πιστοσύνη εις την Έταιρεία της όποιας τά συμφέροντα είναι τά ίδια με τά συμφέροντα των εργαζομέ-

νων και να είναι βέβαιο ότι πάντοτε η Διοίκησης της Έταιρείας θά προωθή τά συμφέροντα αυτά.

ΕΚ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Πολύ θά μās ένδιέφερε η άποψη του κ. Υπουργού Έρ-γασίας για τις ιδιόμορφες άπό-ψεις για τά συνδικαλιστικά δι-καιώματα των εργαζομένων που μαρτυρούν αυτά τά έγ-γραφα. Κι ακόμη η άποψη του κ. Υπουργού Έθνικής Άμύνης, που καμαρώνει για την πολε-μική βιομηχανία σάν να πρόκει-ται για ένα άπό τά τυροκομεία του, για την πληροφορία ότι η επιβίωση του Πυριτιδοποιείου είναι προβληματική.

Όπως όποτε οι έργατες του ΠΥΡΚΑΛ έδωσαν με την προ-χθεσινή τους άπεργία μία «συ-στημένη» άπάντηση σ' αυτού του είδους την άλληλογραφία. Σέ όσους την ύπογράφουν και σέ όσους σάν τόν κ. Κογεβίνα την έμπνέουν.

ΗΠΑ

'Ο πραγματικός Ρήγκαν

Στά μέσα του καλοκαιριού ο κ. Ρήγκαν είχε κερδίσει - με βάση τις σφυγμομετρήσεις της κοινής γνώμης - τις προεδρικές εκλογές με συντριπτική πλειοψηφία. Σιγά σιγά, όμως, ο Κάρτερ κατάφερε, όπως είχε κάνει και με τον Κέννεντυ, να κερδίσει τη χαμένη απόσταση και να βρίσκεται σήμερα σχεδόν σε ισοψηφία.

Βέβαια, αυτό το αποτέλεσμα οφείλεται λιγότερο στις ικανότητες του «Μπιλ» και περισσότερο στην ανικανότητα του αντιπάλου του. Ο παλιός κάου-μπόυ δεν μπόρεσε, κάτω από την έντατική λάμψη των προβολών της επικαιρότητας, να διατηρήσει αλώβητη την εικόνα του συνετού και

συμβούλου, για τη «φοβερή οικονομική κρίση» που ένσुकπτει, παραλίγο να δημιουργήσει ανεξέλεγκτες κινήσεις πανικού στο χρηματιστήριο της Wall Street.

Πολλοί πιστεύουν ότι ο έβδομηντάρης ήθοσιος, που διαθέτει, αναμφισβήτητα, ακόμα σημαντική γοητεία, όταν μιλάει με τη θερμή του φωνή στην τηλεόραση, χάνει τον εірμό των σκέψεών του προς το τέλος μιας κουραστικής ημέρας. Κι αυτό γίνεται αντιληπτό από όλο και εύρύτερα στρώματα ψηφοφόρων. Το επίτελείο του συμβούλεψε, λοιπόν, το ρεπουμπλικάνο υποψήφιο να περιορίζεται σε απλές γενικότητες και φιλοφροσύνες προς τους εκλογείς και να μην παίρνει θέση πάνω στα φλέγοντα ζητήματα της εποχής.

Οι τελευταίες ελπίδες του κ. Ρήγκαν προέρχονται από τον τρίτο υποψήφιο, τον ανεξάρτητο κ. Άντερσον. Ο παλιός αυτός συντηρητικός άρχισε να πείθει τους ριζοσπαστικούς κύκλους των ΗΠΑ ότι, γνήσια, άλλαξε απόψεις. Έτσι, για πρώτη φορά από την ίδρυσή του, το 1944, το Φιλελεύθερο Κόμμα - μικρή αλλά δυναμική οργάνωση που ελέγχει ένα σοβαρό ποσοστό ψήφων στη Νέα Υόρκη - δεν θα υποστηρίξει το δημοκρατικό υποψήφιο, αλλά τον κ. Άντερσον. Έτσι ο Κάρτερ κινδυνεύει να χάσει τους σαρανταένα εκλέκτορες της μεγαλούπολης. Ακόμα, η «Ένωση Γυναικών Έκλογέων» κάλεσε τον κ. Άντερσον να μετασχει στην πασίγνωστη αντιπαράθεση υποψηφίων από την τηλεόραση, που οργανώνει, γιατί η τελευταία σφυγμομέτρηση του δίνει 15% των ψήφων. Έξ αιτίας αυτών των σφυγμομετρήσεων ο ανεξάρτητος υποψήφιος απόχτησε τό δικαίωμα να εισπράξει κρατικές επιχορηγήσεις τη στιγμή ακριβώς που η οργανωτική επιτροπή της υποψηφιότητάς του κινδύνευε να χρεοκοπήσει.

Μικρές ελπίδες για μία προεκλογική εκστρατεία, κρίσιμη, ίσως, σημασίας για τον κόσμο. Δυστυχώς, αυτό είναι τό επίπεδο στο οποίο όδηγησε ο βαθμιαίος εκφυλισμός των θεσμών την πολιτική ζωή της παλιότερης και της μεγαλύτερης αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας του σύγχρονου κόσμου.

'Η 'Αμερικάνικη Δημοκρατία και τό «Βασιλικόν»

Στό θρωμερό χώρο των 'Αμερικάνικων 'Υπηρεσιών Πληροφοριών, μέχρι τώρα, υπήρχαν κυρίως τρεις διαβαθμίσεις για την απόκρυψη των ειδήσεων και των γεγονότων από τούς λαούς: ΤΟ «ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ», ΤΟ «ΑΠΟΡΡΗΤΟ» και ΤΟ «ΑΚΡΩΣ ΑΠΟΡΡΗΤΟ».

Πρόσφατα η κυβέρνηση Κάρτερ, που κερδίζει σταθερά την πρωτοπορία στην κομπίνα, πρόσθεσε και μία τέταρτη διαβάθμιση, τό... «ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ» (ROYAL)!

Οι παλιές διαβαθμίσεις είχαν σαν κύριο σκοπό την προστασία των «πηγών», δηλαδή των χαφιέδων και των κατασκοπών.

Η καινούρια διαβάθμιση όμως, δεν νοιά-

ζεται και τόσο πολύ για την προστασία των χαφιέδων, όσο για τις δυσμενείς πολιτικές επιπτώσεις που μπορεί να έχει αυτή καθεαυτή η πληροφορία για τον πρόεδρο της 'Αμερικής και τούς περί αυτόν ήγητορες.

Ήδη, όρισμένες πληροφορίες για την όπερέτα «Μπιλν Κάρτερ στη Λιθύη» έχρυσθηκαν «ΒΑΣΙΛΙΚΕΣ» για να μή κακοχαρκτηριστεί ό Τζιμν.

Τόν όρο «ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ» διάλεξε, ποιός άλλος, ό... Μπρεζίνσκι: γιός μετανάστη από την Πολωνία που έχει προφανώς άριστοκρατικά συμπλέγματα.

Η Δυτική Γερμανία θα συνεχίσει να κυβερνιέται στό Κέντρο. Η τάση είχε φανεί, βέβαια, από καιρό. Στό διάστημα πριν από τίς εκλογές της περασμένης Κυριακής, τά δύο κύρια κόμματα έσπευσαν να τήν προωθήσουν ακόμα περισσότερο. Σέ πολλά ζητήματα οι θέσεις τους δέν διακρίνονται, παρά από μία έντελώς άνεπαίσθητη απόχρωση.

Μήν έχοντας διαφορετικές πολιτικές να έπιλέξουν, οι εκλογείς άφοσιώθηκαν στό πρόσωπα. Οι Χριστιανοδημοκράτες έκαναν τό λάθος να διαλέξουν σαν ύποψήφιο τόν Φράντς Γιόζεφ Στράους, τόν «αύρο της Βαυαρίας», νομίζοντας, ίσως, ότι ή έντονη προσωπικότητά του θα δημιουργούσε ένα ρεύμα που θα κλόνιζε τό συνασπισμό Φιλελευθέρων - Σοσιαλδημοκρατών. Και πράγματι, ούτε τά «σκανδαλάκια» του παρελθόντος του - Σαρφάιτερ κλπ. - ούτε μία κάποια μυρωδιά νεοναζισμού, δέν μοιάζουν να έπηρέασαν τούς ψηφοφόρους. Άπλως, οι Γερμανοί προτίμησαν τήν έλλειψη προσωπικότητας.

Κι απόδειξη είναι ότι από τήν πτώση των Χριστιανοδημοκρατών δέν ώφελήθηκε ό κ. Σμίτ - τό SPD μένει σχεδόν στάσιμη - που είχε δείξει και πυγμή και διαχειριστική δεινότητα, αλλά ό άχρωμος κ. Κένσερ, ήγέτης των φιλελευθέρων.

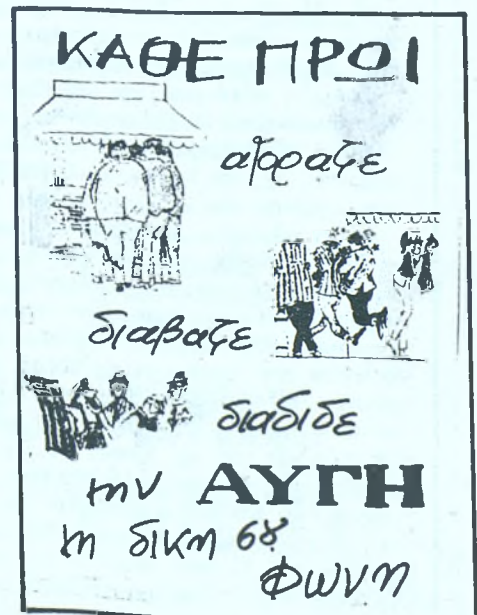
Η τάση για μετριοπάθεια εκδηλώνεται και με τήν σαφή απόδοκιμασία των άκρων. Μέ 67.000 μίζερες ψήφους τό Νεοφασιστικό NDP πέφτει για πρώτη φορά παρακάτω κι από τό DKP, τό Κ.Κ. που εκφράζει βασικά απόψεις της Άνατολικής Γερμανίας. Άλλά και οι τελευταίοι έχασαν 1.000 ψήφους, ενώ οι ανεξάρτητοι και τό οικολογικό κίνημα μέ 700.000 ψήφους ή 1,5% δέν καταφέρνουν να εκλέξουν ούτε ένα βουλευτή.

Εύτυχισμένη Γερμανία! Μέ τόν μικρότερο πληθωρισμό και τό μεγαλύτερο ποσοστό άνόδου του έθνικού εισοδήματος της Εύρώπης. Μέ τούς τρομοκράτες της νεκρούς ή γερά φυλακισμένους. Μέ τή μικρότερη εργάσιμη ήμέρα στην Εύρώπη και τό μεγαλύτερο αριθμό εργατών που περνούν τίς διακοπές τους στό έξωτερικό. Μέ τά δυνατότερα και πλουσιότερα συνδικάτα του κόσμου. Μέ τίς άνετότερες συνθήκες διαβίωσης για τούς ξένους εργάτες. Γιατί ν' αλλάξει κυβέρνηση κανείς...

μετριοπαθούς Κυβερνήτη που προσπαθούσε να δημιουργήσει και που ήταν τόσο ξένη προς την πραγματική ιδεολογική του συγκρότηση.

Αφού έθεσε σε άμφισβήτηση τή στροφή της άμερικάνικης έξωτερικής πολιτικής ήδη από τόν καιρό του Νίξον σ' ότι άφορά τήν Κίνα και τό Βιέτνάμ, έκανε μία δήλωση για τήν προέλευση της Κού-Κλούξ-Κλάν που κατάφερε να εξαγριώσει και τή μαύρη μειονότητα και τούς λευκούς ρατσιστές του Νότου. Και λίγο άργότερα μιλώντας, χωρίς να ζητήσει τή γνώμη των οικονομικών του

του Δημήτρη Χατζή

ΡΕΜΒΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

"Όπως και των άλλων πολιτών μας, των περισσότερων, τά οικονομικά μου δεν είναι κι άσχημα μέσα στον πληθωρισμό. Τών περισσότερων απ' αυτούς τό μυαλό τους δεν μπορεί νά τό πιάσει πώς γίνεται αυτό τό μέγα μυστήριο και τά λεφτά πού ξοδεύουνε κάθε μήνα δγαίνουμε πάντα διπλάσια απ' τό κανονικό τους εισόδημα – και δέ λέω δέβαια γιά φονιάδες πορτοφολάδες, διαρρηκτες και τέτοια μά γιά τίμιους ανθρώπους, όπως είμαι γώ. Είναι πράγματι μέγα μυστήριο. Έλεγε ένας τίς προάλλες στο ψητάδικο πού πήγαμε, πώς τό μεγαλύτερο από τά θαύματα τής φυλής μας δεν είναι ή νίκη τής Σαλαμίνας κι ο Παρθενών, ούτε τό κλέος του Βυζαντίου, ούτε ή μεγάλη παράδοσή μας, ούτε τό ψηλό μας πολιτιστικό επίπεδο μά ή πληθωριστική μας εθιμική. Πολύ μορφωμένος άνθρωπος – επιπλέον με όλοι, μάς έλεγε, σάν μπουνκάλια πλαστικά πάνω στα κύματα. Φυλή πλέουσα, πρόσθεσε κι ανάφερε τόν Παπαδιαμάντη, πού δεν ήξερα αν είναι ΠΑΣΟΚ ή Νέα Δημοκρατία, βουλευτής ή δημοσιογράφος και δεν είπα τίποτα. Είπαμε κι άλλα και γενικώς φάγαμε καλά σ' αυτό τό ψητάδικο.

Δέν έχω δέβαια σκοπό, μιλώντας γι' αυτά, νά καταπιαστώ και γώ μ' έρμηνείες βιοψυχολογικές ή έλληνοχριστιανικές εξηγήσεις γιά τά μυστήρια και τά θαύματα του πληθωρισμού μας. Ούτε καν νά κάτσω τώρα νά λέω γιά τή δική μου περίπτωση – μέ ποιό τρόπο δηλαδή τιμολόγια τών προμηθευτών αυξημένα από δδομάδα σέ δδομάδα – και κατελωμένα δεόντως – χρεώστες άφερέγγυοι και πιστωτές πού θά περιμένουν – γραμμάτια άλληλοπροεξοφλούμενα, άλληλοδιαμαρτυρόμενα κι άλληλομηδενιζόμενα – τιμές κατελωμένες τό κατά δύναμιν κι από μένα, πελάτες – καχύποπτοι, τρομοκρατημένοι κι άδιάφοροι – θά γίνουν κουβάρι άξεδιάλυτο στο τέλος του μήνα και, κοροΐδο μονάχα νά μήν είσαι σύ, δγαίνεις καθαρός, δηλαδή κερδισμένος. Έγώ κοροΐδο δεν είμαι – δγαίνω καθαρός. "Όλοι μας δεν είμαστε κοροΐδα – δγαίνουμε όλοι καθαροί – έτσι θ' άπαντούσα στον κύριο πού μάς τά 'λεγε τόσο περιδιαγραμμάτου στο ψητάδικο.

Μιλώ γι' αυτά μόνο και μόνο γιά νά δηλώσω σαφώς πώς τήν οικονομική δυνατότητα νά φύγω απ' τή φλεγόμενη Αθήνα του Αυγούστου τήν είχα και γώ. Μέ τό παραπάνω μάλιστα. Άν δεν έφυγα, τό 'κανα μόνο και μόνο γιά κέφι μου – γούστο μου και καπέλο μου.

Εΐταν κάμποσοι συνάδελφοι, συνεργάτες επαγγελματικοί κι άλλοι γνώριμοι πού απ' τόν Ιούνιο άκόμα μέ πιλατεύαν νά πάω μαζί τους. Εΐχαν, έλεγαν, κανονίσει τό θαυμάσιο μέρος, θά τά περνούσαμε φάνα και τά λοιπά. Έχω, βλέπεις, γνωριμίες πάρα πολλές, ευρύτατο κύκλο. Τό είδος τ' ανθρώπινο πού λέγεται φίλος δεν τό 'χω πιά. Γι' αυτό μιλάω μονάχα γιά γνωριμίες. Κάμποσα χρόνια πίο πριν είχα και γώ τούς δικούς μου, επιστήθιους, κολλητούς, γκαρδιακούς, όπως θέλεις πές το. Χωρίς νά ξέρω γιατί, χωρίς νά μου φταΐξουνε τίποτα και χωρίς νά τούς έχω φταΐξει, ξεμακράινοντας όλο και περισσότερο τόν τελευταίο καιρό, φτάσαμε πιά νά χωρίσουμε. Μέ όλους. Δεν τούς χρειάζομαι, δεν μέ χρειάζονται. Κι όταν τυχαίνει καμιά φορά νά βρεθούμε μέ κάποιον τους, στενοχωριόμαστε και κείνος και γώ, δεν

λέμε τίποτα, μένουμε μέ τά μάτια κατεδασμένα, σά νά ντρεπόμαστε, δεν ξέρω γιατί κι άνυπομονούμε νά τελειώνουμε μιά ώρα άρχύτερα μ' αυτή τή συνάντηση τήν άνεπιθύμητη. Οί φίλοι, λοιπόν, έχαθήκανε, οί γνώριμοι πλήθυναν. Καί, προσέχει ο φρόνιμος άνθρωπος. Δεν μπορείς νά ευχαριστήσεις τόν έναν και νά δυσαρεστήσεις τούς άλλους. Προσέχω. Καί δεν πήγα μέ κανέναν.

Θά μπορούσα δέβαια ν' άκολουθήσω καμιά από τίς γκόμενες εκεί πού θά πήγαιναν μόνες τους ή μέ τούς άντρες τους – συνήθως γνωστούς μου. Εΐταν άρκετές οί ένοχλήσεις τους. Άπό τόν καιρό πού μου λείψαν οί γυναίκες, οί γκόμενες πλήθυναν. Οί κυράδες δέβαια χαιρόνται μέ τό δίπορτο, χουβαρδαλίκια κι από τίς δυό μεριές – φρέσκα ψάρια, θαρκάδες και τά λοιπά – έ, τό 'παμε, κοροΐδο από μένα μήν περιμένεις νά γίνω. Καί δεν είχα και καμιά ξεχωριστή προτίμηση γιά καμιά τους. Χαιρόμουν πού τίς ξεφορτώθηκα γιά λίγον καιρό.

Θά μπορούσα τέλος νά πάω μαζί μέ τό Μαρικάκι, πού

δουλεύει στο γραφείο του Στέλιου – δερνίκια και χρώματα – κονομημένος αυτός – γιά μιά δδομάδα του μέλιτος κάπου. Έλεγε γιά κάποιον νησί τής άγονης γραμμής, πού 'θελε πολύ νά πάει και θυμήθηκα τό μακαρίτη τόν πατέρα μου πού 'ταν κάποτε έξορισμένος εκεί. Στα τελευταία του μιλούσε συνέχεια, παραμιλούσε γιά αυτά. "Ο Θεός νά τόν συγχωρέσει πού μάς άφησε άπένταρους μ' αυτές τίς δλακείες του μά νά πάω μέ τό Μαρικάκι μονάχος μου και στήν άγωνα και στή γόνιμη γραμμή τ' άποκλείω. "Υποπτη μου φαίνεται τόν τελευταίο καιρό. Ένα βράδι πού τήν έδγαλα στα μπουζούκια, γέρνει στο διάλειμμα τό κεφάλι της στον ώμο μου, άναστενάζει βαθιά κι αρχίζει νά λέει κάτι χωράφια, στρέμματα πολλά, πού 'χανε κληρονομήσει σ' αυτό τό νησί του πατέρα μου, ξεχασμένα, και πήραν άξία μεγάλη και τά χωρίζουνε πιά μέ τήν άδερφή και τόν άδερφό της. Έχει κιόλας τίς πρώτες προσφορές γιά τό μερίδιο τό δικό της, από δυό εκατομμύρια και πάνω, λογάριάσε το γιά τρία. Μέσα σέ τοϋτο τό χρόνο. Καί τότε... "Ε, όχι Μαρικάκι μου, δεν είπαμε κι έτσι. Εΐσαι καλό παιδί, στρουμπουλό και χαρούμενο, πολύ σ' άγαπάω μά έμένα δέ μου τή σκάνε. Τελειώνετε πρώτα μέ τά χωράφια πού πήραν άξία, μείνε καθαρή μέχρι τότε και τά λέμε πάλι. Γι' αυτό τό λόγο παραθερισμούς μέ μένα δεν έχει – νά μου γυρίσεις τίποτα φουσκωμένη και νά 'χουμε

κλάματα, βιαιότητες και λοιπά για τ' αταπόδεικτο της πα-
 τρότητας, όχι... Της εξέγησης, λοιπόν, κατάλληλα πικραμέ-
 νος πώς έκκρεμότητες στο γραφείο, υποθέσεις διάφορες πού
 δυστυχώς και λοιπά – και τελειώσαμε και μ' αυτό.

Δέν πήγα, λοιπόν, πουθενά. Έμεινα στην Αθήνα,
 πού δέν άδειασε μά είχε άραιώσει πολύ. Καί τότε
 τήν είδα, πρώτη φορά, σά νά ταξίδευα σέ ξένη
 χώρα. Τρόλλεϋ και λεωφορεία πού νά μπορείς νά
 καθήσεις. Γκαρσόνια στην ταβέρνα και στο ψητάδικο πού
 σου λένε καλημέρα, ταξιτζήδες πού δέ σέ βρίζουν – κι
 ένιωσα όλη τήν πόλη δική μου, τούς δρόμους, τά μαγαζιά
 της. Μέσα σέ κείνη τήν άφόρητη ζέστη έγώ πήρα άνάσα.
 Ένα βράδι πήγαμε και στην Πολιτιστική έκρηξη '80 κι
 ακούσαμε διάφορα μπουζούκια. Καί πήγαμε κι άλλο βράδι
 κι ακούσαμε πάλι τά ώραία μπουζούκια. Ένα βράδι πή-
 γαμε και στους Άρχαίους. Μ' ένα γνωστό μου και τή γυ-
 ναίκα του πού τή βάλαμε, βέβαια, και καθότανε στή μέση.
 Μόλις-έσβησαν τά φώτα κι οί Άρχαίοι άρχίσανε στο πα-
 τάρι και φώναζαν, κάτι μισοκατάλαβα μέ τήν κυρία πού
 καθότανε δίπλα μου πώς φέρεται κάπως ύποπτα. Ό όμως
 της ήρθε κι ακούμπησε στο δικό μου. Τραδήχτηκα λίγο κι
 έγώ, ξανάφυγε, ξαναγύρισε και ή παράσταση τελείωσε χω-
 ρίς νά καταλάβω τί ακριβώς γινότανε στο πατάρι μέ τούς
 Άρχαίους και χωρίς νά ξεκαθαρίσω τίς προθέσεις της κυ-
 ρίας. Όλοι χειροκροτούσαν, είπαμε και μεις πώς είταν
 ώραία και πήγαμε σ' ένα ψητάδικο. Ήρθαν κι άλλοι δύο,
 μιλούσαμε για πληθωρισμό, παραθερισμούς και πολιτική.
 Καί είπαμε και για τούς Άρχαίους πόσο πρέπει νά 'μαστε
 περήφανοι. Η κυρία μου κλώτσησε τό πόδι κάτω άπ' τό
 τραπέζι.

Και άλλα πολλά και θαυμάσια, ευχάριστα πράματα γί-
 νανε τίς μέρες αυτές πού 'μεινα έδώ στην Αθήνα. Καί δι-
 καιώσανε τήν άπόφαση πού πήρα. Συγκρατημένος όπως εί-
 μαι και τόσο προσεχτικός σέ κάθε μου πράξη και κάθε μου
 λόγο, ένιωσα, ώστόσο, πολλές φορές τήν άνάγκη νά σταμα-
 τήσω κάπου περί τό Κέντρο και νά τό φωνάξω δυνατά:

– Ώ άντρες Αθηναίοι... Δέ μπορείτε, λοιπόν, νά τό φαν-
 ταστείτε σέ τί θαυμάσια πόλη πού ζούμε;... Τί έξοχη είναι
 τούτη μας, χωρίς τά μούτρα μας...

Έτσι ακριβώς αισθανόμουν.

Ενα βράδι μονάχα, έχοντας κλείσει τό μαγαζί μου,
 άνέβαινα μέ τά πόδια τούς δρόμους άπό Αθήνας
 και Αϊόλου για Σύνταγμα. Έρημοι δρόμοι. Έντε-
 λώς τυχαία – γιατί σιχαίνομαι κάθε χαρτί τυπωμένο
 πού δέν είναι σέ σχήμα έφημερίδας – τυχαία λοιπόν, μή ξέ-
 ροντας τί νά κάνω, είχα διαβάσει τ' άπόγεμα τό μαγαζί μου
 όλες αυτές τίς κακίες κακού συγγραφέα. Καί, περπατώντας
 σās πόθησα, σās νοστάλγησα. Άρχιζε τήν άλλη μέρα τό
 τριήμερο του Δεκαπενταύγουστου. Οί τοίχοι καίγανε, ή
 άσφαλτος έλιωνε. Καί δέν είχα πουθενά νά πάω. Πρώτη
 φορά συλλογίστηκα πώς είμαι όλότελα μόνος χωρίς έσās.
 Κάθησα κάπου στο Σύνταγμα – λίγο πήρα και πικράθηκα.
 Λίγο – δέν αφήνω ποτέ περισσότερο. Πολύ γρήγορα παρη-
 γορήθηκα μέ τή σκέψη πώς θά περάσει κι αυτό, θά σπάσουν
 κι οί ζέστες, θά μου γυρίσετε έδώ και τό Σεπτέμβριο – νάτος
 κιόλας – και θά 'μαστε πάλι μαζί. Μέ τά γεμάτα λεωφορεία
 μας και τά τρόλλεϋ, τά πρωϊνά μας δρισιδία και τίς στερεό-
 τυπες έξυπνάδες μας, τά καυσαέρια και τό νέφος, τά γραμ-
 μάτια και τίς γκόμενες, τά κουτσομπολιά και τή φλυαρία, τ'
 άμίλητα γκαρσόνια μας και τούς σκληρούς ταξιτζήδες, μέ
 όλη αυτή τή δική μας ζωή σ' αυτήν τήν πόλη πού δέν άξίζει
 τίποτα χωρίς τά μούτρα μας... Έμεις είμαστε ό Παρθένωνας
 της.

Έγραφα κάπου παραθερίζοντας
 και νοσταλγώντας όδυνηρά τήν Αθήνα.

ΑΠΑΝΤΑ ΕΛΛΗΣ ΑΛΕΞΙΟΥ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ 13 τόμοι

- Σκληροί άγώνες για μικρή ζωή (Διηγήματα).
- Γ' Χριστιανικών Παρθεναγωγείων (Μυθιστόρημα)
- Υπολείμματα έπαγγέλματος (Διηγήματα)
- Λούμπεν (Μυθιστόρημα)
- Παραπóταμοι (Μυθιστόρημα)
- Μέ τή λύρα (Μυθιστόρημα)
- Άναχωρήσεις και μεταλλαγές (Διηγήματα)
- Μυστήρια (Διηγήματα)
- Προσοχή συνάνθρωποι! (Διηγήματα)
- Σπονδή (Διηγήματα)
- Μιά μέρα στο Γυμνάσιο (Θέατρο)
- Άπό πολύ κοντά (Αυτοβιογραφικό)
- Ρωτώ και μαθαίνω

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ
 ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Ζωοδ. Πηγής 3, Αθήνα 142. Τηλ. 3603.234

Οί φυγόστρατοι "Έλληνες διπλωμάτες"

του ΡΕΠΟΡΤΕΡ

ΤΡΕΙΣ έρωτήσεις και μία έπερώτηση βουλευτών του ΠΑΣΟΚ μόνο τόν τελευταίο χρόνο, δεκάδες δημοσιεύματα, δημόσιες καταγγελίες και σχόλια, δέν έκαναν νά ιδρώσει τό αὐτί της πολιτικής και διοικητικής ηγεσίας του ύπουργείου Έξωτερικών γιά ένα μεγάλο κοινωνικό σκάνδαλο πού αντιμετωπιζόταν, ως τώρα, μέ τή συσκότιση και τή συγκάλυψη. Ήταν ή άπαλλαγή πολλών διπλωματών και τών «εύγενών θλαστών» τους από τίς στρατιωτικές τους ύποχρεώσεις και τήν πέτυχαν, χρησιμοποιώντας παράνομα τήν μέθοδο της έγγραφής τους στά προξενικά μητρώα της Άλλοδαπής, ως «μόνιμων κατοίκων του έξωτερικού».

ΟΜΩΣ ή συσκότιση και ή συγκάλυψη, τόν τελευταίο καιρό, έγινε προκλητική άδιαφορία, καθώς δύο νέοι θλαστοί της οικογενειοκρατίας πέτυχαν και διορίστηκαν σάν νέοι διπλωματικοί ακόλουθοι, παρά τό γεγονός ότι ή περίπτωση της άπαλλαγής τους από τίς στρατιωτικές ύποχρεώσεις έγινε μέ τήν παραπάνω σαφή παραβίαση του νόμου. Δίνουμε στή δημοσιότητα τά όνόματά τους:

ΕΙΝΑΙ οί έξοργιστικές περιπτώσεις του γιου του πρώην Έλληνα πρεσβευτή στις ΗΠΑ, Δημήτριου Άλεξανδράκη του Φίλωνα και του γιου του κατ' άπονομή ύποπρόξενου της Έλλάδας στο Κάιρο, Άλέξανδρου Κουγιού.

Η ΑΡΜΟΔΙΑ έπιτροπή του ύπουργείου Έξωτερικών όχι μόνο τούς έβγαλε έπιτυχόντες στα γραπτά και προφορικά, (πέμπτος ό ένας, δεύτερος ό άλλος), αλλά δέν ένοχλήθηκε καθόλου από τίς τόσες καταγγελίες - έστω χωρίς τά όνόματά τους - πού δημοσιεύτηκαν - και δέν διαψεύστηκαν - γιά τήν «έντεχνη» άπαλλαγή τους από τήν στρατιωτική θητεία.

ΚΑΙ ΠΩΣ, άλλωστε, νά ένοχληθεί γι' αυτό τό λόγο, όταν δέν θεώρησε κώλυμα και παράβαση καθήκοντος, τό γεγονός ότι ό Πρόεδρος της Έπιτροπής πρέσβης Νικόλαος Καρανδρέας έξέτασε και θαυματολόγησε έπιτυχόντα τόν πρωτοανψίδιο του (!) Κωνσταντίνου Χαλατσάκη, πού μπήκε κι αὐτός στή νέα άξιοκρατική χορεία τών διπλωματικών ακόλουθων. Μ' αυτό τόν ήθικό έξοπλισμό και τό κύρος θά γίνουν σύντομα πρόξενοι και πρέσβεις και θα έκπροσωπήσουν τόν έλληνικό λαό και τά συμφέροντά του!

ΑΥΤΟΣ ό παχυδερμισμός, άπέναντι στις

τόσες καταγγελίες γιά «διπλωμάτες μέ τρικαντό», δέν είναι τίποτα άλλο παρά μία άλλη συνέπεια της αντίληψης όρισμένων Έλλήνων διπλωματών νά έχουν έπιφορτισθεί μέ προστασίες και «αὐτονόητα προνόμια». Είναι ή κατηγορία εκείνων τών δημοσίων υπαλλήλων πού, όπως έπεςήμανε πρόσφατα ό πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ Άντρέας Παπανδρέου αισθάνονται περισσότερο φιλέλληνες, παρά Έλληνες, γιατί τίποτα σχεδόν δέν τούς συνδέει μέ τό λαό και τίς ύποχρεώσεις άπέναντί του. Ή άπαλλαγή, βέβαια, αὐτών και τών παιδιών τους από τίς συνταγματική ύποχρέωση της στράτευσης δέν είναι παρά μία νοοτροπία πού άνέχτηκαν και επέτρεψαν νά αναπτυχθεί οί κατά καιρούς ύπουργοί Έξωτερικών και Έθνικής Άμυνας της χούντας και τών Δεξιών Κυβερνήσεων. Είναι ή νοοτροπία τών «φυγόστρατων», τών «φιελλήνων», τών «γίεζ-μεν».

ΚΑΤΩ από τήν κάλυψη ή άνοχη του Άθέρωφ, του Θεοτόκη, του Πρωτοπαπαδάκη, του σημερινού Πρωθυπουργού, του Μπίτσιου και του Μητσοτάκη άποκαλύπτεται ποίους ανθρώπους θέλουν νά τούς ύπηρετούν, ποιά αντίληψη κράτους δικαίου και ίσονομίας χαρακτηρίζει όλες αυτές τίς κυβερνήσεις στο ειδικό αυτό θέμα, κυβερνήσεις πού κατά τά άλλα εμφανίζονται ως μέντορες και φρουροί της «πατριωτικής ένικοφροσύνης»

ΕΙΝΑΙ αὐτοί οί πολιτικοί και διπλωμάτες της Δεξιάς πού, τουλάχιστον παλιότερα, κατηγορούσαν ή χλεύαζαν τόν πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ, πού διακόπτοντας τήν έπιστημονική του καριέρα σάν ύφηγητής στο Χάρβαρντ πήγε έθελοντής στον συμμαχικό άμερικανικό στρατό τήν περίοδο του Β'

έλληνική άνεξαρτησία. Ένώ, όπως θά διαπιστώσετε διαδάζοντας τήν έρευνα του «Ρεπόρτερ», οί γόνοι της διπλωματικής μας φεουδαρχίας ούτε τίς στρατολογικές τους ύποχρεώσεις δέν δέχονται νά εκτελέσουν ποδοπατώντας Σύνταγμα και νόμους.

Και γι' αυτό είχε, βέβαια, ήδη κάτι ψιθυριστεί. Ποτέ, όμως, τό σκάνδαλο δέν πήρε τίς διαστάσεις πού του δίνουμε σήμερα μέ τά νέα στοιχεία πού δημοσιεύουμε.

Νά τά άγνωστές, άραγε, όλα αυτά ό κ. Ράλλης πού διαχειρίστηκε τόσον καιρό τό Ύπουργείο Έξωτερικών; Κι άν ύποθέσουμε πώς ναί, τί θά κάνει τώρα πού τά έμαθε;

Παγκοσμίου Πολέμου, άν και δέν είχε καμία ύποχρέωση. Ένώ, οί ίδιοι έχουν δημιουργήσει τήν ακόλουθη (άγνωστη ως τώρα) κατάσταση φυγοστράτων στην ηγεσία του ύπουργείου Έξωτερικών πού άποκαλύπτει τό ΑΝΤΙ μέ άδιάσειστα στοιχεία:

● Ο Ίδιος ό γενικός γραμματέας του ύπουργείου, Βύρωνας Θεοδωρόπουλος άπάλλαξε τό γιό του από τίς στρατολογικές του ύποχρεώσεις μέ τό νά τόν έγγράψει «μόνιμο» κάτοικο του Καναδά. Ο Θεοδωρόπουλος πραγματεύεται σέ ύπηρεσιακό επίπεδο, τά θέματα του Αιγαίου και τών σχέσεων μέ τήν Τουρκία.

● Ο Ίδιος ό σημερινός προσωπάρχης του ύπουργείου Έξωτερικών Άλέξανδρος Ραφαήλ, είναι «φυγόστρατος», άφού ό διπλωμάτης πατέρας του νά είχε γράψει «μόνιμο» κάτοικο του Παρισιού, πράγμα πού και ό Ίδιος δέχτηκε άσμένως. Ο Ραφαήλ είναι αὐτός στον όποίο ύπάγονται όλοι οί νέοι κυρίως διπλωμάτες και έξαρτώνται από τίς βουλήσεις του.

● Ο πρώην γενικός διευθυντής του ύπουργείου Κωνσταντίνος Τρανός έχει άπαλλάξει (έπί χούντας) μέ τόν Ίδιο τρόπο τόν δικό του γιό και κανείς δέν του ζήτησε λογαριασμό γι' αυτή του τήν πράξη επί «δημοκρατίας». Ποίος άλλωστε; Ο Θεοδωρόπουλος ή ό Ραφαήλ;

● Ο σημερινός γενικός πρόξενος στην Κωνσταντινούπολη Άλέξανδρος Φίλων του Φίλωνα έχει κι αὐτός μεθοδεύσει τήν άπαλλαγή του από τήν στρατιωτική ύποχρέωση τό 1961, όταν ό πατέρας του ύπηρετούσε στή Γαλλία. Πώς νά μήν ύπηρετεί στή γειτονική χώρα μέ τήν όποία κάποτε μπορεί νά άναμετρηθούμε πολεμικά, όταν τό θελήσουν οί προστάτες μας;

● Παλιότερα στις Βρυξέλλες, ό Βασίλειος Καλεΰρας πέτυχε μέ τόν Ίδιο τρόπο τήν άπαλλαγή του γιου του από τό στρατιωτικό. Άίγα χιλιάρικά και έξαγοράστηκαν οί τότε 28-36 μήνες θητείας.

Φυγόστρατους και κατοίκους έξωτερικού ήθελαν τούς γιούς τους, ό Μενέλαος Άλεξανδράκης πού έξαγόρασε τή θητεία του γιου του μόλις τό 1977, ό ύποπρόξενος του Καίρου, Κουγιού και ό γνωστός χουντικός Άντώνιος Κοραντής γιά τόν γιό του Ίωάννη Κοραντή πού μάλιστα ύπηρετεί σήμερα ως σύμβουλος Α' Τάξεως στην έλληνική πρεσβεία του Βελιγραδίου. Ο τελευταίος έξαγόρασε τή θητεία του τό 1969.

ΠΩΣ, ΛΟΙΠΟΝ, όταν οί σημερινοί γενικοί γραμματέας και προσωπάρχης του ύπουρ-

«ΦΙΛΕΛΛΗΝΕΣ ΟΧΙ ΣΑΝ ΤΟΥΣ ΠΑΛΙΟΥΣ»

Όταν ό κ. Άντρέας Παπανδρέου κατήγρησε τούς διπλωματικούς γιατί έχουν «πνεύμα φιελλήνων», τό Ύπουργείο Έξωτερικών άπάντησε μέ μιάν όργισμένη, αλλά μετρημένη στό ύψος της - όπως ταιριάζει δά(!) σέ τόσο άξιοσέβαστο θεσμό - άνακοίνωση.

Θά διαφωνήσουμε κι έμεις μέ τόν κ. Παπανδρέου. Οί Μετρητικοί μας δέν είναι άξιοι ενός τέτοιου χαρακτηρισμού. Άπό μιάν άλλη σκοπιά δέν είναι καν άξιοι γιά «φιελλήνες».

Γιατί οί φιελλήνες συνήθως στρατεύονται έθελοντικά γιά νά άγωνισθούν γιά τήν

γείου Έξωτερικών έχουν μεθοδεύσει το σύστημα της φυγοστράτιας σε προσωπική ή οικογενειακή βάση, να μιλήσει κανείς για τα ήθικα έφθια πολλών Έλλήνων διπλωματών; Το σύστημα αναπαράγεται με τέτοιους «έκλεκτους» έθνικούς αντιπροσώπους.

ΑΝΤΙΘΕΤΑ, για ποιά συνείδηση δημοκρατική, Ισότητας και πατριωτισμού μπορεί να μιλήσει κανείς και πόσο υπερβολική είναι η επίκριση που εκτόξευσε πριν από καιρό ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ Άνδρέας Παπανδρέου;

ΥΠΑΡΧΟΥΝ πολλά στοιχεία από τις περιπτώσεις αυτές της μεθοδευόμενης «φυγοστράτιας» και μπορεί να αποδείξει με ποιές «έρμηνειες» οι διπλωμάτες του ύπουργείου Έξωτερικών καταστρατήγησαν ουσιαστικά τις διατάξεις και τα κριτήρια για την απόκτηση και διατήρηση της Ιδιότητας του «μόνιμου κατοίκου έξωτερικού». Οι απαλλαγές αυτές σημαίνουν συχνά Ιδιότητες έρμηνειες του νόμου και άμοιθαία συνενοχή.

ΑΝΑΜΕΣΑ στ' άλλα, η ύπ' αριθμόν Φ. 8845/1/20/ΑΣ 8180/12-4-73 εγκύκλιος του ύπουργείου Έξωτερικών καθορίζει τις συγκεκριμένες διαδικασίες και προϋποθέσεις, ανεξάρτητα αν, και επί χούντας, οι έκλεκτοι της διπλωμάτης συνέχισαν τελείως ανενόχλητοι την «φάμπρικα» της φυγοστράτιας για έαυτούς και άλλους.

ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΑ, οι μεταδικτατορικές κυβερνήσεις της Δεξιάς δέν μπορούσαν στον τομέα αυτό να ακολουθήσουν διαφορετική

τακτική από εκείνη της ένοχης σιωπής και της συγκάλυψης, όπως έκαναν σε τόσες και τόσες περιπτώσεις, αναγκαλίσμου τους με το χουντικό κατεστημένο, που άλλοτε πρόθυμα και άλλοτε περίτρομο έτρεχε να προσκυνήσει στην αρχή τους νέους «άφέντες», έως ότου ανασυγκροτηθεί και σηκώσει ξανά κεφάλι.

ΜΙΑ ΕΡΕΥΝΑ του θέματος θά οδηγούσε άμέσως σε βαρύτατες κυρώσεις. Άλλά, πώς να γίνει αυτό, όταν μέσα στην Κυβέρνηση δέν λείπουν οι θερμοί ύποστηριχτές λ.χ. του Βύρωνα Θεοδωρόπουλου, που, παρά τον φιλοχουντισμό του και όσα δέχτηκε να κάνει για την φυγοστράτια του γιού του, ήθελαν να τον στείλουν και αντιπρόσωπο του ελληνικού λαού στην ΕΟΚ;

ΚΑΙ καθώς παραμένει άμετακίνητη και κρατά στα χέρια της όλα τα πόστα ή σημερινή αυτή κάστα των «Φαναριωτών» του ύπουργείου Έξωτερικών, οι διαμαρτυρίες και τα σχόλια προσκρούουν στην κυβερνητική σιωπή και κάλυψη. Αυτές που ανέδειξαν για πρώτο μεταδικτατορικό ύπουργό Έξωτερικών, τον άπολογητή της χούντας στον ΟΗΕ, Δημ. Μπίτσι.

ΩΣΤΟΣΟ, πάντα ύπάρχουν οι ελάχιστοι έντιμοι άνθρωποι, οι άκτινες μέσα στο σκοτάδι που κάνουν γνωστά τα όνόματα των «Φαναριωτών» και τις άποκρουστικές μεθοδεύσεις του Κώδικα της φυγοστράτιας. Νά, λοιπόν, πώς άποκαλύπτει το ΑΝΤΙ την φόρμουλα των καταστρατηγήσεων αυτών, που κάνει πώς άγνοει - άκόμη και σήμερα - ή Κυβέρνηση και ή «Νέα Δημοκρατία».

ΟΛΟΙ οι διπλωμάτες που αναφέραμε, (άλλά και ίσως άλλοι άγνωστοί μας σαν περιπτώσεις φυγοστράτιας) βρέθηκαν σαν παιδιά στο έξωτερικό, όπου ύπηρετούσε σε κάποια Πρεσβεία ο πατέρας τους, όπως έγινε, με τη σειρά του, τό ίδιο για τα παιδιά τους. Όταν ένας Έλληνας διπλωμάτης θρίσκεται διαπιστευμένος στο έξωτερικό δέν άντιμετωπίζεται ως κάτοικος της χώρας αυτής, αλλά σαν Έλληνας ύπήκοος, γι' αυτό, άλλωστε, άπολαμβάνει του προνομίου της έτεροδικίας, δηλαδή της εξαίρεσης από την δικαιοδικία από τη δικαιοκτητική και δικαστική έξουσία της ξένης χώρας. Τα θέματα αυτά τά έχει λύσει με σειρά διατάξεων ή γνωστή σύμβαση της Βιέννης του 1961.

ΩΣΤΟΣΟ, οι διπλωμάτες αυτοί μιμήθηκαν εκείνο που μπορεί να Ισχύσει για άλλους Έλληνες εργαζόμενους στο έξωτερικό και τά παιδιά τους και έτσι έγραψαν τους θλαστούς τους ως «μόνιμους κατοίκους έξωτερικού», δηλαδή, όχι σαν μέλη των οικογενειών τους. Ένώ κατά τα άρθρα 51 και 56 του Άστικού Κώδικα και 24 της Πολιτικής Δικονομίας οι θλαστοί αυτοί, που θρίσκονται προσωρινά στο έξωτερικό λόγω της διπλωματικής ύπηρεσίας του πατέρα τους, έχουν ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ κατοικία τους, την αναγκαία (νόμιμη) κατοικία του διπλωμάτη πατέρα τους, που δέν είναι άλλη από την κεντρική ύπηρεσία του ελληνικού ύπουργείου Έξωτερικών, στην Άθήνα.

ΑΛΛΩΣΤΕ, σχεδόν κανένας από τους θλαστούς αυτούς δέν είχε ειδική άδεια εισόδου, εργασίας ή παραμονής στην ξένη χώρα, από πέρα εκείνη της Ιδιότητας του μέλους της οικογένειας του διπλωμάτη και, όταν ήταν σε μικρή ήλικία, δέν είχε ειδική άδεια σπουδών ή εγκατάστασης και

άλλες διάφορες αναγκαίες προϋποθέσεις.

ΕΤΣΙ, άκόμα και στις περιπτώσεις που ή οικογένεια του διπλωμάτη έφευγε από την συγκεκριμένη χώρα, οι ύφιστάμενοι της προηγούμενης πρεσβείας συνέχιζαν να φέρουν τό γιό του πρέσβη ή πρόξενου σαν «μόνιμο κάτοικο της χώρας» ο όποιος, με αυτόν τον τρόπο, συμπλήρωνε δεκαετία «συνεχούς» παραμονής και άπαλλασσόταν από τη θητεία του στον ελληνικό Στρατό. Αυτή τη διάταξη του στρατολογικού Κώδικα «περί δεκαετούς παραμονής» στο έξωτερικό είχαν εκμεταλλευθεί από χρόνια τώρα (και συνεχίζουν να εκμεταλλεύονται) οι Έλληνες διπλωμάτες, που ύποστηρίζουν σήμερα ότι δέν είναι πολύ σαφής και να άποκλείει τους φυγοστράτους γιούς και έαυτούς τους.

ΚΑΙ, βέβαια, είναι πολύ να ζητήσει κανείς από τον ύπουργό Έξωτερικών της όκταετίας του διπλωματικού κατεστημένου και της Ζυρίχης κ. Εύάγγελο Άθέρωφ να λύσει άποφασιστικά τό άποκρουστικό αυτό φαινόμενο με μία έρμηνευτική του εγκύκλιο. Ούτε τέτοια διάθεση έχει άλλωστε και ο κ. Μητσστάκης, όπως δέν είχε κι ο προκάτοχος του κ. Γ. Ράλλης.

ΤΙ θά γινόταν ή ελληνική Δεξιά χωρίς τέτοιους διπλωμάτες και τέτοιους θλαστούς;

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΩΡΑ

Στά όπλα ύστεροδν, αλλά στις ρακέτες είναι δεινοί

Ένώ ο κόσμος χάνεται και οι διεθνείς σχέσεις της χώρας είναι σε πλήρη αναστάτωση, οι διπλωματικοί μας ύπάλληλοι έχουν άποδυθεί σε ήρωικό άγώνα τένις εναντίον του προσωπικού των ξένων πρεσβείων στον Όμιλο Άντισφαίρισης. Τό τουρνουά άρχισε την Δευτέρα και συνεχίζεται μέχρι την Κυριακή.

Άν σπεύσετε, μπορείτε άκόμα να τους θαυμάσετε να ύπερασπίζονται τά έθνικά χρώματα. Σε τρία σέτ.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

σε Β' έκδοση

εξάντας

Άντώνης Μπριλλάκης

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

ιστορική διαδρομή
κρίση
προοπτικές

ΚΑΡΛΟ ΚΑΦΙΕΡΟ
ΣΥΝΟΨΗ
ΤΟΥ «ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ
ΤΟΥ ΜΑΡΞ»

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

Κιάφας 3, Άθήνα, τηλ. 3639980

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

του Κ. Κίτσου

Η ΑΠΟΤΟΜΗ πώση της κυκλοφορίας των αθηναϊκών εφημερίδων ύστερα από την άπεργία του τεχνικού τους προσωπικού και τό «λόκ-άουτ» των εκδοτών που ακολούθησε και πού κράτησε όλο σχεδόν τόν 'Ιούλιο, τροφοδότησε έκτεταμένες συζητήσεις για τά «πραγματικά» αίτια αυτής της κυκλοφοριακής καθίζησης του ελληνικού Τύπου. Οί περισσότερες «αναλύσεις» συγκλίνουν στην παραδοχή ότι ό κόσμος έπαψε νά αγοράζει εφημερίδες όταν πληροφωρήθηκε ότι ή κυβέρνηση τίς δανειοδότησε μέ 300 εκατομμύρια δραχμές για νά αντιμετωπίσουν τίς δαπάνες των ήμερών του «λόκ-άουτ» και ότι οί απασχολούμενοι

στίς εφημερίδες, τεχνικοί παίρνουν δυσανάλογα μεγάλους μισθούς, σέ σχέση μέ τίς άμοιβές άλλων διομηχανικών εργατών. Τό άναγνωστικό κοινό, δηλαδή, σύμφωνα μέ τήν παραπάνω εξήγηση, όταν διαπίστωσε ότι οί εφημερίδες ύποστηρίζονται οικονομικά από τήν κυβέρνηση και ότι τό δεκαπεντάδραχμο τίς τιμής κάθε εφημερίδας κατευθύνεται στά θυλάκια των εργατών, των συντακτών ή του διοικητικού τους προσωπικού... σιχάθηκε τίς εφημερίδες, άρνήθηκε πιά νά 'ναι συνεργός μιās εργοδοτικο - κυβερνητικο - συνδικαλιστικής συμπαιγνίας σέ βάρος του!

ΠΕΡΙΚΛΕΙΕΙ τόσες αντιφάσεις ή «ανάλυση», ώστε τό όρθό-τερο θά 'ταν νά παραμεριστεί χωρίς άλλη έπεξεργασία της επιχειρηματολογικής της στήριξης, άν τά επιχειρήματα ήταν όρατά και διά γυμνού όφθαλμού. Δέν είναι. Γι' αυτό, αλλά και διότι οί έμπνευσμένες από νομιμότατες ίσως, αλλά έντελώς κλασματικής σημασίας έρμηνείες στό πολύ σοδαρό θέμα του Τύπου, κάνουν περισσότερη ζημιά, από όση βοήθεια νομίζουν οί ύποστηρικτές αυτών των άπόψεων ότι μπορούν νά προσφέρουν στή λύση του προβλήματος· ή έγγύτερη ένασχόληση μέ τή συγκεκριμένη εξήγηση είναι χρήσιμη.

ΘΑΠΡΕΠΕ, όταν γίνεται μνεία των 300 εκ. πού πρόσφερε μέ τή μορφή έξαιρετικά χαμηλότοκων δανείων ή κυβέρνηση στους εκδότες πού συμμετείχαν στην «άνταπεργία» για νά καλύψουν τίς πληρωμές τους - από κάθε ύποχρέωση - ως τό τέλος 'Ιουλίου 1980, νά άναφερθεί στό ότι ή «άνταπεργία» άφορούσε μόνο τους τεχνικούς των εφημερίδων και όχι και τό άλλο προσωπικό τους - τους συντάκτες και τους διοικητικούς ύπαλλήλους. Μόνο οί τεχνικοί, δηλαδή, δέν θά πληρώνονταν για όσο διάστημα κρατούσε τό «λοκ-άουτ», ένώ οί απασχολούμενοι των άλλων κατηγοριών θά έπαιρναν κανονικά τίς άμοιβές τους.

ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ νά ύποστηριχτεί ότι τά 300 εκ. του κυβερνητικού χρήματος δοθήκαν για δύο σκοπούς. Πρώτο, για νά κάνει ή κυβέρνηση στενότερους τους δεσμούς έξάρτησης των εκδοτών άπ' αυτήν. Δεύτερο, για νά αυξηθεί ή δύναμη «οικονομικής αντίστασης» του εργοδότη άπέναντι στον άπεργούντα εργαζόμενο του - στους τυπογράφους, δηλαδή. "Αν αυτή ήταν ή μοναδική δικαιολογία της κυβερνητικής χειρονομίας, οί συντάκτες και τό ύπαλληλικό προσωπικό, εργαζόμενοι και αυτοί, άρα φυσικοί συμπαράστατες σέ κάθε δίκαια κινητοποιούμενο συνάδελφό τους, έπρεπε νά άπεργήσουν επίσης, μέ κάποιο νόμιμο αίτημα, πού δέ θά 'ταν διόλου δύσκολο νά όρεθεί. Δέν τό 'καναν. Πού σημαίνει, ή ότι δέν θεωρούσαν δίκαια τά αίτήματα του τεχνικού προσωπικού πού τό όδήγησαν στην άπεργία, ή ότι όρκησαν τήν ευκαιρία για πρόσθετες, πληρωμένες διακοπές!

"Αν άπεργούσαν οί συντάκτες και οί ύπάλληλοι, τότε ή κυβέρνηση δέν θά 'δινε τά 300 εκ. στους εργοδότες, γιατί δέν θά 'χαν τό παραμικρό δικαιολογητικό, οί τελευταίοι, νά τά ζητήσουν. "Αν τά πήραν για νά πληρώσουν αυτούς τους μισθούς, τά επιδόματα άδείας κ.λ.π. τότε δέν πρέπει, οί δημοσιογράφοι,

τουλάχιστον, νά λιθοβολούν κυβέρνηση και εργοδότες για τήν χειρονομία οικονομικής (και άντεργατικής) αλληλοϋποστήριξης, της όποίας έγιναν ήρωες. Αυτό, για νά 'μαστε δίκαιοι, και έπειδή οί δημοσιογράφοι μάς άρέσει νά λέμε ότι δέν είμαστε μόνον έπαγγελματίες, αλλά και... λειτουργοί στό τέμενος της 'Αλήθειας!

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ εύκολο νά εκτιμηθεί σέ ποιο βαθμό ή ένήμερωση του κοινού και γι' αυτή τήν πλευρά του θέματος των 300 εκ. θά συντελούσε στή δημιουργία καλύτερου ή χειρότερου κλίματος ψυχικών διαθέσεων των άναγνωστών άπέναντι στίς εφημερίδες. "Αν θά βοηθούσε, δηλαδή, στην άλλαγή εκτιμήσεων ως πρós τους πραγματικούς λόγους της δανειοδότησης των «άνταπεργών», μέ άποτέλεσμα τήν συνέχιση αγοράς των εφημερίδων τους όταν επανεκδοθήκαν, ή άν θά μεγάλωνε τή δυσφορία του άναγνωστικού κοινού για όσα συμβαίνουν στίς εφημερίδες, όποτε ή πώση των κυκλοφοριών θάταν ακόμα μεγαλύτερη. Γεγονός, όμως, είναι ότι οί εφημερίδες πού δέν μετείχαν στό «λόκ-άουτ» και δέν πήραν μέρος στή διανομή των 300 εκ., έχασαν και αυτές από τήν κυκλοφορία τους, όχι μόνο τά φύλλα πού είχαν κερδίσει στίς ήμέρες του «λόκ-άουτ», αλλά ακόμα περισσότερα. Πράγμα πού σημαίνει ότι ή ένταση της άποστροφής πρós τόν καθημερινό Τύπο δέν προήλθε από τά σχετικά μέ τήν χαριστική, έκμαυλιστική δανειοδότηση και τό «λόκ-άουτ», αλλά από άλλους λόγους. Ποιούς; "Όταν δοθούν οί όρθές άπαντήσεις σ' αυτό τό έρώτημα, τότε θά 'χει προσφερθεί μέγιστη ύπηρεσία, όχι μόνο στίς κυκλοφορίες των εφημερίδων, αλλά και στην κοινωνική και πολιτική μας ζωή.

ΠΡΕΠΕΙ νά ξεκινήσουμε από μιá αναμφισβήτητη αλήθεια. "Ότι οί Έλληνες δέν διαβάζουν. Δέν διαβάζουν ούτε βιβλία, ούτε εφημερίδες, ούτε περιοδικά. Αυτή ή γενική σχεδόν άποστροφή στην άνάγνωση είναι μιá καλή, ασφαλώς, άφτηρία για τήν εξήγηση και της μικρής κυκλοφορίας των εφημερίδων, αλλά δέν είναι άποκλειστική - ούτε καν έπαρκής. Θά μπορούσε νά είναι «πλήρης άπόδειξη» άν ύπήρχε άναλογική σχέση μεταξύ της χαμηλής κατανάλωσης κάθε έντυπου και της χαμηλής ποσωτικής στάθμης του λαού. Παρόμοια σχέση ούτε ύπάρχει, ούτε επαληθεύεται ή δεσμευτικόττά της μέ παραδείγματα άλλων χωρών. Σέ χώρες, π.χ., μέ ποσοστό άναλφάβητων πολλαπλάσια μεγαλύτερου του δικού μας, άναλφάβητων μεταξύ του «ένεργου» πληθυσμού και όχι των μεγάλων ήλικιών, ή ήμερησία κυκλοφορία των εφημερίδων είναι πολλα-

πλάσια μεγαλύτερη της δικής μας. Δεν φταίει, άρα, ή άγραμματοσύνη και τό ύποτονικό ένδιαφέρον τών Έλλήνων πρός κάθε έντυπο, και ιδιαίτερα, της καθημερινής ενημέρωσής του. Τί φταίει, λοιπόν;

ΕΙΝΑΙ τόσο πολλοί οί λόγοι, ώστε ό καθένας πού άσχολείται, έστω και επιδερμικά μέ τό θέμα, νά είναι έτοιμος νά συνεισφέρει ένα ακόμη λόγο, πέρα από τό πλήθος όσων μέχρι στιγμής έχουν άναπτυχθεί. Άς άναφερθούν, έπιτροχάδην, μερικές από τίς επικαλούμενες αίτίες. Ή άπουσία πραγματικής δημοκρατικής ζωής στη χώρα εδώ και πάρα πολλά χρόνια· ή άναιμική και χωρίς θελκτικό περιεχόμενο πολιτική ζωή τών ήμερών μας· ή κακή ποιότητα τών ελληνικών έφημερίδων· ή σχετική ταυτότητα της είδησεογραφικής τους ύλης ως πρός τά θέματα του καθημερινού «ένδιαφέροντος», αλλά και ως πρός τή γωνία θεώρησής τους· ή κακή διανομή τών πρωϊνών έφημερίδων· ή εξάπλωση του ιδιωτικού αυτοκινήτου σάν μέσου μεταφοράς πολλών από τούς «έν δυνάμει» άναγνώστες στίς δουλειές τους, ώστε νά μή μπορούν νά διαβάσουν, όπως γινόταν παλιότερα, στο λεωφορείο τήν έφημερίδα τους· ή σχεδόν καθολική έντύπωση ότι οί μεσημεριανές έφημερίδες έχουν πιά φρέσκες είδήσεις από τίς πρωϊνές, πού, όμως, δέν βοηθάει — όπως και τά περί Ι.Χ. μετακίνησης — στην ύπαρξη άπογευματινών έφημερίδων μέ παραδεκτά μεγάλες κυκλοφορίες· ό κληροδοτημένος, από τήν περίοδο τής αντικομμουνιστικής ύστερίας, φόβος νά κρατάνε οί εργαζόμενοι στούς τόπους τής δουλειάς τους αντιπολιτευόμενες έφημερίδες, γιά νά μή προδίνουν τήν αντικυβερνητική τους τοποθέτηση, πράγμα πού θά μπορούσε νά βάλει σέ κίνδυνο τήν ίδια τήν άπασχόλησή τους· ή άνυπαρξία καλών δημοσιογράφων, δικαιολογημένη από τήν άνυπαρξία πραγματικά άνεξάρτητων έφημερίδων και μακράς πολιτικής ζωής, φτιαγμένης νά «διαλέγεται» και όχι νά «έντέλλεται»· ό κατακερματισμός τών ένδιαφερόντων τών συντακτών, πού, όντας ύποχρεωμένοι νά εργάζονται σέ περισσότερους εργοδότες γιά νά συγκεντρώνουν ένα ίκανοποιητικό μηνιαίο, περιορίζονται σέ διανομή και όχι παραγωγή είδήσεων· ή ποιότητα τών εκδότων, οί όποιοι, δέν ένδιαφέρονται γιά τό άν θά 'ναι καλή ή κακή ή έφημερίδα τους, αλλά, άν θά βρει τό μυστικό νά πουλάει πολλά φύλλα — έπιτυχία, πού άξιοποιείται και μέ τή δημιουργία παραφημεριδιακών πηγών εισοδήματος, χάρη στην άναγωγή του εκδότη σέ παράγοντα πού «περνάει ό λόγος» του· ή προσπάθεια του κάθε εκδότη νά κλείσει τούς ανταγωνιστές του — προσπάθεια πού άναπτύσσεται και μέ τήν άποδοχή ύπερβολικών συνδικαλιστικών διεκδικήσεων τών άπασχολούμενων στον Τύπο, έτσι, ώστε άνεβαίνει άσφυκτικά τό κόστος τής έκδοσης γιά τίς οικονομικά άσθενέστερες έφημερίδες· ή άμεση ή έμμεση εξάρτηση όλων τών έφημερίδων από τό κράτος, μέ τή μέθοδο τής δημιουργίας άξεπέραστων δυσχερειών στην κυκλοφορία και διανομή τους, μέ άποτέλεσμα, ή οικονομική τους έπιδίωση νά 'ναι έναποτεθειμένη στίς κρατικές παροχές· ή τηλεόραση, πού χρησιμοποιεί τούς συντάκτες τών έφημερίδων και τούς συνδέει, έτσι, εισοδηματικά, μέ τό κράτος, πού άπορροφάει τό μέγιστο μέρος τής έμπορικής διαφήμισης, και πού μεταδίδει άπαντώ δελτία είδήσεων· ή ύποχρέωση τών έφημερίδων νά είναι συνδρομητές του 'Αθηναϊκού Πρακτορείου Ειδήσεων, μέ συνέπεια τήν ταυτότητα τών είδήσεων, αλλά και τών κειμένων πού δημοσιεύονται από όλες τίς έφημερίδες· ή «συρρίκνωση» τής Ένωσης Συντακτών σέ σωματείο μέ οικονομικά μόνον αίτήματα, ένώ αυτά τής επαγγελματικής δεοντολογίας τά έχει έναποθέσει στον «πατριωτισμό» του κάθε συντάκτη-μέλους τής...

Ό κατάλογος τών αιτίων τής κακοδιαμονίας τών ελληνικών έφημερίδων θά μπορούσε νά συνεχιστεί γιά πολύ ακόμα. Δεν είναι άναγκαίο.

ΣΥΜΦΩΝΩΝΤΑΣ ότι όλοι αυτοί οί λόγοι και όσοι άλλοι δέν μνημονεύτηκαν έχουν τό ποσοστό τής ευθύνης τους γιά ό,τι είναι οι σημερινές έφημερίδες και οι κυκλοφορίες τους, πρέπει νά άναζητηθεί ό... γεννήτορας τούτων τών άρνητικών στοιχείων. Ή άνεύρεσή του, δέν θά σμάνει και τή δυνατότητα

άμεσης εξόντωσής του. Θά έπιτρέψει, όμως, νά γίνει άκριβέστερη ή εκτίμηση του είδικου βάρους καθενός από τά έλαττώματα τών ιδιωτικών μέσων μαζικής ενημέρωσης, έτσι, ώστε νά μήν άναλίσκεται ή προσπάθεια όσων άσχολούνται μέ τό πρόβλημα τής διόρθωσης ενός άπ' αυτά τά έλαττώματα νομίζοντας ότι θά διορθωθεί τό σύνολο.

ΘΑ ΞΕΚΙΝΗΣΕΙ κανείς γιά τήν έπιτυχία τής πιά πάνω άναζήτησης από τήν άναγνώριση δύο θεμελιωδών χαρακτηριστικών του ήμερήσιου πολιτικού Τύπου. Πρώτο, ότι είναι γέννημα τής δημοκρατικής αντίληψης ότι οι πολίτες πρέπει νά είναι ένήμεροι γιά ό,τι συμβαίνει στην πατρίδα τους, ώστε νά είναι σέ θέση νά έχουν γνώμη γιά τή διαμόρφωση τής ζωής τους. Δεύτερο, ότι οι «έλεύθερες» έφημερίδες πού ενημερώνουν και διαφωτίζουν, δέν μπορούν νά είναι παρά ιδιωτικές έπιχειρήσεις, άδιάφορο άν άνήκουν σέ ένα κεφαλαιούχο ή στο συνεταιρισμό του προσωπικού τους.

ΣΑΝ ΕΠΙΧΙΡΗΣΕΙΣ, οι έφημερίδες, ύπόκεινται στούς νόμους τής αγοράς, όπως κάθε άλλη έμπορική δραστηριότητα. Θά «πουλήσουν» τό έμπορεύμα τους άν είναι καλής ποιότητας, άν είναι χρήσιμο στον καταναλωτή, άν είναι ανταγωνιστικής τιμής. Γιά νά πετύχει ή έπιχειρηματική έπιδίωση, ό εκδότης πρέπει νά 'ναι έλεύθερος νά χειριστεί τά λειτουργικά προβλήματα τής έπιχείρησής του. Στην Ελλάδα, δέν είναι. Στην Ελλάδα δέν έχει διαμορφωθεί ούτε καν ή «έλεύθερη αγορά» γιά τή διακίνηση τής παραγωγής του. Πολλοί από τούς λόγους πού πιά πάνω άναφερθήκαν ευθύνονται γιά τήν άνυπαρξία «αγοράς» έλεύθερου Τύπου. Οι πρόσθετες δυσχέριες στην όργάνωση τής παραγωγής του καθημερινού έντυπου, πού νά έπιτρέψει τή συμπίεση του κόστους, ώστε νά ύπάρξουν περιθώρια δελτίωσης τής ποιότητας και τής καλύτερης άμοιβής όσων άποδίδουν γιά τήν ποιοτική δελτίωση, όδηγούν, τελικά, στην άπώλεια του δεύτερου από τά οργανικά χαρακτηριστικά τών έφημερίδων: νά είναι «έπιχειρήσεις» και όχι εκτελεστές έντολών τρίτων, όποιοι και άν είναι αυτοί οι τρίτοι, όποιες μορφής και άν είναι οι έντολές πού δίνουν. Ή αντίφαση άνάμεσα σ' αυτό πού πρέπει νά 'ναι οι έφημερίδες γιά νά μένουν μακριά από τίς κρατικές παροχές και νά προσφέρουν καλής ποιότητας ύλη στούς άναγνώστες, και σ' αυτό πού πραγματικά είναι, θά 'ταν άδύνατο νά μήν έχει τίς συνέπειες γιά τίς όποιες όλοι θλίδονται, αλλά, περιέργως, κανένας δέν ευθύνεται!

ΠΩΣ ΘΑ γίνουν άνεξάρτητες ιδιωτικές έπιχειρήσεις οι έφημερίδες, έτσι όπως έχουν διαμορφωθεί πιά τά διάφορα κεκτημένα και οι πολυποίκιλες εξαρτήσεις; Μάλλον επικίνδυνο νά έπιχειρηθεί μιά άπάντηση «έν τάχει». Γιατί δέν είναι διόλου άπίθανο, ή ένίσχυση τών έπιχειρηματικών έλευθεριών νά οδηγεί σέ συσσώρευση κερδών από τούς εκδότες και όχι στίς έπιθυμητές αλλαγές.

ΟΠΩΣΔΗΠΟΤΕ, πρέπει νά γίνει κατανοητή από τό ευρύτερο κοινό ή καθαρά οικονομική πλευρά του «έμπορεύματος» πού λέγεται έφημερίδα, και πού εξαφανίζεται κάτω από τήν

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

«ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ» και «ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ»

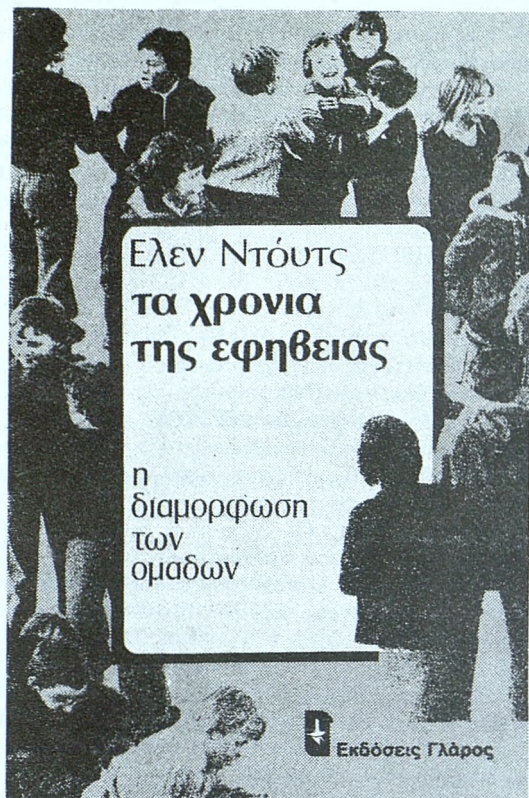
1. 3η ΔΙΕΘΝΗΣ: μανιφέστα, θέσεις, άποφάσεις 1ου Συνέδριου.
2. 3η ΔΙΕΘΝΗΣ: Άποφάσεις του 2ου Συνεδρίου.
3. 3η ΔΙΕΘΝΗΣ: Μανιφέστα, θέσεις, άποφάσεις 3ου Συνεδρίου.
4. ΛΕΝΙΝ - ΖΗΝΟΒΙΕΦ: Σοσιαλιστές και Πόλεμος.
5. Κ. ΡΑΝΤΕΚ: Σοσιαλισμός από τή Θεωρία στην Πράξη.
6. Α. ΤΡΟΤΣΚΥ: Προδομένη Έπανάσταση.
7. Π. ΠΟΥΛΙΟΠΟΥΛΟΣ: Λαϊκά Μέτωπα.
8. Ζ. ΜΟΥΓΙΕ: Αστική και Προλεταριακή Ήθική.

Κεντρική διάθεση

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ «ΕΚΦΡΑΣΗ»

Σόλωνος και Σουλίου 4, τηλ. 36.11.701

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΛΑΡΟΣ

«Οι γονείς αγνοούν φαινομενικά πώς, δίνοντας έλευθερία και ανεξαρτησία στα παιδιά τους, τὰ άπωθούν, σέ μιά στιγμή πού τὰ παιδιά τους τούς έχουν ανάγκη σάν οδηγούς και προστάτες. Όπως αποδειχνει ή έμπειρία, είναι προτιμότερο οι προσπάθειες τών νέων γιά τήν κατάκτηση τής έλευθερίας, μαζί μέ τήν έπιθετική τους διαμαρτυρία ενάντια στήν έξουσία, ν' άσκοούνται πρῶτα στό σπίτι και μόνο άργότερα νά εξαπλώνονται σ' ένα πλατύτερο πεδίο, πού είναι σήμερα τό πεδίο δράσης τής εφηβικής επανάστασης»

“Ελεν Ντούτς

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΛΑΡΟΣ

Κεντρική διάθεση – παραγγελίες:
ΑΘΗΝΑ: ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 31, ΑΘΗΝΑ 142, ΤΗΛ. 3618.457

πολύ διαδομένη έντύπωση ότι ή εφημερίδα δέν έχει καμιά σχέση μέ τά άλλα «χυδαία» έμπορεύματα, γιατί είναι... «λειτούργημα»!

ΟΤΑΝ άνεβαίνει ό τιμάριθμος, όταν ακριβαίνει τό πετρέλαιο, τό χαρτί, τά μεταφορικά, ή άμοιδή του εργαζόμενου, του εφημεριδοπώλη κ.λ.π., είναι άδύνατο νά μήν ακριβήνει και ή τιμή τής εφημερίδας. Καί όταν από κάθε καταναλωτή γίνεται δεκτό – μέ δυσφορία, φυσικά – ότι ακριβαίνουν τά τρόφιμα, τά εισιτήρια τών διαφόρων θεαμάτων ή τά άλλα είδη και οι ύπηρεσίες, δέ μπορεί νά μή γίνεται δεκτό ότι υπό τήν πίεση τών ίδιων πληθωριστικών αιτίων ακριβαίνει και ή εφημερίδα. “Αν, μάλιστα, σκεφτεί κανείς ότι μοναδικός τρόπος γιά νά άντιμετωπιστεί ή άνατίμηση ενός όποιουδήποτε έμπορεύματος είναι νά αύξηθει ή παραγωγή του ώστε νά επιμερίζονται οι δαπάνες σέ περισσότερες «μονάδες», τότε εύκολα φτάνει στην παραδοχή τής πραγματικότητας ότι, όταν οι εφημερίδες χάνουν φύλλα, χάνουν και κάθε δυνατότητα νά κρατήσουν μικρές τιμές παρά τήν άνοδο του κόστους έκδοσής τους.

ΕΙΝΑΙ πλευρές του θέματος πού, συνήθως, δέν άρέσει νά έρχονται πρὸς συζήτηση γιατί, δήθεν, έξυπηρετούν τους έκδότες. “Αλλά δέν είναι έτσι. Οι έκδότες, ή τουλάχιστον, πολλοί από τους έκδότες έχουν πετύχει πλήρη διαχωρισμό του δικού τους εισοδήματος *χάρη* στην εφημερίδα, από τό εισόδημα τής εφημερίδας *χάρη σ' αυτούς*. Καί τό δεύτερο, τό εισόδημα τής εφημερίδας, δηλαδή, λειτουργεί προϋποθετικά γιά τήν ύπαρξη τής εφημερίδας, γιά τή δυνατότητα τών συντακτών της νά τήν κάνουν καλής ποιότητας έντυπο. Καί ή ευθύνη τής ποιότητας τής κάθε εφημερίδας βαρβαίνει άμετακίνητα τους συντάκτες της. Δέν επιτρέπεται νά γίνεται πιά έπίκληση του άποφθέγματος ότι ό δημοσιογράφος γράφει άνάλογα μέ τίς άπαιτήσεις του εργοδότη του, άφου τήν «πένα» του πουλάει και όχι τή «συνείδησή» του. Δέν πουλάει συντακτική ικανότητα ό σημερινός δημοσιογράφος, αλλά τήν κοινωνική του συνείδηση. “Ο υπεύθυνος άπέναντι στον άναγνώστη δέν είναι κανένας άλλος έκτός από τόν ίδιο τό συντάκτη. “Αν θέλει βέβαια, νά 'ναι και «λειτούργος» έκτός από έπαγγελματίας. Καί αυτός ό έπαγγελματίας πού είναι και «λειτούργος» ενδιαφέρεται άμεσα γιά τά οικονομικά τής εφημερίδας του, γιά τή δυνατότητα της νά επιβιώσει από τά προσόντα της σάν καλής ποιότητας «έμπόρευμα».

Σ' ΑΥΤΗ τήν άσχημα οικονομική περίοδο, τής μείωσης του πραγματικού εισοδήματος τών εργαζόμενων, ή τιμή τών δεκαπέντε δραχμών προκάλεσε τήν άρνητική αντίδραση του «καταναλωτή» και όχι του «άναγνώστη». “Η αντίδραση του «άναγνώστη» εκδηλώθηκε όταν, στή διάρκεια του «λόκ-άουτ», διαπίστωσε ότι δέν χάνει και πολλά πράγματα μή αγοράζοντας εφημερίδα, άφου τά κρατικά μέσα τόν πληροφορούσαν κάθε μέρα ότι τίποτε άνησυχητικό δέν συμβαίνει στον κόσμο. Μέ τήν επανέκδοσή τους, οι εφημερίδες χάσαν τους άναγνώστες πού αγοράζαν περισσότερες από μία εφημερίδες ή εκείνους πού αγοράζαν καθημερινά μία, έστω, εφημερίδα. “Η πολυτέλεια τής αγοράς περισσότερων εφημερίδων, πού αποδεδειγμένα δέν διέφεραν σέ τίποτε ως πρὸς τίς είδήσεις, ήταν άδύνατο νά συνεχιστεί μέ τίς σημερινές τιμές. Τούτο επαληθεύεται και από τήν κυκλοφοριακή τύχη τής νεότευκτης εφημερίδας. “Η όποία, αύξησε ταχύτητα τήν κυκλοφορία της γιατί έκανε θεαματική (μέ τους μεγάλους τίτλους) άντιπολίτευση, αλλά τήν έχασε μέ τήν ίδια ταχύτητα, όταν ή τιμή της άνέβηκε από τίς 5, στίς 15 δραχμές. Πρέπει νά συμπλιωθούν μέ τήν ιδέα ότι τό σημείο άφετηρίας τής κακοδαιμονίας του Τύπου, είναι τό περιορισμένο ενδιαφέρον πού προκαλεί στους παραδοσιακά λίγους άναγνώστες του, τους όποιους και δέ μπορεί νά πολλαπλασιάσει, γιατί δέν συντρέχουν οι προϋποθέσεις τής πρόσφορης «αγοράς» και τής δυνατότητας παραγωγής «καλού προϊόντος».

“Εδῶ, σ' αυτή τήν «άφετηρία» στεκόμαστε – και θά στεκόμαστε, άγνωστο γιά πόσο χρόνο – άνίκανοι νά κάνουμε ένα βήμα πρὸς τά μπρός. Αυτό είναι και τό μεγάλο δράμα, όμως, τών μέσων μαζικής ενημέρωσης στον τόπο μας.

Πέρα από τό σκάνδαλο...

του Κ. Α. Μανιάτη

ΚΑΙ ΦΕΤΟΣ, κατά τά καθιερωμένα, ο κ. Χόνδρος παρουσιάστηκε στην Γενική Συνέλευση των κυβερνητικών μετόχων της ΕΡΤ και παρουσίασε τα «πεπραγμένα». Καμιά έφημερίδα δεν έκανε κριτική σέ αυτά πού εί-
πώθηκαν, γιατί, κάποτε παύει, κανείς να ασχολείται μέ ένα θέμα πού, αντί νά παρουσιάζει κάποια βελτίωση, συνεχώς χειροτερεύει. Τελικά, ή μόνη λέξη πού περιγράφει την κατάσταση στην ΕΡΤ είναι «τό χάος». "Ι-
σως ούδέποτε υπήρξε παρόμοια κατάσταση στην «Έθνική» τηλεόραση. "Ι-
σως, ούδέποτε, διοικήθηκε από τόσο ανίδεους ανθρώπους. "Ισως, ού-
δέποτε παρουσιάστηκε τέτοιο πρόγραμμα. "Ισως, γιά όλους αυτούς
τούς λόγους — πού στό τέλος αντικαθρεφτίζουν την γενική κατάσταση
στην όποία ή Ν.Δ. έφερε τή χώρα — νά είναι έτοιμες οί διαδικασίες — και
νά είναι δυνατόν νά γίνουν και αποδεκτές — γιά νά υπάρξει μία άλλα-
γή.

ΑΞΙΖΕΙ κανείς νά ασχοληθεί μέ όσα είπε
ό κ. Χόνδρος στην Γ. Συνέλευση, γιατί και
μόνο από αυτά, τά συμπεράσματα γιά την
κατάσταση της ΕΡΤ βγαίνουν σχεδόν μόνα
τους.

« Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ απέφασε την εγκατά-
σταση έγχρώμου τηλεοράσεως στην χώρα
μας»...

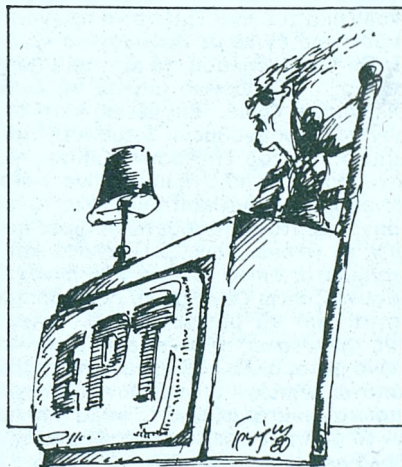
ΑΥΤΗ είναι ή πρώτη φράση στά πεπραγ-
μένα. Κι αυτή ή πρώτη και κύρια πρόταση
διαβάζεται έτσι: ή κυβέρνηση έπειδή έχει
προσκολληθεί στό «Έλλάς - Γαλλία - συμ-
μαχία» λόγω των φιλικών σχέσεων του κ.
Καραμανλή μέ τό Γάλλο πρόεδρο και της ό-
ποιας φιλίας τό αντίκρυσμα ήταν, όχι ή ένί-
σχυση της ελληνικής θέσης γιά την ΕΟΚ,
άλλά, ή μή παρεμβολή εντόνων προσκομ-
μάτων, αποφάσισε νά αγοράσει από τή
Γαλλία τό σύστημα παραγωγής και εκπομ-
πής προγραμμάτων SECAM. Τό σύστημα
αυτό δεν τό έχει καμία άλλη εύρωπαϊκή χώ-
ρα. Τό είχε, μέχρι πρότινος, ή Ρωσία, αλλά
τό άλλαξε και αυτή σέ ΡΑΙ. γιατί και ή τε-
χνολογία του είναι παρωχημένη και τά απο-
τελέσματα σέ εικόνα και χρώμα μέτρια.
Έρχομαστε τώρα έμεις και ξεθάβουμε τό
SECAM και προσφέρουμε στην Γαλλία με-
ρικές εκατοντάδες χιλιάδες δολάρια μαζί
μέ μία μόνιμη πηγή άφαιμάξης πού λέγεται
μονάδες εξωτερικών μεταδόσεων, ανταλ-
λακτικά, εξοπλισμός, τεχνική κατάρτιση,
προγράμματα... Καί όλα αυτά, παρά τίς αν-
τιρρήσεις μερικών μελών του διοικητικού
συμβουλίου γιά την έπιλογή αυτού του συ-
στήματος και παρά τίς συμφέρουσες προ-
σφορές των εταιριών πού έδιναν τό ΡΑΙ. Οί
Γερμανοί πρόσφεραν τό σύστημα μέ μα-
κροχρόνια δάνεια, μέ καλύτερες τιμές, άλ-
λά δεν είχαν πει ποτέ «Έλλάς - Γερμανία -
Συμμαχία» και τό κυριότερο: ποτέ δεν μάς
είχε πει ό Σμίθ «λέγετέ με Χέλμουτ»...

α. Τεχνική Δραστηριότητα

«ΤΟ 1979 έγινε εγκατάσταση 24 νέων ά-
ναμεταδοτών»...

ΜΗΠΩΣ θά μπορούσε κανείς νά μάς πει
πόσους άναμεταδοτές χρειάζεται, άκόμη, ή
δύσμοιρη ύπαιθρος γιά νά βλέπει ελληνική
τηλεόραση; Θά μου πείτε, είναι καλύτερο
τό τουρκικό πρόγραμμα πού βλέπει ή Χίος,
ή Σάμος ή Μυτιλήνη, ή Ρόδος, ή Άλεξαν-
δρούπολη; Θά μου πείτε, είναι καλύτερο τό

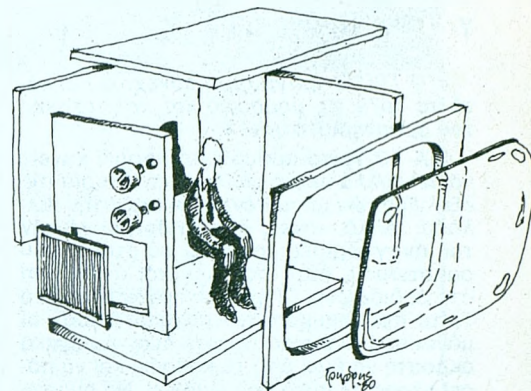
λυβικό πρόγραμμα πού βλέπουν τά Δωδε-
κάνησα — από ποιότητα όπωσδήποτε, γι-
ατί γυρίζεται, έδώ, στά έγχρωμα στούντιο
της Παιανίας — και πολλές φορές ή Κρήτη;
Θά μου πείτε, είναι καλύτερο τό αλβανικό
πρόγραμμα πού παρακολουθεί ή "Ηπειρος
και ή Κέρκυρα μαζί μέ την ΡΑΙ; Είναι καλύ-
τερο τό βουλγαρικό και γιουγκοσλαβικό
πού βλέπει όλη ή Μακεδονία; Έγώ δεν ξέ-
ρω νά σάς πώ. Άλλά ξέρουν οί Έλληνες
των παραμεθωρίων πού νιώθουν εγκαταλε-
λειμμένοι ή άκούγοντας ούτε καν τή γλώσ-
σα τους από την ΕΡΤ... — έστω και φριχτά
άκρωτηριασμένη —. Καί επί τέλους, θά
μπορούσε νά γίνεται ή έπιλογή της έγκατα-
στάσεως των άναμεταδοτών όχι μέ πολιτι-
κά κριτήρια, όχι μέ τό ποιός δυνατός εκλέ-
γεται στην περιοχή, αλλά, μέ τίς βασικές
άρχές μιας έθνικής πολιτικής. Έμεις έθε-
λοτυφλούμε.

β. Ραδιοφωνία

«ΣΤΟΝ χρόνο πού πέρασε, ή Ραδιοφωνία
κατέβαλε ούσιαστικές προσπάθειες και
πέτυχε την ανανέωση των εκπομπών»...

ΠΟΤΕ ή έννοια της ανανέωσης δεν κακο-
ποιήθηκε τόσο βάναυσα και δεν έρμηνεύ-
θηκε τόσο κακόπιστα από αυτή πού εφάρ-
μοσε ό κ. Λέκκας. Ένα μόνο πράγμα πρέ-
πει νά συγκρατήσετε σέ όσα θά πούμε γιά
την «ανανέωση». Πώς ό κ. Λέκκας είναι ό
άνθρωπος πού έγινε διευθυντής είδήσεων

μέ την Δικτατορία άφού έκλεισε την έφημε-
ρίδα της χούντας — μόνη του αντίστασια-
κή δράση... — από κακή διαχείριση — ό αν-
θρωπος πού επέζησε στην ΕΡΤ επί Χόρν,
Βλάχου, Λάμψα και Χόνδρου. Ό τελευ-
ταίος τόν επιβράβευσε. Του έδωσε και δεύ-
τερη θέση: τόν έκανε διευθυντή Ραδιοφω-
νίας. Νά γιατί: γιατί είσηγήθηκε ένα πρό-
γραμμα μέ μειωμένο κόστος και μέ έλάχι-
στη άκροατικότητα. Ένα πρόγραμμα
πού άφησε νά βλαστήσουν όσα εκείνος θε-
ωρεί «έθνικώς ωφέλιμα και καλλιτεχνικώς
άρτια». Αποτέλεσμα: τά μουσικά προγράμ-
ματα κοσμήρβας έχουν την πρώτη θέση. Δί-
σκοι χιλιοπαιγμένοι από παραγωγούς πού
τούς άφήνεται έλάχιστο περιθώριο καλύτε-
ρης έπιλογής. Τά πληρωμένα μουσικά προ-
γράμματα ασύδοτα μάς πετάνε καθημερινά
στό πρόσωπο επίθετα πού προσβάλλουν
τή νοημοσύνη μας. Έπιλογές θεατρικών
κομματιών μέ έλάχιστα δικαιώματα και μέ
χιλιοπαιγμένα έργα, παιδικά προγράμματα
πού έχουν μείνει στάσιμα επί μία τριετία.
Προγράμματα λόγου πού, γιά νά βγούν, οί
παραγωγοί τους καταφεύγουν σέ άλχη-
μείες. Άρκεί νά μήν πληρώσει ή ΕΡΤ. Χιλιά-
δες δελτία είδήσεων άνάμεσα πού μάς πλη-
ροφορούν, άνά ώρα, πού προσγειώθηκε τό
έλικόπτερο του κ. πρωθυπουργού και πού
έβαλε θεμέλιο λίθο γιά κολυμβητήριο ό κ.
Άχιλλέας. Έπιτέλους θά μάθουμε, έτσι, ό-
λοι νά κολυπούμε άκόμη και στά θολά νε-
ρά των καναλιών πού μάς προσφέρονται.
Λίγο δεν είναι. Πρέπει, όμως, νά πούμε
ποιά είναι ή ιδέα - άξονας πάνω στην όποία
κτίστηκε τό «καινούριο πρόγραμμα» του
ραδιοφώνου. Βγήκαν τά ένοχλητικά προ-
γράμματα. Μπήκαν νέα μουσική πόπ, ρόκ,
τζάζ, ρόξυ, ντίσκο νόλα, κλάμπ, και λαϊκά
του στυλ «άν δέ σου άρέσει άντε και...», τά
όποια εκπέμπονται καθ' όλο τό είκοσιτε-
τάρωρο μήν τυχόν και δεν εισβάλλει σέ κα-
νένα ιδιωτικό χώρο τόση προστυχιά. Καί
«άναμορφώθηκαν τά παλιά», όπως γιά πα-
ράδειγμα εκείνη ή πρωινή ταλαιπωρία «κά-
θε μέρα παντού» πού έννοεί, εκτός των άλ-
λων νά μάς πληροφορεί και γιά «τάς κινή-
σεις του κ. Νομάρχου της πόλεώς μας»...
"Ηθελα πολύ νά ήξερα τί θά πει ό κ. Γκράς
του Ραδιοφώνου του Λουξεμβούργου πού
έφερε ό κ. Ράλλης γιά νά δει την κατάστα-
ση. Άλλά έχουμε ανάγκη νά μάς πουν, τί
θά πει; Δεν μάς φτάνει ή έκθεση Γκρήν και
ή μεταχείρισή της; Βέβαια, έδώ και δυό μή-

νες λειτουργεί και συμβούλιο ραδιοφωνίας με επικεφαλής τον κ. Στεφανάκη. Αυτό θα τό πουν στα πεπραγμένα της άλλης χρονιάς, αλλά, κανείς δεν θα πώς έπειδή δεν αφήνουν τον Στεφανάκη να κάνει τίποτε άλλο, του είπαν: άντε παιδάκι μου να παίξεις με τό ραδιόφωνο, έτσι κι αλλιώς κανείς δεν τό ακούει...

γ. Τρίτο Πρόγραμμα

«ΤΟ ΤΡΙΤΟ πρόγραμμα συνέχισε και κατά τό 1979 τις μουσικές και πολιτιστικές του δραστηριότητες».

ΓΙΑ ΤΟ Τρίτο πρόγραμμα μπορεί κανείς να πει πολλά σέ μία μελλοντική ιστορία της εξέλιξης των μέσων ενημέρωσης στην Ελλάδα. Αλλά, κανείς δεν θα βρεθεί να μνήν του αναγνωρίσει, έστω και σέ στάδιο πειραματισμού, αυτό πού λέγεται ανάνεωση στό ραδιόφωνο. Οί ήχοι πού βγήκαν από τό Τρίτο πρόγραμμα ήσαν μαγικοί. Ήσαν οί μόνοι πού ανάγκασαν ποτέ έναν παθητικό άκροατή να βγει από τό καβούκι και να πάρει μέρος σέ αυτό πού γινόταν. Νά αναρωτηθεί τί συμβαίνει και να άποκτήσει ένδιαφέρον γιά αυτά πού ζωντανά, σχεδόν, έβλεπε να έκτυλίσσονται μπροστά στα μάτια του. Ποτέ, ως τώρα, ελληνική τηλεόραση δεν έδωσε τόσο καθαρή εικόνα, μέ έκτυφλωτικά χρώματα και μέ διαύγεια στόν ήχο, όσο ο σταθμός του Τρίτου. Ποτέ ελληνική τηλεόραση δεν στάθηκε τόσο κοντά στό ελληνικό πολιτιστικό γίγνεσθαι, όσο οί έμπομπές λόγου του Τρίτου. Καί βέβαια, ποτέ ελληνική τηλεόραση δεν πρόκειται να γίνει Τρίτο πρόγραμμα, γιατί θά λείπει πάντοτε ένας Χατζηδάκης, ταξιδευτής στό ώραίο και στό όνειρο. Τώρα τό Τρίτο, έτσι όπως έγινε, κοντεύει να εύχαριστεί πολύ και τόν κ. Τσαλδάρη. Σχεδόν είναι θαυμαστής του. Τόσο πολύ, πού από τόν πολύ έναγκαλισμό τό έπνιξε και ήσύχασε. Σέ λίγο μπορεί και να σιγήσει. Θά άκούμε πάλι, πολύ Μέντελσον μέ όλίγο Μπράμς γιά να γίνεται εύκολη ή βραδυνη πέψη και άρκετό Σοπέν, κατάλληλο γιά έναν ήρεμο ύπνο. Ό δυστροπός πηγας πλέον δεν θά φοβίζει κανένα, ή δεξιοτεχνία σέ ένα όργανο όπωσδήποτε θά άρχισι να βλάπτει και έδω πού τά λέμε και ό Χατζηδάκης δεν θά γράφει σχόλια. Στο τέλος τέλος, αυτά πού έλεγε τούς εκνεύριζαν πολύ. «Όχι γιά τίποτε άλλο, αλλά δεν μπορούσαν να καταλάβουν. Έτσι θύμωσαν διπλά: πρώτα, γιατί χρειαζόντουσαν κάτι σάν μεταφραστική και ύστερα, γιατί έδειχνε πολός κόσμος ένθουσιασμένος. Ό ένθουσιασμός αυτός προκαλούσε «μεγίστας άνησυχίας» ανάμεσα στους «διηνεκώς άνησυχούντας και έπισείοντας τόν φόβο της κομμουνιστικής έκμαυλίσσεως των πάντων». Αμέ; Τό Τρίτο λοιπόν του '79 πού μέ τό αίμα του Χατζηδάκι κράτησε μετερίζι την περασμένη χρονιά, μπήκε μία και καλή στα «πεπραγμένα». Κάτι σάν μία βαθιά τρύπα πού άφήνει κανείς να δει μέσα στό τίποτε της δημιουργίας της Έθνικής Ραδιοφωνίας και Τηλεόρασεως. Τό να πει κανείς, έδω, «αίδώς» Αργεΐοι είναι έντελώς περιττό. Πού να τρέχουν πάλι οί κανένοι γιά μεταφραστές! Φτάνουν οί λαχειοπώλες του ούρανού, πού τόσο «έρωτικά» τούς είχαν υπερδέσει...

δ. Τηλεόραση

«ΚΑΤΑ τό 1979 έγιναν μεγάλες προσπάθειες γιά τόν έμπλουτισμό του προγράμματος της τηλεόρασεως μέ περισσότερα

ελληνικά προγράμματα και έπιλογή των καλύτερων διεθνών προγραμμάτων».

ΝΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΘΟΥΝ, παρακαλώ, άμέσως όλες οί προσπάθειες. Δεν έμεινε διεθνές Φεστιβάλ προβολής προγραμμάτων πού να μνήν πάνε, τουλάχιστον ένας γενικός, δύο διευθυντές, τρείς προϊστάμενοι και μερικοί άκόμη πού συνδέονται στενώς μέ τούς προηγούμενους. Γιά παράδειγμα: στίς Κάννες, ο κ. Γενικός περίπου ήμέρες 10 και ο κ. βοηθός κάπου άλλου. Καί ο κ. Χαραμής κάμποσες. Από κοντά ο κ. Αναστασόπουλος και λίγο πιό πέρα αυτοί πού έπρεπε να πάνε. Καί άνάμεσα ή κ. Σταματά. Πού, όμως, ούδέποτε έθεάθη σέ αίθουσα προβολής ούτε αυτή, ούτε άλλοι τινές. Αλλά, είναι τέτοια ή άθλιότητα πού δεν άξίζει να γραφτεί, γιατί θά αλλάξει τό ύφος του κειμένου. Όπως όταν πάτε σινεμά να δείτε μία ταινία και ξαφνικά γίνεται πολύ σκοτάδι, κόβεται τό φίλμ και βλέπετε μία τολημική σκηνή κρεβατοκάμαρας να προβάλλεται στην όθόνη. Κάποιο λάθος του μηχανικού πού υπέρδεψε τις ταινίες της μεταμεσονύχτιας προβολής γιά όλίγους, μέ εκείνη της άπογευματινής... Άς μαζέψει ο κ. Τσαλδάρης όλα τά έξοδα των ταξιδιών. Άς

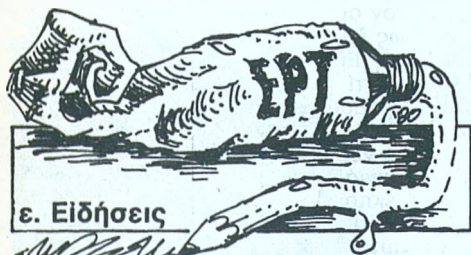

μαζέψει τί αγοράστηκε γιά πρόγραμμα από όσα «είδαν», άς κάνει και μία σύγκριση μέ εκείνα της YENED και θά δει πώς, μόνο, αν ή YENED διέθετε πολύ καλό κατασκοπευτικό δίκτυο, θά αγοράζε τα προγράμματα πού είδαν οί υπεύθυνοι της EPT και μάλιστα χωρίς να ταξιδεύσει ούδεις... Άς δούμε αναλυτικά τί έγινε: Πρώτα «ο προγραμματισμός πού έγινε μέ όρθολογικά κριτήρια». Ως τώρα, δηλαδή, τά κριτήρια ήσαν άνορθόδοξα. Έπομένως μπορεί να έγινε και οικονομική ζημιά. Έπομένως γιατί δεν καλούν τόν προηγούμενο διευθυντή προγράμματος να τού ζητήσουν ευθύνες γιά την άνορθόδοξη έπιλογή πού έκανε; Καί τί σημαίνει όρθολογικά κριτήρια; Πώς τά καλά προγράμματα τά τοποθετώ σέ ώρες πού να μνήν τά βλέπει κανείς; Πώς στα καλά προγράμματα, όπως «μαύρη είν' ή νύχτα στα βουνά», δίνω ζώνη μεγάλης άκροατικότητας γιά να μπορώ να πώ, ύστερα «στούς τηλεθεατές πέφτει δούλεμα»; Καί όχι μόνο αυτό, αλλά, και μερικά έπεισόδια παραπάνω, μήπως και φτιάξουν τά σπυριά της πρωταγωνίστριας από τό πολύ πού πέφτουν τά φώτα σέ πρώτο πλάνο επάνω της; Όρθολογικά κριτήρια σημαίνει βάζω 19' διαφήμιση και τό έπεισόδιο μισό ή σημαίνει βάζω ταινία σέξυ σέ μέρα πού όλα τά παιδάκια της Ελλάδας είναι ξύπνια, έπειδή είναι Σάββατο — και τί άλλο να κάνουν — και άρχίζουν έμεις πρώτοι την σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, μία πού ή κυβέρνηση δεν τολμά; Όρθολογικά κριτήρια είναι να βγάζουμε τριάντα φορές την ήμέρα τό διαφημιστικό τρέιλερ γιά τόν Τζέη Άρ και να μνήν ξέρουμε τί γίνεται στα πολιτιστικά γεγονότα ενός όλόκληρου καλοκαιριού; Όρθολογικά κριτήρια είναι να μνήν παιχθεί έστω

και ένας Μπεζάρ στη φετινή καταστροφή ένός φεστιβάλ; Δηλαδή, τό μοναδικό αξιόλογο γεγονός μαζί μέ τήν Άγγλική Όρχήστρα και τούς καταπληκτικούς σολίστ πού συνέπραξαν μαζί της; Καί οί ώρες μεταδόσεως: δύο ντίσκο στην άρχή γιά ένα συμπληρωθεί ή ώρα, τρία μουσικά διαλείμματα μέ κάποιους άπίθανους πού άνοιγοκλείνουν τό στόμα — αν δεν είσαι μυημένος δεν μπορείς να ξέρεις, ποιοί είναι, γιατί δεν λένε όνόματα — και σίγουρα μερικά λόγια να μετρώνε τόν όρθολογικό προγραμματισμό του κ. τώες διευθυντού της τηλεόρασεως επί χούντας. Ευαισθησία μηδέν.

ΚΑΙ ΤΩΡΑ τί λένε γιά τά τμήματα: τά παιδικά προγράμματα συνέχισαν τό ουσιαστικό παραγωγικό τους πρόγραμμα. Ξέρετε ό τι ούτε ένα νέο πρόγραμμα δεν φτιάχτηκε όλη τή χρονιά. Αντίθετα κόπηκαν δύο αξιόλογες έμπομπές: Συζήτηση στό στούντιο και τά Νέα. Οί άλλες έμπομπές βούλιαξαν και αυτό πού είχε τόσο διαφημιστεί σάν ανάνεωση, μόνο στα χαρτιά. Πρώτα, από έλλειψη ίκανών στελεχών γιά να κρατήσουν ένα τόσο φιλόδοξο πρόγραμμα, ύστερα από έλλειψη παντελούς έπιστημονικής δομής ένός παιδικού προγράμματος και μετά κακή διάθεση από τούς ιθύνοντες της EPT/όχι γιατί δεν ήθελαν ένα παιδικό πρόγραμμα, αλλά γιατί δεν ήθελαν τά προβλήματα πού δημιουργεί. Άξιοποιήθηκαν οί σχέσεις της EPT εις βάρος της... μέ τά ξένα δίκτυα. Τά προγράμματα, πού παίρνει δωρεάν, είναι από κακά έως μέτρια, ενώ τά άλλα πού αγοράζει μέ όρθολογικά κριτήρια ψάχνουμε ματαιώς στο πρόγραμμα της έβδομάδας και δεν τά βρίσκουμε... Από συμπαραγωγές, πέρσι έγινε μία γιά τή Βεργίνα. Η συμμετοχή της EPT ήταν σχεδόν άνύπαρκτη. Κάποιος πού έκανε τό μεταφραστική, ενώ οί Άγγλοι είχαν φέρει μέχρι τρίτο βοηθό ή χολήπητη... Μέ την σουηδική τηλεόραση έγιναν δύο συμπαραγωγές μέ τόν Έλληνα διευθυντή προγράμματος και μέ την γαλλική έγινε εκείνη πού κόπηκε ό Χατζηδάκης, πού είδαμε την Πλάκα και την Ύδρα και όλους τούς Γάλλους να αναρωτιούνται την έπομένη της προβολής, γιατί ξεδεύτηκαν τόσα χρήματα γιά τό τίποτε; Έμεις, όμως, έξεραι πώς ή υπεύθυνη παραγωγός ήταν ή κόρη του συγγραφέα «Η Ελλάδα του Καραμανλή» και έπομένως και λίγα ξεδεψαμε... Τό εκπαιδευτικό πρόγραμμα είναι, σχεδόν, ένα κακό άστέιο. Πρώτα, γιατί δεν διαθέτει κανείς χρήματα γι' αυτό. Είναι κάτι σάν... φερετζές της Μαριόλης. Τό έχουμε πιά να φαινόμαστε προσοδευτικοί, αλλά δεν τό πληρώνουμε γιατί δεν είναι ούτε EPT - EPT, ούτε ύπουργείο Παιδείας - Παιδείας. Δηλαδή, πληρώνει ή EPT κάτι άσήμαντα ποσά γιά να γίνει πρόγραμμα και διαθέτει τά τεχνικά μέσα. Τό ύπουργείο διαθέτει 9 καθηγητές και προσπαθεί να κάνει πρόγραμμα. Σύγχυση και χάος... από ταινίες πού κάποιοι προσπαθούν να κόψουν στα μέτρα του ελληνικού εκπαιδευτικού προγράμματος και τά παιδιά άνάμεσα να μνήν μπορούν να καταλάβουν τί γίνεται. Γιά τά άλλα τμήματα δεν γίνεται μνεία από τά «πεπραγμένα» και καλά κάνουν. Γιατί είχαν βυθιστεί μέσα στην άπραξία και την καταπίεση της τώας προϊσταμένης, και δεν παρουσίασαν καμία έργασία. Η θέση του διευθυντή παραγωγής είναι σπουδαία μέσα σέ μία τηλεόραση. Αλλά συνήθως παίρνει τις διαστάσεις αυτού πού την κατέχει. Έτσι και στην προκειμένη περίπτωση δεν υπήρξε έσωτερική παραγωγή, από φόβο μήπως από τά τμήματα παρουσιαστεί δουλειά και ή προϊσταμένη της παραγωγής πέσει σέ δεύτερη μοίρα από τόν

κ. Γενικό. Είναι περίεργο, αλλά ο κ. Γενικός μοιράζει, από την 'Ολυμπιακή μέχρι και την ΕΡΤ, την συμπάθειά του πάντοτε σε κυρίες. Πάντως τό πιο άστοχο από εκείνα που είπωθηκαν στα πεπραγμένα είναι η ακόλουθη φράση που αναφέρεται στις ειδήσεις: 'Πρέπει να σας κάνει να ξεκαρδιστείτε και αποδεικνύει το χιούμορ που έχουν οι ιθύνοντες της ΕΡΤ.

«ΚΑΘ' ΟΛΗ τή διάρκεια του '79 έντατικοποιήθηκε ή έκμετάλλευση των όπτικων μέσων, επεδιώχθη ή βελτίωση των δελτίων ειδήσεων...έκάλυψαν τήν έκτακτη επίκαιρότητα μέ πλήθος έκπομπών, αύξημένη δραστηριότητα επέδειξε τό άθλητικό τμήμα».

ΕΙΛΙΚΡΙΝΑ θά έπρεπε νά άπόνεμηθεϊ έπαινος στόν κ. Χόνδρο, άν είχε τήν ειλικρίνεια νά πεί μόνο αύτή τή φράση: «κύριοι ούτε καί έφέτος κατορθώσαμε νά πούμε στήν κυβέρνηση, πώς οι ειδήσεις δέν είναι μία κυβερνητική έκδοση». Θά του έδινε άφεση γιά όσο κακό έκανε, όχι μόνο στόν έλληνικό λαό, πληροφορώντας τον ψέματα γιά γεγονότα πού τόν άφορούν, αλλά καί στήν κυβέρνηση πού τόν έβαλε στή θέση αύτή γιά νά ύπηρετήσει. Γιατί κανείς δέν έχει πιά έμπιστοσύνη στήν αξιοπιστία των ειδήσεων, πράγμα πού σημαίνει πώς κανείς δέν παίρνει στα σοβαρά άκόμη καί «τά καλά» πού μπορεί νά κάνει ή κυβέρνηση. Πνίγονται καί μπερδεύονται κι αυτά μέσα στις άλλες μεγάλες σαπουνόφουσες πού μάς πιτσιλουν κάθε βράδυ τό πρόσωπο. Είναι άρκετό κάτι νά είπωθεϊ από τήν τηλεόραση, γιά νά κάνουμε όλοι τήν ένδόμυχη σκέψη πώς, είτε συμβαίνει τό αντίθετο, είτε στήν πιο έπιεική περίπτωση, ότι κάτι κρύβεται πίσω από αυτό. 'Αλλά, έτσι δέν στέκεται τίποτε όρθιο. Ποιά τηλεόραση τόλμυσε ποτέ νά κρύψει μία άπεργία πού κράτησε σχεδόν δύο μήνες καί νά προτρέπει τούς τηλεθεατές τής νά πάνε νά κάνουν έργασίες σε τράπεζες κλειστές; Ποιά τηλεόραση τόλμυσε ποτέ νά πεί πώς άποκαταστάθηκαν οι ζημιές από σεισμό, όταν κάθε μέρα οι κάτοικοι τής πόλεως βλέπουν νά χάσκουν οι ρωγμές; Ποιά τηλεόραση επαναλάμβανε γιά τρεις μήνες κάθε βράδυ μηνύματα ήγετών καί του άνώτατου άρχοντα πού άφορούσαν τήν έπιστροφή καί τή μόνιμη διεξαγωγή των 'Ολυμπιακών 'Αγώνων στήν 'Ελλάδα καί άμέσως μετά τήν τέλεση των αγώνων στή Μόσχα έπρεσε σε βαθιά σιωπή; 'Αλήθεια, κανείς πιά δέν έπιθυμεί νά γυρίσουν οι άγώνες στην κοιτίδα τους; Σε καμιά Δυτική χώρα, ως σήμερα, ή αντίπολτευση δέν έχει εξαφανιστεί από τήν τηλεόραση σαν νά είναι μαγική εικόνα. Καί δέν ξέρουν αυτοί, πού τήν έχουν φέρει σε αυτό τό χαμηλό επίπεδο, πώς ο λαός κουράστηκε νά βλέπει τά ίδια πρόσωπα στα ίδια πράγματα, μέ τά ίδια βαρύγδουπα λόγια, επί μία σχεδόν εξαετία; 'Υπάρχουν άνθρωποι πού μάταια προσπαθούν νά ξεχωρίσουν άν ή τηλεόραση αύτή είναι του '80 ή του '70 καί μήπως παίζεται τό ίδιο θεατρικό έργο, αλλά, μέ άλλους ήθοποιούς καί, πάντως, τόν ίδιο κακό σκηνοθέτη...Γιά όνομα

του θεού. Κανείς, επί τέλους, δέν καταλαβαίνει τίποτε;

στ. Δημόσιες καί Διεθνείς σχέσεις

ΓΙΑ ΤΙΣ δημόσιες σχέσεις δέν πρέπει νά γραφεί τίποτε. 'Ο κ. Χόνδρος, προσωπικά, ήξερε καλύτερα από τόν καθένα, τί ήσαν οι δημόσιες σχέσεις στις όποιες αναφερόταν. 'Όσο γιά τά λάθη πού έχουν γίνει από τόν άρμόδιο διευθυντή ήταν περιττή ή άναφορά. 'Ας είναι καλά ο κ. 'Αχιλλέας πού τόν στέλνει καί αντιπρόσωπό του καί μέ έγγραφο άκόμη στή Μόσχα. Μετά από αυτό ο κ. Χόνδρος τί νά πεί; 'Ότι έχει κουραστεί νά τόν καλεί στο γραφείο γιά περαιτέρω έξηγήσεις σε διάφορες άρλούμπες, ήθελημένες ή μή, πού του σεργιρίζει καί έννοεί νά τίς βρίσκει ο άλλος καί άληθινές; Τί νά του θυμηθεί κανείς, τό ταξίδι στήν 'Ισπανία ή εκείνο τής ΕΝΥ τής Γενεύης; 'Η όσα λέει στους ξένους γιά τό τμήμα ειδικών έκπομπών πού του «έκλεψαν από τή διεύθυνσή του γιά νά δώσουν άντικείμενο στήν κ. Σταματά»...

ζ. Οικονομικά στοιχεία ίσολογισμού τής.

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ πού άνέφερε ο κ. Χόνδρος είναι σωστά. Κάνει ό,τι μπορεί γιά νά μαζέψει όσα μαζεύονται. Οι μισθοί μέ τούς άργόμισθους τσακίζουν στα δύο τόν προϋπολογισμό τής παραγωγής. 'Ασχημα διοικητικά, κακή τοποθέτηση των στελεχών, άσκοπες μετακινήσεις, χωρίς ουσιαστικό κέρδος παραγωγές. 'Όλα τυχαία καί άπρογραμμάτιστα. 'Όλα σε μία άπελπισμένη προσπάθεια νά κρύψουν τήν τηλεοπτική γύμνια. Καί βέβαια αύξήσεις καί επιδόματα καί καθυστερούμενα πού έχουν γονατίσει τόν όργανισμό. Δυόμισι σελίδες είναι τά «πεπραγμένα» τής ΕΡΤ του '79. Δέ νομίζουμε νά είναι πολύ περισσότερα εκείνα του '80. Θά έχουν γραφεί καί εκείνα μέ τήν ίδια άκριβώς προσεκτική άσάφεια πού κάνει τούς μέν έπαίοντες νά μένουν σκεπτικοί, τούς δέ άλλους άδιάφορους. Τώρα πού θά έρθει καί ο Φεβρουάριος καί λήγει ή θητεία του κ. Χόνδρου τό πολύ πολύ νά μήν τήν άνανεώσουν. 'Ο κ. Στεφανάκης θά φύγει γιατί θά πολιτευθεϊ. Τόν κ. Φακλή ποιός τόν μετράει. 'Εκλογές έρχονται μέ βήματα γοργά καί έπομένως νά όπλιστείτε μέ ίώβαιο ύπομονή. Θά γίνουν άπειρα κολυμβητήρια, θά μεταδίδονται χιλιάδες άθλητικές συναντήσεις άπ' όλα τά γήπεδα τής επικράτειας, θά μαθαίνουμε καθημερινά έκπτώσεις από τήν έφορία μας, θά φτιάχνονται μέσα σε μία νύχτα σχολεία καί άποχετευτικά γιά τίς έπαρχίες τής 'Αθήνας, θά παίρνουν όδηγίες καί θά ένημερώνουν άπαντες τόν άνώτατο άρχοντα, άνάμεσα θά βλέπομε τρεις φορές τόν κ. Ράλλη νά διαβάξει ένα χειρόγραφο καί μία τόν κ. 'Αβέρωφ νά άποκαλύπτει ένα γαλαμα ήρωϊκού τέκνου, ήρωϊκώς πεσόντος επί συμμοριτοπολέμου, καί κάπου εκεί καί ένα έπεισόδιο όχι πιά από τήν «Νύχτα», πού έλπίζουμε κάποτε νά τελειώσει, αλλά από τήν «ήμέρα» πού θά βλέπει τά καμώματα τής νύχτας καί θά γελά. Στο τέλος, θά δούμε καί τίς έκλογές μέ πολλούς χάρτες στήν άρχή καί τέλεια όργάνωση, πού όσο θά περνά ή ώρα καί θά τίς χάνει ή τηλεόραση — τί τηλεόραση, τί κυβερνόν κόμμα — θά χάνεται τό χρώμα καί μακάρι — νά μήν γίνω άγγελος κακών — νά μήν πέσουμε πάλι στο «μαυρόασπρο», γιατί ποιός τώρα θά τό άντέξει! Καί νά ξέρετε τό μερίδιο πού θά έχει σε αυτό ή τηλεόραση θά είναι μεγάλο. 'Όσο καί τής κυβέρνησης...

ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΑΛΒΟ

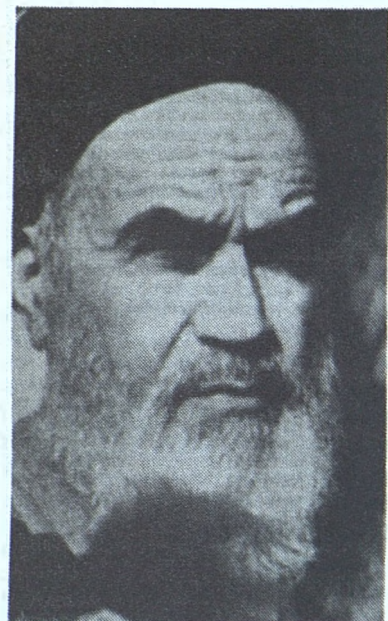
Δεκα νεοι συγγραφεις
Διηγημα 1969
Δεκαεφτα νεοι συγγραφεις
Διηγηματα 1970
Τρεις νεοι θεατρικοι συγγραφεις
Μονοπρακτο 1970
Δεκαεφτα νεοι συγγραφεις
Διηγημα 1971
Γιαννης Σκαριμπας:
Το σολο του Φιγκαρω
Μαριος Ποντικας
Δραπετης γηροκομειου
Το τρομπονι
Ο γαμος
Μιχαλης Γρηγοριου
Αναδιπλωση
Στεφανος Σταματης
Ο συνηγορος
Γιωργης Γιατρομανωλακης
Λειμωναριο
Φιλιππος Φιλιππου
Ζωη
Βαγγελης Ραπτοπουλος
Κομματακια
Δημοσθενης Κουρτοβικ
Τρεις χιλιαδες χιλιόμετρα
Ανττια Στεφανου
Το προβλημα τής μεθοδου
στη μελετη τής ποιησης
Στεφανος Τασοπουλος
Ημερολογιο Νυκτος
Χαρι Σταθατου
Κυριακατικη διασκεδαση
και εισαγωγή
Νικος Μπλαγκας
Διελκυστινδα
Παναγιωτης Κουβελακης
Αλισαχνη
Θοδωρος Καλοπισης
Ο ζηλος του οικου σου
Πανος Σκουρολιακος
Σαν μια αγκουσα
Γιαννης Πατσωνης
Διηγηματα
Σωκρατης Ζερβος
Ποιηματα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΛΒΟΣ
Αναξαγορα 1, Αθηνα 112
Τηλ: 52.46.241

"Εθνη υπό κατασκευήν καί παγκόσμια ανάφλεξη

του Ρουκουσούν Καφτάν

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ 'Ιράκ - 'Ιράν δεν όφείλεται κατά κύριο λόγο στον «πανταχού παρόντα και σατανικό δάκτυλο του ιμπεριαλισμού». Ούτε σε αντιθέσεις και φανατισμούς θρησκευτικούς υπανάπτυκτων όχλων. Ούτε, τέλος, σε έδαφικές διεκδικήσεις, πού οι αντιμαχόμενοι δεν θέλουν με κανένα τρόπο να άπεμπολήσουν. 'Υπάρχουν, βέβαια, όλα αυτά τά στοιχεία στη διαμάχη. 'Η κύρια, όμως, διάστασή της βρίσκεται άλλου: στην έξωστρεφή επιθετικότητα, πού είναι άναγκαστικό συνεπακόλουθο της οικοδόμησης του έθνικού κράτους στον Τρίτο Κόσμο.

ΚΑΙ ΤΟ 'Ιράκ και τό 'Ιράν έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό: είναι κράτη πολυεθνικά, όπου ή ομάδα πού έλέγχει την έξουσία έχει να αντιμετωπίσει την έχθρότητα ή τή δυσπιστία σημαντικών μειοψηφιών με έντονα διαφοροποιημένο πολιτισμό και συχνά άλλη γλώσσα και θρησκευτικό δόγμα. Στο 'Ιράκ, ό Σαντάμ Χουσεΐν και ή ομάδα του είναι 'Αραβες σουνίτες και έχουν την άμεριστη ύποστήριξη μόνον του 30% του πληθυσμού. Στο 'Ιράν, οι σιίτες περσόφωνοι, πού εκφράζει ό Χομείνι και τό καθεστώς του, δεν ξεπερνούν τό 60% των κατοίκων. 'Η έσωτερική καταπίεση, πού συνοδεύει την προσπάθεια ένοποίησης των μειοψηφιών σε κάθε περίπτωση, είναι φυσικό να έκτρέπεται στην άναζήτηση μιās έξωτερικής διεξόδου. 'Η δημιουργία ενός έξωτερικού έχθρου, μιās άπειλής κατά της άκεραιότητας του σύνολου γαλβανίζει τά πλήθη και έπιτρέπει την καταγγελία, όσων διαφοροποιούνται, σαν «πρακτόρων του έχθρου».

Η ΙΣΤΟΡΙΑ του Τρίτου Κόσμου, μετά την άποαποικιοποίηση είναι γεμάτη τέτοιου είδους συγκρούσεις, όπου ή έθνική ολοκλήρωση στα πλαίσια κρατών πού δημιούργησαν οι άποχωρούντες ιμπεριαλισμοί, συχνά, γύρω από τεχνικά ή άνυπαρκτά έθνη, συνοδεύτηκε από ποτάμια αίματος. Τό έθνος πού έχει άρχισει να ξεφτίζει ιστορικά στη Δυτική Εύρώπη — και μόνο σ' αυτήν, γιατί στην 'Ανατολική αναβιώνει ό έθνικισμός σαν άπελευθερωτικό κίνημα

— είναι σήμερα μεγάλη ύπόθεση και φλογερή πραγματικότητα για την τεράστια πλειοψηφία των κατοίκων της γής.

ΕΙΝΑΙ όλοφάνερη ή προσπάθεια και του 'Ιράκ, πού δεν μπορεί χρόνια τώρα να ξεπεράσει τό πρόβλημα της κούρδικης μειονότητας, και του 'Ιράν, πού αντιμετωπίζει άποσυνθετικές διαδικασίες και χωριστικά κινήματα σε όλες τις άκρικές επαρχίες του, να δημιουργήσουν μιā έθνική συσπείρωση γύρω από έναν πόλεμο, πού δεν άφορά ευδιάκριτα συμφέροντα του πληθυσμού.

ΕΙΝΑΙ, βέβαια, γεγονός ότι ή κοντινή στο Σάτ έλ 'Αράμπ περιοχή του 'Ιράν, πού κρύβει τά αποθέματα πετρελαίου, κατοικείται, βασικά, από 'Αραβες. Είναι, επίσης, αλήθεια ότι τό καθεστώς του Σάχη άρπαξε τά τρία νησάκια του δίαυλου πού πλέουν πάνω σε έναν ώκεανό πετρελαίου, από τη γειτονική του χώρα, πού βρισκόταν τότε, σε κατάσταση άδυναμίας. Ούτε, όμως, τό ένα ούτε τό άλλο ζήτημα είναι από αυτά πού δεν μπορούν να λυθούν με διαπραγματεύσεις.

ΓΙΑ ΤΙΣ δύο χώρες τό φλέγον πρόβλημα δεν είναι τόσο ή ύπαρξη πρόσθετων αποθεμάτων πετρελαίου, αλλά ή αξιοποίηση των πόρων πού δημιουργούν για τή βιομηχανική ανάπτυξη και τή μορφωτική και πολιτιστική πρόοδο. Τό έπαναστατικό καθεστώς της Περσίας, βέβαια, θά μπορούσε να διαπραγματευτεί κάποιο άντάλλαγμα για τά έδάφη πού έχασαν οι 'Ιρακινοί

και να παραχωρήσει κάποια άυτονομία στην άραβική μειονότητα. Τά κέρδη πού οι δύο λαοί θά είχαν από τό κλίμα συνεργασίας, πού θά είχε τότε δημιουργηθεί, είναι άσύγκριτα περισσότερα, από οποιαδήποτε λογιστική άπωλειών και κερδών της παρανοϊκής πολεμικής περιπέτειας στην οποία έχουν άποδυθεί.

Η ΧΟΜΕΪΝΙΚΗ κληρικοκρατία, όμως, παγιδεύτηκε στις άποσυνθετικές διαδικασίες πού πρόβλεπε χαιρέκακα ό Σάχης για τόν ένδεχόμενο άνατροπέα και διάδοχό του. Δεν μπορούσε να κάνει την παραμικρή παραχώρηση για να μη θεωρηθεί σαν άδυναμία. Τό έθνικιστικό της παραλήρημα δεν της επέτρεπε οποιαδήποτε βελτίωση. Τύχης μιās έθνικής ομάδας για να μην ένθαρρυνθούν όλες οι άλλες, πού είχαν τους ίδιους πόθους έθνικής επιβεβαίωσης. Τό γεγονός ότι οι ιθύνοντες του 'Ιράκ είναι σουνίτες πού κυβερνούν ένα λαό πού άνήκει κατά πλειοψηφία, στο σιίτικο δόγμα, λιγοστεύει ακόμα περισσότερο τις δυνατότητες διαλόγου.

ΟΤΙ, ΒΕΒΑΙΑ, οι δύο υπερδυνάμεις άντιδρούν στα συμβαίνοντα και προετοιμάζονται για όλες τις ένδεχόμενες εκβάσεις είναι κάτι πού μπορούμε να τό πιθανολογήσουμε. Θά ήταν, όμως, ύπερβολικό να υποθέσουμε ότι προκάλεσαν τις έχθροπραξίες σύμφωνα με τό άπλοϊκό σενάριο πού θέλει τους άθώους λαούς να σφάζονται, γιατί πέφτουν θύματα των ιμπεριαλιστικών

Ίρανοι αιχμάλωτοι.

Ίρακινός τραυματίας.

ραδιοσυρμάτων.

ΚΑΤ' ΑΡΧΗΝ, ή Σοβιετική "Ενωση πού δέν έχει ακόμα σταθεροποιήσει στρατιωτικά καί πολιτικά τήν πρόσθετη «κατάκτηση» του 'Αφγανιστάν, κάθε άλλο παρά θά ήθελε μιά νέα έστιά αναταραχής στην ίδια περιοχή. Οί σχέσεις της μέ τό 'Ιράν είναι εξαιρετικά άσχημες, ένώ τό 'Ιράκ, έδώ κι ένα χρόνο, άπομακρύνεται σταθερά από αυτή καί προσπαθεί νά προσεγγίσει τή Δύση γιά νά διαφοροποιήσει τόν όπλισμό καί τή βιομηχανική του ύποδομή.

ΟΙ Η.Π.Α. δέν θά έβλεπαν μέ κακό μάτι κάποιον νά «τρίβει τά μούτρα» των αναϊδέστατων Περσών πού - ανάμεσα στά άλλα - κρατούν ακόμα σέ όμηρία τούς διπλωμάτες της, χωρίς καμιά προοπτική διεξόδου. 'Η παρέμβασή τους, όμως, στην κρίση δέν ξεπερνά τήν ένδεχόμενη χορήγηση στους 'Ιρακινούς μιάς βεβαιότητας άνοχής καί τήν έμμεση ένθάρρυνση από τά φιλόδοξικά άραβικά καθεστώτα, όπως ή 'Ιορδανία, ή Σαουδική 'Αραβία καί ή Αίγυπτος.

ΑΚΟΜΑ μεγαλύτερη, όμως, είναι ή σύγχυση στην παράταξη των «προοδευτικών» άραβικών χωρών. 'Η 'Αλγερία έχει έκδηλωθεί ρητά υπέρ της Περσίας, γιατί ό αντίπαλός της στην ύπόθεση της Σαχάρας, βασιλιάς του Μάροκου, στρατεύτηκε υπέρ των 'Ιρα-

κινών συνειτών. 'Η Συρία ύποστηρίζει έμμεσα κι αυτή τό 'Ιράν γιατί τήν χωρίζει βαθιά έχθρότητα μέ τή μερίδα του Μπαάθ πού κυβερνά τό 'Ιράκ. Τέλος, ή Λιβύη, πού άρχικά είχε χειροκροτήσει τήν Ισλαμική έπανάσταση, ψυχράνθηκε, όταν οί Πέρσες ζήτησαν πληροφορίες γιά τήν τύχη του ήγέτη των σιϊτών του Λίβανου πού εξαφανίστηκε ταχυδακτυλουργικά, ένώ έτοιμαζόταν νά εγκαταλείψει τήν Τρίπολι.

ΟΙ ΜΟΝΟΙ πού προσπάθησαν μέ κάποια συνέπεια νά άποτρέψουν τίσ όδυνήρες, γιά τό αντιιμπεριαλιστικό μέτωπο της περιοχής, συνέπειες ήταν οί Παλαιστίνιοι. Οί καλές τους, όμως, ύπηρεσίες ήταν σαν ένα κουβάς νερό πάνω σέ ένα τόνο φλεγόμενη κηροζίνη.

ΟΠΩΣ έχουν αυτή τή στιγμή τά πράγματα καί χωρίς νά μπορεί κανείς νά προδικάσει τήν εξέλιξη τους, φαίνεται ότι τό 'Ιράκ άπότυχε στον πολιτικό του στόχο, πού ήταν ή κατάρρευση του ισλαμικού κράτους της Τεχεράνης. "Αν κάτι τέτοιο δέν συμβεί τίσ έπόμενες ήμέρες, θά πρέπει ό χρόνος νά άρχίσει νά δουλεύει σέ βάρος των επιτιθεμένων. Τό 'Ιράν διαθέτει, μακροπρόθεσμα, μεγαλύτερες δυνατότητες άντοχής στίς ανθρώπινες άπώλειες, αλλά καί στίς υλικές ζημιές ενός πόλεμου πού έχει άποτελεματωθεί μέ-

σα στην ίσορροπία της άδυναμίας δύο στρατών πού βρίσκονται σέ προχωρημένο στάδιο άποσύνθεσης.

ΟΜΩΣ, άκριβώς αυτή ή προοπτική είναι άφόρητη γιά τίσ μεγάλες δυνάμεις καί γενικότερα γιά τίσ βιομηχανικές χώρες. Οί δύο έμπόλεμες χώρες αντιπροσωπεύουν μαζί κάπου 10% των εξαγωγών του ΟΠΕΚ. Είναι, άκριβώς, τό ποσοστό πού χρειάζεται γιά νά αναστατωθεί ακόμα μιά φορά ή παγκόσμια άγορά πετρελαιοι καί νά τροφοδοτηθεί ή παγκόσμια οικονομική κρίση πού μόλις είχε άρχίσει νά δείχνει κάποια σημεία ανάκαμψης.

ΕΤΣΙ, αντίστροφα από τόν παραδοσιακό μαρξιστικό μύθο, οί ιμπεριαλιστικές χώρες είναι δυνατό νά εμφανιστούν - στο βαθμό πού θά τούς είναι, βέβαια, δυνατό - σαν ειρηνοποιοί.

ΑΦΟΥ, βέβαια, δημιούργησαν ιστορικά όλες τίσ συνθήκες γιά νά υπάρχουν τέτοιου είδους πόλεμοι. Καί έχοντας πάντα τήν προοπτική νά αναπληρώσουν μέ τίσ βιομηχανικές τους εξαγωγές τά 13 δισ. δολάρια πού πέταξαν σέ δέκα ήμέρες παραφροσύνης οί δύο αντίπαλοι, καταστρέφοντας άμοιβαία στρατιωτικό υλικό, βιομηχανικές εγκαταστάσεις καί ύποδομές.

ΑΛΛΑ αυτό, όπως έλεγε καί ό άλλος, είναι μιά άλλη ιστορία.

STUDIO Hi-Fi
 ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76 ΑΘΗΝΑ
 ΤΗΛ 3602697 3627858

Εαν θελετε
 να αποκτησετε το καλύτερο STEREO και τα
 χρηματα εας να πιασουν τοπο ελατε να ψαξουμε
 μαζί αναμεσα ε'αφς τις μαρες και τυπους της αγοράς.
 Εχουμε χαμηλες τιμες και θα περασουμε τοες ωρες μαζί ψαχνοντας που
 μπορεί να δινουμε και φιζοι
 Θα εας βοηθησουν ενας ΦΥΣΙΚΟΣ-ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ε ενας
 ΗΛΕΚΤΡΟΔΟΧΟΣ- ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ

ΙΡΑΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ:

Συγκέντρωση στην Τεχεράνη την ημέρα της πρωτομαγιάς.

ΣΤΗΝ ΕΞΕΓΕΡΜΕΝΗ ΤΕΧΕΡΑΝΗ

μιά προσωπική μαρτυρία της Σοφίας Άντωνοπούλου

Δυό σχεδόν χρόνια από την επικράτησή της, η Ίρανική Έπανάσταση δέν ξπαψε νά βρίσκεται στό επίκεντρο τής διεθνούς επικαιρότητας. Μέ αποκορύφωμα τήν τελευταία εξέλιξη τής πολεμικής σύρραξης μέ τό Ίράκ.

Στίς συνεντεύξεις πού δημοσιεύονται θά ἔχουν τήν εύκαιρία οἱ ἀναγνώστες τοῦ «Ἀντί» νά ἀκούσουν ἀπό τό στόμα τῶν ἡγετῶν τοῦ Ίράν τίς ἀντιλήψεις καί τίς κατευθυντήριες γραμμές αὐτῆς τῆς Έπανάστασης, γιά τήν ἐξωτερική πολιτική, ὅσο καί τήν ἐσωτερική οἰκοδόμηση τῆς νέας ἱρανικῆς κοινωνίας.

Μέ τοῦτο τόν πρόλογο θέλουμε νά προσθέσουμε τήν προσωπική μαρτυρία ἀπό μιά ἐπίσκεψη στό Ίράν. Καί ἀκόμα νά ἐπιχειρήσουμε τόν ἀντίλογο ἀπέναντι στήν κρατούσα ἄποψη γι' αὐτήν τήν ἐπανάσταση.

Ἡ Ίρανική Έπανάσταση ἔχει δυσφημιστεῖ μέ κάθε μέσο ἀπό τά διεθνή πρακτορεῖα. Ἀπό τήν καθημερινή πληροφόρηση περί θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ, μέχρι τό θρήνο τοῦ Ἀσσοσιέιτεντ Πρέξς γιά τήν καταπίεση καί τίς σφαγές στό Κουρδιστάν καί ἀπό τό σάλο γύρω ἀπό τό τσαντόρ, μέχρι τό ἄθλιο πλαστογράφημα πού ἐκδόθηκε στίς ΗΠΑ κάτω ἀπό τόν τίτλο «Χομεϊνί: τό πιστεύω μου», ὅπου ἔγινε μπέστ σέλλερ – γιά νά μεταφραστεῖ καί στήν Ἑλλάδα καί νά φιλοξενηθεῖ σέ συνέχειες ἀπό τίς στήλες τῶν «Νέων».

Ἐπισκέφθηκα τήν Τεχεράνη τόν Αὔγουστο τοῦ 1980, δεκαοχτώ μήνες μετά τήν ἐπικράτηση τῆς Έπανάστασης. Ἡ ἱρανική πραγματικότητα ἔρχεται σέ πλήρη σύγκρουση μέ τήν εἰκόνα καί τή φόρτιση πού ἔχει δημιουργήσει ἡ διεθνής πληροφόρηση.

Ἡ Τεχεράνη εἶναι μιά ἐπαναστατημένη πόλη:

Τά ἑκατομμύρια τῶν Μουσταζαφίν, τῶν ξυπόλυτων, πού ξεχύνονται στούς δρόμους, ὅπως τήν ἡμέρα πού τό Ἰσραήλ ἀνέκλυσε πρωτεύουσά του τήν Ἱερουσαλήμ, συγκροτώντας μιά πρωτοφανή διαδήλωση, μιά τεράστια λαοθάλασσα πού δονοῦνταν ἀπό τά συνθήματα «λευτεριά στό λαό τῆς Παλαιστίνης», «θάνατος στούς Ἀμερικά-

νους», «θάνατος στό Ἰσραήλ», δίνουν τό μέτρο τῆς τεράστιας λαϊκῆς κινητοποίησης πού χαρακτηρίζει τήν πολιτική σκηνή τοῦ Ἰράν.

Ὁ λαϊκός στρατός τῶν εἴκοσι ἑκατομμυρίων, πού διακήρυξε ὁ ἡγέτης τῆς ἐπανάστασης Χομεϊνί τήν ἡμέρα τῆς ἀπόπειρας τῆς ἀμερικάνικης εἰσβολῆς, εἶναι σήμερα πραγματικότητα: Σέ κάθε γειτονιά τῆς Τεχεράνης, σέ κάθε πόλη, σέ κάθε χωριό τοῦ

Ἰράν, ἄνδρες καί γυναῖκες ἐκπαιδεύονται στά ὅπλα. Τό ἔθνος! «Δέν σκοπεύουμε νά πολεμήσουμε τίς Ἠνωμένες Πολιτείες, ἢ τή Σοβιετική Ένωση στά συν-
ορά μας μέ τό στρατό μας, ἀλλά θά πολεμήσουμε σέ κάθε πόλη, σέ κάθε γειτονιά, σέ κάθε δρόμο καί σέ κάθε σπίτι σ' αὐτόν τόν τόπο, ὡς τόν τελευταῖο ἄνθρωπο. Θά συνεχίσουμε νά παλεύουμε, μέχρις ὅτου οἱ ὑπερδυνάμεις ἀποσύρουν τά χέρια τους

από τό έθνος μας» – είχε πει πρίν από καιρό ό ύπουργός έξωτερικών Γκομπζαν-τέχ.

Οί έκατοντάδες έθελοντές πού ξεκινούν καθημερινά από τήν Τεχεράνη καί τίς άλλες μεγάλες πόλεις, άνάμεσα σ' αυτούς δάσκαλοι, μηχανικοί, γιατροί, γιά νά φτάσουν στά πιά άπομακρυσμένα χωριά του 'Ιράν, όπου επί δεκαετίες ή ζωή έχει μείνει στάσιμη, γιά νά φτιάξουν σχολεία, ύγειο-νομικούς σταθμούς, νά εκπαιδεύσουν τούς άναλφάβητους. Μιά τεράστια έκστρατεία κοινωνικής καί πολιτιστικής άναδημιουργίας, πού οί 'Ιρανοί όνομάζουν «Τζιχάντ», «'Ιερό Πόλεμο».

• • •
'Η Τεχεράνη είναι μία πόλη πρωτοφανούς έλευθερίας: 'Εκείνο πού παρατηρεί ό κάθε έπισκέπτης είναι όχι μόνο ή έλευθερία έκφρασης, αλλά αυτή ή έλευθερία διαμάχης προσωπικότητων, τάσεων, κομμάτων, ρευμάτων, μέ τήν πιό ένεργή συμμετοχή του 'Ιρανικού λαού.

'Ο κατακλυσμός του προβληματισμού σ' όλη τήν πυραμίδα τής κοινωνικής καί πολιτικής ζωής καί γιά όλα τά ζητήματα. Από τά «πηγαδάκια» στά τζαμιά καί στά Πανεπιστήμια, ως τή διαμάχη, τίς αναλύσεις, τίς φιλοσοφικές αναζητήσεις στά έντυπα. 'Ο πλουραλισμός στό ραδιόφωνο καί τήν τηλεόραση.

'Ακόμα, ή αύτοπεποίθηση πού διέπει κάθε φορέα τής κοινωνικής καί πολιτικής ζωής, τίς 'Ιδιες τίς λαϊκές μάζες. Μιά αύτοπεποίθηση πού φτάνει στήν έλλειψη κάθε φόβου, ή άναστολής. Καί αυτό είναι τό χαρακτηριστικό κάθε επανάστασης. 'Η υπέρβαση του φόβου τών συσχετισμών, ή άνατροπή τους.

Καταρρίπτονται τέλος οί μύθοι: Μέ έκπληξη ό σημερινός έπισκέπτης τής Τεχεράνης θά δει σ' όλους τούς μεγάλους δρόμους τεράστια ταμπλώ τών Μουτζαχεντίν κάτω από τά όποια προπαγανδίζουν καί πουλάνε τό έντυπο ύλικό τους. 'Η θά αγοράσει τήν έφημερίδα του Τουντέχ. 'Ακόμα ό μύθος του τσαντόρ: ότι όποια γυναίκα δέν φοράει τσαντόρ στίς δημόσιες ύπηρεσίες άπολύεται. Μάταια θά αναζητήσει κανείς τό τσαντόρ στίς δημόσιες ύπηρεσίες. 'Εχει αντικατασταθεί μέ ένα άπλό μαντίλι στό κεφάλι. Τό τσαντόρ τό βλέπει κανείς στούς δρόμους, κύρια στίς λαϊκές συνοικίες. Είναι τό λαϊκό παραδοσιακό ένδυμα τών Μουσταζαφίν, τών ξεπόλητων, πού άποτελούν καί τό μεγάλο κορμό αυτής τής 'Επανάστασης.

• • •
Ποιά γεγονότα σημαδεύουν τήν πορεία τής 'Ιρανικής 'Επανάστασης;

Κατ' άρχήν ή τεράστια κινητοποίηση τών άοπλων λαϊκών μαζών πού επί μήνες αντίστάθηκαν μέ πρωτοφανή άποφασιστικότητα καί αύτοθυσία στά τάνκς του Σάχη, δίνοντας έκατοντάδες νεκρούς, χωρίς νά ύποχωρούν, γιά νά συντρίψουν έντέλει έναν από τούς τρομακτικότερους κατασταλτικούς μηχανισμούς πού είχε ποτέ στήσει ό 'Ιμπεριαλισμός. Τό φαινόμενο τέτοιας είσβολής τών μαζών στό πολιτικό προσκήνιο, μόνο οί δύο άλλες μεγάλες επαναστάσεις του αιώνα μας γνώρισαν: αυτή του 'Οκτώβρη του 17 καί τής Κίνας.

Διακήρυττε στή συνέχεια αυτή ή επανάσταση τήν άνεξαρτησία τής άπέναντι στούς δύο 'Ιμπεριαλισμούς, όπως τούς

άποκαλεί, τής 'Αμερικής καί τής Σοβιετικής 'Ενωσης. 'Απέρριπτε τίς δελεαστικές προτάσεις τής Μόσχας γιά παροχή βοήθειας καί στρατιωτικού όπλισμού. 'Απέναντι στό «άμείλικτο» έρώτημα τών άπανταχού τής γής «λογικών»: – μά γιά νά μπορέσετε νά άμυνθείτε είσαστε ύποχρεωμένοι νά πάρετε όπλα από τόν ένα, ή τόν άλλο, είσαστε ύποχρεωμένοι νά προσδεθείτε στόν ένα, ή στόν άλλο –, άπαντούσε: δέν θά στηριχτούμε σέ κάποιον ύπεροπλισμένο στρατό στά σύνορά μας, αλλά στό λαϊκό στρατό, στό ένοπλο έθνος, στήν παρατε-

• • •
'Από τή δραστηριότητα του οργανισμού «'Ιερού Πόλεμου».

ταμένη αντίσταση. «'Αν» λέει ό πρόεδρος Μπανί Σάντρ, «θελήσουμε... νά οργανώσουμε ίσχυρή άστυνομία, ίσχυρό στρατό κ.λπ., τότε τό μόνο πού θά κάνουμε είναι νά ακολουθήσουμε τό Δυτικό, ή τόν 'Ανατολικό 'Ιμπεριαλισμό».

'Απέναντι στό «άμείλικτο» έρώτημα ή δίλημμα: – πώς θά μπορέσετε νά επιβιώσετε οικονομικά χωρίς τή βοήθεια του ενός, ή του άλλου-, ό επαναστατημένος λαός του 'Ιράν άπαντούσε διά στόματος Χομεϊνί, όταν κηρύχτηκε ό οικονομικός άποκλεισμός του 'Ιράν: «'Ο 'Ιμπεριαλισμός μās έχει συνηθίσει στήν πείνα. Δέν θά ύποκύψουμε τώρα από τήν πείνα».

'Όταν οί 'Αμερικάνοι δελόντουσαν τό Σάχη καί συνωμοτούσαν γιά τήν παλινόρθωση του παλιού καθεστώτος, ή άπάντηση ήταν ή κατάληψη τής άμερικάνικης πρεσβείας, «τής φωλιάς τών κατασκόπων», όπως τήν άποκαλούν. 'Εξεγέρθηκε τότε ή διεθνής «κοινή γνώμη»: τό έπίσημο κράτος νά παραβιάζει τούς διεθνείς νόμους καί τή διεθνή τάξη! Καί πάλι ή άπάντηση, ή περίφημη άπάντηση, διά στόματος Χαλκαλί, ήταν:

«'Η διεθνής τάξη καί οί διεθνείς νόμοι έχουν φτιαχτεί από τίς 'Ιμπεριαλιστικές χώρες γιά νά καταπιέζουν καί νά καταληστεύουν τούς λαούς». 'Ο πρόεδρος Μπανί Σάντρ θά πει: «'Οι 'Ιμπεριαλιστικές χώρες έχουν επιβάλλει μία τάξη, όπως άποκαλείται, στόν κόσμο μας. 'Αν καταστρέψουμε αυτήν τήν «τάξη», άν αλλάξουμε τήν παρούσα κατάσταση, είναι φυσικό νά φαίνεται ότι ή αλλαγή έχει γίνει μ' έναν άτακτο τρόπο, γιατί αυτή ή 'Ιμπεριαλιστική «τάξη» μās έχει επιβληθεί σαν τό μοναδικό πρότυπο».

Γιά πρώτη φορά τό 'Ιράν έσπαζε τήν πολιτική τών διακρατικών συμφερόντων καί έλιγμών, από τήν όποία τόσο πικρή πείρα έχουν οί λαοί σέ θάρος τους. Διακρατική πολιτική, πού ακόμα καί ή Κίνα του Μάο είχε ακολουθήσει καί πού τότε δικαιολογιόταν μέ τό έπιχείρημα: άλλο πράγμα ή διακρατική πολιτική καί άλλο πράγμα τά συμφέροντα τών λαών καί οί επαναστάσεις. Σέ ρήξη μ' αυτήν τή λογική ή 'Ιρανική 'Επανάσταση ύπογραμμίζει ότι τό κράτος όχι μόνο δέν μπορεί νά μιλάει άλλη γλώσσα άπ' αυτήν του επαναστατημένου λαού, αλλά δέν μπορεί νά μιλάει καί άλλη γλώσσα άπ' αυτήν τών άλλων καταπιεσμένων λαών, στίς κυβερνήσεις τών όποιών άπευθύνεται. 'Υπογραμμίζει ότι δέν είναι άλλα τά συμφέροντα του επαναστατημένου λαού καί άλλα τά συμφέροντα του κράτους, γιατί αυτό είναι κίόλας ένα μεγάλο θήμα γιά νά μπει τό κράτος πάνω από τά συμφέροντα του λαού. 'Η διπλωματική γλώσσα πού χρησιμοποίησε τό 'Ιράν, καί πού συχνά μās σόκαρε, δέν είναι άλλη από τήν γλώσσα τών Μουσταζαφίν καί τών άλλων καταπιεσμένων λαών.

• • •
Σήμερα, μετά τήν άποτυχημένη άπόπειρα άμερικάνικης είσβολής, μετά τήν πρόσφατη άπόπειρα στρατιωτικού πραξικοπήματος, καί άφού ό πολύμηνος οικονομικός άποκλεισμός δέν απέδωσε τά άναμενόμενα, τό 'Ιράκ κηρύσσει τόν πόλεμο στό 'Ιράν.

Τό 'Ιράκ, τήν έπομένη κίόλας τής έδραίωσης του επαναστατικού καθεστώτος στό 'Ιράν, έμφανίστηκε μέ διεκδικήσεις

πού δεν είχε θίξει επί Σάχη. Τά νησιά του Όρμουξ ξεθάβονται ξαφνικά. Καί μετά από έναμυς χρόνο διαρκών μεθοριακών συγκρούσεων, πού εντάθηκαν τīs μέρες πού καταλήφθηκε ή άμερικάνικη πρεσβεία, τό 'Ιράκ καταργεί μονομερώς τή συμφωνία του '75 καί κηρύσσει τόν πόλεμο. Καί δεν θά μπορούσε νά διαλέξει πιό κρίσιμη στιγμή γιά νά έπιτεθεί.

Ο άντιπρόεδρος του 'Ιράκ έπισκέπτεται τή Σοβιετική Ένωση, από τήν όποία τροφοδοτείται άφειδώς μέ όπλα. Η Αίγυπτος προσφέρει διευκολύνσεις στους Άμερικάνους γιά πιθανή στρατιωτική επέμβαση. Τά είδησεογραφικά δελτία μεταδίδουν:

«Ο πρόεδρος τής Αίγυπτου κ. Σαντάτ δήλωσε ότι ό πόλεμος 'Ιράκ - 'Ιράν είναι μιά πρώτης τάξεως εύκαιρία γιά τήν επέμβαση των Άμερικάνων καί τήν άνατροπή του καθεστώτος Χομεϊνί. Όποιαδήποτε άλλη κυβέρνηση στην Περσία θά είναι προτιμότερη, είπε. «Ολόκληρος ό άραβικός κόσμος πρέπει νά κινηθεί γιά τήν άνατροπή του καθεστώτος. Ό ίδιος, όπως είπε, δεν έχει νά προτείνει συγκεκριμένο σχέδιο, αλλά οι Άμερικάνοι, πού είναι ικανότεροι πρός τουτο, θά πρέπει νά καταρτίσουν αυτή τή φορά προσεκτικότερο σχέδιο καί νά μήν προσφέρουν τό πιάτο έτοιμο στη Σοβιετική Ένωση, πού άποκομίζει ωφέλη χωρίς νά διακινδυνεύει τίποτα». Ο κ. Σαντάτ άφησε νά ένοηθεί ότι οι ΗΠΑ βρίσκονται σέ συνενόηση μέ Πέρσες στρατιωτικούς γιά «τήν άνατροπή του καθεστώτος Χομεϊνί». Καί παρακάτω:

«Τά Ένωμένα Άραβικά Έμιράτα δήλωσαν ότι δεν ένδιαφέρονται γιά τīs έδαφικές διαφορές 'Ιράκ - 'Ιράν. Αυτό πού τους ένδιαφέρει είναι νά άνατραπεί τό καθεστώς του 'Ιράν πού άπειλεί νά έξάγει σέ όλο τόν άραβικό κόσμο τό... μεσαιωνικό, θεοκρατικό καθεστώς Χομεϊνί».

Τό σύνολο των άραβικών καθεστώτων έκδηλώνεται ύπέρ του 'Ιράκ άνοιχτά, ή καλυμμένα. Ο στόχος δηλώνεται ξεκάθαρα, γιά νά γελοιοποιήσει τήν έπίσημη έκδοχή, πού καλλιεργείται από τά μέσα έννημέρωσης, ότι αίτία του πολέμου είναι οι μεθοριακές διαφορές καί ό «άγώνας γιά τό ρόλο του χωροφύλακα τής περιοχής». Έν τώ μεταξύ ή Άμερική καί ή Σοβιετική Ένωση τηρούν «στάση ουδέτερης άναμονής» καί κάνουν «έκκλήσεις γιά ειρήνη»!!! Μήπως τήν ίδια άκριβώς στάση δεν τήρησαν όταν σφαγιαζόταν ή Κύπρος; Μήπως δεν καλούσαν τότε τήν Ελλάδα καί τήν Τουρκία νά επιλύσουν «ειρηνικώς τīs διαφορές τους»; Μήπως τήν ίδια άκριβώς στάση δεν τήρησαν όταν τά άμερικάνικα τάνκς από τή μιά μεριά καί τά σοβιετικά από τήν άλλη σφαγιάζανε τήν Παλαιστίνη στό Τάλ-Έλ-Ζατάρ;

Η 'Ιρανική Έπανάσταση, έχοντας άρνηθεί τή λογική τής στήριξης στή μιά από τīs δύο υπερδυνάμεις γιά τήν επιβίωσή της, στηριγμένη άποκλειστικά στίς δυνάμεις του ίδιου του 'Ιρανικού λαού, άντιπροσωπεύει έναν θάνασιμο κίνδυνο όχι μόνο γιά τά άντιδραστικά άραβικά καθεστώτα πού στηρίζονται στίς λόγες, αλλά πρώτα καί κύρια γιά τά δύο ιμπεριαλιστικά μπλόκ.

Γιατί άνοίξε ένα μεγάλο ρήγμα στό ιμπεριαλιστικό διπολικό σύστημα, ένα σύστημα πού είχε επιβάλλει τήν ίσορροπία του τρόμου, τήν κυριαρχία των υπερδυνάμεων πάνω στους καταπιεσμένους λαούς του κόσμου. Μιά ίσορροπία κορυφής, πού έπι-

βάλλει τή μεταξύ τους διευθέτηση, στή βάση των δύο σφαιρών έπιρροής, κάθε ζήτηματος πού άφορά τόν κόσμο μας, καί πού κάτω από αυτήν συνθλίβεται κάθε έπαναστατική προσπάθεια των λαών. Η 'Ιρανική Έπανάσταση άπόδειξε ότι σήμερα οι λαοί μπορούν νά κάνουν τό «άδύνατο ιστορικά δυνατό», όπως χαρακτηριστικά λένε οι ήγέτες της.

Η 'Ιρανική Έπανάσταση άποτελεί έκρηξη στην πυριτιδαποθήκη τής Μέσης Άνατολής, τόν παγκόσμιο αυτόν στρατηγικό κόμβο, καί συνεπάγεται δυνάμει ραγδαίες άλυσισδωτές έξελίξεις. Η Μ.Α. άποτελεί τό σημαντικότερο χώρο άναγωνισμού των δύο Ύπερδυνάμεων, από τή μιά, γιά τή στρατηγική της θέσης γιά τόν έλεγχο ολόκληρου του Τρίτου Κόσμου καί, από τήν άλλη, γιά τήν άξία της σάν κύρια πηγή πετρελαίου. Γύρω άπό τή Μ.Α. άρθρώνεται τό παγκόσμιο ιμπεριαλιστικό σύστημα. Η 'Ιρανική Έπανάσταση, άποσταθεροποιώντας τόν κύριο κόμβο αυτού του συστήματος, άνοίξε τους άσμούς του Αιόλου, άνοίξε τό δρόμο ραγδαίων έπαναστατικών έξελίξεων στόν Τρίτο Κόσμο. Γίνεται ή αιχμή του δόρατος γιά τους καταλυστούμενους λαούς τής περιφέρειας.

Καί άπειλεί νά γκρεμίσει τά άντιδραστικά άραβικά καθεστώτα, πού όταν δεν είναι άπευθείας φερέφωνα τής μιάς από τīs δύο Ύπερδυνάμεις, άκολουθούν, στην καλλίτερη περίπτωση, τή λογική τής ένταξης στό διπολικό σύστημα καί των έλιγμών μέσα σ' αυτό, τή λογική τής μετάθεσης του θάρους στήριξης πότε στή μιά καί πότε στην άλλη Ύπερδύναμη. Τό έσωτερικό άντίκρουσμα αυτής τής έξωτερικής πολιτικής είναι ή οικοδόμηση άνελεύθερων, άντιστατικών καθεστώτων κρατικής τρομοκρατίας.

Έξωτερική πολιτική καί έσωτερική οικοδόμηση είναι οι δύο όψεις τής ίδιας διαδικασίας. Η στήριξη στίς Ύπερδυνάμεις συνεπάγεται αυτόματα τή μη στήριξη στό λαό, τήν οικοδόμηση καθεστώτων κρατικής βίας. Καί άντίστροφα: Η στήριξη στίς δικές σου δυνάμεις, ή στήριξη στό λαό, συνεπάγεται ρήξη μέ τīs Ύπερδυνάμεις.

Αυτό είναι τό μεγάλο μήνυμα πού φέρνει στους λαούς ή 'Ιρανική Έπανάσταση.

● ● ●

Η διεθνής πληροφόρηση έχει συσκοτίσει καί διαστρεβλώσει πλήρως τά όσα τεκταίνονται στό έσωτερικό του 'Ιράν. Τά κείμενα πού δημοσιεύονται ρίχνουν φώς καί σ' αυτήν τήν πλευρά του ζητήματος. Ο προβληματισμός πού άναδεικνύεται στά κείμενα αυτά, δεν είναι παρά καρπός τής συσσωρευμένης ιστορικής πείρας, πού έρχεται νά διασταυρωθεί μέ τήν πλούσια πολιτιστική παράδοση του 'Ιρανικού λαού, τήν ισλαμική κουλτούρα.

Η στήριξη του 'Ιρανικού λαού στην πολιτιστική του κληρονομιά, στην ισλαμική κουλτούρα, γιά τήν πάλη του άπέναντι στά καταναλωτικά πρότυπα καί τά ιδεολογικά ρεύματα τής καπιταλιστικής Δύσης, ή ό προσδευτικός ρόλος του κλήρου σ' αυτήν τήν έπανάσταση, χαρακτηρίζονται έπιστροφή στό Μεσαίωνα. Δεν θά σταθούμε έδώ στην προπαγάνδα των διεθνών μέσων έννημέρωσης. Άλλά σέ ένα φαινόμενο πού, κατά τή γνώμη μας, χαρακτηρίζει τή βαθειά ιδεολογική καί πολιτιστική κρίση τής Εύρώπης καί πού δεν άφησε προφανώς άνε-

πηρέαστη τήν έλληνική κοινωνία. Άναφερόμαστε στό γεγονός ότι τέτοιας φύσης έπιχειρήματα θρήκαν πρόσφορο έδαφος σ' ένα σημαντικό τμήμα τής διανόησης.

Η ιδεολογία στην όποία είναι έγκλωβισμένες σήμερα οι Δυτικές κοινωνίες, ή ιδεολογία του καταναλωτισμού, τής «αύξησης τής παραγωγικότητας», έχει συντρίψει κάθε κοινωνική άξία, κάθε άνθρωπινο όραμα, κάθε όραμα άπελευθέρωσης. Τό μόνο όραμα, τό μόνο επικρατούν δόγμα καί θρησκεία είναι ή «άπελευθέρωση των παραγωγικών δυνάμεων». Μέ τουτο τό δόγμα ό Δυτικός καπιταλισμός βρίσκει τήν ιδεολογική του τομή καί συγγένεια μέ τόν άνατολικό κρατικό καπιταλισμό των χωρών του «ύπαρκτου σοσιαλισμού». Αυτή είναι ή κοινή ιδεολογική βάση του διπολικού κόσμου.

Τό γεγονός ότι ή έλληνική άριστερή διάνοηση θρέθηκε μέχρι σήμερα σέ άδυναμία νά κατανοήσει τήν ιστορική σημασία τής 'Ιρανικής Έπανάστασης, άποκαλύπτει κατά τή γνώμη μας τήν άδυναμία όριστικού άπεγκλωβισμού από τήν κρατούσα ιδεολογία «τής άνάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων» καί όριστικής ρήξης μέ αυτήν.

Η κρατούσα άριστερή έκδοχή συνδέεται κατά τήν γνώμη μας έναν εύρωποκεντρικό, έξελικτικό μαρξισμό, πού ύποθέτει ότι ολόκληρη ή ανθρωπότητα, ή ιστορική διαδικασία, πρόκειται νά έπαναλάβει τά στάδια άνάπτυξης καί έξελίξης τής Εύρώπης. Τότε καί μόνον τότε, άφού ολοκληρώσει αυτά τά στάδια, μπορεί νά διεκδικήσει έπαναστατικές άλλαγές. Πρόκειται γιά έναν μαρξισμό πού καταντά ή ίδιος δόγμα καί θρησκεία, άφού βλέπει ολόκληρη τήν ανθρωπότητα νά έξελίσσεται κατ' εικόνα καί όμοίωση τής «Άγίας Εύρωπαϊκής Οικογένειας». Άδυνατεί έτσι νά έρμηνεύσει τīs έπαναστατικές διαδικασίες πού συντελούνται σήμερα στίς χώρες τής περιφέρειας. Αυτός ό εύρωποκεντρικός - έξελικτικός μαρξισμός δεν είναι παρά μιά άλλη όψη του οικονομικιστικού μαρξισμού, πού σήμερα σηματοδοτεί καί τήν κρίση του.

Έτσι, καθόλου δεν είναι περίεργο πού ή 'Ιρανική Έπανάσταση θρίσκει σήμερα τά στοιχεία τής ιδεολογικής της συνοχής στό 'Ισλάμ, ή πού οι Πολωνοί έργάτες βρίσκουν ιδεολογικό έρεισμα στην Καθολική Έκκληση, όταν πρόκειται γιά τόν άώνα τους άπέναντι στην έπίσημη κρατική ιδεολογία.

● ● ●

Πριν όμως κλείσουμε τουτο τό σημείωμα θέλουμε νά ύψώσουμε μιά φωνή διαμαρτυρίας:

Ο λαός του 'Ιράν άγωνίζεται σήμερα χωρίς καμιά άπολύτως έξωτερική βοήθεια, έχοντας στραμμένα έπάνω του τά στρατιωτικά πυρά τής παγκόσμιας άντίδρασης. Άγωνίζεται γιά νά μήν ύποκύψει στην τρομοκρατία του διπολικού κόσμου καί έπωμίζεται σήμερα μόνος του τήν έλπίδα όλων των καταπιεσμένων λαών.

Καμιά, λοιπόν, φωνή συμπαράστασης; Συνωμοσία σιωπής από τά μέσα έννημέρωσης, μέχρι τόν έλεγχόμενο τύπο καί τά κόμματα τής δημοκρατικής άντιπολίτευσης!

Όμως ή ύπόθεση τής υπεράσπισης τής 'Ιρανικής Έπανάστασης είναι ύπόθεση δική μας, ύπόθεση πάνω άπ' όλα του ίδιου του έλληνικού λαού.

Στή σειρά των ντοκουμέντων από την Ιρανική επανάσταση που θα συνεχιστεί και στα επόμενα τεύχη, δημοσιεύουμε αποκλειστική συνέντευξη

του Προέδρου του Ιράν Μπανί Σάντρ προς τη Σοφία Άντωνοπούλου για την εξωτερική πολιτική του Ιράν.

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΜΠΑΝΙ ΣΑΝΤΡ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΙΡΑΝ

«Δέν πρέπει νά συμβιβαζόμαστε μέ τίς ιμπεριαλιστικές δυνάμεις, τῆς Δύσης ἢ τῆς Ἀνατολῆς»

ΕΡ: Ποιές είναι οι αρχές που διέπουν την εξωτερική πολιτική του Ιράν; Τί είδους σχέσεις επιδιώκετε να έχετε με τις άλλες χώρες;

ΑΠ: Μιλώντας από επιστημονική άποψη, οι σχέσεις εγκαθιδρύονται με δύο τρόπους. Σύμφωνα με τον ένα τρόπο, στα δύο μέρη επιβάλλεται το είδος των σχέσεων που εγκαθιδρύονται μεταξύ τους. Οι δύο πλευρές έχουν ορισμένα πλεονάσματα, κάνουν ανταλλαγές. Ἀνταλλάσσουν μ' ένα τρόπο που εξασφαλίζει στα δύο συστήματα ότι θα παραμείνουν όπως ήταν, θα εξακολουθήσουν να επιδιώκουν σύμφωνα με τις προηγούμενες επικρατούσες συνθήκες. Τό άλλο είδος σχέσεων είναι αυτό μέσα από τό οποίο τά δύο συστήματα καταστρέφονται πλήρως, για να αντικατασταθούν από μία νέα κατάσταση. Τό πρώτο είδος σχέσεων είναι αυτό που επιβάλλουν οι κυρίαρχες χώρες στις κυριαρχούμενες χώρες, οι ισχυρές χώρες στις αδύνατες. Τό δεύτερο είδος σχέσεων είναι αυτό που θα πρέπει να εγκαθιδρύσουν οι αδύνατες χώρες μεταξύ τους, οι κυριαρχούμενες χώρες, που επιθυμούν να καταστρέψουν τό ισχύον σύστημα.

Τό είδος των σχέσεων που επιθυμούμε να αποκαταστήσουμε ανάμεσα στο Ιράν και τίς άλλες χώρες, σίγουρα δέν ανήκει στην πρώτη κατηγορία. Θά πρέπει να αποκαταστήσουμε ένα τέτοιο είδος σχέσεων μέσα από τό οποίο θά καταστρέψουμε τό ισχύον σύστημα.

Οι ισχυρές χώρες, οι ιμπεριαλιστικές χώρες έχουν επιβάλλει μία τάξη, όπως αποκαλείται, στον κόσμο μας. Ἄν καταστρέψουμε αυτήν την τάξη, ἄν αλλάξουμε την παρούσα κατάσταση, είναι φυσικό να φαίνεται σαν να έχει συμβεί κάποιο μεγάλο γεγονός, να μάς φαίνεται ότι ἡ ἀλλαγὴ ἔχει γίνει μ' έναν άτσαλο, άτακτο τρόπο, γιατί αυτή ἡ ιμπεριαλιστική τάξη μάς ἔχει ἐπιβληθεῖ σαν τό μοναδικό πρότυπο.

Ἄν θελήσω τώρα να μετασχηματίσω αυτήν μου την απάντηση μ' έναν πολιτικό τρόπο, σέ μία πολιτική γλώσσα, θά πρέπει να πῶ ότι τό είδος των σχέσεων που θέλουμε να έχουμε με άλλες χώρες, είναι σχέσεις ἐναντία στις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις, ἐναντία στις κυρίαρχες χώρες. Θά πρέπει να δώσουμε ένα τέλος σ' αυτήν την ἐποχή που οι ιμπεριαλιστικές δυνάμεις μάς ἔλεγαν και μάς λένε, μάς ἔκαναν να πιστέψουμε, ότι ἄν οι αδύνατες χώρες αποκαταστήσουν αυτόνομες σχέσεις μεταξύ τους δέν μπορούν να αναπτυχθούν· ότι θά πρέπει ὁπωσδήποτε να έχουν σχέσεις με τίς ιμπεριαλιστικές χώρες. Ἀλλά, αυτό που ἔμεις θέλουμε να αποδείξουμε είναι ότι οι αδύνατες χώρες μπορούν και πρέπει να έχουν αυτόνομες σχέσεις μεταξύ τους, ότι δέν θά πρέπει να οίκοδομούν σχέσεις με τίς ιμπεριαλιστικές χώρες. Μόνον με αυτόν τόν τρόπο μπορούν να αναπτυχθούν και μόνο μ' αυτόν τόν τρόπο μπορούν να καταστρέψουν την κυριαρχία και τόν ιμπεριαλισμό του Ὑπικοῦ και του Ἀνατο-

λικού μπλόκ, ιδιαίτερα της Ἀμερικῆς και τῆς Σοβιετικῆς Ἐνωσης.

ΕΡ: Ποιά είναι ἡ στρατηγική τῆς εξωτερικῆς σας πολιτικῆς ὅσον ἀφορᾷ τόν Τρίτο Κόσμο, τίς ἀδέσμευτες χώρες και τίς εὐρωπαϊκές χώρες;

ΑΠ: Ὅπως σᾶς εἶπα προηγούμενα, ἡ γενική μας πολιτική εἶναι μία πολιτική που ἀποβλέπει στην καταστροφή τῆς κυριαρχίας των ιμπεριαλιστικῶν χωρῶν. Ὁ κόσμος μας σήμερα εἶναι ὁργανωμένος σέ ένα σύστημα με πολλές ἀντιθέσεις μέσα του, ἀντιθέσεις ἀνάμεσα στις ὑπερδυνάμεις τῆς Δύσης και τῆς Ἀνατολῆς και τόν ὑπόλοιπο κόσμο. Ὁλος ὁ ὑπόλοιπος κόσμος ὑποχρεώνεται να ἀκολουθεῖ αὐτήν την τάξη πραγμάτων. Θά πρέπει να δημιουργήσουμε μία ἰσορροπία μέσα από τήν ὁποία να ἀπομονώσουμε τίς δύο ὑπερδυνάμεις, τήν Ἀμερική και τή Σοβιετική Ἐνωση, ὥστε οι άλλες χώρες, οι αδύνατες και οι λίγο πῶ ισχυρές, οι χώρες που κυριαρχοῦνται να ἀπελευθερωθῶν. Με ἄλλα λόγια, οι άλλες χώρες ἐκτός ἀπό τίς ὑπερδυνάμεις θά πρέπει να ἐγκαθιδρύσουν τέτοιες σχέσεις μεταξύ τους, ὥστε οι καταπιεσμένοι λαοί να μπορέσουν να ἐνωθῶν, να οίκοδομήσουν μία ἰσχυρή ἔνωση, ένα ἰσχυρό σύνολο. Αὐτό τό ἰσχυρό σύνολο διαφέρει πολύ ἀπό αὐτό για τό ὁποῖο μιλοῦσε ὁ Μάο. Αὐτό τό ἰσχυρό σύνολο θά ἐπιτρέψει στις αδύνατες χώρες να ἀνεξαρτοποιηθῶν ἀπό τίς ιμπεριαλιστικές χώρες. Αὐτή εἶναι ἡ πολιτική μου θέση.

ΕΡ: Ποιά εἶναι ἡ ἐκτίμησή σας για τή διεθνή κατάσταση και ποιά ὑπολογίζετε σαν πιθανή ἐπαναστατική ἐξέλιξη στο μέλλον;

ΑΠ: Ἀπό αὐτά που σᾶς εἶπα πρίν, στίς δύο άλλες ἐρωτήσεις, εἶναι σαφές ότι σήμερα στον κόσμο ὑπάρχουν δύο ρεύματα που συγκρούονται συνεχῶς μεταξύ τους. Στην Εὐρώπη κυριαρχεῖ τό καπιταλιστικό ρεῦμα που ἀκολουθεῖ τίς δύο ὑπερδυνάμεις, ιδιαίτερα τήν Ἀμερική. Ὁ Εὐρωπαϊκός καπιταλισμός θεωρεῖ ότι ἡ πρόσδεσή του στην Ἀμερική εἶναι ἡ μοναδική συνθήκη για τήν ἐπιβίωσή του και ότι ἡ στιγμή που θά σημάνει τάν διαχωρισμό του ἀπό τόν ἀμερικάνικο καπιταλισμό θά εἶναι και ἡ στιγμή του θανάτου του. Στην Εὐρώπη, ὁμως, ἀναπτύσσεται και ένα ἄλλο ρεῦμα που λεί, για παράδειγμα, ότι ἄν οι αδύνατες χώρες μπορέσουν να οίκοδομήσουν ένα μέτωπο μεταξύ τους, ἄν κατορθώσουν να ἐνωθῶν, θά μπορέσουν να ἀμυνθῶν.

Ποῖό ἀπό τά δύο αὐτά ρεύματα θά νικήσει, αὐτό ἐξαρτᾶται ἀπό τό δικό μας τό ρόλο, ἀπό τό ρόλο που τό Ιράν θά παίξει. Ἄν κατορθώσουμε να δημιουργήσουμε ένα ἰσχυρό ρεῦμα σέ χώρες σαν τήν δική μας, θά μπορέσουμε να ἐνισχύσουμε αὐτό τό δεύτερο ρεῦμα στην Εὐρώπη και μ' αὐτόν τόν τρόπο θά

μπορέσουμε να δημιουργήσουμε ένα επαναστατικό ρεύμα σε άλλες χώρες του κόσμου. Ξύπια ακόμα και στις υπερδυνάμεις, την Αμερική και τη Σοβιετική Ένωση, ακόμα και μέσα στις ίδιες τις χώρες, κάποια ρεύματα θα μπορέσουν να αναπτυχθούν ενάντια στην υπερσυγκέντρωση δύναμης.

ΕΡ: Έχετε εκλεγεί πρόεδρος αυτής της χώρας από τη μεγάλη πλειοψηφία του ιρανικού λαού. Ποιές είναι οι καθοδηγητικές γραμμές του προγράμματος που παρουσιάσατε στον ιρανικό λαό;

ΑΠ: Τό σχέδιο και τό πρόγραμμά μου για τό Ίράν είναι γραμμένο στο βιβλίο μου «Η Ισλαμική Δημοκρατία». Μπορείτε, ίσως, να τό βρείτε μεταφρασμένο στα αγγλικά. Υπάρχουν, εκεί, τέσσερις βασικές ενότητες: ανεξαρτησία, άμυνα, οικονομία, ιδεολογία. Γιατί ιδεολογία; Γιατί κατά τη γνώμη μου δεν μπορούμε και δεν πρέπει να εφαρμόσουμε τις αρχές μας, την πολιτική μας με τη βία. Αν δεν χρησιμοποιήσουμε τόν ιδεολογικό παράγοντα, τότε ο μόνος δρόμος πού μένει είναι ή βία. Αλλά, κατά τη γνώμη μου δεν μπορούμε και δεν πρέπει να χρησιμοποιήσουμε οποιαδήποτε βία. Δεν μπορούμε να ανοικοδομήσουμε, γιά παράδειγμα μιά κατεστραμμένη οικονομία σε μιά χώρα σάν και τη δική μας, χωρίς μιά ισχυρή δύναμη. Αυτή ή ισχυρή δύναμη μπορεί να είναι είτε βία, πού σ' αυτήν την περίπτωση θα δημιουργήσει ένα σταλινικό καθεστώς, είτε, αν δεν είναι βία, είναι ο ιδεολογικός παράγοντας. Ο ιδεολογικός παράγοντας πού, αυτόν και μόνον αυτόν, θεωρώ σάν την μοναδική λύση γιά τά προβλήματά μας.

Αν θελήσουμε να οργανώσουμε τη βία, αν θελήσουμε να την αναπτύξουμε, να την προικίσουμε με κλάδους και παρακλάδια, όπως ισχυρή αστυνομία, ισχυρό στρατό κ.λ.π., τότε τό μόνο πού θα κάνουμε είναι να ακολουθήσουμε τόν Δυτικό και τόν Ανατολικό ιμπεριαλισμό. Αν θελήσουμε να χρησιμοποιήσουμε βία, θα προσδεθούμε σε μιά από τις δύο ιμπεριαλιστικές δυνάμεις.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Έξάντας / Λογοτεχνία

Ντ. Χ. Λώρενς

Έρωτευμένες γυναίκες

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΑΝΤΑΣ

ΔΕΛΦΩΝ 4 ΑΘΗΝΑ - Τηλ. 36.12.191

Αυτή είναι ή φιλοσοφία μου. Βέβαια, μ' αυτόν τόν τρόπο αντιμετώπιζω πολλά προβλήματα. Γιατί ή τάση γιά τη χρήση βίας είναι μεγάλη. Καί τό Ίράν έχει διώσει τετρακόσια, πεντακόσια χρόνια τυραννίας και καταπίεσης. Καί ή εξουσία, δειλιάζει πολλούς.

ΕΡ: Υπάρχει μιά ισχυρή σύγκρουση ανάμεσα σε σās και αυτούς πού σās ακολουθούν από τη μιά μεριά και στο Ίσλαμικό Ρεπουμπλικανικό Κόμμα από την άλλη. Ποιές είναι οι διαφορές ανάμεσα στις αντιλήψεις και τό πρόγραμμά σας και αυτές του Ι. Ρ. Κόμματος;

ΑΠ: Μιλώντας από επιστημονική άποψη, θά έλεγα ότι στη χώρα μας δεν υπάρχει αυτό πού θά μπορούσαμε να τό ονομάσουμε κόμμα. Γιατί τόν όρο κόμμα δεν μπορούμε να τόν αποδώσουμε σε κανένα είδος πολιτικής ομάδας. Ένα αληθινό κόμμα απαιτεί πολιτική άποψη, πρόγραμμα, οργάνωση, ιδεολογία. Μέ βάση όλα αυτά θά μπορούσε κανείς να μιλήσει γιά κόμμα. Αλλά, στο Ίράν δεν υπάρχει κάτι τέτοιο πού μπορούμε να τό ονομάσουμε κόμμα. Παρόλα αυτά υπάρχουν ορισμένες πολιτικές ομάδες. Αυτές οι πολιτικές ομάδες κατά τη γνώμη μου δεν αντανακλούν παραπάνω από τό 2 έως 4 τοίς εκατό της θέλησης του πληθυσμού μέσα στην ιρανική κοινωνία. Καί αυτές οι πολιτικές ομάδες θεωρούν την βία σάν τη μοναδική λύση στα προβλήματά μας. Μέ τη διαφορά ότι λένε, ότι σημασία έχει ή κατεύθυνση της βίας. Στο προηγούμενο καθεστώς ή κατεύθυνση της βίας ήταν από την κορυφή προς τά κάτω, τώρα θά πρέπει να είναι από τά κάτω προς τά πάνω από τόν καταπιεζόμενο λαό προς τούς καταπιεστές.

Αλλά εμείς δεν τό πιστεύουμε αυτό. Πιστεύουμε ότι ή χρήση βίας διαιρεί την κοινωνία. Η χρήση της βίας δεν θά σήμαινε τίποτε άλλο παρά ότι μιά ομάδα πού ήταν ισχυρή και κυβερνούσε και πού τώρα έχει συντριβεί, έδωσε τη θέση της σε μιά άλλη ομάδα. Για παράδειγμα, στη Σοβιετική Ένωση ο Τσάρος έδωσε τη θέση του στο Στάλιν. Οι μάζες μας, οι ιρανικές μάζες έχουν την κουλτούρα, την ιδεολογία της «θείας ενότητας», της μη χρήσης βίας. Έντούτες αυτές οι μάζες είναι ανοργάνωτες. Αν θέλουμε να τις οργανώσουμε, αυτό πρέπει να γίνει στη βάση της κατάργησης οποιασδήποτε βίας. Αυτό πού τελικά χρειαζόμαστε είναι απόλυτη επιστήμη, ή κάτι πολύ κοντά στην απόλυτη επιστήμη.

Πρέπει να κάνουμε την κοινωνία απόλυτα συνειδητή. Αυτή ή προσπάθεια μπορεί να δημιουργήσει εκείνη τη γνώση στην κοινωνία, πού θά της επιτρέψει να θεμελιωθεί πάνω στην αρχή της σχέσης του ανθρώπου με τό Θεό, ή με άλλα λόγια πάνω στην αρχή της κινητοποίησης της ιδεολογίας και όχι της βίας.

ΕΡ: Η Ισλαμική σας ιδεολογία, αν την αντιλαμβάνομαι σωστά, έχει γιά στόχο μιά κοινωνία χωρίς πλούσιους και φτωχούς, μιά κοινωνία χωρίς τάξεις, όπου ο άνθρωπος δεν θά ικανοποιείται μόνον μ' έναν υλικό τρόπο, αλλά όπου όλες οι πνευματικές του δυνάμεις θ' ανθίσουν επίσης. Αλλά, ακόμα και αν ή διάκριση ανάμεσα σε πλούσιους και φτωχούς εξαφανιστεί, θά μπορούσε να υπάρχει στην κοινωνία μιά άλλη μεγάλη διάκριση: αυτή μεταξύ της μειοψηφίας των ειδικών και των κυβερνητικών αξιωματούχων πού έλέγχουν τό κράτος και μέσω αυτού κηδεμονεύουν ολόκληρη την κοινωνία από τη μιά, και της πλειοψηφίας του λαού πού εκτελεί εντολές από την άλλη. (Αυτή γιά παράδειγμα είναι ή περίπτωση της Σοβιετικής Ένωσης και των άλλων Ανατολικών κοινωνιών). Ποιές είναι, κατά τη γνώμη σας, οι αλλαγές πού ή Ισλαμική Επανάσταση πρέπει να επιφέρει, ώστε να εξαλείψει αυτήν την διάκριση και να φτάσει σε μιά κοινωνία όπου ο άνθρωπος διαφεντεύει τόν εαυτό του;

ΑΠ: Τό χειρότερο ταξικό σύστημα είναι αυτό πού βασίζεται στην ανισότητα της γνώσης, της πληροφόρησης. Ας υποθέ-

σουμε ότι δημιουργούμε μία κοινωνία όπου επικρατεί ισότητα μόνο όσο αφορά τα υλικά αγαθά, λόγου χάρη την τροφή, την κατοικία κ.λ.π. Μπορεί, όμως, οι άμαθεις να βρίσκονται ποτέ σε σχέση ισότητας μ' αυτούς που κατέχουν τη γνώση; Θά πρέπει να καταστρέψουμε τη λογοκρατία στο 'Ιράν. Θά πρέπει να κάνουμε τη γνώση, την πληροφόρηση προϋπόθεση της ισότητας στη λήψη των πολιτικών αποφάσεων.

Θά πρέπει ο λαός να είναι απόλυτα ενήμερος για τό τί συμβαίνει στην κοινωνία μας. Πρέπει να πηγαίνουμε στο λαό και όχι να καθόμαστε πίσω από κλειστές πόρτες και να παίρνουμε αποφάσεις. 'Η άλλη μέθοδος είναι ή μέθοδος της γραφειοκρατίας και της τεχνοκρατίας. 'Η δικιά μας ή μέθοδος είναι ή μέθοδος, ή αρχή, της κινητοποίησης του ιδεολογικού παράγοντα και αυτό πρέπει να γίνει βαθιά συνείδηση στο λαό. 'Αν καθόμαστε πίσω από τα γραφεία μας και παίρνουμε αποφάσεις, ο λαός δέν ξέρει γιατί τό κάνουμε αυτό, ή εκείνο. 'Αλλά αν έρθουμε στο λαό, αν μιλήσουμε στο λαό, αν παρουσιάσουμε τό πρόβλημα στο λαό, τότε είναι πολύ πολύ καλύτερα. Αυτή ή ανισότητα (πού ανέφερα) θά καταστραφεί. Γι' αυτό πρέπει να πούμε στο λαό ότι δέν χρειαζόμαστε τή βία, δέν έχουμε ανάγκη να χρησιμοποιήσουμε βία. Τό μόνο πράγμα πού έχουμε ανάγκη, πού χρειαζόμαστε, είναι τό ν' αποκτήμε γνώση και περισσότερο, τό ν' αποκτήμε πληροφόρηση ολοένα και μεγαλύτερη. 'Ωστε ο καθένας στην κοινωνία να έχει την απαραίτητη πληροφόρηση, να γνωρίζει τί συμβαίνει στην κοινωνία. 'Απορρίπτω τή χρήση της βίας γιατί ξέρω ότι αυτή θά μās οδηγήσει στην άποτυχία, στην καταστροφή. Ξέρω ότι αν χρησιμοποιήσουμε βία θά επιστρέψουμε στο προηγούμενο καθεστώς.

ΕΡ: Στο διδύλιό σας «'Η οικονομία της θείας ενότητας» γράφετε ότι ο καθένας στην κοινωνία πρέπει να κάνει τρία είδη εργασίας: χειρωνακτική εργασία, διευθυντική εργασία (του νά διευθύνει, να αποφασίζει, να κυβερνά) και ερευνητική ή δημιουργική εργασία (του νά ερευνά, να καινοτομεί, να εφευρίσκει). 'Αναλύσετε, παρακαλώ, αυτήν την αρχή.

ΑΠ: Σέ όλα τά υπάρχοντα κοινωνικά συστήματα ένα από αυτά τά τρία είδη εργασίας αποκτά κυρίαρχο ρόλο και επικρατεί. Στο σύστημα πού εμείς ονομάζουμε «Τοχιντί», δηλ. «Θεία ενότητα», τό έργο της διακυβέρνησης και της έρευνας είναι τό κύριο έργο της ανθρωπότητας. Και αυτός είναι ο κύριος ρόλος κάθε ανθρώπου.

Ποιά είναι τά χαρακτηριστικά αυτού του συστήματος; Τό σύστημα αυτό βασίζεται στην κατάργηση των αντίθετων δυνάμεων. Βασίζεται σ' αυτό πού εμείς ονομάζουμε σχέση του ανθρώπου μέ τό Θεό, όχι μέ τούς άλλους. Για να φτάσει κανείς σ' αυτό απαιτείται μεγάλη έρευνα, μεγάλη καινοτομία, μεγάλη δημιουργία. Κατά συνέπεια ή ιδεολογία παίζει πολύ σημαντικό ρόλο για τή δημιουργία της νέας κοινωνίας.

'Εν συντομία θά έλεγα ότι την απάντηση πού ζητάτε, μπορείτε να τή βρήτε και σε ένα άλλο διδύλιό μου πού ονομάζεται «Διακυβέρνηση και ύλοποίηση της διακυβέρνησης».

ΕΡ: Θά θέλατε να στείλετε κάποιο μήνυμα στον ελληνικό λαό;

ΑΠ: Αυτό πού είπα ισοδυναμούν μέ ένα μήνυμα. 'Αλλά πέστε ότι αυτό τό ιδεολογικό ρεύμα πού ή Δύση έχει επιβάλλει στις κοινωνίες σήμερα έχει σαν αποτέλεσμα την καταστροφή, την πλήρη καταστροφή όλων των αξιών της ανθρωπότητας. Οι διαστάσεις αυτής της καταστροφής αυξάνουν κάθε μέρα ολοένα και περισσότερο.

'Η ανθρωπότητα άργά, ή γρήγορα θά πρέπει να ξεχάσει τή χρήση της βίας για πάντα και να κινητοποιήσει την ιδεολογία, την πνευματικότητα στη θέση της.

Κατά τή γνώμη μου, δέν πρέπει να συμβιβαζόμαστε μέ τίς καταστρεπτικές δυνάμεις, τίς ιμπεριαλιστικές δυνάμεις της Δύσης, ή της 'Ανατολής. 'Αλλά θά πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι ή χρήση της βίας δέν είναι λύση για μās.

Μ' αυτόν τόν τρόπο, μόνο μ' αυτόν τόν τρόπο, θά συνειδητοποιήσουμε ότι ο πλανήτης γή είναι άρκετός για την ανθρωπότητα. 'Οτι ή ανθρωπότητα δέν χρειάζεται τίποτα άλλο.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ-ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ

Κυκλοφορεί

- Μετάφραση-προσθήκες:
'Ανδρέας Ρικάκης
Καλλιτεχνικός Διευθυντής
Πειραματικού Μπαλλέτου 'Αθηνών
- Πρόλογος: Γιάννη Μέτση
- Μέ 285 εικόνες
από τίς όποιες οί 16 έγχρωμες
- 'Ενημερωμένη μέχρι
τήν άνοιξη του 1980

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ – 3ης Σεπτεμβρίου 22 – τηλ. 5234790

ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΑΚΟ

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΑΦΙΦ ΣΑΦΙΕΧ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΟΥ ΓΙΑΣΕΡ ΑΡΑΦΑΤ

Τό ΑΝΤΙ, από την έκδοσή του μέχρι σήμερα, στάθηκε σταθερά στο πλευρό του Παλαιστινιακού Έθνικοαπελευθερωτικού

Κινήματος. Μας κινητοποιεί τό αντιιμπεριαλιστικό του περιεχόμενο. Και μας φορτίζει ή ιδιαίτερη σχέση του με τους δικούς μας αγώνες για ελευθερία και εθνική αξιοπρέπεια, ιδιαίτερα αυτούς που διεξάγονται στην Κύπρο.

Αυτό, όμως, βεβαίως δεν σημαίνει ότι δεν προσπαθούμε να έχουμε τη μέγιστη δυνατή επαύγεια γύρω από τό σύνθετο αυτό πρόβλημα και την εξέλιξή του. Γι' αυτό τό σκοπό, δημοσιεύουμε τή διορατική και ρεαλιστική συνέντευξη που μας έδωσε ο Αφίφ Σαφιέχ, ήγικος στέλεχος τής Παλαιστινιακής Επανάστασης.

Δέν θά γίνουμε οί Έρυθρόδεσμοι τής Μέσης Ανατολής

ΑΝΤΙ: Διαπιστώνετε ότι πρόσφατα ενισχύθηκε ή αμερικάνικη παρουσία στην περιοχή μας. Οί στρατιωτικές και πολιτικές αποτυχίες τής παλαιστινιακής αντίστασης νομίζετε ότι έπαιξαν κάποιο ρόλο γι' αυτό τό αποτέλεσμα;

Α.Σ.: Είναι γεγονός ότι οί ΗΠΑ σημείωσαν όρισμένες επιτυχίες στην περιοχή. Είναι όμως άναμφισβήτητο επίσης ότι όλο τό οικοδόμημα που κατασκεύασαν είναι εξαιρετικά εύθραυστο.

Στή Μέση Ανατολή οί ΗΠΑ βελτίωσαν τή θέση τους τά τελευταία χρόνια ακριβώς τή στιγμή που υποχωρούσαν άλλοι. Ή πτώση του Σάχη στο Ιράν, μιά χώρα που τή λήστεψαν χωρίς κανένα ένδοιασμό και τό δυνάμωμα τής αντίστασης των Παλαιστίνιων, αποτελούν ήττες, πρώτου μεγέθους.

Θέλω νά σάς πώ ότι, από τή δημιουργία τής παλαιστινιακής αντίστασης, αντιμετώπισαμε συνεχώς δοκιμασίες και συνωμοσίες που είχαν σά στόχο τήν εξόντωσή μας.

Τήν εξαφάνιση όχι μόνο του οργανωμένου και δομημένου στρατιωτικοπολιτικού κινήματός μας, αλλά και του ίδιου του λαού μας, σάν φυσικής οντότητας. Θέλουν νά μάς αφαιρέσουν κάθε Ικμάδα.

Αναγκαστήκαμε νά πλεύσουμε σέ ένα περιβάλλον γεμάτο παγίδες. Και μόνο τό γεγονός ότι τό κίνημά μας επέζησε αποτελεί αυτό καθ' ήαυτο τεράστια επιτυχία.

Άλλά κάναμε και κάτι παραπάνω από τό νά επιζήσουμε. Ή ΟΑΠ (Όργάνωση Άπελευθέρωσης τής Παλαιστίνης) ξανάδωσε στό λαό μας τήν Ιστορική πρωτοβουλία. Άπό αντικείμενα τής Ιστορίας οί Παλαιστίνιοι έγιναν υποκείμενα τής δικής τους Ιστορίας.

Ή ΟΑΠ πέτυχε τήν αναγνώριση τής διεθνούς κοινότητας για τήν αντιπροσωπευτικότητά της και για τά καταπατημένα εθνικά δίκαια του λαού μας. Μοναδική εξαίρεση στή διεθνή αυτή όμοφωνία είναι ή στάση των ΗΠΑ. Σήμερα αποτελούμε ένα παγκόσμιο διπλωματικό παράγοντα. Ό Άντριου Γιούνγκ είπε ότι ή ΟΑΠ είναι δυνατότερη

στον ΟΗΕ από τά περισσότερα κράτη μέλη.

Σήμερα ή ΟΑΠ έχει αποδείξει ότι είναι μιά πολιτικοστρατιωτική δύναμη που θά πρέπει νά ληφθεί υπόψη σέ κάθε μελλοντική έξισωση που θά αφορά τήν περιοχή. Ό πόλεμος των όχτώ ημερών, που διεξήχθηκε στό Νότιο Λίβανο τό 1978, απόδειξε μέ τρόπο άναμφισβήτητο ότι ή ΟΑΠ είναι ένα φαινόμενο άναπόφευκτο και που δέν μπορεί νά καταστραφεί. Άπέχουμε πολύ από τήν κατάσταση που διαπίστωνε ό Νταγιάν τό 1968 πριν από τήν περίφημη μάχη του Καραμέχ: «Ή παλαιστινιακή αντίσταση είναι ένα αύγό στή χούφτα μου. Όποτε θέλω τή συντρίβω». Σήμερα δέν φοριέται πιά τέτοιου είδους άλαζονία.

Γι' αυτό νομίζω ότι είναι λάθος νά μιλούμαι για άποτυχίες τής ΟΑΠ και νά διαπιστώνουμε μιά σχέση αίτιότητας άνάμεσα σ' αυτές τίσ ύποτιθέμενες άποτυχίες και τή διείσδυση των Άμερικάνων στην περιοχή μας.

Αντίθετα ή ΟΑΠ παραμένει ή κύρια δύναμη για νά άποτύχει ή αμερικάνικη στρατηγική. Ό Μπρεζίνσκι είχε κάπως πρόωρα θριαμβολογήσει πριν από τρία χρόνια. Ό άποχαιρετισμός του στην ΟΑΠ («bye-bye OLP») μάς φαίνεται σήμερα μιά άφελής, γελοία και άσχετη δήλωση. Όμως, και ό Παλαιστινιακός και ό Λιβανέζικος λαός γνωρίζουν καλά τό ανθρώπινο κόστος που χρειάστηκε νά καταβληθεί για νά διαψευστεί αυτή ή πρόβλεψη.

Αντίθετα τό «άντίο Άμερική» («bye-bye America») που είπε άπαντώντας ό Γιασερ Άραφάτ στην Τεχεράνη είναι πιό ρεαλιστικό και αύθεντικό σά διαπίστωση. Αναγγέλλει προσεχείς αλλαγές που δέν θά άργήσουν νά φανούν.

Άς πάρουμε σάν παράδειγμα τόν Σαντάτ. Πήρε τό δρόμο ενός άπόλυτου αδιέξοδου.

Ή Αίγυπτος δέν έχει παρά μιά διέξοδο κι ή ώρα τής επιλογής πλησιάζει. Ή οί ιθύνοντες θά αλλάξουν στρατηγική (και προσωπικά

πιστεύω ότι μία τέτοια δυνατότητα δεν αποκλείεται) ή η στρατηγική σύγκρουσης που μας επιβάλλει ο αντίπαλος θα οδηγήσει σε αλλαγή Ιθυνόντων. Κι όπως ξέρετε, ο αλγυπτιακός λαός είναι σαν τό Νείλο. Έπιφανειακά ήσυχος και ήρεμος. Αλλά, όταν πλημμυρίσει, παρασύρει τα πάντα στο διάβα του.

ΑΝΤΙ: Ποιά είναι η κύρια μορφή δράσης σας στο μέλλον; Υπάρχει μήπως ασυμβίβαστο ανάμεσα στην ένοπλη δράση στο έσωτερικό των κατεχομένων εδαφών και στην προσπάθειά σας να κερδίσετε τη συμπάθεια της κοινής γνώμης των δυτικών χωρών;

Α.Σ: Δεν νομίζω ότι θα δώσουμε προνομιακή σημασία σε μία μορφή δράσης. Παλιότερα μας είχαν κατηγορήσει ότι είχαμε παρασυρθεί σε μία στρατιωτική παρέκκλιση. Δηλαδή, ότι υπολογίζαμε αποκλειστικά σε στρατιωτικά μέσα για να πραγματοποιήσουμε τους στόχους μας. Δεν ήταν όμως αλήθεια. Έπρεπε, σε μία πρώτη φάση, να επιβάλλουμε την αξιοπιστία μας πριν ριχτούμε στη διπλωματική δράση. Σήμερα, αντίθετα, μερικοί μας κατηγορούν ότι ακολουθούμε μία διπλωματική παρέκκλιση. Αλλά ούτε αυτό είναι τόσο διαυγές σαν αντίληψη.

Δεν υπάρχει καμία αντίφαση, κανένα ασυμβίβαστο ανάμεσα στα διάφορα αυτά μέσα πολιτικού αγώνα. Νά αναφέρω τόν Κλαούζεβιτς που έλεγε ότι «Ο πόλεμος είναι η συνέχιση της πολιτικής με άλλα μέσα», ή νά τόν αντιστρέψουμε και νά πούμε ότι «Η πολιτική είναι η συνέχιση του πολέμου με άλλα μέσα»;

Θά ήθελα νά σās θυμίσω ότι ο Γιασέρ Άραφάτ επανέλαβε συχνά ότι η πρώτη σφαίρα που έριξε τό Φάτ από τό 1965 ακόμα, ήταν περισσότερο μία πολιτική πράξη, παρά μία πολεμική επιχείρηση.

Οί στόχοι μας είναι πολιτικοί. Αλλά η πολιτική δράση δεν θά φτάσει ποτέ από μόνη της γιά νά τούς επιτύχουμε. Σέ τελική ανάλυση μόνο ο στρατιωτικός συσχετισμός δυνάμεων θά είναι καθοριστικός.

Είναι γνωστή η νοοτροπία της ομάδας που κυβερνά τό Ισραήλ. Έχει μίαν έλαστική αντίληψη των συνόρων της χώρας και μίαν άκόρεστη όρεξη γιά νέα εδάφη. Καί κάθε φορά που θά πετύχει έναν εύνοϊκό συσχετισμό δυνάμεων αναζητεί μεταγενέστερες νομιμοποιήσεις. Καταλαβαίνετε, λοιπόν, γιατί η διπλωματία καί η ένοπλη πάλη δεν είναι δυνατόν νά αποκλείουν ή μία τήν άλλη.

Ο σιωνιστής έχθρός έχει δηλώσει συχνά ότι δεν επιθυμεί καμία

επαφή μαζί μας, έξω από τό πεδίο της μάχης. Όσο δεν μεταβάλλονται ριζικά από τη βάση τους τά δεδομένα του προβλήματος, θά συνομιλούμε μόνο μέ τά όπλα.

ΑΝΤΙ: Τι αντιπροσωπεύει στην πραγματικότητα ή έθνική παλαιστινιακή όντότητα σήμερα;

Α.Σ: Ο παλαιστινιακός λαός θρίσκεται κατá τό 40% κάτω από μία κατοχή που κράτησε υπερβολικά καί κατá τό 60% σε μίαν έξορία που τείνει νά διαιωνιστεί. Ο λαός μας διατήρησε τη συνοχή του παρά τό σκορπισμά του σε διάφορες χώρες. Η έθνική μας ένότητα είναι άκλόνητη, άκριβως γιατί άτσαλώθηκε μέσα στα κοινά πάθη καί από τίς κοινές ελπίδες. Ο Γολγοθάς των ύποδούλων ταυτίζε-ται μέ τίς στερήσεις των εξόριστων. Είμαστε ένωμένοι κάτω από τήν πολιτική μας ήγεςία τήν ΟΑΠ που έκφράζει τό σύνολο των διεκδικήσεων μας: τό δικαίωμα έπιστροφής, τήν αυτοδιάθεση, τό δικαίωμα έθνικής ανεξαρτησίας καί κρατικής κυριαρχίας.

Η ΟΑΠ ένοποίησε, λοιπόν, τήν πολιτική έκφραση ενός λαού δημογραφικά διασκορπισμένου. Ένός λαού που δεν δέχτηκε νά διαλυθεί μέσα στη διασπορά. Ένός λαού που πολεμά καθημερινά ενάντια στην κατοχή της γής που τόν γέννησε.

Οι πραγματοποιήσεις ενός πολιτικού κινήματος μετριοούνται, ξέρετε, σε σχέση με τη δύναμη του αντίπαλου. Καί δεν χρειάζεται νά χάσουμε χρόνο γιά νά σās εξηγήσω πόσο τεράστια μέσα καί πόσο μεγάλες συμπάθειες σ' όλο τόν κόσμο διαθέτει ο σιωνισμός.

Ο Ιστορικός Τούνμπερ έξήγησε τήν πορεία της ανθρωπότητας, μέ τήν ένότητα καί τήν ποικιλία της, σαν μιά σειρά από ατομικές καί συλλογικές απαντήσεις στις προκλήσεις που διατυπώνει τό φυσικό καί ανθρώπινο περιβάλλον. Οί «προκλήσεις» στις όποιες πρέπει νά απαντήσει ή ΟΑΠ είναι γιγάντιες. Ο λαός μας είναι διασπαρμένος, ή πατρίδα μας είναι κάτω από κατοχή, ή πρωτεύουσά μας ή Ιερουσαλήμ ύφαρπαγμένη ο πολιτισμός μας ταυτόχρονα περιφρονείται καί ληστεύεται. Τό άραβικό μας έθνος είναι έξατομικευμένο, θαλκανοποιημένο σε πολλαπλά κράτη καί ύφίσταται τό συνεχές ανταγωνισμό του έχθρού.

Μέ γελσία μέσα ο λαός μας διαμορφώνει τά εργαλεία καί τούς θεσμούς που θά του έξασφαλίσουν τήν επιβίωση σε ένα πρώτο χρόνο καί τίς συνθήκες γιά τή νίκη σε μιά δεύτερη περίοδο.

Μπορώ νά σās διαβεβαιώσω ότι δεν θά γίνουμε οί «έρυθρόδερμοι» της Μέσης Άνατολής.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ
ΣΟΛΩΝΟΣ 116 - ΑΘΗΝΑ 145 - ΤΗΛ. 36.19.724

ΕΛΙΟΤ
ΕΛΙΟ ΜΑΡΝΕΡ
ΕΛΙΟ ΒΙΤΟΡΙΝΙ
ΜΙΛΑΝ ΚΟΥΝΤΕΡΑ
ΜΠΟΥΚΟΦΣΚΙ
ΑΡΜΑΝΤΑ ΓΚΟΥΙΝΤΟΥΤΣΙ
ΔΥΟ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΠΕΤΑΜΑ
Η ΖΩΗ ΕΙΝΑΙ ΑΛΛΟΥ
ΕΡΩΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΤΡΕΛΛΑΣ

ΕΡΑΝΤ
ΜΑΡΤΙΝ-ΣΑΝΤΟΣ
ΒΕΛΥΝ - ΚΛΩΝΤ ΓΚΟΥΤΜΑΝ
ΣΤΗ ΜΕΣΗ ΤΟΥ ΚΡΕΒΑΤΙΟΥ
ΖΩΝ ΣΤΑΪΝΜΠΕΚ
Ο ΔΡΟΜΟΣ ΜΕ ΤΙΣ ΦΑΜΠΡΙΚΕΣ
ΒΙΡΤΖΙΝΙΑ ΓΟΥΛΦ
ΕΝΑ ΔΙΚΟ ΣΟΥ ΔΩΜΑΤΙΟ
ΑΛΙΚΗ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ LSD
ΕΡΤΡΟΥΔΗ ΣΤΑΪΝ
ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΑΛΙΣ ΤΟΚΛΑΣ

ΛΑΟ
Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ
ΒΑΣΚΟ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ
ΜΑΓΙΑΚ
ΕΡΩΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤ
ΠΑΖΟΛ
ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ
ΤΣΕΖΑΡΕ ΠΑΒ
ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ ΚΑΙ ΟΙ ΦΩΤΙ
ΚΑΡΛΟ ΛΕΕ
Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣΕ ΣΤΟ ΕΜΠΟ
ΜΙΛΑΝ ΚΟΥΝΤΕΡΑ
ΤΟ ΒΑΛΣ ΤΟΥ ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΥ

ΠΟΛΩΝΙΑ '80

Οι εξέλιξεις στην Πολωνία καθημερινά δικαιώνουν όσους διαισθάνθηκαν και διέγνωσαν πώς τά γεγονότα του καλοκαιριού δέν υπήρξαν μία παροδική έκρηξη, αλλά αποτέλεσμα βαθιών κοινωνικών διεργασιών, που εκφράζονται με ιδιότυπες πολιτικές μορφές.

Παρακολουθώντας τα γεγονότα, δημοσιεύουμε σήμερα ένα άρθρο του Άστέρη Στάγκου, που φωτίζει

ορισμένες πλευρές των «πολωνικών», τό κείμενο του Ν. Χριστοδουλάκη, που πρόσφατα επισκέφτηκε την Πολωνία, τό κείμενο του Ν. Γιανναδάκη για τό «Solidarnosc», καθώς και την τοποθέτηση του Άν. Βάιντα. Έλπίζουμε μ' αυτό τόν τρόπο, πώς και την πληροφόρηση (πάντα έλλιπή) για τά πολωνικά υπηρετούμε και πώς θέτουμε τά σημεία για κάποιους πρώτους στοχασμούς πάνω στην πολυσημία των «πολωνικών».

Τοπίο μετά τίσ άπεργίες

του Γ. Παλαιολόγου

«Η μόνη λύση για την Πολωνία θά 'ταν ή ανάληψη διοίκησής της από τούς Γιαπωνέζους», εξομολογείται ένας νεαρός μηχανολόγος μηχανικός. «Είμαστε μεγάλο έθνος. Οι δοϋκες μας ήταν πιο πλούσιοι από τούς δοϋκες της Γαλλίας», υπερηφανεύεται μία ειδικευμένη μεταφράστρια. «Τό μόνο που μέ ενδιαφέρει είναι τό ταξίδι μου στην Άγγλία, εξάλλου ή πολιτική είναι άσχολία για άντρες», διαβεβαιώνει μία φοιτήτρια και ξεναγός. «Ο πόλεμος τελείωσε πριν τριάντα χρόνια· έχουμε πρώτες ύλες για νά ζήσουμε άνετα· φταίνε οι στρατιωτικές δαπάνες που επιβάλλουν οι Ρώσοι και δέν έχουμε τίς απολαύσεις των δυτικών κοινωνιών», επιμένει νεαρό στέλεχος μιάς κατασκευαστικής εταιρίας. «Η μόνη άληθινή επιτυχία στον κινηματογράφο είναι ή δουλειά του Λούκας (Πόλεμος των άστρων) στό Χόλλυγουντ», άπαντά σχετικά δημοφιλής κινηματογραφιστής στην παρατήρηση ότι «ο πολωνικός κινηματογράφος έμφανίζεται μέ διάθεση διεθνούς συναγωνιστικότητας»...

Μικρό δείγμα φράσεων – χωρίς αξιώσεις έλεγμένης αντιπροσωπευτικότητας – από συζητήσεις γύρω από ένα τσάι και μία βότκα. Άναδύεται εύκολα ή άδυναμία νά βιωθεί τό «έδω και τώρα», ή κούραση από μία καθημερινότητα χωρίς λειτουργικότητα, ή συνεχής σύγκριση μέ τόν άλλο χώρο – τίς κοινωνίες της όργάνωσης και της κατανάλωσης.

Όποιαδήποτε εξήγηση για τίς προηγούμενες διατυπώσεις και για όσα μπορεί κάποιος νά άντιληφθεί σ' ένα σύντομο διάστημα παραμονής σέ μίαν άλλη κοινωνία (έδω, την πολωνική) θά 'ταν τό άποτέλεσμα θιαστικής γενίκευσης μερικών ένδειξεων ή και τό χειρότερο, μία εύπρεπής επανάληψη κοινοτυπίων. Για νά δείχθει ή πολυσημία και τό άμφιλεγόμενο του «δημοσιογραφικού» ύλικού άρκεί νά παρουσιασθούν οι πιθανοί έρμηνευτικοί άξονες του παραπάνω δείγματος: οι Πολωνοί χαρακτηρίζονται από την Ικανότητα νά άναπτύσσουν διεργασίες πένθους· οι Πολωνοί κατέχουν από μία κλασική συλλογική νεύρωση

που έχει σχέση μέ την συνεχή Ιστορικά καταπίεση της Πολωνίας από άλλες χώρες· οι δομές και οι πρακτικές της κομμουνιστικής Πολωνίας έχουν σαν άποτέλεσμα την καλλιέργεια μιάς ψυχικής υπερευαισθησίας και μιάς τάσης για εξιδανίκευση ανθρώπων και πραγμάτων. Οι συνομιλητές άνήκουν στον τριτογενή τομέα, τούς λείπει ή έμπειρία μέ συγκεκριμένα άντικείμενα και υπερεκτιμούν τη θέση τους μέσα στο κοινωνικό σωμα κ λ π.

Η άνάγνωση της πραγματικότητας δέν είναι, λοιπόν, ούτε προφανής ούτε σίγουρη. Άρμόζει νά επιχειρηθεί καν; Όπωσδήποτε είναι θεμιτό νά γίνει ή άνάγνωση υπό την προϋπόθεση, βέβαια, νά τεθεί σέ άμφισβήτηση ο μηχανισμός παραγωγής της.

* * *

Οι λεγόμενες σοσιαλιστικές κοινωνίες θά μπορούσαν νά χαρακτηρισθούν σαν κοινωνίες των έλεγχόμενων και περιορισμένων διαφορών. Μιά τέτοια κοινωνική κατά-

σταση θά μπορούσε νά προκύψει από δυό δρόμους: ο πρώτος, ή κοινωνία ξεκινάει από τό βαθμό μηδέν της διαφοράς και στην μεταμόρφωσή της προσπαθεί οι διαφορές νά βρίσκονται στη «γειτονία του μηδέν»· ο δεύτερος, ή κοινωνία ξεκινάει από σημαντικές διαφορές και προσπαθεί, στην μεταμόρφωσή της, νά τις μετριάσει μέχρι νά εξαφανιστούν. Στην Πολωνία δέν άμφισβητήθηκε μόνο ή Ικανότητα του υπερυποκειμένου – του Ένιαλου Έργατικού Κόμματος της Πολωνίας – νά δημιουργήσει συνθήκες μηδενικής διαφοράς ή νά τιθασεύσει τίς δημιουργούμενες και τίς κληρονομημένες διαφορές, αλλά και ή νομιμότητα και ή Ικανότητά του νά όρίζει τη διαφορά και τίς άνοχές της διαφοράς. Δηλαδή άμφισβητήθηκε άν οι ύπάρχοντες θεσμοί έχουν τά θεωρητικά όργανα και τούς μηχανισμούς για την «κατανόηση και την άλλαγή της «πραγματικότητας». Τό αίτημα των άπεργιών για έκδημοκρατικοποίηση ύπνοσε, έντελως, τό δικαίωμα για τη διαμόρφωση τοπικής διαφοράς. Άν,

όμως, γίνει δεκτό ότι μιά βιομηχανική κοινωνία (σοσιαλιστική ή μή) χρειάζεται για τη λειτουργικότητά της περισσότερο την επανάληψη παρά τη διαφορά, τίθεται τό πρόβλημα μέχρι ποιο βαθμό ή επιθυμία της διαφοράς θά συμβιβαστεί με την ένιαία αναγκαιότητα της συλλογικής επιβίωσης. Πέρα από τό ερώτημα αν αυτός ο βαθμός ορίζεται ή αποτελεί αποτέλεσμα κοινωνικής σύγκρουσης, τό πρόβλημα της διαφοροποίησης/ένότητας θάραινε την αισιόδοξη ατμόσφαιρα στις αρχές του Σεπτεμβρίου και αποτελεί τό πεδίο όπου θά δοκιμαστούν οι δυνατότητες των εργατών να προτείνουν συγκεκριμένες κατευθύνσεις για τό κοινωνικό γίνεσθαι της Πολωνίας.

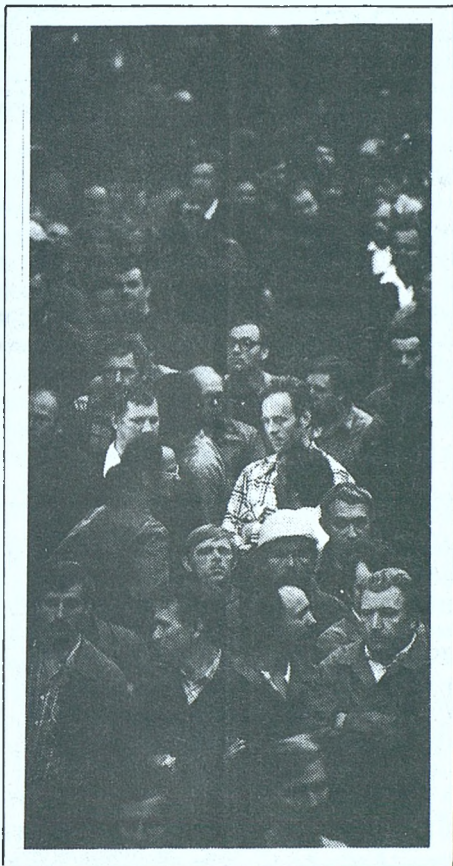
Οι δυτικές κοινωνίες με τό τέχνασμα των πολλαπλών αντιπροσωπεύσεων, των πολλαπλών ψηφοφοριών, μεταφέρουν στό πολιτικό επίπεδο την διάταξη πού διαμόρφωσε ή αναπαραστατική ζωγραφική. Ή μεταφορά γίνεται πιά εύκολονόητη αν ληφθεί υπόψη ότι ένας αναπαραστατικός πίνακας παραπέμπει σ' ένα αντικείμενο – ένα τοπίο, γιά παράδειγμα, παραπέμπει σ' ένα συγκεκριμένο τόπο – αλλά ο πίνακας δέν είναι, όμως, τό αναπαριστώμενο αντικείμενο: ο πίνακας παίζει με τό αντικείμενο ένα παιχνίδι απουσίας-παρουσίας. Έτσι, και τά συνδικάτα αντιπροσωπεύουν – αναπαριστάνουν τούς συγκεκριμένους εργάτες σέ ανάλογη σχέση παρουσίας-απουσίας. Τό τέχνασμα αυτό επιτρέπει νά αποφεύγονται οι άμεσες συγκρούσεις και τελικά τά συνδικάτα συμμετέχουν και δέν συμμετέχουν στον κοινωνικό έλεγχο.

Στήν περίπτωση της Πολωνίας οι εργαζόμενοι δέν δέχονται τον έπισημο συνδικαλισμό γιατί δέν αφήνει κανένα περιθώριο απουσίας-παρουσίας, κανένα περιθώριο εύλιγισίας – καθώς τίθεται αργίοιό σαν την καλή και τη μοναδική αντιπροσώπηση.

Ζητούν, επίμονα, αμφίδρομη πολυμορφία στην αντιπροσώπηση, στό θεσμικό επίπεδο. Θέλουν, δηλαδή, νά δημιουργήσουν μιά αναγέννηση στους θεσμούς και νά αποτινάξουν τούς «μεσαιωνικούς» – κομματικούς κώδικες αντιπροσώπησης.

Οι έπίσημες στατιστικές, αλλά και ή άμεση παρατήρηση με την εύκαιρία ενός ταξιδιού στην πολωνική ένδοχώρα δείχνουν τη συνύπαρξη διαφορετικών τρόπων κοινωνικής οργάνωσης. Συνυπάρχουν ο άγροτικός, ο βιομηχανικός και μεταβιομηχανικός τρόπος κάτω από τό κοινό όραμα του «κτησίματος της σοσιαλιστικής κοινωνίας». Στήν περιοχή του Γκντάνσκ, γιά παράδειγμα, συνεντρίζονται διυλιστήρια και ναυπηγεία, κρατικές έταιρίες εξαγωγικού έμπορίου, παραδοσιακοί άγροτικοί συνοικισμοί. Κάθε τρόπος προϋποθέτει τις νόρμες, τις δομές, τις πρακτικές του πού μπορεί νά αποκλείονται αμοιβαία – (γιά παράδειγμα «ο πόλεμος όλων έναντι όλων» πού μπορεί νά εφαρμοστεί σαν «οργανωτικό σχήμα» σέ μιά έταιρία με φιλοδοξίες διεθνούς προβολής, θά'ταν άταίριαστος στην περίπτωση των άγροτικών συνεταιρισμών). Είναι δυνατόν ο γραφειοκρατικός τρόπος οργάνωσης της κοινωνίας νά συμβιβαστεί αυτές τις άσυνέχειες; Έάν γίνει δεκτό ότι όποιοδήποτε έργατικό κόμμα

θά προωθήσει την ανάπτυξη της βιομηχανίας, σέ τί βαθμό θά πρέπει νά θυσιάσει την ιδιαιτερότητα των άλλων κοινωνικών μορφών; Ή και αντίστροφα σέ ποιο βαθμό οι πολίτες μιάς άλλης κοινωνικής οργάνωσης θά πρέπει νά συμπεριφέρονται σύμφωνα με τις απαιτήσεις της επιβίωσης της χώρας σαν βιομηχανικής; Στήν Πολωνία συνυπάρχουν δυο αντιμαχόμενες τάσεις: αυτοί πού δέν δέχονται νά αλλάξουν και αυτοί πού δραματίζονται την Πολωνία σαν ισχυρή βιομηχανική χώρα. Οι πρόσφατες δυσκολίες έχουν οδηγήσει και τούς πρώτους και τούς δεύτερους σέ μιά αναζήτηση «έμπιστοσύνης». Σύμπτωμα αυτής της αναζήτησης είναι ότι εργαζόμενοι και διευθύνοντες χρησιμοποιούν στους λόγους τους ήθικες αναφορές εκεί πού θά έπρεπε νά προσφέρονται επιχειρήματα: ψάχνουν γιά την αλήθεια, ενώ ή οικονομία τους περιμένει λύσεις. Στήν Πολωνία οι

μετακοινωνικές αναφορές θαράινουν πιά πολύ από τις συγκεκριμένες λύσεις των κοινωνικών προβλημάτων. Τό αδυσώπητο των βιομηχανικών σχέσεων άπωθείται (άπό τό κόμμα) στό όνομα του όρίζοντα της κοινωνικής εξέλιξης ή στό όνομα της αιώνας Πολωνίας και της δύναμης του καλού (άπό τούς εργάτες). Γεγονός πού έξηγει και τη λάμψη του Βαλέσα, του λαϊκού αγωνιστή πού μπορεί νά θέτει ήθικά προβλήματα γιά όλη την Πολωνία. Είναι δυνατόν νά υπάρξει ένας «Βαλέσα» στις δυτικές-υπεροβολογικές-βιομηχανικές κοινωνίες; Είναι δυνατόν ένας «Βαλέσα» νά καθορίσει τις κατευθύνσεις των σύνθετων μηχανών πού είναι οι σύγχρονες κοινωνίες; Τό ότι οι άπεργοί έπιστρατεύουν την επαγγελματική τους ιδιότητα (εργάτες) γιά νά χαρακτηρίσουν την ήθικότητα των διεκδικήσεων, δέν

πιστοποιούν άκόμη μιά φορά την διαίρεση έργασίας των βιομηχανικών κοινωνιών;

Στις «άγνωστικιστικές» δυτικές κοινωνίες ή θρησκεία θεωρείται σαν μιά προσωπική επιλογή, «μιά σχέση με τό έαυτό σου» σύμφωνα με τη φράση του Whitehead, και ή πίστη δέν έχει άμεσες επιπτώσεις στην λειτουργία των θεσμών και των οργάνώσεων. Στο Ίράν, οι Σίιτες θεωρούν ότι διαχωρισμός του πολιτικού άπό τό θρησκευτικό αποτελεί παγίδα και όπλο των δυτικών κοινωνιών γιά νά εξασθενίσουν τά άπελευθερωτικά κινήματα. Στήν Πολωνία, ή πίστη φαίνεται νά τοποθετείται στον ένδιάμεσο χώρο των παραπάνω παραδειγμάτων: ούτε προσωπική υπόθεση, ούτε, όμως, συλλογικό πεπρωμένο και όρίζοντας σωτηρίας. Μερικά συμπτώματα ένισχύουν αυτήν την άποψη. Τό πρώτο: στην παρατήρηση, ότι ή έκλογή του Πάπα Βοτίλα έγινε με την ψήφο Αμερικανών και Γερμανών καρδινάλιων και ότι θά είναι ο Πάπας της άποσταθεροποίησης των ανατολικών χωρών, ή όποία άρχίζει άπό την Πολωνία, οι αντιδράσεις των καθολικών συνομιλητών ήταν ο σκεπτικισμός και ή κατανόηση, πάντως, όχι ή έκφραση «βδελυγμίας» και διαμαρτυρίας γιά τό προσβλητικό και τό κακόβουλο περιεχόμενο της παρατήρησης. Τό δεύτερο: πολλοί όμολογούν πώς ή πίστη είναι ζήτημα συνήθειας, παράδοσης και έθνικής διαφοροποίησης και δέν έχει κανένα «βάθος» κι αυτό επιτρέπει τη συνεννόηση εργατών και εκκλησίας: όμολογούν έπίσης, πώς ή ύποστήριξη της εκκλησίας είναι ένας «κόκκος άμμου» και είναι σημαντικό νά μην είναι έναντίον της εργατικής ύποθέσης.

Γιά νά έξηγηθεί ή σχετική παρακμή της Γαλλίας και ή προώθηση της Γερμανίας στην εύρωπαϊκή πολιτική σκηνή, διατυπώθηκε ή θεωρία ότι ο καθολικισμός έμποδίζει την ανάπτυξη διανοητικότητας και συμπεριφοράς προσαρμοσμένων στις απαιτήσεις του σύγχρονου καπιταλιστικού συστήματος. Γιά νά στηριχθεί τό επιχειρήμα έπιστρατεύεται τό παράδειγμα της Γαλλίας, Ίσπανίας και Ίταλίας σέ σχέση με τη Βόρεια Εύρώπη. Μήπως «le mal Polonais» δέν είναι παρά μιά παραλλαγή του «le mal Catholique»; Μήπως είναι μιά δικαιολογία γιά την πολιτική ήγεςία της Πολωνίας πού δέν κατόρθωσε νά βρεί τις συγκεκριμένες λύσεις σέ αντίστοιχη με τό όραμα της σοσιαλιστικής αλλαγής;

Στό σταυρό πού έχει στηθεί έξω άπό τά ναυπηγεία του Γκντάνσκ έχουν αναρτηθεί μιά εικόνα της Παναγίας – με σημειωμένη την έκκληση νά βοηθήσει στό ξεπέρασμα των κακών του κόσμου και της Πολωνίας – και ένα ποίημα του Λόρδου Μπάυρον γιά την έλευθερία. Τελικά ο λόγος του Θεού και της Τέχνης καλούνται νά στηρίξουν την πολιτική δράση. Κι ο λόγος της Ίστορίας; Γενική συνωμοσία νά μην άκουστεί σαν νά μην μπορεί νά γίνει πιστευτός. Ο τρόπος πού ο Βαλέσα κρατάει τό σταυρό στά χέρια του, ίσως νά φανερώνει την δύσκολη κατάσταση των εργατών καθώς αναλαμβάνουν την Ιστορική ευθύνη νά κινηθούν άνάμεσα στους κυνικούς ύπολογισμούς των δυτικών και την αποδεδειγμένη αποφασιστικότητα των ανατολικών.

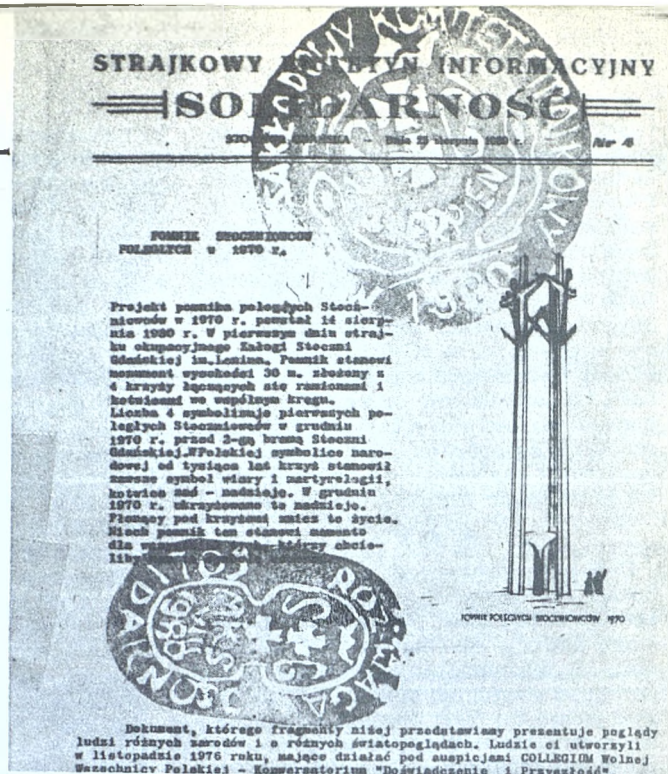
SOLIDARNOSC:

σημειώσεις στό περιθώριο

του Νίκου Γιανναδάκη

• Τό ταξίδι πού σου δωρίζει τό διάδασμα του «Solidarnosc» μπορεί νά κρατάει λίγο, μά, μέ τήν ώρα κάποιου άλλου ρολογιού, νιώθεις πώς, στή διάρκειά του, ό χρόνος κύλησε μέ ρυθμό διαφορετικό καί πώς έχεις μόλις άντικρύσει, μετά από πολύχρονη άπουσία, τά ίδια λιμάνια καί τούς ίδιους τόπους μέ άλλα μάτια: μέ έκείνα του στρατοκόπου πού, αφού πρώτα πορεύεται σέ επώνυμους καί άναγνωρισμένους δρόμους του καιρού του, ξαναγυρίζει στά κρυμμένα, από τά αγριόχορτα ή τούς θορύβους τών εφήμερων συζητήσεων της άγοράς, παμπάλαια μονοπάτια. Τό μόνο πού έχει τότε στήν κατοχή του είναι ή άνεξαργύρωτη ύποψία πώς «έκείνο πού πρέπει κανέναν νά κατακτήσει, / μέ δύναμη καί ύποταγή, έχει κιόλας ανακαλυφθεί / μία ή δύο ή αρκετές φορές, από ανθρώπους πού δέν μπορεί νά ελπίζει / πώς θά παραβγεί μαζί τους – αλλά δέν ύπάρχει συναγωνισμός* / ύπάρχει μονάχα ό άγώνας για νά ξανακερδηθεί έκείνο πού χάθηκε, / πού δρέθηκε, πού ξαναχάθηκε πάλι καί πάλι: / καί τώρα σέ συνθήκες πού δέν μοιάζουν ενδοϊκές...» (Τ. S. Eliot, «East Coker», V, 11-17).

Σέ τέτοιες συνθήκες μοιάζουν νά είναι γραμμένα καί τά κείμενα του «Solidarnosc». Θά προσπαθήσουμε νά επισημάνουμε εδώ μερικά από τά σημεία πού σταθήκαμε έμεις, χωρίς νά τά άποσυνδέσουμε αυθαίρετα από τό γενικό τους περίγραμμα. Τό έγχειρημα αυτό έχει, βέβαια, προσωπικό χαρακτήρα: τό νά μιλήσεις «άντικειμενικά» για μία γραφή

πού δέν γίνεται ποτέ θεωρητική κατασκευή ή μέθοδος, πού ανάμεσα σέ δύο όποιοσδήποτε άράδες της διαφαίνεται ή άμετάκλητη πρόθεση για τήν άναγωγή ενός βίαια άκίνητοποιημένου παρόντος σέ κάποιον έντελώς άλλωτίτικο πνευματικό όρίζοντα – τό νά μιλήσεις, λοιπόν, έσύ «άντικειμενικά» για μία τέτοια γραφή, στέκεται αδύνατο. Ό μόνος τρόπος για νά πείς καί έσύ κάτι είναι νά φέρεις τό νήμα τών συνειρμών, πού γεννιούνται από τή συναναστροφή σου μέ αυτή τή γραφή, σέ μία πιό θατή περιοχή καί, αφού γίνει αυτό, νά συνεχίσεις μέ τρόπο προσωπικό τό ξετύλιγμά του, καταγράφοντας άπλώς μερικά απ' αυτά πού έσύ έχεις ήδη μέσα σου σάν άσχημάτιστες παραστάσεις ή σκέψεις.

• Από τούς ανθρώπους πού έγραφαν καί διάδαναν τό «Solidarnosc» δύο πράγματα όπωσδήποτε άποπειράθηκε νά τούς άφαιρέσει ή καθιδρυμένη πολιτική έξουσία: τήν πίστη καί τήν κοινή γλώσσα. Τό μνημείο για τούς εργάτες πού σκοτώθηκαν στή 2η Πύλη τών Ναυπηγείων του Γκντάνσκ, τό Δεκέμβριο του 1970, «πρέπει νά θυμίζει έκείνους πού θέλησαν νά άπομακρύνουν τά σύμβολα της πίστης, της ελπίδας καί της ζωής από μάς» – έπεξηγεί ή λεζάντα πού συνοδεύει τό σχέδιο του μνημείου («Αντί», τχ. 160, σελ. 23). Παράλληλα, ό άνώνυμος ποιητής του «22ον αίτήματος» ζητάει πίσω «τό νόημα τών λέξεων» καί νά έλευθερωθεί «της γλώσσας τό περιεχόμενο» (ibid., σελ. 33).

• Έδώ ύπονοείται μία μετατόπιση πού είναι σημαδιακή: από τή θέση μιας συγκεκριμένης καί έπίσημης άποψης ή πολιτικής ιδεολογίας, πού προϋποθέτει πάντα έναν περιοριστικό καθορισμό του ιστορικού νοήματος καί πού ύποχρεώνει σέ μία μονότροπη οίκλειση του έκάστοτε παρόντος, σέ μία περιοχή, όπου οί τρόποι της γλώσσας καί, ένγένη, της έκφρασης του κάθε ανθρώπου στέκονται μακριά από θεωρητικά σχήματα ή εργαλεία φτιαγμένα από φύσει πρόσκαιρα ύλικά. Μέ άλλα λόγια, ή ανθρώπινη έκφραση δρίσκεται εδώ, τηρουμένων τών αναλογιών, προσανατολισμένη καί συναρμοσμένη στό «κοινό καί τό κύριο» (Σολωμός), μακριά από όποιαδήποτε θεωρητική κατασκευή πού είναι θεμελιωμένη καί περιορισμένη μέσα στά σύνορα του φυσικού, ή πού βεβαιώνει, ρητά ή σιωπηρά, πώς έχει έξοστρακίσει τελεσίδικα από τήν έπικράτεια της τό άνεξήγητο: τό άλογον, δι' ό συμβάλνει μάλιστα τό θαυμαστόν (Άριστ. Πουητ. 1460 α 13).

• Ό θαυμασμός καί ή άπορία δέν έχουν καμία θέση εκεί όπου έγκατοικεί καί κυριαρχεί ή γνώση πού είναι βέβαιη για τόν

εαυτό της καί τήν ολοκληρωτικότητα της. Έχοντας σινηθώς έμφυτη τήν άξίωση νά άναγνωρίζεται ή νά πραγματώνεται καθολικά, δηλαδή σέ όλη τήν έκταση του κοινωνικού είναι καί σέ όλες τίς όψεις της λεγόμενης κοινωνικής συνείδησης, ή ύλοποίηση της γνώσης αυτής κατατείνει στήν κατάργηση της άπέραντης ποικιλίας τών προσωπικών άληθειών, πού αποτελούν, στήν κανονική περίπτωση, μοναδικές καί άνεπανάληπτες φανερώσεις μιας άλλης, πάντα άπερίγραπτης, άλήθειας, πού άναδύεται σάν απόλήξη του παραδεδομένου στήν περιοχή του παρόντος καί πού έσωκλείεται διαχρονικά μέσα στήν κοινή γλώσσα ή στά «μνημειωμένα» πράγματα καί σχήματα έκφρασης. • Η ανθρώπινη σοφία για τά πολιτικά, λ.χ., προβλήματα, ακολουθεί άναγκαστικά τήν όδό της έπαρης άν, ό όποιοσδήποτε φορέας της, δέν φτάνει κάποτε στήν ύποψία έκείνη πού θά του επέτρεπε νά πεί πώς είναι σοφότερος, επειδή ή μή οίδα σνδέ οίδομαι ειδέναι (Πλ. Άπολ. 21 d 7). • Από τό σημείο αυτό, τό άφεταιριακό, ξανοίγεται μία άλλη όδός, πού ό άνθρωπος μπορεί νά τή διανύσει μέ μόνιμο έφόδιο τήν έπίγνωση πώς γι' αυτόν είναι έρμητικά κλεισμένη ή πύλη του σαφούς καί πώς εί καί τά μάλιστα τύχοι τετελεσμένον είπόν, αυτός όμως ούκ οίδε: όόκος ό' επί πάσι τέτυκται (Ξενοφ. άπ. 34).

• Αυτοί πού έγραφαν καί διάδαναν τό «Solidarnosc» άντιπα-
ρατίθενται στήν κυβερνητική έξουσία ή στίς κρατικές άρχές, χωρίς νά προσδιορίζουν, μέ τούς τρέχοντες πολιτικούς όρους, τό χαρακτήρα αυτής της κυβερνητικής έξουσίας καί αυτών τών κρατικών άρχών. Ούτε επικαλούνται τά «ιδεώδη» πάνω στά όποία διατείνονται ότι έχουν συγκροτηθεί καί λειτουργούν εδώ καί τριάντα πέντε χρόνια. Στέκονται άπέναντί τους σά νά πρό-

κεντρική γιά έναν επικυρίαρχο πολιτικό μηχανισμό, του οποίου οι προθέσεις – τωρινές ή άπωτερες – δέν ενδιαφέρουν παρά μόνο στό βαθμό πού τίγεται «*ὅ,τι καλό καί ὠραῖο – τό ἥθος καί τό ὕψος τῆς ζωῆς*» («*Ἀντί*», τχ. 160, σελ. 33). Ἡ παρουσία αὐτοῦ πού στέκεται ἀπέναντι, σάν ξένο σῶμα, ὀριοθετεῖ τόσο τήν ἀρχή ὅσο καί τό πέρασ μιᾶς ἄλλης περιοχῆς – αὐτῆς πού ἀπό τό κέντρο της μιλάει ὁ Λέχ Βαλέσα: «*Ἐγώ εἶμαι ἐργάτης, δέν μ' ἐνδιαφέρει ἡ πολιτική*» (ibid. σελ. 37).

Οἱ ἄνθρωποι πού στελεχώνουν αὐτόν τόν επικυρίαρχο πολιτικό μηχανισμό διακατέχονται ἀπό τήν ἐπιθυμία ὁ λόγος τους καί ἡ πράξη τους νά εἶναι σέ συμφωνία μέ τήν ἀρχή τῆς ἀποτελεσματικότητος – μιᾶ ἀρχή πού εἶναι ἀρρηκτα συναρτημένη μέ τό εὐρωπαϊκό μύθευμα τῆς «προόδου» καί τῆ συνεπόμενη ἀνάγκη γιά μιᾶ ὁλοένα καί πιό «ἐλλογη» κυριαρχία τοῦ ἀνθρώπου πάνω στή φύση (καί, κατ' ἐπέκταση, στόν ἴδιο τόν ἄνθρωπο). Τό τελεολογικό «διότι» αὐτῆς τῆς ἀρχῆς ἐξαντλεῖται, κατά κανόνα, σέ μιᾶ ἐνσυνείδητη ἤ ὄχι παραδοχή κάποιας «τελικῆς» ἀλήθειας γιά τήν ἱστορική ἐξέλιξη – μιᾶς ἀλήθειας πού θεμελιώνεται στήν ἀντικειμενοποίηση τοῦ νοήματος ἀπό τή μιᾶ καί στήν κωδικοποίηση τοῦ ἀνθρώπινου σκέπτεσθαι ἀπό τήν ἄλλη. Ἡ τέτοιας λογῆς ἀλήθεια εἶναι οὐσιαστικά ἓνα ἰδεολόγημα – ἓνα δάνειο θεωρητικό σχῆμα, πού ἐπιτρέπει σ' αὐτοῦς τούς ἀνθρώπους νά φτιάχνουν μιᾶ αὐθαίρετη καί ἄφ' ὕψους σχέση μέ τίς πραγματικές, τίς καθημερινές συνθήκες τῆς ὑπαρξῆς τους, νά κατέχουν μιᾶ «τελική» γνώση γιά τήν ἱστορία («*πού προχωράει μέσα στόν χρόνο ἀνεπαίσθητος πάντα ἀπό τό χειρότερο στό καλύτερο, πού καταργεῖ τήν πραγματική διακοπή καί θεσπίζει σέ ὅλα μιᾶ φανταστική γραμμική συνέχεια*»· Ζ. Λορεντζάτος, «*Ἀρχαῖοι Κριτικοί*», σελ. 71) καί νά θεωροῦν τόν πλησίόν τους, τό πολύ, σάν ἓνα ἀντικείμενο πού ἐπιδέχεται «μεταποίηση».

Ἀντιπροσωπευτικός τύπος ἀνθρώπου πού στελεχώνει τόν ἐνλόγω επικυρίαρχο πολιτικό μηχανισμό εἶναι αὐτός πού ὑπο-

γράφει ἓνα ἐμπιστευτικό γράμμα πρὸς τήν «Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Ἐνιαίου Ἐργατικοῦ Κόμματος τῆς Πολωνίας», μέ τό ὅποιο ἀναλύει τήν κατάσταση πού επικρατοῦσε μέχρι πρῖν ἀπό λίγο καιρό στό Γκνάνσκι («*Ἀντί*», τχ. 160, σελ. 34-35). Ἀπό τό ὕψος τῆς «ἱστορικά καθορισμένης» ἀποστολῆς του καταγράφει, «*χωρίς λύπη καί χωρίς αἰδῶ*», τά διαδραματιζόμενα γύρω του γεγονότα, τελείως ἀνυποψίαστος – αὐτός, ὁ στρατευμένος στήν ὑπηρεσία τῆς «ἀνθρωπότητας» – γιά τόν ἀνθρώπινο πόνο ὅπως ἐκδηλώνεται δίπλα του ἀπό τή γυναίκα πού νιώθει σάν ζῶο (ibid. σελ. 36), ἀπό ἐκείνους πού, «*μετά τόση δεινότητα χειρουργική*», ἐξακολουθοῦν νά τρέφονται μέ τό «*πολωνικό οἰκονομικό θαῦμα*», (ibid. σελ. 33), ἀπό τά μέλη τῆς ἐταιρίας «Ἐμπειρία καί Μέλλον», πού μεταφέρουν σέ ἓνα ριψοκίνδυνα συνταγμένο κείμενο τήν εἰδηση πῶς τά αἷτια τοῦ ἀδιεξόδου πρέπει νά ἀναζητηθοῦν στήν «*ἐλλειψή αὐθεντικῶν θεσμῶν, ὅπου θά εἶναι δυνατή ἡ ἐκφραση τῆς δημοσίας ζωῆς*» καί στήν «*ἀπουσία κάθε δυνατότητας γιά τήν πραγματοποίηση ἀληθινᾶ ἀνοιχτῶν συζητήσεων ἢ γιά τήν ἀνταλλαγή ἰδεῶν*» (ibid. σελ. 31).

Πρόκειται γιά τόν ἀνθρώπινο τύπο πού ἀντιστοιχεῖ περισσότερο σέ κάποιο ὅρισμό τοῦ Ἀριστοτέλη γιά τό δοῦλο: ὁ *μή αὐτοῦ φύσει ἀλλ' ἄλλου ἀνθρώπος ὢν, οὗτος φύσει δοῦλός ἐστιν* (Πολ., 1254 α 15). Στήν περιοχή του δέν συναντᾶμε πιά τήν προσωπική ἀλήθεια – αὐτήν πού παραμένει πάντα ἀναπόσπαστο μέρος καί ἰδιαίτερη ἢ ἀνεπανάληπτη φανέρωση τοῦ «κοῖνου καί τοῦ κύριου» – ἀλλά μιᾶ τεχνητή γλώσσα, πού προϋποθέτει καί ἀντανάκλᾳ κάποια ρῆξη, ἓνα ξεριζίωμα, αὐτοῦ πού τή μιλάει σέ σχέση μέ τόν τόπο του καί τήν ἐσωκλεισμένη στήν κοινή, τήν παραδεδομένη γλώσσα ἀπερίγραπτή πάντα ἀλήθεια. Ὁ ἀνθρώπος ἐδῶ ξεῖ καί σκέφτεται σά νά ἔχει στήν ἀπόλυτη κατοχή του τό «*σαφές*», σά νά ἔχει τήν τελική γνώση γιά τόν πάντα ἀπερίγραπτο νόμο: γι' αὐτό, ἴσως, τό λόγο ἡ σκέψη καί ἡ πράξη τοῦ ἀνθρώπου αὐτῆς τῆς περιοχῆς ὁρίζεται

ΤΟ ΚΑΘΗΚΟΝ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗ: ΝΑ ΠΕΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ τοῦ Ἀντρέι Βάιντα

Ἄν θέσουμε στόν ἑαυτό μας τό ἐρώτημα: ποῖο εἶναι τό βασικό καθήκον τοῦ καλλιτέχνη στή σημερινή πολωνική πραγματικότητα, ἡ ἀπάντηση εἶναι μία καί μοναδική: νά πεί τήν ἀλήθεια. Ἀντί νά ἀντικρίζονται τά πράγματα μέ τρόπο γενικό, παραμένει ἀκόμα σάν σταθερό καί ἀμετακίνητο γεγονός ὅτι ὁ μόνος δρόμος πού μπορούμε νά ἀκολουθήσουμε γιά νά ἐξεέλθουμε ἀπό τή σημερινή κρίση, γιά νά ἀποκαταστή ἡ ἀμοιβαία ἐμπιστοσύνη, τόσο ἀνάμεσα στό λαό, ὅσο καί μεταξύ τῆς κοινωνίας καί τῶν κρατικῶν ἀρχῶν, καί γιά νά ἀπελευθερωθοῦν οἱ δημιουργικές δυνατότητες τῶν Πολωνῶν σάν ἔθνους, εἶναι νά εἰπωθεῖ ἡ ἀλήθεια καί τίποτε ἄλλο πέρα ἀπό τήν ἀλήθεια.

Εἶμαι, ὥστόσο, πεπεισμένος πῶς τό νά λέμε τήν ἀλήθεια σήμερα εἶναι οὐσιαστικά μιᾶ πράξη θάρρους καί φαντασίας, πού πρωταρχικά ἀπολήγει στή συντριβή ὁρισμένων τυποποιημένων ἀντιλήψεων γιά τήν πολωνική κοινωνία, τίς ὁποῖες χρησιμοποιοῦσαμε μέχρι τώρα σάν πρίσμα τῶν θεωρήσεών μας. Ἡ ἀναποτελεσματικότητα πολλῶν,

ἀν καί ὑποκειμενικά καθορισμένων, ἐντιμῶν πολιτικῶν συνθημάτων καί ἐγχειρημάτων, πού ἀποσκοποῦν στή βελτίωση τῆς πολωνικῆς δημοκρατίας, ὀφείλεται, κατά τή γνώμη μου, στό γεγονός ὅτι αὐτά ἀπευθύνονται σέ μιᾶ φανταστική κοινωνία, πού δέν ὑπάρχει πραγματικά καί πού, κατά συνέπεια, ἀδυνατεῖ νά παράσχει τήν οποιαδήποτε ἀνταπόκριση σέ τέτοιου εἶδους ἐκκλήσεις. Πολλές ἐκστρατεῖες σ' αὐτή τή χώρα κατανοοῦνται μέ τά μάτια στραμμένα σέ ἀπαρχαιομένους χάρτες τῆς πολωνικῆς κοινωνίας – καί αὐτό ἐξηγεῖ γιατί εἶναι τόσο δύσκολο νά ἐπιτευχθοῦν οἱ ἐνδόμυχές μας ἐπιδιώξεις. Ἐπομένως, τό καθήκον νά εἰπωθεῖ ἡ ἀλήθεια σημαίνει, πρῶτα καί κύρια, καθήκον νά δοθεῖ μιᾶ τίμια καί πιστή περιγραφή τῆς πραγματικότητάς μας. Πρέπει νά εἰμαστε σαφεῖς ὅσον ἀφορᾷ τό ἐξῆς γεγονός:

Ἡ Πολωνία δέν εἶναι πιά ἡ χώρα πού ἦταν πρῖν ἀπό 35, 20 ἢ 10 χρόνια. Ἐχουν ἐμφανιστεῖ νέες κοινωνικές ὁμάδες καί καταστάσεις, νέες καί ποικίλες ἀπόψεις βρῆκαν σταθερό ἔδαφος, ὁ κοινωνικός τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι ἔχει

ὑποστῇ μεταβολές. Ὑπάρχουν λέξεις ἀντλημένες ἀπό τό ἐπίσημο λεξιλόγιο, πού δέν σημαίνουν πιά τίποτε. Ὑπάρχουν στερεότυπα καί σχηματικές παραστάσεις, πού δέν ἀντιστοιχοῦν σέ καμία ἀλήθεια. Ἀς ρίξουμε μιᾶ μόνο ματιά σέ λίγες πλευρές αὐτῆς τῆς εἰκόνας. Ἡ πρώτη συνδέεται μέ τό πρόβλημα τῆς κοινωνικῆς ἠθικῆς. Δέν εἶναι δυνατό νά ὑπάρχει μιᾶ ὁμογενὴς κοινωνία χωρίς νά στηρίζεται σέ ὁμογενή καί κοινῶς ἀποδεκτὰ ἠθικά κριτήρια. Ταυτόχρονα, κοινὸ καί συχνά παρουσιαζόμενο γνῶρισμα αὐτῆς τῆς εἰκόνας, εἶναι ἡ προσφυγὴ τῆς σύγχρονης πολωνικῆς κοινωνίας σέ διαφορικούς ἠθικούς κώδικες, ἀπό τούς ὁποῖους μόνο μερικοὶ ἀξίζουν ἀκόμα αὐτό τό ὄνομα.

Κατά συνέπεια, ἰσχύουν ἄλλοι κανόνες συμπεριφορᾶς, ὅταν πρόκειται νά κάνει κανένας κάποια δημόσια σταδιοδρομία καί ἄλλοι, ὅταν σκέφτεται νά ἀνέλθει κοινωνικά μέ τήν ἀπόκτηση χρημάτων ἢ τήν εξασφάλιση ὑλικῶν περιοριστικῶν στοιχείων. Σέ διαφορετικὲς κοινωνικὲς συναναστροφές λέμε διαφορετικὰ πράγματα, ἐνῶ μέ διαφορετικὰ λόγια ἐκφραζόμαστε μέσα

στό οἰκογενειακὸ ἢ τό στενὸ φιλικὸ περιβάλλον μας. Ἐπίσης, οἱ ἄνθρωποι στό δρόμο γνωρίζουν καί μιλοῦν μιᾶ διαφορετικὴ γλώσσα, πού δέν ἔχει καμιά σχέση μέ αὐτή πού διαβάζουμε στίς ἐφημερίδες. Στό ὄνομα τῆς τακτικῆς, τῆς ἡσυχίας καί τῆς γαλήνης, ἢ τῆς προσωπικῆς ἀσφάλειας, κλεινουμε τά μάτια σέ ψεῦδη, ὅπως ἡ ἀναξιοπιστία καί ἡ ἀνεπιτηδότητα εἴτε τῶν ἰδιωτικῶν, εἴτε τῶν δημόσιων σχέσεων - ὅπου ἡ εἰλικρίνεια, ἡ τιμιότητα καί ἡ ἠθικότητα διατηροῦνται μόνο πρὸς ὄφελος τῶν πιό κοντινῶν οἰκογενειακῶν προσώπων καί τῶν πιό ἐμπιστῶν φίλων μας.

Ἔτσι, ἀνακύπτει ἓνα πρόβλημα: μπορεῖ μιᾶ κοινωνία νά εἶναι ὁμογενὴς ἀπὸ τή στιγμή πού εἶναι τόσο βαθιά ἐμποτισμένη μέ τή δική της ἰδιόμορφη ἠθικὴ σχιζοφρένεια, ἀν οἱ τέχνες δέν ἔχουν σάν καθήκον νά ἐξετάσουν τήν αἰτία πού ἐδίωξε τήν ἀληθινὴ ἠθικὴ ἀπὸ τήν περιοχή τῆς δημόσιας ἠθικῆς καί πού προκάλεσε τήν ἐπίμονη ἀπαίτηση γιά ἓνα ὁμοίομορφο ἠθικὸ κώδικα πού θά δεσμεύει τόν καθένα; Μποροῦμε ἀκόμα νά ἐφησυχάζουμε ἀπέναντι σ' αὐτό τό πρόβλημα;

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΛΑΡΟΣ

σιμιον ντε μπωβουαρ Όταν το πνευμα κυριαρχεί

«Αυτή τη φορά αποφάσισα να γράψω σύντομα πεζά [...] ήθελα να περιοριστώ στα πράγματα, στους ανθρώπους που γνώριζα. ήθελα να κάνω τους ανθρώπους να καταλάβουν μιά αλήθεια που είχα δοκιμάσει ή ίδια [...] έξυπνοούσα τό θέμα με τή βοήθεια ενός τίτλου του Μαρτινέν, ειρωνικά παραλλαγμένου. 'Η πρώτη νουβέλα περιγράφει τήν έξουθένωση μιās κοπέλας στό ινστιτούτο Σαίντ-Μαρί. Στή δεύτερη, φαντάστηκα, στήν περίπτωση μιās εφηβης, στό έξευτελισμό τής θρησκευτικότητας. Στή τρίτη, ή ήρωίδα, με τήν επιμονή της να παίξει κάποιο ρόλο, παρασύρει στήν καταστροφή δυό μαθήτριες που τήν είχαν σαν πρότυπο [...] Στήν τέταρτη, προσπάθησα να ξαναζωντανέψω τή Ζαζά [...] 'Απέτυχα [...] Πέμπτη νουβέλα: [...] είναι μιά σάτιρα των παιδικών μου χρόνων [...] Τά παιδικά μου χρόνια στό σχολείο Ντεζίρ και τό θρησκευτικό πρόβλημα τής εφηβείας μου [...] 'Η τελευταία αυτή είναι και ή καλύτερη [...]

«'Ο Σάρτρ επιδοκιμάζει αρκετά κομμάτια του έργου».

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΛΑΡΟΣ

Κεντρική διάθεση – παραγγελίες:
ΑΘΗΝΑ: ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 31, ΑΘΗΝΑ 142, ΤΗΛ. 3618.457

εύκολα τόν τρόπο να ισχυρίζεται πώς είναι είτε απόλυτα άθωα είτε απόλυτα ένοχη*.

‘Ο «μή αὐτοῦ φύσει ἀλλ’ ἄλλου» ἄνθρωπος κάνει περισσότερο αἰσθητή τήν παρουσία του στό χώρο τής πολιτικῆς – σέ ὅλες ἐκεῖνες τίς περιπτώσεις ὅπου ἡ ἀλήθεια τής πολιτικῆς πρέπει νά παρουσιάζεται σάν πρωτοθυγατέρα τής ἀλήθειας τής ἱστορίας: δεμένος πάντα μέ «ἀνύπαρκτα προσκυνήματα», μοιάζει νά «μουρμουρίζει σπασμένες σκέψεις ἀπό ξένες γλώσσες». Ἀσταμάτητα μαζεῦει ἡ μαστορεύει διάφορα καί ποικιλώνυμα σύνεργα, γιά νά «σηκώσει» (μέ τή σολωμική ἔννοια) τή γλώσσα των ἀνθρώπων. Ἡ ἀλήθεια του ἡ ἀτομική ἀποκτάει κύρος στό βαθμό πού γίνεται (πραγματικά ἡ πλασματικά) ἀλήθεια καί γιά τούς ἄλλους: πρέπει τό ἔξωτερικό τοῦ κοινωνικοῦ εἶναι καί ὅλες οἱ ὀψεις τής λεγόμενης κοινωνικῆς συνείδησης νά συμμορφωθοῦν κατά γράμμα μέ τά μέτρα καί τίς ἀπαιτήσεις αὐτῆς τής ἀλήθειας ἡ, διαφορετικά, πρέπει ὁλόκληρη ἡ περιοχὴ τοῦ παραδεδομένου νά διαπλαστεῖ καί νά μεταρρυθμιστεῖ σύμφωνα μέ αὐτό πού ἀπορρέει ἀπό τή «δεδομένη» ἀντικειμενικότητα κάποιας ἀτομικῆς ἀλήθειας.

Ἡ ἀξίωση αὐτῆ συνιστᾶ σήμερα τήν κύρια μορφή τής ἀνθρώπινης «ὑδρεως», καί ἐκδηλώνεται ἀπό τήν πολιτική ἐκείνη πράξη πού κατατείνει στήν ἐνσυνείδητη καί σύμφωνα μέ ἕναν πάντα αὐθαίρετα καθορισμένο «λόγο» καταστροφή τοῦ ἀνθρώπινου ἥθους (δηλ. τῆς μέσα στό χρόνο διαμορφωνόμενης σχέσης τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν τόπο του καί τῆς μοναδικότητας τῆς κάθε ἀνθρώπινης ἐκφρασης μέσα σ’ αὐτή τή σχέση). Στό ὄνομα τῆς καθολικῆς ἐφαρμογῆς μιᾶς «ἀντικειμενικῆς» ἱστορικῆς ἡ πολιτικῆς ἀλήθειας, πού αὐτοῦπερυσώνεται καί αὐτοδεβαιώνεται στό ἐπίπεδο κάποιας «τελικῆς» γνώσης, συντελεῖται σήμερα, σέ καιρό «εἰρήνης», ἡ ἐνσυνείδητη καταστροφή μιᾶς ὁλόκληρης σειρᾶς τόσων καί τόσων τόπων πολυαἰώνων ἐγκατοίκησης τοῦ ἀνθρώπου – τό ξεριζώμα τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τούς ἀνθρώπους ἐκείνους πού ἔχουν χάσει («ἀπωλέσει») τή δική τους ρίζα – καί τήν ἱστορική καί τή μεταφυσική, ἡ τήν οὐρανοῦχον ἀρχάν (Αἰσχ. Χορη. 960).

Σέ καιρό πολέμου, ἡ χαρακτηριστική γιά τήν ἐποχή μας «εἰρήνη» μπορεῖ ἀπρόσκοπτα νά συνεχίζεται μέ ἄλλη μορφή. Τά ἱστορικά τῆς τελευταίας παγκόσμιας σύρραξης καί –γιατί ὄχι; – τοῦ «κοινωνικοπολιτικοῦ μετασχηματισμοῦ» τῆς Καμπότζης ἐνδέχεται, ἀπό τόν ἱστορικό τοῦ μέλλοντος, νά ἀποδοθοῦν κάπως ἔτσι: «'Από τήν καισαρική τομή τοῦ πολέμου, ἕνα ἕνα, πήδηξαν ἀκόμη μιά φορά στήν ἐπιφάνεια τά σαρκοδόρα πού συνωστίζονταν ἔτοιμα μέσα στό ἀνθρώπινο θρηιστροφεῖο καί, ἀκόμη μιά φορά, εἶδαμε σέ ὅλο τό συναρπαστικό του μεγαλεῖο τόν ἀνθρωπο λυόμενον ἡ μεταφυσικά μοναχό του, τόν ἀνθρωπο an sich, ὅπως τόν καθόρισε ἡ φιλοσοφία ἀπό τήν Ἀναγέννηση κι ἐδῶθε, χωρίς λυτρωμό, ἡ παρακάλεση ἀπό πουθενά, μονοκράτορα «κολλημένο στό θρόνο» (Μακρυγιάννης) τοῦ Θεοῦ, ἀποδεικνύντα ἐαυτόν ὅτι ἐστὶ Θεός. Κακό καί ἀσβολωμένο θέαμα! 'Ο κόσμος καί ἄλλοτε εἶχε ἰδεῖ πολέμους καί χαλασμούς, ποτέ δέν ἔπαψε νά βλέπει, ἀλλά πάντα σάν ὑπερβάσεις ἡ ἀνθρώπινες παραβάσεις κάποιας ἀντίθετης πνευματικῆς διδασκαλίας, καί ὄχι σάν τήν ἴδια τή διδασκαλία ἡ τό ἀφεύγατο ἀκολουθημά της» [Ζ. Λορεντζάτου, «Μελέτες» («Τό Χαμένο Κέντρο»), σελ. 139].

Πήγαμε ἴσως πολύ μακριά. Προσωπικά, ὅμως, πιστεύω πώς δέν μπορεῖς νά μιλήσεις διαφορετικά γιά τή γραφή τοῦ «Solidarnosc». Ἡ θά πéis τελικά γιά τό δικό σου ταξίδι μέ τό δικό της καράβι, ἡ θά καθίσεις νά ἀπαριθμήσεις ξερά τά ὅσα «πληροφορηθήκες». Τό καράβι αὐτό σέ φέρνει στίς ἐκβολές ἑνός μεγάλου ποταμοῦ καί, ἐκεῖ, στέκεται ἀδύνατο νά πιάσει ἡ ἄγκυρα. Πρέπει ἡ νά γυρίσεις ἀναπόταμα ἡ νά ξανοιχτεῖς καί νά θελήσεις νά φτάσεις πιό κοντά στίς πάντα ἀπλησίαστες γραμμές, ὅπου δένει καί χωρίζει ἡ ἀτέλειωτη θάλασσα καί ὁ ἀπέραντος οὐρανός...

* Βλ. Φρ. Κάφκα, «Ἡ Δίκη», σελ. 12: «Καταλαβαίνεις, Βίλλεμ, παρὶς δέχεται ὅτι δέν γνωρίζει τό Νόμο κι ὥστόσο ισχυρίζεται πώς εἶναι ἄθωος».

Καταβολές και προοπτικές του Πολωνικού εργατικού

κινήματος

ΜΕΡΙΚΑ σημαντικά γεγονότα, τό τελευταίο δεκαπενθήμερο, στην Πολωνία - ή σχετικά με τις εξελίξεις σ' αυτήν. Όπως ή λαμπρή επιτυχία της «προειδοποιητικής» απεργίας, διαρκείας μιάς ώρας, που κήρυξε στις 3 του μήνα ή «Άλλη-λεγγύη» - ή Συνομοσπονδία δηλαδή των «Ελεύθερων Έργατικών Ένώσεων» που άρχισαν νά δημιουργούν μετά την έντονη εργατική αναταραχή του 'Ιούλη και του Αύγουστου, στη βάση των 21 σημείων της συμφωνίας που υπέγραψαν στις 31 Αύγουστου, απ' τή μιά οι άπεργοί κι απ' τήν άλλη κόμμα και κυβέρνηση. Άπεργία, που στόχο είχε νά δείξει στην κεντρική έξουσία (στό κόμμα) τή δύναμη (κοντά 5.5 εκατομμύρια μέλη), αλλά και τήν αγωνιστικότητα και πειθαρχία των καινούριων Ένώσεων και νά τήν υποχρεώσει έτσι νά τις αντιμετώπισει μέ σοβαρότητα και ειλικρίνεια, όσο ακόμα είναι καιρός.

του Άστέρη Στάγκου

ΟΠΩΣ, επίσης, ή Έκτη Όλομέλεια της Κ.Ε. του Π.Ε.Ε.Κ. (Πολωνικό Ένοπιοιμένο Έργατικό Κόμμα, όπως ονομάζεται μεταπολεμικά τό Κ.Κ. Πολωνίας). Όλομέλεια που πραγματοποιήθηκε στη Βαρσοβία στις 4 και 5 του μήνα για νά εξετάσει «τή γενική κατάσταση της χώρας». Για νά εξετάσει, δηλαδή, τά οικονομικά και πολιτικά μέτρα, αλλά και τις δομικές μεταρρυθμίσεις στο ίδιο και σε μιά σειρά θεσμούς της χώρας, που θά του επιτρέψουν νά ξαναβρεί μιά κάποια επαφή με τις λαϊκές και κυρίως εργατικές μάζες, καθώς και νά αντιμετωπίσει άποτελεσματικά τήν οξυτάτη γενική (οικονομική, κοινωνική, πολιτική, θεσμική) κρίση που συγκλονίζει επίκινδυνα τή χώρα, εδώ και κάμποσα χρόνια. Κι' όλ' αυτά, βέβαια, μέ τρόπο που νά άποτρέψει κατά γενική όμολογία μιά επικίνδυνη επέμβαση της ΕΣΣΔ (και των άλλων συνεταίρων της στο Σύμφωνο της Βαρσοβίας).

ΕΠΕΜΒΑΣΗ που πάντα είναι πιθανή, όπως φαίνεται κι απ' τό τρίτο στη σειρά σημαντικό γεγονός του δεκαπενθήμερου. Δηλαδή, από τρία στη σειρά άρθρα της «Πράβντα» μέ τό όποια τό Κρεμλίνο υπογράμμισε τις «άνησυχίες» του για τις εξελίξεις στην Πολωνία. «Άνησυχίες», ή πρώτη απ' τις όποιες άφορά τόν πραγματικό ή φανταστικό (ή και φτιαχτό) φόβο νά πάρει ή Πολωνία ένα δρόμο που θά οδηγήσει έξω απ' τό Σύμφωνο της Βαρσοβίας και μακριά απ' τήν φιλία και συμμαχία με τήν ΕΣΣΔ. «Φόβος» μέ τόν όποιο συνδέεται και ή «πειποίηση» πώς πίσω απ' τήν εργατική αναταραχή βρίσκονται οι μεγάλες ίμπεριαλιστικές δυνάμεις (και κυρίως οι ΗΠΑ και ή Δυτική Γερμανία).

«ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ» και «φοβίες» στις όποιες πρέπει νά προστεθεί και μιά που έχει «ιδεολογικό και δογματικό» υπόβαθρο. Και που δέν είναι άλλη από εκείνη που ξεκινά απ' τήν άναγνώριση, απ' τήν ήγεσία του Π.Ε.Ε.Κ., του αίτήματος των άπεργών του Γκνάνσκ και των άλλων βιομηχανικών κέντρων της χώρας, νά επιτρέψει τό κόμμα και τό κράτος τή δημιουργία «ελεύθερων εργατικών ενώσεων». Άναγνώριση που άμφισβητεί στην ούσια μιά βασική «άρχη» του σοβιετικού «μαρξισμού - λενινισμού». Τήν «άρχη» σύμφωνα μέ τήν όποια τά Κ.Κ. εκφράζουν και εκπροσωπούν «έξ όρισμού» τήν εργατική τάξη των χωρών τους. «Γεγονός» που σημαίνει ότι σε μιά «σοσιαλιστική» κοινωνία τά εργατικά συνδικάτα πρέπει νά μήν έχουν καθόλου ή νά έχουν πολύ περιορισμένη άυτονομία κι αντίθετα, πρέπει νά άποτελούν «ίμάντες μεταβίβασης» στην εργατική τάξη των άποφάσεων και έντολων του «εκπροσώπου» της - δηλαδή, του Κ.Κ.

ΦΤΑΣΑΜΕ, έτσι στο κεντρικό σημείο της σημερινής φάσης της πολωνικής κρίσης (που, όπως είδαμε, βρίσκεται πάντα σε εξέλιξη και είναι πολύ δύσκολο νά προβλέψει κανείς τήν τελική της έκβαση). Κεντρικό σημείο που δέν είναι άλλο απ' τήν άμφισβήτηση της πολιτικής (και μάλιστα, «έπαναστατικής») θεωρίας του κόμματος, αλλά και του «συστήματος έξουσίας» στην ΕΣΣΔ και σε όλες γενικά τις χώρες του συνδεδεμένου με τή Μόσχα «υπαρκτού σοσιαλισμού». Πολιτική (έπαναστατική) θεωρία και «σύστημα έξουσίας» που είναι και τά δύο προϊόντα της σταλινικής περιόδου (έξου κι άν τό δεύτερο εφαρμόζεται τώρα μέ μιά «έκσυγχρονισμένη» μορφή - χωρίς δηλαδή, τά άκραία και άποκρουστικά χαρακτηριστικά της περιόδου 1928 - 1953).

ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ που είχε έκδηλωθεί και στο παρελθόν - έπανειλημμένα. Πρώτα στην «έξέγερση της Κροστάνδης». Και πιο πρόσφατα στον «Πολωνικό Όκτώβρη» και στην άρχική φάση της «Ούγγρικης Έπανάστασης» του '56 («έπανάστασης» που είχε ξεκινήσει κι αυτή μέσα από τούς κόλπους του κόμματος). Όπως και στις φοιτητικές ταραχές του '68, στη Βαρσοβία, και ύστερα στην Άνοιξη της Πράγας τό '68 και πάλι στις άλληλοδιάδοχες εξέγερσεις των Πολωνών εργατών, τό Δεκέμβρη του '70 και ξανά τό '76. Και ή όποια και τώρα, όπως και σε όλες τις προηγούμενες περιπτώσεις, άποβλέπει στο πάλη του «υπαρκτού σοσιαλισμού» μέ μιά «εργατική δημοκρατία βάσης», όπως πληρέστερα τήν άνέπτυξε, σε άντιπαράθεση με τις άντιλήψεις του Λένιν και των άλλων σοβιετικών ήγετών, ή Πολωνέζα Ρόζα Λούξεμπουργκ.

ΓΕΓΟΝΟΣ που φαίνεται, όταν εξετάσει κανείς τούς 21 όρους της «συμφωνίας του Γκνάνσκ», αλλά και τά κείμενα που είδαν τό φώς της ήμέρας σε όλες τις παλιότερες περιπτώσεις. Όροι και κείμενα που διεκδικούν όλα τό δικαίωμα της εργατικής τάξης (άλλά και των άλλων εργαζομένων, των φοιτητών και διανοομένων ακόμα και της άγροτικής τάξης) στο στεύδον όλοι νά δημιουργήσουν ελεύθερες ενώσεις στο πρότυπο εκείνης του Βαλέσα στο Γκνάνσκ) νά έχει άποφασιστικό λόγο στη λήψη όλων των άποφάσεων που άφορούν στη πορεία τή δική της και γενικότερα της χώρας - κι όχι απλά σε κάποια στενά και άμεσα δικά της προβλήματα. Νά έχει δηλαδή, τό λόγο στη γενική οικονομική πολιτική της χώρας όχι μόνο σε ό,τι άφορά στην πολιτική τιμών και ήμερομισθίων δηλαδή, αλλά και σε ό,τι άφορά στην πολιτική της συσσώρευσης κεφαλαίων, καθώς και στην πολιτική επενδύσεων

και πιο λεπτομερειακά ακόμα στον καταμερισμό των επενδύσεων ανάμεσα στους έπιμέρους κλάδους της κοινωνικής και πολιτιστικής πολιτικής (ύγεία - εκπαίδευση - πολιτιστικά κλπ.). Κι επίσης, στην πολιτική που άφορά τήν ένημέρωση (και τή λογοκρισία έπομένως) αλλά και στα πολιτικά δικαιώματα και στις άνθρώπινες έλευθερίες.

ΜΕ ΑΛΛΑ λόγια, όροι, όλοι αυτοί, που ή άποδοχή τους σημαίνει άναγκαστικά τή δημιουργία δίπλα στην έπίσημη κομματική (και κρατική) έξουσία, μιάς δεύτερης, παράλληλης (άν και άρχικά σε κάπως χαμηλότερο έπίπεδο) έξουσίας. Μιάς έξουσίας της εργατικής τάξης και όλων των κοινωνικών τάξεων και όμάδων (υπάλληλοι - φοιτητές - έπιστήμονες και λοιποί διανοοόμενοι - άγρότες) που είναι σύμμαχοί της. Ή, ακόμα, όροι που ή άποδοχή τους περιορίζει τό «άνεξέλεγκτο» (κι' έτσι, κι αυθαίρετο) της κομματικής έξουσίας, στερεί τό κόμμα απ' τό δικαίωμα νά χειρίζεται μόνο του τόν έθνικό και κοινωνικό πλούτο της χώρας.

«ΦΥΣΙΚΗ», λοιπόν, ή αντίδραση του κομματικού κατεστημένου της ΕΣΣΔ και όρισμένων άλλων Λαϊκών Δημοκρατιών, ακόμα κι' ενός τουλάχιστον τμήματος του πολωνικού κομματικού κατεστημένου. Άφου ξέρουν ότι άπαιτούνται μιά σειρά τεράστια προνόμια τους και προπαντός ή άπέραντη δύναμη που τούς δίνει ή άνεξέλεγκτη, αυθαίρετη κι' άναγκαστική «αυταρχική» («δταν χρειάζεται», τάχα) διαχείριση του έθνικού - κοινωνικού πλούτου και της πολιτικής μοίρας των λαών τους. Ή άφου ξέρουν, μέ άλλα λόγια, ότι άπαιτείται τό «σύστημα έξουσίας» που τούς παρέχει όλα αυτά τή προνόμια και τή δύναμη και που εκείνοι (όπως έξομολογήθηκε πολλά χρόνια μετά τήν άπομάκρυνσή του απ' τήν έξουσία ό άλλοτε πρωθυπουργός της Λαϊκής Δημοκρατίας της Ούγγαρίας, Άντράς Χεγκεντούς, στο βιβλίο του «Σοσιαλισμός και Γραφειοκρατία») κάνουν τό λάθος νά τό ταυτίζουν μέ ένα σύστημα πραγματικής «εργατικής δημοκρατικής έξουσίας».

ΟΠΩΣ, φυσική και ή άβεβαιότητα για τήν έκταση της κρίσης και της άναμέτρησης. Κρίση και άναμέτρησης, που για νά τις καταλάβουμε, χρειάζεται νά κάνουμε μιά άναδρομή στην ιστορία και στις παραδόσεις των Πολωνών κομμουνιστών (και φυσικά στις ιστορικές έμπειρίες της Πολωνίας σε ό,τι άφορά τις σχέσεις της μέ τήν τσαρική Ρωσία, πρώτα, και μέ τή Σοβιετική Ένωση, μετά τό '18).

ΤΟ Κ.Κ.Π. στην πρώτη φάση της ζωής του (απ' τις 16.12.18, όταν ιδρύθηκε ταυτόχρονα μέ τό πρώτο μετά από αιώνες άνεξάρτητο πολωνικό κράτος, ως τό καλοκαίρι του '38, όταν

διαλύθηκε απ' τήν Κομιντέρν, μέ προσωπική διαταγή του Στάλιν κι αφού προηγουμένα είχαν δολοφονηθεί και πάλι μέ διαταγή του Στάλιν τά 8 μέλη του Πολιτικού του Γραφείου, άλλα 4 μέλη της Κ.Ε. του και ακόμα πολλές εκατοντάδες πιστά στην ιδεολογία τους ανώτερα και μέσα κομματικά στελέχη) υπήρξε ακόμα κόμμα διανοουμένων (59% των μελών του, τό '32, ήταν διανοούμενοι και 10% βιομηχανικοί εργάτες, ενώ 31% ήταν αγρότες) και γι' αυτό είχε πολύ μικρή σχέση μέ τά προβλήματα των πλατιών λαϊκών μαζών. Έπιπλέον τό συγκλό-νιζε αδιάκοπα μία φοβερή φραξιονιστική πάλη πού τήν υποδαύλιζε ο Στάλιν και πού δέν του επέτρεπε νά αναπτυχθεί. Κι' αυτά, ενώ πα-ράλληλα ή πολιτική του στό έθνικό θέμα τό άπομόνωνε ακόμα περισσότερο απ' τίς μάζες, αφού ήταν αντίθετη στην ύπαρξη μιάς ανεξάρ-τητης Πολωνίας και αντίθετα, υπέρ μιάς Πο-λωνίας πού θά αποτελούσε, σύμφωνα μέ τόν διεθνισμό της έποχής, ομόσπονδη Δημοκρατία της ΕΣΣΔ. («Η Αυτόδιάθεση», έλεγε χαρακτη-ριστικά ή Ρόζα Λούξεμπουργκ, «είναι άδύνατη σέ καπιταλιστικό καθεστώς και περιττή σ' ένα σοσιαλιστικό καθεστώς»).

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, αυτή ή τελευταία, στην όποία τό Κ.Κ.Π. ξέμεινε προσηλωμένο και στον πρώτο πολωνοσοβιετικό πόλεμο, τό '20 (ό-πότε καλούσε τούς Πολωνούς στρατιώτες νά ξεσηκωθούν εναντίον των άξιωματικών τους και μέ ειδικές έπιτροπές βοηθούσε τά στρατεύματα του Τσουχατσέφσκι και του Μπουρντιένι πού πλησιάζαν τή Βαρσοβία) και άργότερα, τό '39, όταν ή χιτλερική Γερ-μανία και ή σταλινική Σοβιετική Ένωση διέλυαν γιά μία ακόμα φορά τό πολωνικό κράτος, 21 μήνες πριν οδηγηθούν στή δική τους θανάσιμη πολεμική αναμέτρηση, πού

έκρινε τελικά τήν έκβαση του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου και τή θέση της Πο-λωνίας στον μεταπολεμικό κόσμο. Μέ άπο-τέλεσμα τό Κ.Κ.Π. νά μή γίνει ποτέ «κόμμα μαζών» και ποτέ, σέ κείνη τήν πρώτη φάση, τά μέλη του νά μόν ξεπεράσουν τίς 30.000, σ' ένα πληθυσμό 35.000.000 κατοίκων. Κι' αυτά παρά τούς έντονότατους κοινωνικούς άγώνες πού όργάνωνε στό χώρο των βιο-μηχανικών εργατών.

ΑΛΛΑ και πολιτική (κι εδώ βλέπει κανείς τίς τεράστιες αντίφασεις στις έμπειρίες και στην παράδοση των Πολωνών κομμουνι-στών) πού τελικά άνέτρεψαν ο Γκομούλκα και οι σύντροφοί του, όταν τό 1941 άγωνι-ζόταν νά όργανώσουν μία έθνική κομμουνι-στική αντίσταση στό έσωτερικό της χώρας, χωρίς νά έχουν τό δικαίωμα (έτσι όριζε ή ά-πόφαση διάλυσης του '38) νά ξαναφτιά-ξουν τό Κ.Κ.Π., άν προηγουμένα δέν έδινε τήν άδεια ή Κομιντέρν - δηλαδή, ο Στάλιν. Κι' όταν τελικά, τούς δόθηκε ή άδεια ένω-θαν τόσο μεγάλο τό βάρος απ' τήν παλιά έ-θνική πολιτική, ώστε αποφάσισαν στον τί-τλο του καινούργιου κόμματος νά μόν ύ-παρχει πουθενά ή λέξη «κομμουνιστικό». Μέ άποτέλεσμα νά τό βαφτίσουν άρχικά «Πολωνικό Ένοποιημένο Έργατικό και Ά-γροτικό Κόμμα» κι' άργότερα «Πολωνικό Ένοποιημένο Έργατικό Κόμμα».

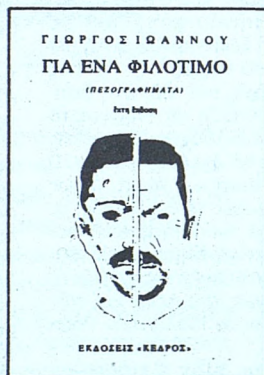
ΠΟΣΟ βαθιά ήταν οι Πολωνοί κομμουνι-στές σ' αυτή τή λαθεμένη διεθνιστική αντί-ληψη, φαίνεται και απ' τό γεγονός ότι στην κατοχή και πριν τούς δοθεί ή άδεια απ' τήν Κομιντέρν νά αναδιοργανώσουν τό κόμμα τους, όργάνωσαν δύο, παράνομες, θέβαια, ένώσεις: «τό Σφυρί και τό Δρεπάνι» και τήν «Ένωση Φίλων της ΕΣΣΔ» πού και οι δύο έ-

πέμεναν, αδιόρθωτα, ότι ή καινούργια Πο-λωνία έπρεπε νά μόν είναι ανεξάρτητη, άλ-λά Όμόσπονδη Δημοκρατία της ΕΣΣΔ. Γε-γονός πού δυσκόλεψε τρομακτικά τήν άνά-πτυξη του καινούριου κόμματος, πράγμα πού φαίνεται από μερικά πολύ όμιλητικά νούμερα: τέλος του '42 ή κομμουνιστική όρ-γάνωση Βαρσοβίας είχε μόλις 750 μέλη και όλόκληρο τό κόμμα τόν Ιούνη του '42 δέν ξεπερνούσε τά 4.000 μέλη. Πού, όμως, αύ-ξήθηκαν σέ 8.000 τό Γενάρη του '43, σέ 20.000 τόν Ιούλη του '44, σέ 160.000 τόν Γενάρη του '45 όταν, δηλαδή, ήταν φανερό ότι ή Πολωνία θά άνηκε στό Σοβιετικό Συ-νασπισμό και αναγκαστικά θά τήν κυβερ-νούσαν οι κομμουνιστές.

ΤΟ ΠΟΛΩΝΙΚΟ κομμουνιστικό κόμμα, έξ- άλλου, είχε και πολλές άλλες ιδιομορφίες και ή-

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΜΗΝΑ

ΓΕΩΡΓΗ ΜΑΝΟΥΣΑΚΗ
ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΤΩΝ ΣΦΑΚΙΩΝ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ
ΓΙΑ ΕΝΑ ΦΙΛΟΤΙΜΟ (6η έκδοση)
(Πεζογραφήματα)

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΛΥΜΠΕΡΑΚΗ
ΤΑ ΨΑΘΙΝΑ ΚΑΠΕΛΑ (9η έκδοση)
(Μυθιστόρημα)

ΠΕΤΡΟΣ ΜΠΙΚΟΣ
ΕΥΤΥΧΙΑ ΜΕ ΜΠΑΛΩΜΑΤΑ,

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΚΕΔΡΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 6 (Πάροδος 'Ακαδημίας)

Τηλ. 3615783

διατερότητες. Στους κόλπους του, για παράδειγμα, υπήρχαν πολλοί Τροτσκιστές - όπως φαίνεται απ' τό γεγονός ότι μία μεγάλη ομάδα, μέ έκπρωσώπηση καί στήν Κ.Ε., (καί στήν όποία άνήκαν ό Ντώύτσερ καί ό Κ.Σ. Κάροδ, σήμερα σύντροφος τής Ροσάνα Ροσάντα του 'Ιταλικού «Μανιφέστο»), διώχτηκε απ' αυτό μόλις τό '42. Χωρίς αυτό νά σημαίνει καί τό τέλος των Τροτσκιστών - άφου άκόμα καί τά πρώτα μεταπολεμικά χρόνια υπήρχαν στίς τάξεις του κάμποσοι απ' αυτούς.

ΟΠΩΣ υπήρχαν στούς κόλπους του καί πολλοί όπαδοί τής παράδοσης τής Ρόζας Λούξεμπουργκ - δηλαδή, άγωνιστές καί στελέχη πού πίστευαν ότι ό σοσιαλισμός ήταν άνυπαρκτος χωρίς τήν έργατική δημοκρατία βάσης. 'Αγωνιστές καί στελέχη, άς προσθέσουμε, πού δέν περιόριζονταν στό χώρο των διανοομένων, άλλα άνήκαν, πολλοί, στήν έργατική τάξη καί πιά συγκεκριμένα στό, βιομηχανικό προλεταριάτο.

ΕΤΣΙ, ήδη απ' τό καλοκαίρι του '55 ό Τζούμαν Χόφρεντν υπενθύμιζε δημόσια τήν κριτική πού άσκούσε ή Ρόζα Λούξεμπουργκ στήν τάση του Λένιν νά παραμερίζει τήν έργατική δημοκρατία βάσης καί μία μεγάλη ομάδα κομμουνιστών διανοομένων έβάζαν πεισματικά τό θέμα τής έλευθέρης ένημέρωσης κι' ύποστήριζαν ότι ή «δικτατορία του προλεταριάτου» (πού δέν ήταν παρά «δικτατορία του κόμματος») έπρεπε νά άντικατασταθεί από τή σοσιαλιστική δημοκρατία (έννοια λίγο πλατύτερη απ' τήν «έργατική δημοκρατία βάσης» τής Ρόζας Λούξεμπουργκ).

ΚΑΙ τό πιά σημαντικό: οι δημοκρατικές αυτές άντιλήψεις είχαν ελαχιστήσει τότε (καλοκαίρι '55 - 'Οκτώβρης '56) καί στό βιομηχανικό προλεταριάτο. Καί πιά συγκεκριμένα, στήν κομμουνιστική όργάνωση των μεγάλων έργοστασίων «Ζέραν» καί «W.F.M», στά περίχωρα τής Βαρσοβίας: πού άρχισε νά συνεργάζεται στενά μέ τήν κομμουνιστική όργάνωση των φοιτητών καί μέ τό περιοδικό «Πό Πρότσου» πού είχαν παρόμοιες απόψεις. Μέ άποτέλεσμα, τό «μικρόβιο» τής έργατικής δημοκρατίας βάσης, όπως άποκαλούσαν οι σταλινικοί τίς «άπαγορευμένες» άντιλήψεις τής Λούξεμπουργκ, νά περάσουν σιγά σιγά σ'όλόκληρη τήν κομμουνιστική όργάνωση Βαρσοβίας καί μετά τά τραγικά γεγονότα του Πόζναν (25 'Ιούνη '56) σ'όλόκληρη τήν έργατική τάξη τής χώρας, πού άρχισε νά διεκδικεί τό χωρισμό του κομματικού μηχανισμού απ' τήν κρατική διοίκηση, τήν εγκαθίδρυση σέ κάθε έργοστάσιο καί έπιχείρηση έργατικών συμβουλίων μέ εύρύτατες έξουσίες καί τέλος άνοιχτή καί άντικειμενική ένημέρωση.

ΚΙ ΑΚΟΜΑ είχε τό πολωνικό κομμουνιστικό κίνημα μακρά παράδοση στενής συνεργασίας μέ τούς διανοομένους κι άπέχθειας στή σταλινική πρακτική των αίματηρών έκκαθαρίσε-

ων. Μέ άποτέλεσμα, στό πλευρό του Π.Ε.Ε.Κ. νά υπάρχουν πάντοτε οι καλύτεροι διανοοόμενοι τής χώρας καί ποτέ, παρά τίς εύρύτατες έκκαθαρίσεις ή καί διωγμούς, νά μή σημειωθεί μεταπολεμικά ούτε μία έκτέλεση κομμουνιστικού στελέχους.

ΤΕΛΟΣ, μέ τόν Γκομούλκα άπέκτησε τό πολωνικό κομμουνιστικό κίνημα τήν παράδοση νά μήν φοβάται νά συγκρουσθεί σέ θέματα άρχής, άλλα καί πολιτικής πρακτικής, μέ τό «μεγάλο άδελφό» - τήν ΕΣΣΔ καί τό ΚΚΣΕ, φτάνει αυτή ή σύγκρουση νά μή βάζει σέ κίνδυνο τή διεθνή τοποθέτηση καί τόν σοσιαλιστικό χαρακτήρα τής χώρας τους. Παράδοση, κορυφαία σημεία τής όποίας είναι:

- 'Η άνοιχτή άντίθεση του Γκομούλκα στή σοβιετική πρόταση γιά τή δημιουργία τής Κομινφόρμ καί τή γενίκευση σ'όλόκληρο τό συνασπισμό τής βίαιης κολλεκτιβοποίησης.

- 'Η προσεκτική άρνηση του Γκομούλκα καί πάλι νά σπεύσει νά καταδικάσει τόν Τίτο, τό '48 καί του Νάγκυ τό '56 (όχι, όμως, δυστυχώς καί του Ντοϋμπτσεκ τό '68).

- 'Η άναμέτρηση, όμως, τής πολωνικής κομματικής ήγεσίας μέ μία έντυπωσιακή σοβιετική αντιπροσωπεία (Χρυσάσφω - Μικογιάν - Πολοτώφ - Καγκάνοβιτς - στρατάρχης Κόνιεφ καί 11 στρατηγούς «έν μεγάλη στολή») πού έφτασε άπρωειδοποίητα στήν έξεγερμένη Βαρσοβία, στίς 19.10.56 καί ζητούσε νά έπιβάλει στό κόμμα δογματικότερη ήγεία καί πολύ πιά σκληρή απ' όσο έπέτρεπε ή συγκυρία καί χρειάζονταν ή χώρα.

ΜΕ ΒΑΣΗ αυτή τήν άντιφατική παράδοση τής πολωνικής κομματικής ήγεσίας καί τή δημοκρατική έπαναστατική παράδοση (Λούξεμπουργκ) του πολωνικού έργατικού κινήματος καθώς κι ενός σοβαρού κομματιού τής βάσης του άλλοτε Κ.Κ.Π. καί τώρα Π.Ε.Ε.Κ. πρέπει νά «διαβάσουμε» τίς πρόσφατες συγκλονιστικές έπαναστατικές έξελίξεις στήν Πολωνία. Καί μέ βάση αυτές μπορούμε - στό βαθμό πού μπορούμε - νά εικάσουμε τήν από δώ καί πέρα πορεία.

ΠΟΡΕΙΑ πού είναι πάντοτε άβέβαιη. Καί γιά τήν όποία είναι δύσκολη κάθε πρόβλεψη (άφου στήν πολιτική ή πρόβλεψη είναι τόσο άβέβαιη όσο καί στήν μετεωρολογία). 'Αλλά μπορεί θαυμάσια νά οδηγήσει τήν Πολωνία — κι έτσι άναγκαστικά καί μερικές τουλάχιστον από τίς υπόλοιπες Λαϊκές Δημοκρατίες τής 'Ανατολικής Εύρώπης — πρós μία καινούργια άντίληψη του σοσιαλισμού, πιά κοντά στίς μεγάλες σοσιαλιστικές παραδόσεις τής βιομηχανικά άνεπτυγμένης Δυτικής Εύρώπης (καθώς, βέβαια, καί στόν «Τρίτο Δρόμο» πού άναζητούν κάποια απ' τά «ευρωκομμουνιστικά κόμματα». 'Οπότε καί θά αλλάξει ριζικά ή σχέση των Λαϊκών Δημοκρατιών μέ τήν ΕΣΣΔ - όχι βέβαια, στό διεθνές έπίπεδο, άλλα σέ ό,τι άφορά τήν έσωτερική πολιτική κάθε Λαϊκής Δημοκρατίας.

ΟΠΩΣ μπορεί θαυμάσια καί νά κατολισθήσει (μόνο ύπέρα από έξωτερικές πιέσεις ή κι έπέμβαση) πρós τήν ξεπερασμένη κι άποτυχημένη κατάσταση πού τόσες άναστατώσεις προκάλεσε ως τώρα στήν Πολωνία (τήν περίοδο 48 - 53, τό '56 καί ξανά τό '70, τό '76 καί φυσικά, φέτος). Καί πού τίποτα τό καλό δέν θά μπορεί νά προμηνύει, ούτε γιά τήν Πολωνία καί τίς άλλες Λαϊκές Δημοκρατίες, ούτε γιά τήν έσωτερική ίσορροπία του σοβιετικού συνασπισμού, ούτε τέλος γιά τήν ύφεση καί τήν ειρήνη στήν Εύρώπη καί στόν κόσμο γενικότερα. Καί προπαντός δέν μπορεί νά προμηνύει τίποτα τό καλό γιά τήν ΕΣΣΔ - πού σίγουρα θά άπομονωθεί από ένα τεράστιο κομμάτι του έργατικού καί κομμουνιστικού (σοσιαλιστικού) κινήματος, τουλάχιστον στήν Εύρώπη.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ, αυτή ή τελευταία, πού έπιτρέπει τήν έλπίδα ότι ή Μόσχα θά σκεφτεί πολύ πρίν άποφασίσει κάποια έπικίνδυνη κίνηση.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

ΑΑΡΩΝ ΚΟΠΛΑΝΤ
Μουσική καί φαντασία
Μετάφ. Μιχ. Γρηγορίου.

★

ΙΓΚΟΡ ΣΤΡΑΒΙΝΣΚΥ
Μουσική ποιητική
Μετάφ. Μιχ. Γρηγορίου

★

ΡΙΤΣΕΡΝΤ ΚΡΑΟΥΣ
'Ιστορία του χορού
Μετάφ. Γ. Σιδηρόπουλος
Μ. Κακαβούλια

★

Ζ. ΚΙΓΚΕΓΚΩΡ
Φόβος καί τρόμος
Μετάφ. Α. Σολομού

★

ΚΩΣΤΗ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗ
'Ο Νομοθέτης πού αυτοκτονεί
(μιά πολιτική άνάλυση του Πλατωνικού έργου).

ΕΤΟΙΜΑ ΝΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΟΥΝ

ΗΛΙΑ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

- 'Ελληνικές σιδεριές
 - Τής φυλακής
 - 'Επαγγέλματα του δρόμου
 - 'Επιστολαί πρós μνηστήν
 - Ν.Γ. Πεντζίκης
 - Τά μικρά κείμενα
- ΑΛΑΙΝ ΡΟΜΠ ΓΚΡΙΓΙΕ**
Τό σπίτι των ραντεβού

Μετ. Νόρας 'Αναγνωστάκη

ΖΩΡΖ ΜΠΑΤΑΪΓ
'Ηλιακός πρωκτός
Μετάφ. Κ. Παπαγιώργη

★

Α. ΜΠΟΥΝΙΝ
Διηγήματα
μετάφ. Α. Βογιαζού

★

ΙΤΑΛΟ ΣΕΒΕΟ
Γεροντάματα
Μετάφ. 'Ιουλίας Τσακίρη

★

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
Σόλωνος 94 'Αθήνα - 3ος όροφος
Τηλ. 36.07.744

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ

Κάτι σάπιο υπάρχει (όπωςδήποτε) στο Βασίλειο του βιβλίου

Από τόν εκδότη και τόν βιβλιοπώλη πού αντιλαμβάνεται τη δραστηριότητά του περισσότερο σάν λειτούργημα και λιγότερο σάν μέσο για τήν εξασφάλιση υπέρμετρων κερδών, θά περίμενε κανένας τήν εκδήλωση ενός, έστω και φαινομενικού, ενδιαφέροντος για τόν αναγνώστη – ειδικά όταν πρόκειται νά έπιλυθούν προβλήματα πού άφορούν τή διακίνηση του βιβλίου. Όμως, σέ όλη τή διάρκεια τής πρόσφατης διαμάχης τών βιβλιοπωλών μέ τούς εκδότες, κανένα τέτοιο ενδιαφέρον δέν εκδηλώθηκε από καμία πλευρά. Η διαπίστωση αυτή μάς υποχρεώνει, όσο ο χώρος τό επιτρέπει, νά διατυπώσουμε μερικές σκέψεις για λογαριασμό του αναγνώστη.

Τό βιβλίο γίνεται όλο και περισσότερο ένα είδος δυσπρόσιτο ή άπρόσιτο στην τιμή του, ενώ, αυτή ή τελευταία, έχει καταστήσει σχεδόν πλάσματική, όπως άποδεικνύεται από τήν πολιτική διαρκών εκπτώσεων πού εφαρμόζουν όρισμένα βιβλιοπωλεία. Η πλάσματικότητα τής τιμής του βιβλίου επιβεβαιώνει τή διάχυτη έντύπωση ότι τά περιθώρια κέρδους είναι εξαιρετικά

διευρυμένα – πράγμα πού επιτρέπει στον εκδότη νά χορηγεί τό «έμπόρευσμά» του στα βιβλιοπωλεία μέ διαφοροποιημένες τιμές, ανάλογα μέ τά κίνητρά του και τίς ανάγκες του τής στιγμής. Έτσι, από τήν κατάσταση αυτή έπωφελούνται σήμερα εκείνοι πού πλεονεκτούν σέ οικονομικά μέσα: αγοράζουν φθηνότερα από τούς εκδότες, πουλάνε μέ χαμηλότερες τιμές και πραγματοποιούν, κατά κανόνα, τό ίδιο ποσοστό κέρδους.

Η πλάσματικότητα τής τιμής του βιβλίου είναι, κατά τή γνώμη μας, ή άρχή του κακού και όχι ή ύπαρξη βιβλιοπωλείων πού εφαρμόζουν πολιτική διαρκών εκπτώσεων: αυτά λειτουργούν σύμφωνα μέ τούς εγκαθιδρυμένους κανόνες του οικονομικού παιχνιδιού, οι όποιοι, έφόσον δέν υπόκεινται σέ τροποποίηση, θά καταλήξουν στην καταστροφή τών μικρών και μικρομεσαίων βιβλιοπωλείων. Τό μόνο αντίδοτο για τή διάσωση τών μικρών και μικρομεσαίων βιβλιοπωλείων – πού ή παρουσία τους είναι τόσο απαραίτητη για μία στενότερη και πιο ανθρώπινη σχέση του αναγνώστη μέ τό βιβλίο – είναι ή σύσταση ενός προμηθευτικού συνεταιρισμού, πού θά τούς δώσει τή δυνατότητα νά άποκοτύν τίς προμήθειές τους μέ καλύτερους όρους και, άρα, νά συναγωνίζονται μέ έπιτυχία τά υπό εξέλιξη βιβλιο-σούπερ μάρκετ.

Η πρόσφατη διαμάχη μεταξύ εκδοτών και βιβλιοπωλών φέρνει στην έπιφάνεια και κάτι πού, για τούς αναγνώστες, ίσως δύναμει μέ άποκάλυψη: τή συνωμοσία τής σιωπής σέ βάρος του αναγνώστη, όσο τό σύστημα λειτουργούσε προς όφελος και τών δύο μερών... Η μήπως κάνουμε λάθος;

Εξόρμηση

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

● Έρχεται στην Αθήνα στις 6 Νοεμβρίου ο ιδιόρρυθμος συγγραφέας και σκηνοθέτης του γερμανικού περιθώριου Χέρμπετ Άχτερμπους. Θά προβληθούν έξι ταινίες του και θά γίνουν συζητήσεις για τό έργο και τίς ιδέες του στο Ίνστιτούτο Γκαίτε.

● Κυκλοφόρησε τό περιοδικό «Τζάζ» μέ ένα πρωτότυπο στή γραφή άφιέρωμα στο Sun Ra (Herman Sonny Blount ή Sonny Lee) πού περιλαμβάνει και μία έξονυχιστική δισκογραφία.

Στό ίδιο τεύχος βρήκαμε τό πρόγραμμα του Φεστιβάλ Jazz '80. Ο Leo Smith και ο Peter Kowald, ο Peter Bratman, ο Sam Rivers και ο Dave Holland, ο Σάκης Παπαδημητρίου και δύο έλληνικά συγκροτήματα, έκθεση φωτογραφίας και προβολή ταινιών μέ θέμα τήν Τζάζ στην Αθήνα και στή Θεσσαλονίκη από τίς 20 Οκτωβρίου μέχρι τίς 3 Νοεμβρίου.

● Η «Ένωτική Πορεία Συγγραφέων» διοργανώνει, στο «Σπίτι τής Ειρήνης» (Θεμιστοκλέους 66), εκδήλωση για τό έργο του Τάκη Αντωνίου.

Θά διαβαστούν κείμενα από βιβλία του και θά ακολουθήσει συζήτηση. Η εκδήλωση θά γίνει στις 20 του Οκτώβρη, στις 8.30 τό βράδυ.

● Ο Τσίκ Κορία θά παίξει πιάνο στον «Όρφέα» (κινηματογράφος), στις 21 Οκτωβρίου. Τόν φέρνει ο Γιάννης Πετροπουλάκης και είναι μία μοναδική εδκαιρία για

τούς φίλους τής τζάζ νά τόν άκούσουν. Πού ξέρουν δά ότι ο Τσίκ έχει παίξει μέ τόν Μάιλς Ντέιβις, τόν Χέρμπετ Χάνκοκ, τόν Στάν Γκέητς και μέ τό δικό του γκρούπ «Return to Forever».

● Στο «Καλλιτεχνικό Πνευματικό Κέντρο - Ωρα» άρχίζει νά εκθέτει τά έργα της ή ζωγράφος Λίνα Αντωνιάδου - Βακιρτζή από τή δευτέρα, 13 Οκτώβρη. Επίσης, στό ίδιο κέντρο και τήν ίδια μέρα, θά γίνουν τά έγκαίνια τής έκθεσης

Οι Γυναίκες τής Μεσογείου συζητούν στην

Αρχίζει, στις 10 Οκτωβρίου στο Ξενοδοχείο «Πάρκ», τό Συνέδριο Μεσογειακών Γυναικών πού διοργανώνει ή «Ένωση Γυναικών Ελλάδας».

Τί, όμως, ένώνει τόσο γυναίκες από τόσο διαφορετικές χώρες όπως ή Ισπανία, ή Αλγερία, ή Ελλάδα, ή Γαλλία; Βασικά, ή αντίθεσή τους προς τόν παγκόσμιο ιμπεριαλισμό, ή συμπαρατάξη τους μέ τό λαϊκό και έθνικοαπελευθερωτικό κίνημα τής χώρας τους.

Κύπρος, Παλαιστίνη, Σαχάρα, ισάριθμοι χώροι στράτευσης τών γυναικών αυτών πού θεωρούν ότι ή αντιμετριοποιητική κινητοποίηση δέν είναι άποκλειστικό καθήκον τών άντρών. Αυτό εξάλλου δηλώνει και ο τίτλος του Συνεδρίου:

«Ο ρόλος τής γυναίκας στους έθνικο-απελευθερωτικούς άγώνες και τήν έθνική ανάπτυξη».

Υπάρχουν, εξάλλου, léνε οι οργανώτριες, πολλά κοινά σημεία στην μέχρι τώρα οικονομική πο-

λιτική και πολιτιστική πορεία τών μεσογειακών λαών, άσχετα από μορφές ανάπτυξης. Χωρίς, βέβαια, αυτό νά σημαίνει ότι δέν υπάρχουν και διαφορές.

Έτσι, τελικά, ή υποτίμηση τής γυναίκας στον εκπαιδευτικό και επαγγελματικό βίο είναι γενικευμένη σέ όλη τή Μεσόγειο. Κι αυτό άφορά όχι μόνο τούς όρους άμοιβής και σταδιοδρομίας, αλλά και τήν καθημερινή πρακτική στους τόπους δουλειάς, όπου ο μεσογειακός άντρας είναι τύραννος τής γυναίκας άν είναι προϊστάμενος, ύπονομευτής της άν είναι ύφιστάμενος.

Τό ίδιο και στην πολιτική. Σέ καμία μεσογειακή χώρα τό ποσοστό τών γυναικών στο Κοινοβούλιο, στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και στις πολιτικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις δέν ξεπερνά τό 12% και φθίνει συνεχώς, όσο ανερχόμαστε προς τήν ήγηση.

Στόν πατριαρχισμό και τόν παραδοσιακό συντηρητισμό

ζωγραφικής του 'Αντώνη Ευδαίμονα.

● Η Έθνική Πινακοθήκη και Μουσείο 'Αλεξάνδρου Σούτσου, με τη συνεργασία και τη βοήθεια του Υπουργείου Πολιτισμού και 'Επιστημών, προσκαλεσμένη από το Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης του Βελιγραδίου, παίρνει μέρος στην Έκθεση Πλαστικών Τεχνών με τους εξής καλλιτέχνες: Ο. Ζούνη, Μ. Θεοφυλακτόπουλο, Χρ. Καρά, Χρ. Μπότσογλου, Γ. Νικολαΐδη, 'Υβ. Συρμπούλου και Γ. Ψυχοπαΐδη. Τά έγκαίνια της έκθεσης έγιναν την 1η 'Οκτώβρη, στο Βελιγράδι.

● Στη γκαλερί «'Αργώ» λειτουργεί, από τη Δευτέρα 6 'Οκτώβρη, η έκθεση ζωγραφικής του 'Αντώνη Μαυρίδη, που ζει και εργάζεται στο Μόναχο.

● 'Απ' τις εκδόσεις τσάμπα λάβαμε τό βιβλίο Gilbert και George, όπου με αληθινά πρωτότυπο τρόπο οι δυο Άγγλοι καλλιτέχνες χρησιμοποιούν τό σώμα τους και πραγματοποιούν μία «ζωντανή πλαστική». Ένα ένδιαφέρον κείμενο του Peter Weiermair σέ μετάφραση Γιώργου Ζουμπουλίδη, μάς κατατοπίζει. 'Η ίδια όμως ή εικονιστική παρουσίαση είναι πού από μόνη της αποσαφηνίζει την πλαστική αντίληψη των καλλιτεχνών.

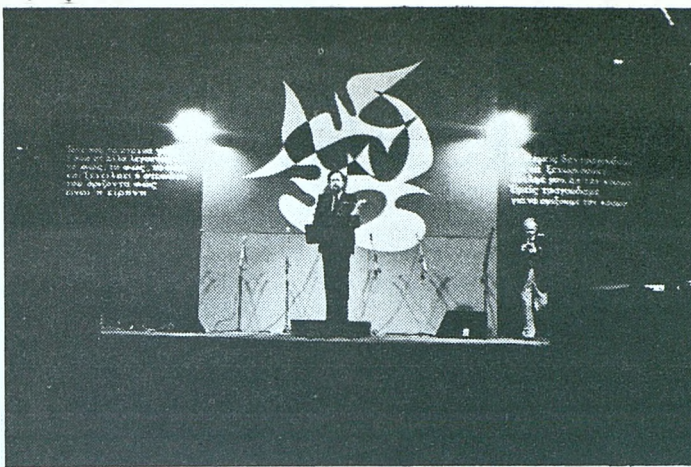
Όποιος ενδιαφέρεται, μπορεί νά αποκτήσει την έκδοση αυτή γράφοντας στίς: εκδόσεις τσάμπα, Γ. Πριάμου 2, Σάμη, Κεφαλονιά και στέλνοντας ένα γραμματόσημο 11 δραχμών γιά τά έξοδα αποστολής.

Αθήνα.

προστίθεται ή προβολή της γυναικας σάν καταναλωτικό κείμενο από τά σύγχρονα μέσα μαζικής έννημέρωσης. 'Η άχαρη άποκλειστική έννασχόληση μέ την οίκογενειακή διαχείριση προστίθεται στίς επαγγελματικές υποχρεώσεις γιά νά άναστειλλεί τη συνειδητοποίηση των γυναικών.

'Από την κατάσταση αυτή ή γυναίκα δγαίνει, γιά νά παίξει έναν ισότιμο ρόλο, όταν ξεσπά ό έθνικοαπελευθερωτικός άγώνας. Στην αντίσταση κατά του φασισμού στόν ευρωπαϊκό νότο, στην Άλγερία και στην Παλαιστίνη.

Τό γυναικείο, όμως, κίνημα παρακινώζεται άργότερα όταν τά έθνικοαπελευθερωτικά κινήματα, στην έξουσία πιά, ύποκύπτουν στίς παλιές άνδροκρατικές συνήθειες. Σ' αυτήν άκριβώς τη διαλεκτική - σέ ό,τι έχει τό έλλιδοφόρο και τό άπογοητευτικό ταυτόχρονα - θά προσπαθήσει νά έμβοιθύνε τό Συνέδριο των Γυναικών της Μεσογείου.

Δημήτρια 1980: Μιά έκπληξη

Μέ μία έντελώς άσυνήθιστη και άρκετά παρακινδυνευμένη στή σύλληψη της έκδήλωσης άνοιξαν τά ΙΕ' Δημήτρια στή Θεσσαλονίκη την Κυριακή 5 'Οκτώβρη: μέ άπαγγελία ποιημάτων του Γιάννη Ρίτσου στην Πλατεία Άριστοτέλους. 'Η έκδήλωση όργανώθηκε από τόν Δήμο Θεσσαλονίκης και τό τμήμα Θεσσαλονίκης της Πανελληνίας Πολιτιστικής Κίνησης μέ την αντίληψη ότι ή ποίηση μπορεί νά συγκινήσει και νά συνεπάρεi μεγάλους άριθμούς ανθρώπων, όταν την άνασύρουμε από την τυπομένη σελίδα ενός βιβλίου και την βοηθήσουμε νά λειτουργήσει άκουστικά. 'Η σωστή έκφορά του ποιητικού λόγου όχι μόνο βοηθά νά άναδυθούν ανάγλυφες οι εικόνες, οι ιδέες, τά συναισθήματα πού κλείνει μέσα του ένα ποίημα - ένεργοποιώντας έτσι συναισθηματικά, νοητικά και αισθητικά τόν άκροατή - αλλά κάνει μεταδόσιμη και την ουσιαστικότερη ιδιότητά της, τη μαντική της διάσταση.

Τρείς γνωστοί πρωταγωνιστές του θεάτρου προσκλήθηκαν γιά τό σκοπό αυτό: ό Μάνος Κατράκης, ή Άλέκα Παΐζη και ό Χρήστος Τσάγκας και πέτυχαν νά γίνει τό θαύμα. Χιλιάδες άνθρωποι στην κατάμεστη πλατεία (οί Θεσσαλονικείς μιλάνε γιά 25.000) επί μία ώρα παρακολουθούσαν μέ σπάνια άμείωτη άνταπόκριση.

'Η Άλέκα Παΐζη διάβασε, γιά πρώτη φορά δημόσια, τό *Θρήνο του Μάνη*, ένα ποίημα «όρατόριο», όπως τό άποκαλεί ό Ρίτσος, πού γράφτηκε τό 1963 γιά τόν δολοφονημένο βουλευτή της Άριστεράς Γρηγόρη Λαμπράκη. Στό χορικό αυτό, πού είναι διαποτισμένο μέ μίαν έντονη μουσικότητα, μιλάνε γερόντισσες, γυναίκες, άντρες, παλικάρια και νέες κοπέλες. 'Η Άλέκα Παΐζη κατόρθωσε νά μεταδώσει όλη αυτή την πολυφωνία μέ σπάνια τεχνική, μέ τη στέρεη, βαθιά φωνή της πού περιέχει όλες τις άποχρώσεις της τρυφερότητας, του πόνου, της άπόνερωσης, της έκδίκησης, αλλά και την έλπίδα γιά ένα καλύτερο μέλλον. 'Η άπαγγελία της έκλεισε μέ μερικά

μικρά ποιήματα από την *Κάτωψη* - γραμμένα στίς σκοτεινές μέρες της διχτατορίας τό 1971. Τί κλίμα τώρα ήταν διαφορετικό. 'Υπήρχε μεγάλη έλλειπτικότητα, σύντομοι, κοφτεροί στίχοι, μέ «γυμνές» λέξεις. 'Εντούτοις, ή «δύσκολη» αυτή ποίηση έφτασε και τόν τελευταίο άκροατή, μέσα άπ' την «γυμνή» τώρα φωνή της Παΐζη πού άφηνε μία - μία λέξη νά σταλάζει στ' αυτιά μας και στην ψυχή μας μ' όλες τις δυνατές άντηχήσεις της. Λίγες γυναικείες φωνές στό θέατρό μας μπορούν νά άντέξουν κάτω από τό βάρος όλων αυτών πού κουβαλάει μέσα της ή ποίηση του Ρίτσου.

Ό Χρήστος Τσάγκας διάβασε άποσπάσματα από *Τό σώμα και τό αίμα* πού ό Ρίτσος τό χαρακτηρίζει στόν υπότιτλο: «'Ακόμη μία δοκιμή γιά ένα ποίημα του Πολυτεχνείου». Δύσκολο ποίημα γιά ένα τέτοιο έγχείρημα. Χωρίς καθόλου στίξη, μέ μεγάλους στίχους πού όμως έχουν έναν ρυθμό λαχανιστό, όπως εκείνων των ήμερών. Φοιτητές, προκηρύξεις, λεωφορεία μέ συνθήματα στά τζάμια, άπλές γυναίκες πού κουβαλάνε τρόφιμα, φωτιές, δακρυγόνα, τά τάνκς - και «τά παιδιά πού δέ γύρισαν σπίτια τους». Ό Χρήστος Τσάγκας μέ μεγάλη ευαισθησία χρωμάτισε τό κείμενό του, έτσι ώστε νά προβάλλονται οι εικόνες, οι άλλεπάλληλες καταστάσεις, χωρίς νά διακόπτεται ή συνεχής, άσθμαίνουσα ροή του. Κατάφερε νά μεταδώσει τό ρίγος των πρώτων ήμερών της εξέγερσης, την άπόγνωση της συντριβής, ως τη σιωπή των νεκρών, γιά νά καταλήξει μέ μία βαθιά, όσο και πικρή βεβαιότητα: «'Η μεγαλύτερη νύχτα τελειώνει μέ σημαίες».

'Αποσπάσματα από τό ποίημα γιά τόν Γρηγόρη Αύζεντίου *Άποχαιρετισμός* διάβασε ό Μάνος Κατράκης. Γραμμένος τό 1957, ό μονόλογος του Κύριου άγωνιστή, πού περιμένει μέ σιγουριά τό θάνατό του περικυκλωμένος από Βρετανούς στρατιώτες μέσ στη σπηλιά της Μονής Μαχαίρα, θέτει μέ τά άπλά, συγκινητικά λό-

για του νεαρού σωφέρ; τό πρόβλημα του βαθμού της έλευθερίας πού μπορεί νά έχει ό άνθρωπος άπέναντι στίς ίδιες του τις πράξεις. «'Ετσι άφησα σ' ένα χαντάκι τ' άμάξι μου. Πήρα τ' όπλο. Κι άνέβηκα στό βουνό». Μέ τη σοφία του και τό άλάθητο ένστικτό του ό Μάνος Κατράκης κατόρθωσε νά ίσοροπήσει την άπλότητα και σιβαρότητα του άντρίκιου λόγου του ποιήματος μέ τόν βαθύτερο προβληματισμό του, χωρίς τίποτα τό κραυγαλέο, χωρίς καμιά παραχώρηση στόν ψεύτικο συναισθηματισμό. Κι έτσι ό ήρωισμός άναδύθηκε μ' έναν τρόπο πού μόνο ό Κατράκης μάς έχει συνηθίσει: άπλά, στοχαστικά, σάν μία όποιαδήποτε στιγμή της ανθρώπινης ζωής, τόσο όμως όδυνηρά κερδισμένη και δοσμένη, γι' αυτό και τόσο πολύτιμη. Κάθε φορά πού ό Κατράκης άπαγγέλει ποιήματα του Ρίτσου δίνει όχι μόνο ένα πρότυπο ύφους και έρμηνείας, αλλά και ένα μάθημα ήθους.

'Η έκδήλωση έκλεισε μέ άπαγγελία του ίδιου του ποιητή. Κάι έδω, βέβαια, συνέβη ό,τι επαναλαμβάνεται κάθε φορά πού ό Ρίτσος άπευθύνεται σ' ένα πλατύ κοινό. 'Η χαρισματική παρουσία του ήλεκτρίζει τόν κόσμο και τόν αιχμαλωτίζει. Και τό θάμβος της φωνής του καθλώνει και ταυτόχρονα διεγείρει τό άκροατήριό του. 'Ετσι, μέσα σέ μία άκρα σιγή τενωμένη από την προσδοκία, ό Ρίτσος άπάγγειλε άποσπάσματα από την *Γκραγκάντα* και τόν *Επιτάφιο*, ενώ κάθε τόσο ό κόσμος τόν διέκοπτε ξεσπώντας σέ θύελλες από χειροκροτήματα. 'Αξίζει έδω νά τονιστεί ό μοναδικός τρόπος μέ τόν όποιο ό Ρίτσος άπαγγέλει τά ποιήματά του. Ό λόγος του εκφέρεται καθαρά, μελωδικά, μ' ένα βαθύ αλλά συγκρατημένο πάθος.

'Ηταν μία άσυνήθιστη βραδιά. Μέσα σέ μία άτμόσφαιρα μυσταγωγίας αυτές οι τέσσερις ώρες φωνής μετέφεραν τόν στέρεο, πολυσήμαντο και τόσο οικείο ταυτόχρονα ποιητικό λόγο του Ρίτσου στίς χιλιάδες κόσμοι μέ άπλότητα και καθαρότητα, χωρίς κανένα «φιλολογικό» ύφος ή περισσιο στολίδι.

Θά πρέπει νά σημειώσουμε ότι ή ποιητική αυτή βραδυά κύλισε μέσα σέ μίαν ιδιαίτερα έορταστική άτμόσφαιρα γιά τό ίδιο άπόγευμα ό Δήμος Θεσσαλονίκης, πραγματοποιώντας μία παλαιότερη άπόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου τόν 'Ιούλιο 1975, άνακήρυξε τόν Γιάννη Ρίτσο επίτιμο δήμότη της πόλης. Την τιμητική αυτή διάκριση στόν ποιητή την άνακοίνωσε στόν συγκεντρωμένο κόσμο ό ίδιος ό Δήμαρχος Θεσσαλονίκης από την έξέδρα της πλατείας. Τό πρόγραμμα άνοίγει μέ δύο τραγούδια από τη *Ρωμιοσύνη* τραγουδισμένα από τη χορωδία του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης υπό τη διεύθυνση του Γιάννη Μάντακα.

N. M.

ΟΙ 90 «ΜΕΔΟΥΣΕΣ» ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑΣ

«πάντες τούς σοφούς τιμῶσιν
καί Μυτιληναῖοι Σαπφῶ καίπερ γυναῖκα οὔσαν»
Ἀριστοτέλης, *Ρητορική*, 1398b

τοῦ Γιώργου Γαβριήλ

Ἀρχικά στό Μιλάνο καί πρόσφατα στή Ρώμη παρουσιάστηκε μία μεγάλη ἔκθεση πού συγκεντρώνει ἀναμφισβήτητα ἕνα ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον. «Τό ἄλλο μισό τῆς πρωτοπορίας» ὁ τίτλος τῆς, καί θέμα τῆς οἱ γυναῖκες δημιουργοί στά πρωτοποριακά κινήματα τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν τοῦ αἰῶνα μας.

Ἡ ἐμπνευστής τῆς ἔκθεσης, Ἰταλίδα κριτικός καί ἱστορικός τῆς τέχνης *Lea Vergine*, χρειάστηκε πέντε δλόκληρα χρόνια γιά τήν ἀνεπὶληπτη προετοιμασία τῆς καί μέ τήν ἴδια φροντίδα ἐπιμελήθηκε τόν πλούσιο καί ἀρκετά διαφωτιστικό κατάλογο - τομίδιο πού ἐκδόθηκε ταυτόχρονα¹.

Ἡ παρουσίαση αὐτή, μακριά ἀπό τήν περιρρέουσα ἀτμόσφαιρα τῶν πρόσφατων νεοπαγῶν εἰκαστικῶν *revival* ἢ σέ ἄλλη περίπτωση ἀπό τήν τρέχουσα μόδα τῶν ἐπισφαλῶν ὁμαδοποιήσεων «γυναϊκῶν ζωγράφων» σέ ἐκθέσεις μέ τίμημα τῆ δημιουργία ἑνός «γκέτο» μέ τά ἴδια ἀποτελέσματα τῆς λήθης, φιλοδοξεῖ νά εἶναι μία ἀκριβής, συστηματική καί στό σύνολό τῆς (ἐάν ἡ ἔκφραση δέν εἶναι ἀτυχής) «ἐνοποιητική».

Ἡ Ἀμερικανίδα ὑπερρεαλιστῆς ζωγράφος *Dorothea Tanning* ἀρνούμενη τήν πρόταση συμμετοχῆς πού τῆς ἔγινε, γράφει στήν ἀπάντησή τῆς πού δημοσιεύεται στόν κατάλογο: «Δέν μπορῶ νά συμμετέχω μέ πλήρη συνείδηση σέ μία ἔκθεση ἡ ὁποία δέν ἀσχολεῖται παρά μέ τό μισό τῶν ὑπαρχόντων (τίς γυναῖκες), ἀποκλείοντας τό ἄλλο μισό (τούς ἄνδρες)». Ἐνῶ ἡ *Jacqueline Lamba*, γυναῖκα τοῦ *A. Breton* ὑιοθέτησε μία ἰδιόρρυθμη σιωπή καί δέν παρέῖχε ἀπολύτως καμία πληροφορία. Καί πράγματι, ἡ κάθεμία, μέ τό δικό της τρόπο, ἐπισημαίνει τόν προσδιοριστικό ἄξονα τῆς διαοργάνωσης.

Ὡστόσο, ὅσο κι ἂν ἡ μεθοδολογική προσέγγιση τοῦ προβλήματος, πού ἡ ἔκθεση ἀνακινεῖ, παραμένει σύνθετη, αὐτό δέν μπορεῖ νά υποβαθμίσει τήν ἐξαιρετική σπουδαιότητα καί πρωτοτυπία τῆς, τήν στιγμή μάλιστα πού φωτίζει μία ἀγνοημένη πλευρά τῶν κινήματων τῆς πρωτοπορίας: τήν γυναίκα καλλιτεχνική παραγωγή καί τήν σχέση τῆς μ' αὐτά τά κινήματα².

Ἐνας μεγάλος ἀριθμός τῶν ἔργων πού συγκεντρώθηκαν, ἀποτελοῦν ἀληθινὴ «ἀνακάλυψη» καί φανερώουν μία γυναίκα συμβολή ὅχι ἀδιάφορη καί γιά τή διαμόρφωση τῶν ἰδίων τῶν κινήματων. Οἱ γυ-

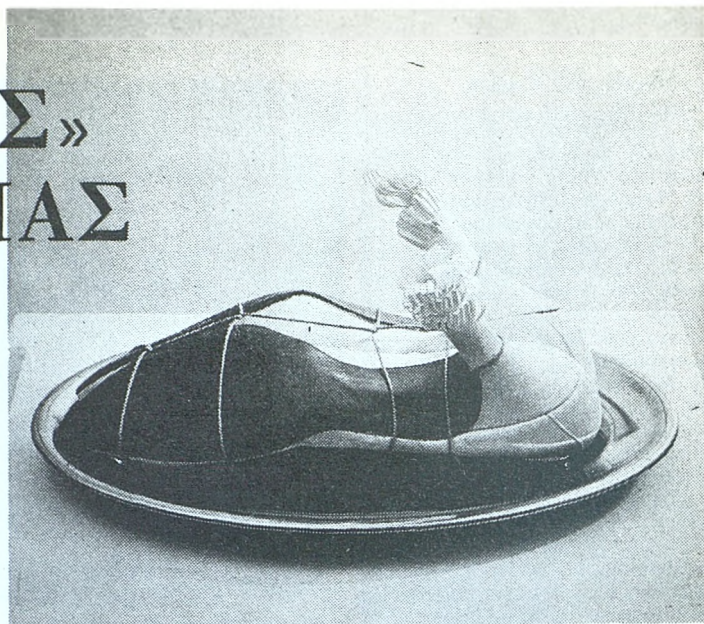
ναῖκες ὀπτικές ἀναζητήσεις, ἄδικα παραγνωρισμένες καί ὑποεκτιμημένες, κερδίζουν μέ τήν σειρά τους μία «ἐκδίκηση», ἐνῶ συγχρόνως θέτουν ἕνα εἰρωνικό παράδοξο: ἐκθέτονται διαχωρισμένες ἀπό τό «ἄλλο μισό» γιά νά δείξουν ὅτι ἡ τέχνη δέν μπορεῖ καί δέν πρέπει νά διαχωρίζεται, ὅτι τό ἔργο τέχνης ἀνήκει καί στά δύο φύλα.

Τά δημιουργήματα αὐτά, μόλις πρὶν λίγα χρόνια, ἡ ἐπίσημη ἱστοριο-γραφία τῆς τέχνης μέ μία «ζαβολιάρικη μοιρασιά — γιά νά θυμηθοῦμε τόν *R. Barthes* — τά θεωροῦσε ἀνάξια», καί ὅχι ἐξαιτίας ἑνός ὁποιοῦδήποτε αξιολογικοῦ κρι-

Frida Kahlo: «Ἡ σπασμένη κολώνα», 1940.

τηρίου, ἀλλά μόνο ἐξαιτίας τοῦ φύλου τῶν δημιουργῶν τους. Ἡ ἔκθεση «εἶναι ἐξευτελιστική γιά μᾶς τοῦ ἡμετέρου» εἶπε μέ συναίσθημα ἐνοχῆς, ἀλλά καί εἰλικρίνια ὁ *G. C. Argan*. Ἔτσι, πολλές γυναῖκες καλλιτέχνες πού ἀποτιμήθηκαν κάποτε σάν «ἐλάσσονες» μιμητές τῶν διαφόρων συγκροτήσεων τῶν πρωτοποριῶν, τώρα ἀναδεικνύονται σέ

Meret Oppenheim: «Ἡ νταντά μου», 1936.

αὐθεντικούς ἐμπνευστές ἑνός μάλιστα προσωπικοῦ ιδιώματος.

Ἐδῶ ὅμως ἀνακύπτει ἕνα σοβαρό ἐρώτημα: ὑπάρχουν γυναῖκες ἀξιόλογοι ζωγράφοι, ὅπως οἱ ἄνδρες, ἢ εἶναι ἀξιόλογες, ἐπεὶ τὸ ἔργο τους εἶναι διαφορετικό; Ὑπάρχει ἢ ὄχι ἕνα εἰδικό γυναικεῖο στίγμα στήν τέχνη; Ἐνα «μυστικό» πού δέν μπορεῖ νά ἀποκρυπτογραφηθεῖ οὔτε μέ μία ἰσοπεδωτική ἐπιστημονικοφανή ψυχρότητα, ἀνήμπορη νά δεῖ ἐκεῖνο πού εἶναι κρυμμένο, οὔτε μέ τίς περιοριστικές κοινοτυπίες μίας παρεξηγημένης πολιτικο-φеминιστικῆς στράτευσης. Ὁ φеминιστικός ἢ ὁ ἀντιφеминιστικός ρατσισμός καί στίς δύο περιπτώσεις, δέν μποροῦν παρά νά ἀναπαράγουν ἀναπάντητο τόν διαζευκτικό διχασμό τῶν ἐρωτημάτων.

«Πολλές ἀπ' αὐτές», γράφει ἡ *Lea Vergine* στόν κατάλογο τῆς ἔκθεσης, «ἦταν Ἑβραῖες, ἄλλες ὁμοφυλόφιλες καί ἄλλες ὅχι ξένες ἀπό τόν κόσμο τῆς τρέλας», γιά τίς ὁποῖες «ὅλες μαζί οἱ παρεκκλίσεις συνιστοῦσαν ἕνα ἄθροισμα ἐξοχῶν ἀνατροπῶν». Σ' αὐτό τό σημεῖο τό δάκτυλο ἀκουμπάει, ἐκεῖ, πού τό πρόβλημα γίνεται πιό ὀδυνηρό: Ἡ ἀποποίηση τῆς ἀνδρικής ποδηγέτησης στό χώρο τῆς τέχνης, καί ἡ χειραφέτηση τῆς γυναικείας καλλιτεχνικῆς γλώσσας, προϋποθέτει τήν ἀρνηση τῆς εἰδικῆς βιολογικῆς καί σεξουαλικῆς τῆς ταυτότητας;

Τήν ἀφετηρία τῆς «κρυφῆς αὐτῆς ὑπόγειας ἀλυσίδας» γυναικῶν ζωγράφων τή βρίσκουμε στίς πρώτες προδρομικές προσπάθειες γυναικείας ζωγραφικῆς γύρω στά 1500, ἐνῶ στά 1600 μέ τό κίνημα τῶν *naturis mortis* ἡ παρουσία αὐτῆς γίνεται ἐκτενέστερη. Ἀνάμεσα σέ αὐτές εἶναι καί ἡ *Artemisia Gentileschi* τῆς ὁποίας τό μεγαλύτερο

μέρος τῶν ἔργων τῆς ὑπογράφονταν ἀπό τόν πατέρα τῆς Ὁράτιο. Ἀργότερα μέ τούς προραφαηλίτες προαναγγέλεται ἡ ἐκτατική γυναικεία συμμετοχή στά πρωτοποριακά κινήματα τοῦ XX αἰῶνα.

Ποιές εἶναι, ὅμως, αὐτές οἱ «ἀσυνήθιστες» γυναῖκες, πού ἀναζητήσαν μία δική τους ὁμιλία μέσα ἀπό τά κινήματα τῶν πρωτοποριῶν καί δέν περιορίστηκαν στό νά ἀποδεχθοῦν τήν μακραιῶνα προβαλλόμενη εἰκόνα τῆς ἐμπνευστικῆς «πηγῆς» τῶν ἀνδρῶν;

Στό χρονικό ἀνάπτυγμα 1910 - 1940 ἔχουμε ὀρισμένες ἀρκετά γνωστές καί ἀγνωρισμένες, ὅπως ἡ Ρωσίδα *Gonciaanova*, ἡ Ρωσογαλλίδα *Sonia Delaunay*, ἡ Γερμανίδα *Hannah Hoch*, ἡ *Meret Oppenheim* καί ἡ *Lea Grundig*. Ἀλλες λιγότερο γνωστές, ὅπως ἡ *Greta Knutson* γυναῖκα τοῦ *T. Tzara*, ἡ *Dorothy Shakespear*, στενή φίλη τοῦ *Pound*, ἐνῶ οἱ περισσότερες ἀποτελοῦν πραγματική ἀποκάλυψη τῆς ἔκθεσης.

Πολλές ἀπ' αὐτές ὑπῆρξαν γυναῖκες καί σύντροφοι, στή σκιά, μεγάλων καλλιτεχνῶν τοῦ αἰῶνα μας. Ἔτσι ἐκτός τῆς προαναφερθεῖσας *J. Lamba* καί *G. Knuston*, οἱ *Kay Saje*, *Dorothy Tanning*, *Sopie Tauber - Arp*, *Frida Kahlo*, *Sonia Delaunay* καί *Benedetta Kappa* ἦταν γυναῖκες ἀντίστοιχα τῶν *Yves Tanguy*, *Max Ernst*, *Hans Arp*, *Diego de Rivera*, *Robert Delaunay* καί *Filippo T. Marinetti*. Ἡ *Gabriele Munter* ἦταν ἡ ἀγαπημένη τοῦ *V. Kandiski*, ἡ Ρωσίδα *Stepanova* τοῦ *Rodcenko*, ἐνῶ ἡ *Venessa Bell*, μεγαλύτερη ἀδελφή τῆς *Virginia Woolf*. Ἀσφαλῶς, σ' αὐτό τό σημεῖο δέν θά πρέπει νά παραλείψουμε νά ἀναφέρουμε καί τήν *Alma*

απο μια συζήτηση

Στό Μιλάνο, τις μέρες της έκθεσης, πραγματοποιήθηκε μία ενδιαφέρουσα και άρκετά ζεστή δημόσια συζήτηση. Δημοσιεύονται, παρακάτω, έκτενη αποσπάσματα από δύο από τις πιο σημαντικές παρεμβάσεις, του *Pierre Rouve*, ιστορικού τέχνης και καθηγητή στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου, και της αρχιτέκτονος *Donatella Mazzoleni*:

Pierre Rouve

Αυτή η έκθεση αποδεικνύει την εξαιρετική της αξία, γιατί ακριβώς θέτει δύο κεντρικές έννοιες: πρωτοπορία και θηλυκότητα και προτείνει να τις ξανασκεφτούμε, να τις επανεκτιμήσουμε μαζί. Και αν επιχειρήσουμε το τόλμημα, μέσω αυτής της όδοι, πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι η *Lea Vergine* προτείνει μία εξίσωση ανάμεσα σε δύο άγνωστα στοιχεία: πράγματι, τί είναι η πρωτοπορία; Είναι μία συνηθισμένη μαρξική μεταφορά ή μία ουσιώδης και δομική στροφή; Τί είναι η θηλυκότητα; Ένας βιολογικός προσρισμός ή μία κοινωνιολογική συνθήκη; Και δεν θα ήταν δυνατό, επίσης, να μιλήσουμε για μία διττή ιστορικότητα, την ιστορικότητα της τέχνης και την ιστορικότητα της θηλυκότητας. Φτάνουν πιά αυτές οι συζητήσεις για να βρεθούμε σε ένα σκοτεινό δάσος και αν η ευθεία όδος δεν υπάρχει, δεν είναι γιατί τη χάσαμε και γιατί ποτέ δεν υπήρξε. Έχουμε την εντύπωση ότι βρεθήκαμε μπροστά σε μία επιστημολογική αλγεβρα όπου δύο αρνητικές ένδειξεις πρέπει να καταλήξουν με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο σε μία θετική λύση, από δύο άγνωστους πρέπει να προέλθει ένας γνωστός. Και έτσι, εάν η πρωτοπορία είναι ρήξη όταν πραγματοποιεί μία απόσπαση από το παρελθόν, εν τούτοις είναι επίσης και επαναξιοποίηση ορισμένων παραμελημένων και έλλασόνων πλευρών του παρελθόντος, περιεχομένων στην παράδοση... Κάτι τέτοιο ε-

χει, ήδη, ειπωθεί από τους Ρώσους θεωρητικούς της πρώτης μεταπολεμικής περιόδου. "Όμως, εάν αυτή η αυτοπροώθηση προς το μέλλον είναι εννοιατική, δεν είμαστε, ήδη, σε στενά γυναικείες περιοχές; "Ισως ναί. Μά δεν είναι αναγκαίο να σταματήσουμε εδώ. Αυτή η έκθεση, πράγματι μας υποχρεώνει να έρευνουμε την ζωή πρωμοδοτώντας αυτή τη γυναικεία ενόραση που πηγάζει από το ιρασιοναλιστικό στο λογικό, εάν είναι αλήθεια τέλος, ότι στις γυναίκες η λογική δεν έχει ανάγκη να βιάσει τη φαντασία για να την ιδιοποιηθεί, ποιός ξέρει...

Donatella Mazzoleni

Είναι παραποιητικό να παρουσιάσουμε αυτά τα υλικά σαν ουδέτερα από μία ιστοριογραφική, ιδεολογική και σεξουαλική άποψη. Σαν γυναίκα δεν θα προσποιηθώ αυτή την ουδετερότητα. Αυτές οι γυναίκες, συγκεντρωμένες όλες μαζί, συνιστούν ένα *corpus* κάποιου πράγματος, μία γυναικεία υπόθεση που κοινοποιεί κάτι το γυναικείο με ιρασιοναλιστικό τρόπο. Εάν θέλουμε να προσεγγίσουμε αυτό το *corpus* πρέπει να αντιπαρέλθουμε ένα διπλό κίνδυνο: να εγκαταλείψουμε μία ορθολογικοποιημένη ανάγνωση της ιστορίας και από την άλλη να εγκαταλείψουμε την ανάγνωση αυτών των έργων σαν καλλιτεχνικά γεγονότα. Σαν γυναίκες μπορούμε να αφήσουμε στους άλλους να αναλύσουν τα προβλήματα του στυλ και αντίθετα να προσπαθήσουμε να αναλύσουμε εκείνο που εγώ ονομάζω προ-εικόνα, δηλαδή την δομική σχέση μέσα στην οποία τα έργα αυτά γεννήθηκαν στη ζωή των γυναικών που τα παρήγαγαν. Είναι επικίνδυνο να διεισδύσουμε σε αυτούς τους χώρους, υπάρχουν, όμως, οι μεθοδολογίες για την κατανόησή τους. (βλ. Φρόντ στο «Ερμηνεία των όνειρων»).

Ο φροιδισμός μπορεί να μας χρησιμεύσει στο να αντιληφθούμε το γιατί της προέλευ-

σης ενός γλωσσικού συστήματος, γιατί δηλαδή μία συγκεκριμένη συγγραφεία μιλάει με εκείνο το ειδικό γλωσσικό σύστημα και όχι με ένα άλλο, και ποιά είναι η σχέση που συνδέει το ύφος με τη ζωή ενός (ή μίας) συγγραφέα συγγραφέα... Η διεργασία της γεωμετρικοποίησης και της μηχανοποίησης της εικόνας στις γυναίκες φαίνεται συχνά ευφομιστική, δηλαδή, ή αφαίρεση δεν φτάνει ποτέ σε όλικό επίπεδο σε σχέση με το συγκεκριμένο επίπεδο των κινήσεων της γραμμής. Υπάρχει στη γυναικεία φαντασία μία βαθιά συνέχεια ανάμεσα στην αρχιτεκτονική του σώματος και στην αρχιτεκτονική του περιβάλλοντος, θεματική του θανάτου. Το γυναικείο θανάτου, που είναι συνδεδεμένο με εκείνο του συμμετρικού ζεύγους. Νομίζω ότι τη θεματική του ζεύγους μπορούμε να την αντιληφθούμε με μία ιδιαιτερότητα ακόμα πιο βαθιά, όταν διασταυρώνεται με εκείνη της ζωής, με τη σεξουαλικότητα και τη μητρική κυοφορία. Στη μητρότητα, αυτή τη φορά παρουσιασμένη με ευτυχισμένο τρόπο, κοντά στην ικανοποίηση του να παρέχει, να προστατεύει, και να διατρέφει, υπάρχει επίσης μία ιδέα καταβροχθίσεων, που μπορεί να αναπαράγεται, μέχρι να πάρει μία τρομακτική εικόνα, τη γυναίκα, δηλαδή, με την μεγάλη κοιλιά που επανεπιθυμεί το παιδί, περισσότερο χωνευτική παρά μητρική. Ακυρώνει, δηλαδή, την αρχή της εξατομικεύσεως του παιδιού. Στο «Τάμα» της *Meret Oppenheim* (μία μάνα κρατάει το παιδί της σφαγμένο όπου στάζει αίμα) και η μάνα έχει ένα σαρκασμό όπου δεν καταλαβαίνεις αν είναι απελτισμένη ή από δολοφονική. Επίσης και στους πίνακες της *Leonora Carrington* υπάρχουν γυναικείες που κάνουν έρωτα με δέντρα, πίνουν κρασί με φαλλικές μπρότιλιες, τρυπούν μωρά με πηρούνι. Η γυναίκα γίνεται, αυτή η ίδια, φάντασμα του θανάτου' εδώ καλλιεργείται ένα κομβικό σημείο της γυναικείας σεξουαλικότητας συνυφασμένης με μία ειδική γυναικεία αίσθηση του θανάτου.

μετάφραση: Γ. Κ.

Mahler (αν και δεν υπήρχαν βέβαια έργα της στην έκθεση) της οποίας, όμως, η παρουσία και η σχέση της με τη μουσική (*Mahler*), ζωγραφική (*Kokoschka*) και αρχιτεκτονική (*Gropius*) του αιώνα μας έχει υπογραμμιστεί από αρκετούς ιστορικούς της τέχνης.

Η έκθεση ήταν διαχωρισμένη, με ιστορική ακολουθία, στα γνωστά κινήματα και ρεύματα των πρωτοποριών, διασφαλίζοντας π' αυτόν τον τρόπο μία ομοιογένεια της εικαστικής γλώσσας και εκτιμώντας τη γυναικεία παρουσία στο έσωτερικό τους. Σωστά, όμως, παρατηρήθηκε ότι αυτή η ταξινόμηση λειτουργεί κάπως μηχανιστικά και άνελαστικά, επιζητώντας μία επαλήθευση, αλλά διακινδυνεύοντας, ταυτόχρονα, ορισμένες απουσίες. "Έτσι, έχουμε την άπιστευτη απουσία μιάς από τις μεγαλύτερες ζωγράφους του εξπρεσιονισμού, της *Kathe Kollwitz*, της *Suzanne Valadon* από τους φώβ μεταϊμπρεσιονιστές και εκείνη της *Léonor Fini* από το χώρο της αυτόματης υπερρεαλιστικής γραφής.

Επιχειρώντας, τώρα, στα πλαίσια του περιορισμένου χώρου ενός σημειώματος μία σύντομη δειγματο-

Jenny Wiegmann: «Κεφαλή άνδρος», 1920.

τολειπτική αναφορά, δεν μπορούμε να μην υπογραμμίσουμε το συνολικά πλούσιο εικαστικό λεξιλόγιο των έργων της έκθεσης, των οποίων τα υφολογικά στοιχεία έτεροκαθορίζονταν έμφανώς από διάφορες καταβολές και εξαρτήσεις (όπως π.χ. φύλου, κοινωνίας κλπ.). Επίσης, μία ευανάγνωστη εμφύσηση σ' αυτά ενός ιδιαίτερου γυναικείου ιδιώματος, το οποίο αξιοποιούσε προεκτατικά και πολυπρισματικά τα βασικά χαρακτηριστικά των διαφόρων κινήματων, καθώς και μία τραυματική «βίωση» διαφόρων γυναικείων συμβόλων - αρχετύπων. Το «μήνυμά» τους, τις περισσότερες φορές, δεν παρέπεμπε πουθενά άλλο, παρά στην ίδια τη μορφή τους, στους έμφατικούς κώδικες των έκφρατικών τους μέσων.

Από την Γερμανία, εκτός της *Hoch*, σημαντική ήταν η δουλειά των *Münter* και *Werfkin* της ομάδας *Neue Raiter* και από την *Neue Sachlichkeit* οι *G. Overbeck*, *G. Jurgens*, *K. Diehn Bitt* και *L. Grundig*. Θαυμάσιες ζωγράφοι από το κίνημα του φουτουρι-

σμού, των νταντά και του υπερρεαλισμού, καθώς επίσης από τη σχολή του *Bauhaus* και από την παρισινή ομάδα *Cercle e Carre*. Έχει, όμως, που η γυναικεία συμμετοχή γίνεται πραγματικά εντυπωσιακή είναι στα ρωσικά πρωτοποριακά κινήματα. Έτσι, έχουμε την *Goncapova* να αξιοποιεί εύρηματικά τα λαϊκά παραδοσιακά στοιχεία, την *Stepanova* με τις καταπληκτικές κονστρουκτιβιστικές της σκηνογραφίες, την *Vdal'cova* με τις σουπρεματιστικές της άκουαρέλες και τη θαυμάσια δουλειά της *Popova*, δημιουργήματα ισόποσης σημασίας με εκείνης του «άλλου μισού» της ρωσικής πρωτοπορίας.

Ένα τμήμα, λοιπόν, της ιστορίας των γυναικών, μά πριν απ' όλα της ιστορίας της τέχνης, ίχνογραφώντας τον βαθύ μετασχηματισμό της πολυτάραχης σχέσης γυναίκα - κοινωνία, αποτελεί έναν καθρέφτη της εποχής μας. Έναν καθρέφτη πάνω από τον οποίο ένα μεγάλο μέρος της ανθρωπότητας θα μπορούσε να σκύψει και να δει το πρόσωπό του.

Meret Oppenheim: «Τό Τάμα».

«Όμως, για πολλές από αυτές, τις 90 περίπου τρομερές «μέδουσες» της πρωτοπορίας, όπως και για πολλές άλλες ακόμα «αγνωστες», τό έργο τους θά παραμείνει έρμηνευτικό, θά κρατήσει ένα δικό του «μυστικό» από τόν κόσμο και τήν εποχή του. Ίσως γιατί, αν αυτό φανερωθεί, θά είναι νεκρό γι' αυτές. Ίσως γιατί στό σκοτάδι της εποχής μας αυτές «δέν θέλουν φως και δαγκώνουν» τή σιωπή τους». Μπορεί ακόμα, έπειδή «καμιά έπιστή-

μη τής τέχνης δέν μπορεί νά συλλάβει...τήν αλήθεια πού νιώθει και παράγει ό δημιουργός μέσα στην τέχνη»³. Παραφράζοντας τόν Wittgenstein μπορούμε νά πούμε: αυτό πού παρουσιάστηκε ήταν τό ξένα μέρος τής γυναικείας καλλιτεχνικής δημιουργίας, όμως τό άλλο, εκείνο «πού δέν μπορεί» νά παρουσιαστεί, ίσως νά είναι και τό πιο σημαντικό.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. βλ. σχ. *L'altra metà dell'avanguardia*, 1910-1940, Μιλάνο, 1980. Επίσης, τά τελευταία χρόνια εκδόθηκαν αρκετά μελετήματα και κατάλογοι εκθέσεων γύρω από αυτή τή θεματική, με διάφορες μάλιστα απόψεις. Αναφέρουμε όρισμένες από τίς πιο σημαντικές εκδόσεις: M. Bowen, *Women artists*, 1971, V.I. Hill, *Female artist, Past e present*, 1974, E. Tufts, *Our hidden heritage, Five centuries of women artists*, 1974, H. Munsterberg, *A. History of women artists*, 1974, Κατάλογος τής έκθεσης πού έγινε στό Los Angeles μέ 84 γυναίκες καλλιτέχνες από τήν Αναγέννηση μέχρι σήμερα, επιμέλεια A. Sutherland Harris και C. Nochlin, 1978, K. Peterson και J. J. Wilson, *Women artists*, 1979, J. Krichbaum και Rein A. Zondergelds, *Καλλιτέχνιδες από τήν αρχαιότητα μέχρι τίς μέρες μας*. (γερμανική έκδοση) 1979. Germaine Greer, *Corsa a ostacoli o storia delle artiste dalle origini ai nostri tempi*, 1980.
2. Νομίζω ότι θά προέκυπταν ενδιαφέρουσες διαπιστώσεις αν επιχειρούσαμε ένα ανάλογο έγγραφο και στόν χώρο τής ελληνικής τέχνης. Πάντως, απ' ό,τι γνωρίζω, στόν ποιητικό χώρο υπάρχει ή έργασία τής Έλένης Φουρτούνη: *Contemporary Greek Women poets*, μέ μεταφραστικό βραβείο τό 1979 στόν Αμερική.
3. K. Γιάσπερς, *Γνωσσιακή φιλοσοφία*, «Αρχαίον Φιλοσοφίας και Θεωρίας τών Έπιστημών» 2, 1938 σελ. 139, μετ. Π. Καλλιόπουλου.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ανάμεσα Πεντέλης και Θεσσαλονίκης

του Γ. Λεωτσάκου

Μεσαίωνας κι Αναγέννηση

ΤΟ ΠΛΗΡΩΜΑ του χρόνου μάς ξανάφερε στό παραμυθένιο σκηνικό του Μεγάρου τής Δούκισσας τής Πλακεντίας, όπου ό Πολιτιστικός Όμιλος Πεντέλης, πού τόσο αγωνίζεται για νά φυλάξει τό βουνό από παντοίους κινδύνους, εγκαίνιαζε μέ τόν ωραιότερο τρόπο τίς φετινές του εκδηλώσεις: μέ συναυλία Μεσαιωνικής κι Αναγεννησιακής μουσικής από τό Συγκρότημα Παλιάς Μουσικής τής «Τέχνης» Θεσσαλονίκης, μοναδικό έλληνικό σχηματισμό ταγμένο σ' αυτή τή μουσική πού τά χειρόγραφα της — δυσερμηνευτα κάποτε — μετεπολεμικά κυρίως άνασύρθηκαν από λήθη αιώνων σέ βιβλιοθήκες.

Τό 1973 ιδρύθηκε τό συγκρότημα. Οι τελευταίες του εμφανίσεις στό Νότο (πέρυσι, 12.4.79 στην Έθνική Πινακοθήκη) είχαν άνησυχτικά ύστερήσει και σέ τονική άκρίβεια — πάνω από τό συγγνωστό, σάν πρόκειται για παλιά όργανα, όριο — και κυρίως σέ σωστό έκφραστική προσέγγιση τών έργων. Μέ πόση χαρά διαπιστώσαμε πώς ό,τι μάς είχε τότε προβληματίσει είχε σέ σημαντικό ποσοστό έξαφανιστεί διά μαγείας! Τονική άστάθεια από τά όργανα (κρομόρνα) δέν ύπήρξε παρά μόνο στή γνωστή Παβάνα και Γκαγιάρντα «1000 Δουκάτα» του Τίλμαν Σουζάτο (περ. 1500 — περ.1561), κατακλείδα του α' μέρους και ίσως και από τό βιολί (έλλείπει ψηλής βιόλας ντά γκάμπα!) στό «Χριστός Άνέστη» για 3 έγχορδα, από τό «Βιβλίο Τραγουδιών του Γκλόγκαου», χειρόγραφο 15ου αιώνα. Από τίς φωνές μόνο ή μία από τίς κοπέλλες (Κάτια Βάμβα) μ' όλο πού τραγουδούσε μουσικότητα, μέ όραίο στύλ και άρθρωση, ήταν μονίμως χαμηλότερη από τά όργανα: λ.χ. στό «Η άγάπη μέ γεμίζει πάθος» του Γκυγιώμ ντέ Μασώ (1300-77), μέ συνοδεία ρεμπέκ και βιέλλας ή στό «Όπου ή μέλισσα» του Ρόμπερτ Τζόνσον (Σκώτος, άρχές 16ου αϊ.), για φωνή και λαούτο.

Τό συγκρότημα αυτή τή φορά αποτελούσαν ένα φωνητικό κουαρτέτο πού έπαιζε και κρουστά (Κάτια Βάμβα - σοπράνο, Καίτη Καρατζά - άλτο, Στάθης Ίωαννίδης - τενόρος, Γιώργος Μούρκας - μπάσος) και πέντε έκτελεστές όργάνων: Μ. Γεράκης (βιέλλα, ρεμπέκ, κρομόρνα, φλάουτο μέ τάπα), Δημ. Ίωάννου (λαούτο), Παύλος Καϊμάνης (γκέμσχορν, κρομόρνα, φλάουτο μέ τάπα,

κρουστά) Δ. Πολυζωίδης (βιολί, ρεμπέκ, φλάουτο μέ τάπα) και Γ. Σουσουράς (βιόλα ντά γκάμπα). Τό α' μέρος μάς μετέφερε πρώτα στόν κόσμο τών Γάλλων τρουβαδούρων, τών Γερμανών Έρωτοτραγουδιστάδων (*Minnesanger*) και τών Ισπανών «κανθιονερίστας»: Μονιό ντ' Άρράς (1180-1240), Μπεατρίς ντέ Ντί (13ος αϊ.), Άλφόνσος ό Σοφός (1230-84), για νά καταλήξει σέ τρεις χορούς Άνανύμων του 13ου αϊ., έσταμπί και δύο σαλταρέλλο: χαρήκαμε τό σωστό, άπείριτο έκφραστικό τόνο, τήν άνεση μέ τό ύφος και, σούς χορούς, τή σωστή και ρέουσα τεχνική τών ρεμπέκ σέ γοργά, «διανθισμένα» περάσματα. Άλλά κι άργότερα στόν Μασώ, στόν Αδάμ ντέ λά Άλλ (1240-87) και στό μεγαλοφυή τυφλό Ιταλό συνθέτη - όργανιστά Φρ. Λαντίνο (1325-97) οι νέοι Θεσσαλονικείς έκαναν τόν άκροατή νά επικοινωνεί άμεσα μ' αυτές τίς πρώιμες πολυφωνικές γραφές μέ τό «έξωτικό» άκουσμα.

Στό β' μέρος, άφιερωμένο στό 16ο αιώνα, μάς συνάρπασαν οι έρμηνείες του φωνητικού κουαρτέτου: τέλεια ίσορροπία φωνών, τονική άκρίβεια, καθαρότητα λεκτικής άρθρώσης και, κυρίως, εύγένεια ύφους κι έκφρασης χαρακτηρίζαν τίς «Γλυκές νύμφες» του έλισσαβετιανού Φρ. Πίλκινγκτον (1562-1638), τό «Τώρα άς άκούσουμε» του Χάνς Λέο Χάσπλερ (1564-1612) και τήν άνεπαύληπτη «*Mignone*», σέ στίχους Ρονσάρ, του Κοστελάι (1531-1606). Άλλά οι όργανικές συνθέσεις του Έρρίκου 8ου τής Άγγλίας (1491-1547) και του μεγάλου Ντώουλαντ (1562-1625), άποκαλύπτοντας τή στερεότητα τής τεχνικής και τήν εύαισθησία τής προσέγγισης αυτών τών κειμένων μαρτυρούσαν ότι τό συγκρότημα ξεπέρασε σέ σημαντικό ποσοστό τήν παλιότερη κρίση. Εύγε του άλλά μπορεί και πρέπει νά πετύχει ακόμη καλλίτερα άποτελέσματα. (Πεντέλη, 20.8.1980).

Νικόλας Οικονόμου

Τίποτε δέ θά πιστοποιούσε θριαμβευτικότερα τήν άκατάβλητη στερεότητα τής συναρπαστικής δαχτυλικής τεχνικής του πιανίστα Νικόλα Οικονόμου από τό παγερό ξεροόδοι πού μάς έκανε νά τρέμουμε, άναποδογύριζε καρέκλες και μάς στρίμωξε κακήν κακώς κάτω από τίς γοθικές άψίδες του Μεγάρου τής Δούκισσας τής Πλακεντίας. Όμως, ήδη ή τεχνική αυτή δέ

- Κοντά στό σπίτι σας και δίπλα στό Λυκαδηττό λειτουργεί τό νηπιαγωγείο. «Τό άστεράκι».
- Μία μικρή δαση μέσα στό τσιμέντο.
- Πρόγραμμα μελετημένο - Διδασκαλία και επίδλεψη από έμπειρο προσωπικό.
- Παιχνίδι και μάθηση σ' ένα περιβάλλον φροντίδας και άγάπης για τό παιδί.
- Έλάτε νά γνωριστούμε και νά συζητήσουμε για τό παιδί σας.

Γκόλφω Π. Εύθυμιού
Βαλασμώνος 4 και Άσκληπιού τηλ. 6447830 - 3635419.

Πληροφορίες - έγγραφές:
 Καθημερινά 9-1 π.μ. και 6-8 μ.μ.

χρησιμοποιεί στο νέο πιανίστα παρά σάν μέσο για την πραγμάτωση ύψηλου επιπέδου έρμηνευτικών επιτευγμάτων, με τά αυστηρότερα διεθνή κριτήρια!

Στήν αρχική Σονάτα σέ ντό μείζ., έργο Κ. 330 τού Μότσαρτ χαρήκαμε κάτι πολύ περισσότερο από ένα τέλεια ήχητικής λάμψης «περλέ»: μία σχεδόν προσωπική έρμηνευτική θεώρηση ενός ύφους πάνω στο οποίο δύσκολα φαντάζεται κανένας ότι μπορεί νά είπωθει «κάτι άλλο»: όσο λιτή κι άπείριτη ήταν ή έκφραση, τόσο πλούσια σέ ενδιαφέρον ήταν ή τέχνη των άποχρώσεων τού ήχου, είτε μέ τό τουσέ, είτε μέ τό πεντάλ, ή γνώση τού τί ζητά στο Μότσαρτ, όχι μόνο ή κάθε ήχητική περιοχή τού πιάνου, αλλά ή κάθε τονικότητα, τό κάθε μοτίβο. Παράδειγμα, οί πινελιές τού πεντάλ στο λά ύφ. μείζ. τού μεσαίου τμήματος τού άργου μέρους.

Στή μπετοβενική «Απασιονάτα», πέρα από τήν άνεση τής τεχνικής (λίγες φορές θυμόμαστε πλαστικότερα και χαριέστερα «περάσματα τού αντίχειρα»!) θαυμάσαμε και τή μνημειακότητα τής αρχιτεκτονήσης, αλλά και τήν άπείρως μεγαλύτερη, παρ' ό,τι στο Μότσαρτ, κλίμακα των αντίθέσεων τής δυναμικής ή τού πυκνού και τού άραιού και τήν πρωτοτυπία τής έκφραστικής τους άξιοποίησης σ' ένα άκρόαμα άκαταμάχητου μουσικού πάθους και δραματικού παλμού.

Τέλος, στη Φαντασία, έργο 17 τού Σούμαν, απολαύσαμε ένα υπέροχα άδρό «μαρτελάτο», ένα τέλει συγχρονισμό των δαχτύλων σέ πολύφθογγες συγχορδίες (ένas ήχος!), ένα άδιάστο τραγουδι στα «φορτίσιμι». Ένα Σούμαν πού στα ξεσπάσματά του δέ δέλιαζε μπροστά στη μεγαλορρημοσύνη τού Λίστ, ενώ στα λυρικά του όνειροπολήματα θύμιζε Σούμπερτ και Σοπέν, ένα Σούμαν έντελως «ανάδοπι-σμένο» χάρη σ' αυτή τήν τολμηρή κι ωραία νεανική θεώρηση! (Μέγαρο Δούκισσας Πλακεντίας, έκδήλωση Πολιτιστικού Όμίλου Πεντέλης, 3.9.1980).

Ή Αποστολίδης-Γαρουφαλής

Ξανά στο άρχοντικό τής Δούκισσας για τή στεργή φετινή έκδήλωση των καλλιτεχνικών εκδηλώσεων τού άκάματου Πολιτιστικού Όμίλου Πεντέλης. Βραδιά μέ σονάτες για βιολί και πιάνο ούσιαστικά (όχι ρεσιτάλ βιολιού καθώς ανακριβολογούσε τό πρόγραμμα «ρίχνοντας» τόν πιανίστα!) των Τάτση Ή Αποστολίδη (βιολί) και Ήρη Γαρουφαλή (πιάνο). Σχεδόν άψογη, αυτή τή φορά, ή τονική άκρίβεια τού βιολιού. Όμως, κάποια διάχυτη κόπωση έμπόδιζε τούς δύο έκλεκτούς καλλιτέχνες να συμπνέουν

πάντα. Στή Σονάτα άρ. 6 σέ ρέ μείζ. τού Χαίντελ, ίσως μόνο τά δύο πρώτα μέρη ακολουθήσαν τό ύφος τού συνθέτη. Ρομαντισμό άλά Φωρέ θύμιζε τό Λαργκέτο, όπου, από ένα σημείο και πέρα, σταμάτησε τό διμπράτο τού βιολιού στις τομές των φράσεων, ενώ τό ρυθμικό νεύρο τού τελικού Ή Αλέγκρο ήταν περίσσια χορευτικό. Πρόδρομος τού «μεγάλου» Μότσαρτ τού Κουϊντέτου έγχόρδων σέ σόλ έλ., έργο Κ.516. αλλά, και τού Μπετόβεν, ή Σονάτα σέ μί ύφ. μείζ. έργο Κ. 380 τού Μότσαρτ υπέφερε αίσθητά από τή διαφορά «μυϊκού», θά λέγαμε, τόνου ανάμεσα στα δύο όργανα αλλά ωστικής δύναμης: άπονευρωμένη ή θεία ανάπτυξη τού α' μέρους, άσυνήθιστα (για ένα Γαρουφαλή) ύποτονικό, τό πιάνο σ' όλο σχεδόν τό έργο, διωνυσιακό σχεδόν βιολί στο φινάλε!

Ευτυχέστερη στιγμή τής βραδιάς ή Σονάτα τού Ντεμπνυσύ μ' όλο πού θέλαμε πύό άνάγλυψη τή διαφορά χαρακτήρα και ρυθμικής άγωγής των δύο τελευταίων μερών. Συμβατική ή εύπρεπής άνάγνωση των «Μουσικών Στιγμών» τού Κουνάδη, ενώ ή σύμφυτη μέ τήν ιδιοσυγκρασία τού Ή Αποστολίδη φλόγα πού περιέμεναμε στους «Ρομάντικους Χορούς» τού Μπάροκ, έκαιγε μέ λάμψη ψυχή. (Μέγαρο Δούκισσας Πλακεντίας, 9.9.1980).

Νέοι όλου τού κόσμου, τραγουδήστε!

Πώς δένονται σά ματιέρα και ήχώχρωμα οί φωνές των μελών μιάς καινούργιας χορωδίας νέων; Ποιός είναι ό καλλίτερος τρόπος για νά δίνει τόν τόνο πρίν από κάθε έργο ό διευθυντής μιάς χορωδίας; Αυτών και πλήθους άλλων τεχνικών έρωτημάτων τήν απάντηση από ξένους, πολύπειροι δασκάλους άναζήτησαν στα σεμινάρια τής Διεθνούς Χορωδιακής Ή Εβδομάδας Θεσσαλονίκης, Έλληνες διευθυντές χορωδιών άπ' όλη τή χώρα, άπ' εκείνους πού μόνοι, άβοήθητοι και «κρυφά άπ' τό Θεό» αγωνίζονται νά βρουν ψηλαφώντας κάμποσα άπό τά τόσα μυστικά τής τέχνης τού όμαδικού τραγουδιού. Κι αυτό δέν ήταν παρά μία μόνο άπό τίς προσφορές τής άνεκτίμητης έκδήλωσης. Έλληνες χορωδοί διαφόρων συγκροτημάτων έσμιγαν μέ ξένους συναδέλφους τους σέ σύνολα έκατοντάδων φωνών και κάτω από τήν καθοδήγηση ξένων, κυρίως δασκάλων μελετούσαν έξαρχής και παρουσίαζαν κάποιο άθάνατο άριστούργημα τής εδρωπαϊκής πολυφωνίας σ' έκδηλώσεις «όμαδικού τραγουδιού». Έλληνες συνθέτες έγραψαν σελίδες χορωδιακής μουσικής πού ειδικά «έργαστήρια» μελέτησαν και παρουσίασαν σέ παγκόσμια πρώτη. Όλη αυτή ή κοσμογονία για τόν Έλληνα χο-

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΑΔΕΡΑΝΤ ΝΗΑ
Α. S. NEILL

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ «ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ»

- Ένα κορυφαίο έργο τού δημιουργού τού ΣΑΜΠΕΡΧΙΑ
- Απαραίτητο σέ κάθε γονιό, σπουδαστή, δάσκαλο.

• ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑ • ΤΗΛ. 36.145.36

ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΝΗΛΑΝΤΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Προοδευτική παρουσίαση των έπιστημονικών θεμάτων

Μια πεντάχρονη παρουσία στο χώρο της επιστημονικής ενημέρωσης. Συνεργασίες με γνωστούς Έλληνες και ξένους επιστήμονες. Αναθεώρηση των επιστημονικών απόψεων και παρουσίαση των νέων. Μια συνεχής μάχη κατά των κατεστημένων απόψεων στο χώρο της επιστήμης. Ένα όπλο για τον φοιτητή, τον διανοούμενο τον απλό αναγνώστη που θέλει νά 'ναι ενήμερος για τα επιστημονικά επιτεύγματα και τις παγκόσμιες ανακαλύψεις.

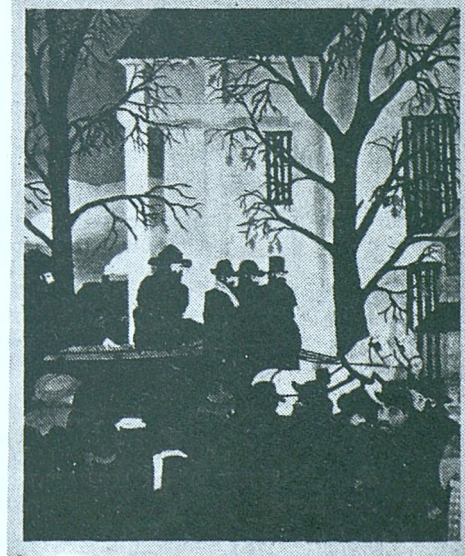
Για φοιτητές έκπτωση μέχρι 30%

ΧΡΥΣΗ ΤΟΜΗ, Πανεπιστημίου 56 Αθήνα τ.τ. 142, τηλ. 36.00.059

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Έξάντας / Λογοτεχνία

Γουίλιαμ Φώκνερ
Ή άρκούδα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΑΝΤΑΣ

ΔΕΛΦΩΝ 4 ΑΘΗΝΑ Τηλ. 36.12.191

**Ρόμπερτ Λούις Στήβενσον
Δόκτωρ Τζέκυλ
και κύριος Χάιντ**

**Χέρμαν Μέλβιλ
Μπενίτο Σερένο
και άλλες ιστορίες**

Ετοιμάζονται

**Χέρμαν Μέλβιλ
Το άσπρο σακάκι
και άλλες ιστορίες**

**Ίούλιος Βέρν
Οί ναυαγοί
του Ίωνάθαν**

**Άνατόλ Φράνς
Οι Θεοί διωγούν**

**Μπράμ Στόουκερ
Δράκουλας**

**Ταντέους Μπορόβσκι
Άπό δώ για τ' άέρια,
κυρίες και κύριοι**

**Μπόχουμιλ Χράμπαλ
Ο αυτόματος κόσμος**

Αΐολος

**ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
Ίπποκράτους 6 - Ε' όρ.
Τηλ. 363.8624 - 363.0214
Αθήνα**

ρωδό και φιλόμουσο της συμπρω-
τεύουσας μέσα σε μία ανεπανά-
ληπτη ατμόσφαιρα συναδέλφω-
σης, συντροφικότητας και σμιζί-
ματος των νιάτων πλήθους ευρω-
παϊκών χωρών (κάπου 400 φωνές
απ' το Βέλγιο, τη Γαλλία, τη Γερ-
μανία, την Καταλωνία και τη
Σουηδία) που συνεργάστηκαν
στους θαυμάσιους ξενώνες του
'Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου,
διοργανωτή μιας έκδηλωσης που
ψυχή, καρδιά και μυαλό της δεν
ήταν άλλος από τον χαλκέντερο
Γιάννη Μάντακα που τόσα έχει
προσφέρει στη μουσική Θεσσαλο-
νίκη. 'Αδύνατο να φανταστεί κα-
νένας συγκινητικότερη ύλοποιή-
ση του μπετοβενικού *Seld
umschlungen, Millionen*, από
τόν «Ύμνο στη Χαρά»!

Ευγενική πρόσκληση μας έκα-
νε για ένα τρίημερο κοινωνιούς αū-
της της χαρούμενης ατμόσφαι-
ρας. Σημειώνουμε όμως ότι η 'Ε-
βδομάδα δεν ήταν παρά μία μόνο
από ανάλογες έκδηλώσεις που
οργανώνει κάθε χρόνο σε διάφο-
ρες χώρες η Εθρωπαϊκή 'Ομο-
σπονδία Χορωδιών Νέων (φέτος:
Βέλγιο, Φιλανδία, Γαλλία, 'Ελλά-
δα, Γερμανία, Αυστρία, Νορβη-
γία) στην οποία ανήκει η πανεπι-
στημιακή χορωδία της συμπρω-
τεύουσας καθώς και ότι από τό
'66 (8-14 Σεπτεμβρίου) ο Μάντακας
μέ το Γερμανό συναδελφό του
Βίλλι *Troeder*, παρόντα και φέ-
τος, είχαν κάμει μία πρώτη από-
πειρα μεταφύτευσης του θεσμού
και στην 'Ελλάδα. 'Ακολούθησε
όμως η δικτατορία...

'Αντί ν' απαριθμήσουμε τις με-
τέχουσες χορωδίες, συνοψίζουμε
λακωνικά πληθος συναρπαστι-
κών έντυπώσεων: 'Ισως είναι βα-
ρύ το θωρο πρόγραμμα καθημερι-
νης δουλειάς για νέους που βράζει
τό αίμα τους, νέους άπληστους
για τουρισμό, κολύμπι και άλλα
τινά: υπάρχει κίνδυνος να μήν ά-
ποδώσουν, τελευταία στιγμή. Αū-
τό σε συνδυασμό με τό πόσο άν-
τενδεικνυνται τά τεράστια σύνο-
λα για τά περίτεχνα πολυφωνικά
άραβουργήματα της 'Αναγεννη-
σης και του «μπαρόκ», ήταν ο λό-
γος της μειωμένης απόδοσης,
στην τελική συναυλία, της δου-
λειάς δυο εξαίρετων ήχοπλαστών
της φωνής, που χαρήκαμε την
προηγούμενη στη γενική δοκιμή:
του Τραϊντερ, εκπρόσωπου μιας
παλιότερης γερμανικής παράδο-
σης που συνδυάζει τόν ήχο του
πλούτου με τόν αυστηρό πλύν

πλαστικό ρυθμό και τό έναργέ-
στατο φραζάρισμα (Μπάχ: «Ψάλ-
λατε εις τόν Θεόν», 5φωνη φούγ-
κα από τό «Μαγκνίφικατ») και
του Μάνφρεντ *Schreier*, από την
Στουτγάρδη, τελειοκράτη στο
δούλεμα της ήχητικής κι έκφρα-
στικής λεπτομέρειας που είδε ό-
λη του τη δουλειά να πηγαίνει χα-
μένη στο «Μαγκνίφικατ στον 4ο
τόνο» του μεγάλου Ζοσκέν ντέ
Πρέ (1440-1521) — άκούστηκε τε-
λειώς «κατακαθισμένο» έκφρα-
στικά.

Γι' αυτό κυρίως χαρήκαμε τις
χορωδίες που εμφανίστηκαν μό-
νες: στην τελική συναυλία τό θαυ-
μάσιο σουηδικό *Κολλέγκκιουμ
Μούζικουμ*, υπό τόν Σάμ Κλάε-
σον, (οι έρμηνευτές του Θεοδωρά-
κειου «'Αξιον έστι») παρουσία-
σαν σάν αϊθέρια ήχητική άκουα-
ρέλλα με άχνά ήχοχρώματα αλλά
φίνο ρυθμικό παλμό μιάς αδιάφο-
ρη νεοκλασσικίζουσα λειτουργία
του Σβέν - 'Οκε Βέλιν (1897-1962).
Και την έπομένη τό πρωί, σε μία
συγκινητικότερη άποχαιρετιστή-
ρια συναυλία, τό γαλλικό *Φωνη-
τικό Συγκρότημα της Βουργουν-
δίας* (Λυών) τέλειες τονικής άκρί-
βειας!) σε μία σύνθεση του Μον-
τεβέρντι και δυο κομμάτια του
καταλανικού «Κόκκινου Βιβ-
λίου» (*Libre vermell*, χειρόγρα-
φο τέλους του 14ου αιώνα από τη
μονή *Montserrat*), στάθηκε πρό-
τυπο συγκερασμού στοιχείων από
διαφορετικές σχολές τραγουδιού:
καθαρότατα πολυφωνικά πλέγ-
ματα ύφασμένα από λεπτότατα
μελωδικά νήματα, αλλά και με
ζωηρά ήχοχρώματα όπως εκείνα
των μεσογειακών ή σλαβικών χο-
ρωδιών. Πράγμα ευεξήγητο ίσως
από τό ότι ό έμψυχωτής του 'Ιβάν
Μάρκοβιτς είναι Γιουγκοσλαβός
έγκαταστημένος εδώ και 20 χρό-
νια στη Γαλλία.

'Ενδιαφέροντα και τά νέα έλλη-
νικά έργα: ό *Παϊάν* (1980), σε στί-
χους Βακχυλίδη του ΓΙΑΝΝΗ
ΑΝΔΡ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΥ (γ.
1910), σε σχέση με την προηγου-
μενη γνωστή μας χορωδιακή του
σύνθεση, τό γοητευτικό «Τριέλι-
κτον» (1975) αντιπροσωπεύει μία
προσωρινή έπιστροφή του συνθέ-
τη στην «τροπική» (*Modalle*) άν-
τιστικτική γραφή του Παλεστρίνα
και του Συτς ή άκόμη και σ' εκεί-
νη των χορικών του Μπάχ, με
διακριτικές όμως αναφορές άν ό-
χι άκριβώς σε «μεμακρυσμένα»
τονικά κέντρα πάντως σε άρμονι-

κές «σκληρότητες». Τόν διηύθυνε
μέ άγάπη στην άρχή της τελικής
συναυλίας (Θέατρο Δάσους, Σάβ-
βατο 23.3.80) ό Μάντακας άλλ' ό-
ρισμένες άρμονικά καίριες νότες
στις μεσαίες ή μελωδικά σχήμα-
τα στις βαθύτερες χάθηκαν μέσα
στις εκατοντάδες φωνών: τό έργο
χρειάζεται τό πολύ 30μελή χορω-
δία. 'Οπως εκείνη που υπό την ά-
φοσιωμένη και πραγματικά φτε-
ρωμένη διεύθυνση του 'Αλκη
Μπαλτά, μαζί με 2 τρομπέτες και
ανά ένα κόρνο, τρομπόνι και
τούμπα μάς πρόσφερε τη χαρά
της γνωριμίας μας με τη σύνθεση
του τόσο αξιοπρόσεχτου Θεσσα-
λονικέα συνθέτη ΚΩΣΤΑ ΝΙΚΗ-
ΤΑ (γ. 1940) Δέν άνησαν μα-
ταίως: 5 ποιήματα των 'Εμπειρί-
κου και Νάνου Βαλαωρίτη, συν-
δυάστηκαν από τό συνθέτη σε μία
άρρηκτη ποιητική ένότητα που
βρήκε μία έξίσου αδιάσπαστη και
σαγηνευτικά εύρηματική μουσική
έκφραση: διάλογο των χαλκίνων
μέ μία έλεύθερη, άνοικτη σ' όλες
τις σκληρότητες άρμονική γραφή
της χορωδίας που όμως διατηρού-
σε άναμνήσεις από την παραδο-
σιακή διάταξη του φωνητικού ύλι-
κου σε συγχορδίες. 'Ελλειψη άρ-
κετών δοκιμών άφησε φανερά ί-
χνη στην έκτέλεση, υπό τόν Π.
Σκούφη της νεανικής (1953) Λατι-
νικής Λειτουργίας του άλησιμόνη-
του Γιάννη Χρήστου (1926-70).
Παρακολουθώντας από παρτι-
τούρα τη σύντομη αυτή μελοθέτη-
ση του κειμένου της Καθολικής έ-
κείνης του Στραβίνσκυ (1944-48),
διακρίναμε πίσω από τη φαινομε-
νική απλότητα της γραφής, την ί-
δια άκαταμάχητη μουσικοδραμα-
τική πνοή και, κάπως κρυμμένη,
την ίδια φλογερή θρησκευτικότητα
του μεταγενέστερου δατόριού
του «Πύρινες Γλώσσες».

Δυο λόγια τέλος για τις έναρμο-
νίσεις δημοτικών τραγουδιών που
άκούστηκαν σε διάφορες έκδη-
λώσεις: στη θέση των παρωχημέ-
να συγχορδικών έναρμονίσεων
των 'Αδάμη και Μπαλτά και, πιο
ταιριαστές με τη φίνα γραφή εκεί-
νων, του άνεπανάληπτου Γιάννη
Κωνσταντινίδη, δέν θ' άκούγον-
ταν καλύτερα οι χορωδιακές άνα-
φορές στο δημοτικό τραγούδι του
μεγάλου Θεσσαλονικέα Αιμίλιου
Ριάδη (1886; - 1935); (Θέατρο Δά-
σους και Φοιτητική 'Εστία Θεσ-
σαλονίκης, 22-24.8.1980).

ΙΣΤΟΡΙΑ - ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ

ΑΛΜΠΕΡΤ ΜΕΛΤΣΕΡ Τό 'Αναρχι-
κό Κίνημα στην Κίνα.
ΑΛΜΠΕΡΤ ΜΕΛΤΣΕΡ 'Αντίσταση
δίχως Σύνορα: Τό 'Επαναστατικό
Κίνημα στην Εύρώπη (1948 - 78).
ΝΕΤΣΑΓΙΕΦ 'Η Κατήχηση του 'Ε-
παναστάτη.
ΑΜΠΕΛ ΠΑΖ Ντουρρούτι - 'Η Κοι-
νωνική 'Επανάσταση στην 'Ισπα-
νία (1898 - 1933). τόμος Α'

ΑΜΠΕΛ ΠΑΖ Ντουρρούτι - 'Η Κοι-
νωνική 'Επανάσταση στην 'Ισπα-
νία (1933 - 1938) τόμος Β'
ΝΤΑΝΙΕΛ ΓΚΕΡΕΝ 'Ο 'Αναρχι-
σμός.
ΟΙ «ΙΖΒΕΣΤΙΕΣ» της ΚΡΟΝΣΤΑΝ-
ΔΗΣ

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟ ΚΙΝΗΜΑ

Ε. ΡΗΝΤ - Ε. ΓΚΟΛΝΤΜΑΝ 'Ο Μύ-
θος της Μητρότητας.

Σ. ΧΟΥΝΛΕΡ - ΦΕΝΤΕΡΙΚΙ 'Η Πολι-
τική Οικονομία της Γυναίκας 'Α-
πελευθέρωση.
Κ. ΕΡΑΙΧ - Α. ΦΑΡΟΟΥ 'Αναρχι-
σμός και Φεμινισμός.

ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΚΟΛΛΟΝΤΑΙ 'Ο 'Ε-
ρωτας των 'εργατριών
Μελισσών...

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΚΙΑΦΑΣ 3 - ΑΘΗΝΑ Τηλ. 36.39.980

Βιβλίο - παρουσίαση

MARIA ΤΣΑΤΣΟΥ
Λιθόχραστα
Έκδ.: «Δόμος», 1979

“Ένας καταγισμός ποιητικών εικόνων — καταγραμμένος σέ μοντέρνα γλώσσα, διανθισμένη με λέξεις παλιών ξεχασμένων νοημάτων ή παραδόσεων — συνθέτει τό ποιητικό αυτό έργο της Μαρίας Τσάτσου.

Από την άρχή μέχρι τό τέλος έχουμε μία άμείλικτη έγρηγορηση, καθώς ό λόγος και ό ποιητής τό προσπαθεί να έκμεταλλευτεί στό έπακρο κάθε μόριο εύαισθησίας, χωρίς να φτάνει, ώστόσο, σέ μία δλοκλήρωση, χωρίς να μπορεί να άγγίξει την περιοχή εκείνη, πού επιτρέπει στην ποίηση και στον ποιητή να άγκαλιάσει τόν κόσμο, ξεπερνώντας την τραγωδία και τό βασανισμό της.

“Αν και ή ποιητική περιοχή της Μαρίας Τσάτσου δέν υπερβαίνει τά όρια μέσα στα όποια κινείται, χρόνια τώρα, ό σύγχρονος άνθρωπος και ό σύγχρονος ποιητής — πού, όπως και να 'ναι βρίσκεται στην άνάγκη να κλείσει μέσα στό λόγο του τή σύγχρονη τραγωδία — όρια βαμμένα στό χρώμα της άπόγνωσης, της μοναξιάς και της σύγχυσης, άφήνει ώστόσο να άνοφανείται κάποια μικρή ρωγμή στό τείχος της άποξένωσης, άφήνει να γεννάται ή προοπτική μιάς λύτρωσης, πολύ μακρινής άκόμη, πού, όμως, άρχίζει να σχηματίζεται πίσω από τή μαύρη γραμμή, πού ό ποιητικός της λόγος κατοπτρίζει.

Γ. ΠΟΡΕΤΣΑΝΟΥ
Ίστορία της έπικοινωνίας
Άθήνα 1980

Τό βιβλίο είναι γραμμένο μέ τό μονοτονικό σύστημα και περιέχει τρία άλμπουμ μέ εικόνες από την άρχαία, τή μεσαιωνική και τή νεώτερη Ίστορία των μέσων έπικοινωνίας. Πρόκειται για μία κατατοπιστική περιγραφή της εξέλιξης τους και της συμβολής του άρχαιοελληνικού πνεύματος στην ά-

νάπτυξη τους - σέ συνδυασμό με τίς κρίσιμότερες στιγμές του έθνικού μας βίου.

Ειδικά σέ ό,τι άφορά τή νεώτερη έποχή, μνημονεύεται ή πρωτοποριακή και άγνωστη συμβολή των τηλεπικοινωνιακών και ταχυδρομικών κλάδων στους άπελευθερωτικούς άγώνες από τό 1821 ως τή γερμανοϊταλική κατοχή και τήν Άντίσταση. Επίσης, έπιχειρείται να τεκμηριωθεί, μέ στατιστικά και άλλα Ιστορικά στοιχεία, ή επί 90 συνεχή χρόνια πολύπλευρη έκμετάλλευση των ελληνικών τηλεπικοινωνιών από τίς πολυεθνικές εταιρείες.

ΜΙΛΤΟΣ ΣΑΧΤΟΥΡΗΣ
Χρωμοτραύματα
Έκδ.: «Γνώση», 1980

“Υστερα από έννιά χρόνια σιωπής, κυκλοφόρησε ή νέα ποιητική συλλογή του ποιητή Μίλτου Σαχτούρη.

Και στή νέα του δουλειά, ό Σαχτούρης άκολουθεί τόν τελείως προσωπικό και μοναχικό του δρόμο, μόνο πού τώρα τά σύμβολά του ξεκαθαρίζονται, οι λέξεις λάμπουν στό φώς της δικής τους ύπαρξης, τά θέματά του είναι δείχτες και δίχτυα για τους ανθρώπους και ή τεχνική του έχει φτάσει σέ ζηλευτά επίπεδα λιτότητας. “Ο λώρος πού τά συνδέει μέ την προηγούμενη έργασία του είναι ότι ή καταβύθισή του αυτή τή φορά στους «άγριους καιρούς του» ήταν περισσότερο μακροχρόνια, αϊμάσσουσα και σιωπηλή. Τά εύρήματα, θαυμαστά ή ταπεινά, δέν παύουν να υπάρχουν ως άντικείμενα μιάς μεγάλης ποιητικής παράδοσης, πού άρχίζει από τό Σολωμό και τελειώνει στον τελευταίο άρχοντα, τόν Σεφέρη

Κ. Χ. ΜΥΡΗ
Άμύχανον τέχνημα και Παράβαση
Έκδ.: «Γνώση», 1980

“Ο Κ. Χ. Μύρης, από τούς σημαντικότερους ποιητές της γενιάς

του '60, της γονατισμένης γενιάς, όπως λέγεται, χρησιμοποιώντας «άγνωστες λέξεις», παράλογα και μεταφυσικά θέματα, μέ τόλη και σπάνια γνώση της ποιητικής, ντύνει τό σώμα της νεώτερης ποίησής μας μέ κάτι μοναδικό. “Ιδιαίτερα στην «Παράβαση», ή «μετάφρασή» του ενός χαμένου άποσπάσματος άρχαίας κωμωδίας άριστοφανικής ύφης, του δίνει τήν εύκαιρία να γράψει ένα από τά πιό «πανούργα» ποιήματα της λογοτεχνίας μας.

ΝΙΚΟΛΑΪ ΓΚΟΓΚΟΛ
Ό επιθεωρητής
Εισαγωγή: Λουκάς Άξελάς
Μετάφραση: Άγγελική Κλουταινιώτη
Έκδ.: «Στοχαστής»

Τό βιβλίο αυτό κυκλοφόρησε σέ πρώτη έκδοση τό Φλεβάρη του 1970. “Η σημερινή δεύτερη έκδοση στήριζεται ουσιαστικά στην πρώτη, άφου προηγήθηκαν όρισμένες διορθώσεις τυπογραφικών κ.ά. λαθών του άρχικού κειμένου και άφου ξανακοιτάχτηκε τό εισαγωγικό σημείωμα του προλογιστή.

“Ο «Επιθεωρητής» γράφτηκε στά τέλη του 1835 μέ άρχές του 1836 και παίχτηκε στό θέατρο Άλεξαντρίσκι της Πετρούπολης χάρη στην έπέμβαση, όπως λέγεται, του ίδιου του Τσάρου. Μέσα στα περιθώρια του διαστήματος παραμονής του νεαρού Χλιστακόφ σέ μία ρωσική έπαρχιακή πόλη, ξετυλίγεται ό μύθος και ή πραγματικότητα της τσαρικής Ρωσίας των άρχών του περασμένου αιώνα: «Όλόκληρος ό κόσμος των άποχαυνωμένων μικροαστών, όλόκληρος ό κόσμος των διευθετημένων γραφειοκρατών άπλώνεται μπροστά μας σαν σάν τοιχογραφία. “Η παρουσία και μόνο του Χλιστακόφ, αυτού του ψευτοεπιθεωρητή, γίνεται άφορητή να μπει σέ κίνηση όλος εκείνος ό έξαχρειωμένος κόσμος των κοινωνικών παράσιτων».

ΛΕΙΑΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΑΡΑΒΙΑ

Ρίκι, ένα παραμύθι για τυφλό-πόντικες κάθε ηλικίας
Έκδ.: Καστανιώτης, Άθήνα 1980

“Υπάρχει ένας καλοστημένος μύθος σ' αυτό τό διδύλο, πού, από τόν κόσμο των τραυτικών, μάς άποκαλύπτει ότι άκόμη και εκεί υπάρχουν προκαταλήψεις και φυλετικές διακρίσεις. Τελικά, όπως στον κόσμο των ανθρώπων, ή άγάπη είναι τό μέσο για να παραμερίζονται αυτά τά εμπόδια και να θριαμβεύει ή δικαιοσύνη κι ή Ισότητα, ή άνάγκη για μία θέση στον ήλιο για κάθε πλάσμα.

ΦΡΑΝΣΙΣ ΣΚΟΤ ΦΙΤΖΕΡΑΛΝΤ
Τό Πλουσιόπαιδο
Μετάφραση: Μένης Κουμανταρέας
Έκδ.: «Όδυσσέας», Άθήνα 1980

Τό «Πλουσιόπαιδο» άνήκει σέ μία συλλογή πού έχει τίτλο «Όσοι νεαροί θλιμμένοι» (1929). Στίς σελίδες του έξεικονίζεται ή άσυνείδητη και ή τρέλα της δεκαετίας του '20, πού πίστεψε στό χρήμα, στην έλλειψη συμβάσεων, στην τζάξ, στό ποτό και στή διάρκεια της όποίας τό κέντρο της άμερικάνικης ζωής μεταφέρθηκε στίς μεγάλες πόλεις, μέ βασικές άνακατανομές πλούτου και κοινωνικής διάρθρωσης.

«Αυτή ή Ίστορία του πλουσιόπαιδου — του Άνσον Χάντερ — μέ είχε», όπως σημειώνει ό Μένης Κουμανταρέας υπό τύπον έξομολόγησης, «φαίνεται πειράζει. Σάν κάτι ν' ανακάλυπτα σ' αυτήν δικό μου. Γιατί είναι μαθηματικά βέβαιο, έννέα φορές στίς δέκα, ότι όταν κάτι μάς ένοχλεί και μάς έλκει, πεί να πεί πώς ανακαλύπτουμε μία άναπηρία πού έχουμε και πού δέν τολμούσαμε να τήν όμολογήσουμε, ένα φόβο πού μάς τυραννοδσε κρυφά και πού έρχεται τώρα τούτο τό κείμενο, πτυχή πρός πτυχή, να ξεδιπλώσει. Αυτή

ΑΦΟΙ ΚΩΣΤΑΡΑΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΞΕΝΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ - ΠΟΙΗΣΗ - ΙΣΤΟΡΙΑ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ
ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΞΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ

Ίπποκράτους 2 ΤΗΛ. 36.15.926

ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ & ΤΟΥ ΣΥΝΙΓΜΑΤΟΣ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ 64

Προϊστορικές ανακαλύψεις στό Γκλοζέλ - Οι άρχαιοι Έλληνες και ή έπιστήμη - Θάνατος στό όρος Κάσκαντ - “Η άνέλκυση του Τιτανικού - “Η Ίστορία των έπικοινωνιών - Φωνές από τό Σύμπαν - “Η επιθετικότητα του ανθρώπου και τό sex - Μαγνητική θεραπεία - Πρώτη έπαφή μέ έξωγήνους πολιτισμούς - “Ισαάκ Άσίμοφ.

Για φοιτητές έκπτωσης 30%

ΧΡΥΣΗ ΤΟΜΗ, Πανεπιστημίου 56 Άθήνα τ.τ. 142, τηλ. 38.00.000

ΑΝΤΡΕ ΜΠΡΕΤΟΝ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΥ ΧΙΟΥΜΟΡ

Α. ΤΟΜΟΣ

Σάντ • Πόε • Μπωντλαίρ •
Λωτρεαμόν • Ρεμπώ •
'Απολιναίρ • Κάφκα •

Πρεβέρ • Φουριέ •
Λασεναίρ • Φορνερέ •
Κάρολ • Ντέλ ιλ 'Αντάμ •
Κορμπιέρ • Ρουσσέλ •
Πικαμπία • Περέ •

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ Ο Β' ΤΟΜΟΣ

Σουϊφτ • Νίτσε • Κρό •
Ζαρρύ • Νουβώ • Ζίντ •
Ο. Χένρυ • 'Υαμάνς •
Κουϊνασέ • Σύνγκ • 'Αρπ
Βασέ • Ριγκώ • Κάρριγκτον
Πράσινο

ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ

36.39.980 — Κιάφας 3

κυκλοφόρησε

ΓΙΑΝΝΗ ΣΧΙΝΑ

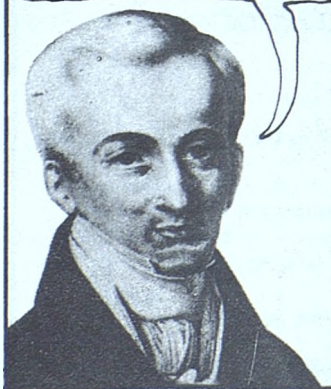
ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΑΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΣΤΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑ

Φωτίζει τα δραματικά κατο-
χικά και μεταπελευθερωτικά
γεγονότα της Μεσσηνιακής
(Μάχες Καλαμάτας, Μεγαλά
κλπ.)

Θά τό βρείτε σέ όλα τά κεν-
τρικά βιβλιοπωλεία τών 'Αθη-
νών.

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙ- ΑΣ ΔΙΑΒΕΒΑΙΩΝΕΙ:

...ή "τρυπα", είναι το
μοναδικό περιοδικό που
μας κάνει και γελάμε
στον άλλο κόσμο.....

ή ιστορία του 'Ανσον Χάντερ, ό-
σοδήποτε νά έμοιαζε μέ μιά κοινή
ιστορία έργένη, στό βάθος άντη-
χοσσε σά μιά έξομολόγηση ενός
άνθρώπου τών πόλεων. 'Αφηνε έ-
ναν άπόηχο γιά τό τίμημα πού, έν-
δεχομένως, όσοι μαθημένοι στην
έλευθεριάζουσα συμβατικότητα της
κοινωνικής ζωής, πληρώ-
νουν».

Δ. Ν. ΜΑΡΩΝΙΤΗΣ

Μίλτος Σαχτούρης: 'Ανθρωποι
- Χρώματα - Ζώα - Μηχανές
'Εκδ: «Γνώση», 1980

Μέ φιλολογική μέθοδο πού δέν
θυσιάζεται έξ ολοκλήρου στην ύ-
ποκειμενική είσθησία, ό καθ. Δ.
Ν. Μαρωνίτης επιχειρεί νά πλη-
σιάσει την ποίηση του Σαχτού-
ρη, όρίζοντας τέσσερα κύρια χα-
ρακτηριστικά της. 'Η άνθρωπο-
λογία, ή χρωματολογία, ή ζωολο-
γία και ό λόγος περί μηχανών
συνδυάζονται προκειμένου νά ά-
ναδειχθεί ένα ποιητικό σύστημα
άπό τά ισχυρότερα και άνθεκτι-
κότερα της νεώτερης ποίησής
μας.

Η. ΝΙΚΟΛΟΥΔΗΣ

'Εννοια και χρησιμότητα
της φιλοσοφίας
'Εκδ: «Γρηγόρης», 1980

Οί σελίδες αυτής της μελέτης
είναι, όπως σημειώνει ό ίδιος ό Η.
Νικολούδης, «μιά προσωπική
μαρτυρία άνάγνωσης της φιλοσο-
φίας και σκέψης γιά τη φιλοσο-
φία» και, σάν τέτοια, μπορεί νά
γίνει «άφετηρία ενός νέου στοχα-
σμού και βοήθημα γιά την ανά-
γνωση της δύσκολης σκέψης».

Τό βιβλίο προορίζεται και γιά
τόν φοιτητή του Πολυτεχνείου και
είναι γραμμένο μέ την παραδοχή
ότι «ή φιλοσοφία, ως ειδικά έλλη-
νικός τρόπος σκέψης και δρόμος
πρός την αλήθεια, ως αυτή ή ίδια
ή αλήθεια, συνδέεται ουσιαστικά
μέ τό έλληνικό μας είναι. 'Η φιλο-
σοφία, μόνη της, δέν μπορεί ά-
σφαλώς νά σώσει ένα κόσμο του
όλθθρου, ούτε άλλωστε νά έμπο-
δίσει ένα κόσμο της προόδου, ό-
πωςδήποτε όμως είναι στίς δυ-
νότητες της νά βοηθήσει τόν κό-
σμο νά μετουσιωθεί».

ΙΤΑΛΙΚΑ

σέ λίγες ώρες

Ειδικό σύστημα
'Αριστος καθηγητής
- συγγραφέας

ΔΥΟ Ιταλικά πτυχία
(Perugia)

τηλ. 7657115

ΚΥΡΙΑ ΤΟΠΑΛΟΒ

'Ανύπαντρη μητέρα νά είσαι
ευλογημένη!

Μετάφραση: 'Ελένη Φεγγουδάκη
'Εκδ: «Νέα Σύνορα - Α. Λιβάνης»
'Αθήνα 1980

Τό πρόβλημα της άνύπαντρης
μητέρας δημιουργείται άπό τη
στιγμή πού συστήνεται ή οικογέ-
νεια και άρχίζουν νά ισχύουν οι
καταστατικοί νόμοι πού τη διέ-
πουν. Μπροστά σ' αυτό τό πρό-
βλημα και τίς συνέπειές του βρί-
σκεται και ή ήρωίδα αυτού του βι-
βλίου.

'Εχει ιδιαίτερη σημασία τό γε-
γονός ότι ή ιστορία του βιβλίου έ-
κτυλίσσεται στή Βουλγαρία, σέ
μιά σοσιαλιστική χώρα, όπου μα-
ζί μέ την πρόνοια του κράτους γιά
τίς «παράνομες» έπίτοκες, άπει-
κονίζεται και ή νοστορπία τών
πολιτών άπέναντι στην «άνύπαν-
τρη μητέρα», πού δέν διαφέρει σέ
τίποτα άπό εκείνη άλλων χωρών,
άνεξάρτητα άπό τό κοινωνικό
τους καθεστώς.

ΓΙΑΝΓΚ ΜΙΝΓΚ - ΣΙ

Εικονογραφημένο

Τάι - Τζί - Σουάν

'Αντοχή, 'Υγεία, 'Ομορφιά

Μετ: Πέτρος Κουρόπουλος

'Εκδ: «Κέδρος», 'Αθήνα 1980

Πρόκειται γιά την παρουσίαση
και περιγραφή τών σωματικών έ-
κείνων κινήσεων πού άποτελούν
την κατά παράδοση φυσική άγω-
γή του λαού της Κίνας, πού όνο-
μάζεται «Τάι - Τζί - Σουάν». 'Αν έ-
πιθυμεί κανείς νά έξοικειωθεί μέ
τόν τρόπο σκέψης πού κληροδο-
τεί ή κινέζικη παράδοση, ή γνωρι-
μία του μέ τη γυμναστική αυτή εί-
ναι ένας τρόπος χρήσιμος και
πρακτικός.

Τό βιβλίο αυτό του καθηγητή
της κινέζικης λογοτεχνίας Γιάνγκ
Μίνγκ - Σί άποτελεί έξαίρεση ά-
νάμεσα στά σχετικά βιβλία πού έ-
χουν έκδοθεί στή Δύση: και αυτό
γιατί οι φωτογραφίες τών κινήσε-
ων του Ταί - Τζί - Σουάν είναι έν-
τεχνα μονταρισμένες και παραθε-
τημένες, ώστε δίνουν στόν άνα-
γνώστη μιά καλή ιδέα γιά τόν
τρόπο έκτέλεσης τών βασικών ά-
σκήσεων.

ΦΡΙΞΟΥ ΤΖΙΟΒΑ

Κατάλογος συγγραφέων περιοχής
Ζαγορίου

'Εκδ. της έφημερίδας

«Τό Ζαγόρι μας»

'Ιωάννινα 1980

'Αποτέλεσμα της πολιτικής εϋ-
στρόφιας κάποιων προγόνων πού
πύτυχαν και διατήρησαν, άπό τά
μεσα του 15ου αι., τά γνωστά
«προνόμια», είναι ή πρώιμη εμφά-
νιση πνευματικών καρπών στό
Ζαγόρι. 'Οπως λέει ό Φρ. Τζιόβας
στό εισαγωγικό του σημείωμα,
«ύστερα άπό την προσφορά του
Κοντισιώτη μαστορά, του Μετσο-
βίτη ξυλογλύπτη, του Καλαρρυτι-
νού χρυσοχόου, στόν Ζαγορίσιο
έλαχε ό κλήρος νά συμπληρώσει
τη φυσιογνωμία του ήπειρωτικού
χάρου μέ τό στοιχείο πού άποκα-
λούμε «γράμματα». Βέβαια, ή πό-
λη τών Γιαννίνων άφομοίωνε δη-
μιουργικά: άντανακλούσε, αλλά
και σφετεριζόταν άθέλητα την έ-
πίδοση της περιφέρειας, π.χ. «λε-
ξικόν τετράγλωσσον Γεωργίου
Κωνσταντίνου έξ 'Ιωαννίνων» —
και άς ήταν Καπεσοβίτης.

Τό μισοξεχασμένο αυτό θησαυ-
ρό έπιχειρεί νά φέρει στή δημο-
σιότητα αυτός ό κατάλογος έρ-
γων, πού είναι ταυτόχρονα και λε-
ξικό τών συγγραφέων πού κατά-
γονται άπό τό Ζαγόρι.

16 Λατινοαμερικάνοι ποιητές

'Εκλογή - Μετάφραση - Σημειώ-
σεις: Ρήγα Καππάτου

'Εκδ: «Α. Καραβία»

'Η άνθολογία αυτή συνοδεύεται
άπό μιά σύντομη εισαγωγή στην
ποίηση της Λατινικής 'Αμερικής,
γραμμένη άπό τόν καθ. *Jorge Ro-
dríguez Padrón*, και είναι κοσμη-
μένη μέ σχέδια και σκίτσα τών
John Dobbs και *Hank Virgona*.

'Η έπιλογή καλύπτει χρονολο-
γικά τούς ποιητές της γενιάς του
1940, του 1950 και του 1960. Οι 16
ποιητές πού παρουσιάζονται έ-
χουν νά έπιδείξουν ένα έργο τέ-
τοιας άξιας, πού, χωρίς την γνώ-
ση του άπό τόν άναγνώστη, είναι
άδύνατο νά κατανοηθούν οι τά-
σεις της σύγχρονης λατινοαμερι-
κανικής ποίησης.

Παρά τίς διαφορές πού μπορεί

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ

Στή σειρά Ξένη Λογοτεχνία

Νικολάι Γκόγκολ: «'Ο 'Επιθεωρητής»

"Όσκαρ Ουάιλντ: «'Ο κήπος μέ τίς ροδιές»

Πέτερ Σνάιντερ: «'Ηδη είσαι ένας έχθρός του

Συντάγματος. 'Η άπροσδόκητη διόγκωση του

φάκελου του δάσκαλου Κλέφ»

Τυμπόρ: «Mini - Passeport»

Βόλφγκανγκ Μπόρχερτ: «'Ο Περιθωριακός - 'Εξω
από την Πόρτα»

ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ

'Αθήνα: 'Ιπποκράτους 6,
Ε' όροφος, τηλ. 3601-956

νά υπάρχουν ανάμεσα στους ποιητές που ανθολογούνται εδώ — παρατηρεί ο J. R. Pedrón — υπάρχει παράλληλα ένας κοινός σκοπός, που τους αδεσφώνει και τους ένώνει γύρω από μία κοινή ανησυχία: η ταυτότητα της ηπείρου. Πρόκειται για τόν ανυψωμένο κόσμο που άγωνιά πάνω από τα σκοτάδια της άβυσσου. Διπολικότητα που σ' αυτήν χτυπιούνται πολλά από τα ποιήματα του Κάρλος Χερμάν Μπέλλι και που, σαν δείγμα, μπορούν να χρησιμεύουν οι στίχοι: «Ήσουν μάρτυρας, τραγούδι, της φτελιάς και του κισσού, / για τό πώς στά ούρανία είναι ενωμένοι, / αλλά εγώ από σένα έρμος μένω εδώ στη γη».

Τ. ΜΑΟΥΜΠΙ ΚΟΛ

Ο χαρακτήρας σας από τα άστρα
Μετάφραση: Τατιάνα Βολανάκη
Έκδ: «Νεφέλη», 1980

Η άστρολογία ήταν γνωστή σαν «ιερή επιστήμη» σε πολλούς αρχαίους λαούς, που τη χρησιμοποίησαν σαν μυστικοφυλάκιο της γνώσης και της σοφίας.

Ο Τ. Μ. Κόλ σχεδίαζε να γράψει ένα βιβλίο πάνω στην άστρολογία, «δταν θα είχε καιρό». Τελικά, όμως, ο σκοπός του δεν εκπληρώθηκε και αυτά που άφησε ήταν μία συλλογή από ποικίλες σημειώσεις και άρθρα, από τα οποία φτιάχτηκε και η έκδοση αυτή. Έδώ περιγράφονται οι τεχνικές άρχές και τα φυσικά χαρακτηριστικά που άφορούν τόν κάθε άστερισμό του ζωδιακού κύκλου. Αναφέρονται, άκόμα, περικοπές από τό κείμενο μίας διά-

λεξης που έδωσε ο συγγραφέας στο Συνέδριο τών Άστρολόγων, σχετικά με τόν πλανήτη Ουράνο, «δάσκαλο και οδηγητή του ανθρώπινου γένους».

ΕΛΙΟ ΒΙΤΟΡΙΝΙ

Σικελικοί Διάλογοι

Μετάφραση: Τατιάνα Νικολαΐδου
Έκδ: «Όδυσσεάς», Άθήνα 1980

Οι «Σικελικοί διάλογοι» είναι τό κορυφαίο έργο του Έλιο Βιτορίνι - ένα από τα πιο ποιητικά έργα της σύγχρονης ιταλικής λογοτεχνίας, όπου έκφράζεται η επistroφή του συγγραφέα στις πρωτογενείς του πηγές, στη μάνα-γή του, και η σύγκρουση ενός παρωχημένου παρελθόντος, με ένα άγεστο και χωρίς καμιά προοπτική παρόν.

Ο Έλιο Βιτορίνι γεννήθηκε στη Συρακούσα τό 1908 και πέθανε στο Μιλάνο τό 1966. Υπήρξε μία από τις σημαντικότερες προσωπικότητες της Ιταλίας στα γράμματα και έκδότης δύο φιλολογικών περιοδικών («Σολάρια» και «Πολυτέκνικο»). Επίσης, ήταν μεταφραστής τών καλύτερων έργων της άμερικανικής λογοτεχνίας και διευθυντής έκδοτικών σειρών που χαρακτηρίζονται από τήν έξαιρετική τους ποιότητα.

Κ. Γ. ΓΙΑΓΚΟΥΛΛΗ

Άνθολογία κυπριακής λαϊκής

ποίησης

Έκδ. Υπουργείου Παιδείας της Κυπριακής Δημοκρατίας, 1980

Ένα μέρος από τό ανθολογούμενο εδώ υλικό προέρχεται από δημοσιευμένες κιόλας ποιητικές

συλλογές, ένα μεγάλο, όμως, μέρος προέρχεται από τό ανέκδοτο άρχαικό υλικό που κατέγραψε ο Κ. Γ. Γιαγκουλλής, κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, άπ' όλη τήν Κύπρο. Τό μεγαλύτερο μέρος της Άνθολογίας αυτής είναι άφιερωμένο σε ποιητές άλιγοστιχών τραγουδιών που, έπηρεασμένοι ίσως από τούς έντεχνους ποιητές, δέν διατάζουν να έγκαταλείνουν τή ρίμα. Αυτό σημαίνει πώς άπουσιάζουν πολλά δνόματα ριμαδόρων, έπαγγελματιών δηλ. ποιητάρηδων που άσχολήθηκαν μόνο με τή σύνταξη μακροσκελών άφηγηματικών τραγουδιών, τών όποιών η παρουσίαση εξαγγέλλεται για έναν έπόμενο τόμο.

Η δημοσιευόμενη εδώ ύλη ταξινομείται σε διάφορες κατηγορίες, άνάλογα με τή μορφή και τό περιεχόμενο τών τραγουδιών, ενώ οι ποιητές παρουσιάζονται κατά τήν αλφαβητική τους σειρά. Στο τέλος είναι τυπωμένο ένα γλωσσάρι για τις πιο ιδιότυπες λέξεις της έλληνοκυπριακής διαλέκτου.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΡΑΓΓΑΣ

Τι λέει ο ίδιος ο Λένιν για τό Στάλιν

Έκδ: Σωκράτης, 1980

Όλα όσα γράφτηκαν για τήν περίοδο του Σταλινισμού είναι πολύ λίγα, σε σύγκριση με αυτά που έπίσημα άποκάλυψε τό ΚΚΣΕ στο 20ό και, σε συνέχεια, στο 22ο Συνέδριό του. Και βέβαια, όλα αυτά δέν μπορούν να συγκριθούν με εκείνα που, από πολλές μεριές, έγκυρα έχει φέρει στο φώς η ύπευθυνη έρευνα.

Μέ άφετηρία τήν διαπίστωση αυτή, ο Σ. Ράγγας συγγεντρώνει και παρουσιάζει σε αυτό τό μικρό τόμο ό,τι έχει λεχθεί κατά καιρούς από τόν Λένιν για τόν Στάλιν, άρχίζοντας από τό γνωστό: «Ό σ. Στάλιν, που έγινε γενικός γραμματέας, συγκέντρωσε στα χέρια του μίαν άπέραντη έξουσία και δέν είμαι βέβαιος, αν θά μπόρεσει να χρησιμοποιεί πάντα μέ άρκετή σύνεση αυτή τήν έξουσία».

ΧΕΡΜΑΝ ΜΕΛΒΙΛΛ

Μπάρτλεμπ, ο Γραφιάς κι άλλες τρεις ιστορίες

Μετ: Μένης Κουμανταρέας

Έκδ: «Όδυσσεάς», Άθήνα 1980

Σέ πολύ καλή μετάφραση έκδίδονται τέσσερα άφηγήματα του μεγάλου Άμερικανού συγγραφέα του περασμένου αιώνα Χέρμαν Μέλβιλλ (1819 - 1891). Τό «Μπάρτλεμπ, ο γραφιάς» είναι η παράξενη ιστορία ενός νεαρού άντιγραφά, που προσλαμβάνεται σε ένα δικηγορικό γραφείο της Νέας Υόρκης και που άρνείται όχι μόνο να δουλέψει, αλλά και να έγκαταλείψει τό γραφείο αυτό, τό όποιο χρησιμοποιεί για τή μόνιμη κατοικία του. Ο «Άνθρωπος με τό άλεξικέραυνο» άποτελεί μία σάτιρα για τήν είσβολή τών άνενδοίστων έμπόρων και τών μηχανών τους στη φυσική ροή της ζωής τών ανθρώπων. Ο «Βιοιστής» είναι ένας διάλογος «περί ιδιοφυίας», ενώ ο «Τζίμυ Ρόουζ» μπορεί να θεωρηθεί σαν μία μελαγχολική έλεγεία για τό χαμένο πλούτο, τήν εύτυχία και τά νιάτα τών ανθρώπων.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Λεξικό μαρξιστικής-λενινιστικής φιλοσοφίας	200
ΓΚΕΟΡΓΚ ΛΟΥΚΑΤΣ: Μαρξισμός και σταλινισμός	140
ΝΤ. ΡΙΑΖΑΝΟΦ: Ο Μάρξ κι ο Ένγκελς (όχι μόνο) για άρχάριους	110
ΑΝΡΙ ΛΕΦΕΒΡ: Προβλήματα του μαρξισμού σήμερα	70
Ε. ΠΡΕΟΜΠΡΑΖΕΝΣΚΙ: Τό πέραςμα στο σοσιαλισμό	90
ΛΟΥΪ ΑΛΤΟΥΣΣΕΡ: Για τόν Μάρξ	180
ΜΠΑΙΝΤΣΟΝ-ΤΖΑΚΣΟΝ-ΛΑΙΝΓΚ κ.ά.: Σχιζοφρένεια και οίκογένεια	230
ΑΝΤΡΕ ΓΚΟΡΖ: Μεταρρύθμιση και Έπανάσταση	150
Ο Φρόντν για παιδιά	60
ΗΛΙΑΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ	
Υπόκοσμος και Καραγκιόζης	180
Ο τούρκικος καφές έν Έλλάδι	90
Ψειρολογία	80
Τό μπουρδέλο	150
Έλύτης-Μόραλης-Τσαρούχης	150
Έπαγγέλματα του δρόμου	
ΦΕΡΝΑΝΤΟ ΚΛΑΟΥΝΤΙΝ: Η κρίση του παγκόσμιου κομμουνιστικού κινήματος	

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

1. ΤΖΩΝ ΣΤΑΪΝΜΠΕΚ: Ουράνιες θοσκές	120
2. ΑΝΑΤΟΛ ΦΡΑΝΣ: Τό ψητοπωλείο της θαλάσσιας Πεντώκ	120
3. ΠΡΟΣΠΕΡ ΜΕΡΙΜΕ: Κολόμπα	100
4. ΜΠΟΡΙΣ ΒΙΑΝ: Ο άφρός τών ήμερών	100
5. ΣΛΑΒΟΜΙΡ ΜΡΟΖΕΚ: Ο έλέφαντας	100
6. ΚΑΡΟΛΟΣ ΝΤΙΚΕΝΣ: Δύσκολα χρόνια	160
7. ΑΝΤΟΝ ΤΣΕΧΟΦ: Η στέπα	70
8. ΟΝΟΡΕ ΝΤΕ ΜΠΑΛΖΑΚ: Η έξαδέρφη Μπέτα	200
9. ΜΑΡΚ ΤΟΥΑΙΗΝ: Διηγήματα Α	140
10. ΜΑΡΚ ΤΟΥΑΙΗΝ: Διηγήματα Β	140
11. ΕΔΓΑΡ ΑΛΑΝ ΠΟΕ: Άλλόκοτες ιστορίες	110
12. ΕΜΙΛ ΖΟΛΑ: Η γη	250
13. ΝΙΚΟΛΑΪ ΓΚΟΓΚΟΛ: Οί πεθαμένες ψυχές	200
14. ΠΕΤΕΡ ΜΠΙΧΣΕΛ: Η κυρία Μπλουμ	30
15. ΙΒΑΝ ΤΟΥΡΓΚΕΝΙΕΦ: Ο καπνός	160
16. ΓΟΥΪΛΙΑΜ ΜΠΕΚΦΟΡΝΤ: Η ιστορία του χαλίφη Βατέκ	80
17. ΦΙΛΙΠ ΡΟΘ: Η πάθηση του Πορτνόνου	150
18. ΑΠΤΟΝ ΣΙΝΚΛΑΙΡ: Η Ζούγκλα	250
Χ.Μ. ΕΝΤΣΕΝΣΜΠΕΡΓΚΕΡ: Ποιήματα	80

αντιθεσεις

κυκλοφορεί
το δεύτερο τεύχος

● Κύρα 'Αδάμ: η σύγκρουση 'Ιράν - 'Ιράκ ●
Γιάγκος 'Ανδρεάδης: η κατανάλωση του αρχαίου
δράματος ● Γιάννης 'Αντωνίου: για τις αμερικάνικες
έκλογές ● Δημήτρης Δέψης: η σύγκρουση
'Ιράν - 'Ιράκ ● Κώστας Θεοδωρόπουλος: οι δια-
κοπές ● Παναγιώτης Κατερίνης: για την ΕΔΑ ●
Νίκος Μανιός: ο νόμος - πλαίσιο για την υγεία ●
'Αντρέας Παππάς: άριστερός λογιότατισμός ●
Πέπη Ρηγοπούλου: για τη σεξουαλική απελευθέρωση
● Κώστα Ρηζίτη: για την κρίση του τύπου ●
● Μ. Σπύρου: οργανωθείτε για να σωθείτε! ●
'Αγγελος Χρήστου: για τη Νότια 'Αφρική ●

● ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΩΝΙΑ ●

● 'Αστέρης Στάγκος: η κρίση στην Πολωνία ●
Γιασέκ Κουρόν: η γραφειοκρατική έξουσία ●
Czysztotf Pomian: τό Κομμουνιστικό Κόμμα Πολωνίας ●
Vladimir Blenkowski: η πολωνική γεωργία ●
S. Ozdowski: η πολωνική βιομηχανία ●

αντιθεσεις

Εσείς, εμείς & ο ηχος

'Εδώ και τέσσερα χρόνια στο φιλόξενο STUDIO HI FI της
όδου 'Ασκληπιοῦ 76 εξυπηρετούμε με αληθινά φιλική διά-
θεση όλους αυτούς που, ψάχνοντας για ένα καλό στερεο-
φωνικό συγκρότημα, θέλησαν να μās εμπιστευθούν.

Καί είναι αλήθεια ότι αποκτήσαμε πολλούς νέους φίλους.
Είμαστε πάντοτε πρόθυμοι να συζητήσουμε για κάθε
πρόβλημά σας, σχετικό με την απόκτηση ενός στερεοφω-
νικού συγκροτήματος οποιασδήποτε μάρκας, και πιστεύοντας
ότι έχουμε τις χαμηλότερες τιμές, ελπίζουμε και σε νέους
φίλους.

Καί τώρα, αν σκεφτόσαστε για χρωματιστή τηλεόραση,
θυμηθείτε μας.

STUDIO HI FI
ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76, ΑΘΗΝΑ 706, τηλ. 3602697-3627858

TARKIDI
H ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ 9ης ΤΕΧΝΗΣ
THE CARTOON AND COMIC ART
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΑΠΟΨΗ...

ΧΝΑΡΙ

βιβλία
δισκοί
αφίσσα

γιώργος τσιλδερίκης

κίαφας 5 και ακαδημίας - τηλ. 36.05.493
σωστή επιλογή βιβλίων

ΝΙΚΟΥ ΜΟΣΧΟΒΑΚΟΥ
Ζέον
(ποιήματα)
'Εκδ.: Καστανιώτης, 1980

Μετά την πρώτη του ποιητική
συλλογή «Είδοποίηση» (1970),
μετά δηλαδή από μία δλόκληρη
δεκαετία, ο Ν.Μ. με τό «Ζέον»
προσπαθεί μέσα σε μία πραγμα-
τικότητα όπου οι «άξίες» αμφι-
σβητούνται και απορρίπτονται
να κρατήσει, μέσα από καυστική
είρωνεια και σαρκασμό, μία έπι-
βεβλημένη αισιοδοξία: Τά λίγα
ποιήματα που μ' απομείνανε / να
γράψω ακόμη / όπου νάναι τε-
λειώνουνε..., «Μόνο τίς Κυρια-
κές τά πρωινά / όταν οι άλλοι
θάναι σίγουροι για μένα / εγώ θά
πυρπολώ / εγώ θά κραυγάσω /
στίχους μικρούς και σύντομους /
συνθήματα έλλαλης».

ΒΑΣΚΟ ΠΡΑΤΟΛΙΝΙ
Οικογενειακό Χρονικό
Μετάφραση: Esther Silvesti
'Αγγελος Βαμβακινός
'Εκδ.: «Οδυσσέας»,
'Αθήνα 1980

Τό βιβλίο αυτό είναι μία τρυφε-
ρή εξομολόγηση, σε πρώτο πρό-
σωπο, γύρω από τή σχέση του
συγγραφέα με τόν αδελφό του ά-
πό τά πρώτα παιδικά χρόνια
τους, ώς τήν εφηβεία και τήν τελι-
κή πράξη, πού είναι ο θάνατος
του δεύτερου.

'Ο Πρατολίνι έχει συνεργαστεί
με τόν Ροσελίνι και τόν Βισκόντι
σε πολλά κινηματογραφικά έργα,
άπό τά όποια τό πιο γνωστό είναι
«'Ο Ρόκο και τ' αδέρφια του». 'Η
γραφή του δείχνει έναν άνθρωπο
με λαϊκή ευαισθησία, πού εκφρά-
ζεται κάποτε μέσα από ένα σθε-
ναρό έπικο-προλεταριακό λυρι-
σμό.

Πρωταγωνιστής στη λογοτεχνι-
κή ιστορία τής μεταπολεμικής 'Ι-
ταλίας, ο Πρατολίνι εδώ και χρό-
νια δέ δημοσιεύει πιά τίποτε, άλ-
λά δουλεύει πάνω σ' ένα μυθιστό-
ρημα με τόν προσωρινό τίτλο «'Η
παιδική άρρώστια».

ΣΤΡ. ΠΑΠΑΜΑΝΟΥΣΑΚΗΣ
Τό κρητικό δίκαιο στην Ιστορική
του εξέλιξη
'Αθήνα 1979

'Η εργασία αυτή του Στρ. Πα-
παμανουσάκη ξεκίνησε από μία
διάλεξη πού έδωσε στο Φιλολογι-
κό Σύλλογο Χανίων «'Ο Χρυσό-
στομος», στις 7 'Απριλίου 1979.

'Η εξέταση του κρητικού δι-
καιού αρχίζει από τά πρωτομινωι-
κά χρόνια και φτάνει μέχρι τίς ει-
δικές δικαιοκτικές ρυθμίσεις πού θε-
σπίστηκαν για τήν Κρήτη στη
διάρκεια των νεότερων χρόνων.
'Εκτός από τή συγκέντρωση μιάς
μεγάλης ποικιλίας στοιχείων για
τό κρητικό δίκαιο, τό θέμα ανα-
πτύσσεται από τό συγγραφέα σε
συσχετισμό με τά κύρια Ιστορικά
γεγονότα πού καθόρισαν τίς τύ-
χες του νησιού.

ΤΖΩΡΤΖ ΕΛΙΟΤ
Σίλας Μάρνερ
Μετάφραση: Γιάννης Σπανδώνης
'Εκδ.: «Οδυσσέας», 'Αθήνα 1980

'Η Τζώρτζ 'Ελιοτ (Μαίρη 'Αν
'Εβανς Κρός) γεννήθηκε τό 1819
στο 'Αμπερι Φάρμ του Γουόρικ-
σαίρ, στην 'Αγγλία. 'Όταν τέ-
λειωσε τό σχολείο, σε ηλικία 16
χρόνων, άρχισε να μελετάει μόνη
της διάφορα θέματα. Στά 1841
πήγε με τόν πατέρα της στο Κό-
βεντρι, όπου ή έπιρροή των «σκε-
πτικιστών» και των «ρασιοναλι-
στών» τήν οδήγησε στη διακοπή
κάθε δεσμού με τήν εκκλησία.

Τό πρώτο της βιβλίο, «Σκηνές
άπό τή ζωή των κληρικών»
(1857), τό άκολούθησαν τά «'Αν-
ταμ Μπίντ» (1859), «Μεταξουρ-
γείο» (1860) και «Σίλας Μάρνερ»
(1861).

'Η Τζώρτζ 'Ελιοτ θεωρείται ά-
πό πολλούς σαν ή πιο οξυδερκής
και καλλιεργημένη από τούς 'Αγ-
γλους συγγραφείς του 19ου αιώ-
να. Είχε τήν ικανότητα να περι-
γράφει τόν οικείο σ' αυτήν κόσμο
της έπαρχιακής 'Αγγλίας και να
άποκρυπτογραφεί έναν δλόκληρο
κοινωνικό οργανισμό, κάνοντας
ταυτόχρονα λεπτές ήθικές αναλύ-
σεις μεμονωμένων προσώπων.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ
Β. ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗ:
'Η οικονομική κρίση και ή ένταξη
της 'Ελλάδας στην ΕΟΚ.
'Εκδ.: «Παπαζήση» 'Αθήνα 1980.

Κάπως σύνομη άλλα άρκετά
καταποτιστική επισκόπηση ενός
μεγάλου προβλήματος. 'Ο συγ-
γραφέας δίνει ένα δείγμα και τής
θεωρητικής του κατάρτισης αλλά
και τής ικανότητάς του να αντι-
μετωπίζει πρακτικά τά προβλή-
ματα της οικονομικής πολιτικής.

Βιβλίο αντικειμενικό και έπι-
στημονικό - με όλη τή σημασία
της λέξης - πού δέν μιλά ξανά
για τό αν έπρεπε ή όχι να μπουμε
στην ΕΟΚ, όπως τόσα άλλα,
άλλά για τό πώς θά μπορούσε ή
έλληνική οικονομία να αναλάβει
κάποια πρωτοβουλία, δεσμευ-
μένη όπως είναι από τήν ΕΟΚ,
για να αντιμετωπίσει τή διεθνή
οικονομική κρίση.

Κ. Χ. ΜΥΡΗ
Τά τραγούδια
'Εκδ.: «Γνώση», 1980

Γιά πρώτη φορά ο Κ. Χ. Μύ-
ρης εκδίδει τά τραγούδια του πού
άφησαν έποχή τήν περίοδο τής δι-
κτατορίας. Τό «Χρονικό» δηλα-
δή και τήν «'Ιθαγένεια», πού με-
λοποίησε ο Γ. Μαρκόπουλος με
έμπνευστή τόν αξέχαστο Ν. Ξυ-
λούρη και, λίγο αργότερα, τά
τραγούδια τής 'Ελένης Καραϊν-
δρου «'Η μεγάλη άγρυπνία», πού
τραγούδησε ή Μ. Φαραντούρη,
καθώς επίσης και μία μικρή έπι-
λογή από τραγούδια του Γ. Σπα-
νού και Β. Κουμπή.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ

ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΕΙΣ

Κύριε Διευθυντά,

Αφού ευχαριστήσω τον σχολιογράφο σας για την τιμή που μου έκανε να διαβάσει το σημείωμά μου της 14.9 στην «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» το σχετικό με τα τελευταία φορολογικά μέτρα της κυβέρνησης και προκειμένου να ενισχύσω την πίστη του στις συμπτώσεις και να τον αποτρέψω από μεταφυσικές αναζητήσεις αλλοτριών πηγών εμπνεύσεως, θα ήθελα να του θέσω υπόψη τα εξής:

Πρώτον: Η κυβέρνηση καταχώρησε στον Τύπο, έναντι αδράς άμοιβης, τα δικά της παραδείγματα μεταχείρισης των φορολογουμένων πριν και μετά τα μέτρα της και φυσικά από τα παραδείγματα αυτά έβγαλε τα δικά της θριαμβευτικά συμπεράσματα.

Δεύτερον: οι κ.κ. Βλάχος και Νικολάου θεωρώντας τα παραδείγματα αυτά άτυχη γιατί ήταν στατικά (δέν έπαιρναν τό εισόδημα στη δυναμική του πορεία της βαθμιαίας από χρόνο σε χρόνο αναπροσαρμογής, δέν συνυπολόγιζαν, δηλαδή, τον πληθωρισμό που είναι η χειρότερη μορφή φορολογίας για τούς εργαζομένους) συνεργάστηκαν στην έπεξεργασία άλλων παραδειγμάτων, προκειμένου να έντοπίσουν οι ίδιοι την πραγματική έκταση της φορολογικής επιβάρυνσης (έπ' ευκαιρία σημειώνω ότι ήταν φυσικό να περιορίσουν τα παραδείγματα στις πρώτες εισοδηματικές κλίμακες στις οποίες και κατατάσσεται τό 90% των Έλλήνων φορολογουμένων). Τά παραδείγματα τα στοιχειοθετούνταν στην αίθουσα δημοσιογράφων στό Ύπουργείο Συντονισμού στό διαλείμματά του ρεπορτάζ και στις πολλές πλές αριθμητικές πράξεις βοηθήσαν και οι συνάδελφοι κ.κ. Γ. Καραμανώλης της «Έλευθεροτυπίας» και Κ. Καλλιόπης του «Ριζοσπάστη». Είλικρινά, δέν καταλαβαίνω πού είναι τό μεμπτό; Στο ότι δέν πήραμε την μασμένη τροφή των παραδειγμάτων του Ύπουργείου Οικονομικών, αλλά προσπαθήσαμε να επαληθεύσουμε, μέ δικά μας παραδείγματα, την αξία των φορολογικών μέτρων; Για τό ότι συνάδελφοι από διαφορετικής πολιτικής εφημερίδες συνεργάστηκαν; Τί να κάνουμε! Οι ρεπορτερ πρέπει και να συνεργάζονται κάπου - κάπου, γιατί διαφορετικά τό άγχος της καθημερινής δουλειάς δέν θά τούς άφηνε καιρό ούτε...να γράψουν. Καί γιατί ό έντοπισμός του σχολίου σας μόνο στό παραδείγματα; Τό ότι άλλη είναι, τελικά, ή συνολική έκτιμηση του ενός δημοσιογράφου για τά μέτρα, και άλλη του άλλου, είναι άμελητέο;

Και δύο ακόμη λόγια για αντίστοιχες παρατηρήσεις του σχολίου σας πού μάς ψέγει γιατί:

1. «Διαλέξαμε την περίπτωση μισθωτού μέ σύζυγο πού δέν εργάζεται και δύο παιδιά». Μά άπλούστατα, γιατί αυτή είναι ή τυπική μορφή της έλληνικής αστικής οικογένειας. Κάνανε όμως, την παρατήρηση ότι οι έλαφρύνσεις περιορίζονται στις, άλλες σύνθεσης, οικογένειες.

2. «Υποθέσαμε ότι θά αύξηθούν κατά 25% τά χαμηλά εισοδήματα, κατά 20% τά μεσαία και 15% τά κάπως ψηλότερα». Μά άπλούστατα πάλι, ή εισοδηματική πολιτική στό τελευταία χρόνια σε τέτοια ποσοστά περίπου υλοποιήθηκε. Άλλωστε, άν υποθέταμε μικρότερα ποσοστά, τότε τά παραδείγματα θά κατέληγαν σε συμπεράσματα πιο εύνοικά για την κυβέρνηση.

Άλλά, ήδη, έκανα κατάχρηση στην φιλοξενία σας! Πιστεύοντας ότι βοήθησα στην διευκρίνιση παρατηρήσεων του σχολίου σας.

Ευχαριστώ
Νίκος Νικολάου
Δημοσιογράφος

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ

• Από την Αμαλίαδα στέλνεται ή παρακάτω «είδηση», πού μόνο ό κ. Ύπουργός Γεωργίας είναι σε θέση να την άνασκευάσει:

Άγαπητό «Αντί»,

Ός γνωστόν, κάθε χρόνο γίνεται πριμοδότηση των αντιπαρασιτικών φαρμάκων, έμβολίων κλπ. κατά 50% έκ μέρους του Ύπουργίου Γεωργίας. Δηλαδή, οι κτηνοτρόφοι πηγαίνουν στό κρατικό κτηνιατρείο, όπου τούς χορηγούνται οι συνταγές και, κατόπιν, αγοράζουν τά φάρμακα καταβάλλοντας τό ήμισυ της τιμής.

Εάν εξετάσουμε την συνταγογραφία των κρατικών κτηνιάτρων σε όρισμένες περιοχές της Ελλάδας, θά άντιληφθούμε ότι συνιστούν τά προϊόντα μιας μόνο εταιρίας και, συγκεκριμένα, της Veterin - Δ. Μαρέλης και Σία Ο.Ε». Έτσι, μετά από μία πρόχειρη έρευνα σε 42 συνταγολόγια, διαπιστώνουμε πώς τά 41 αναγράφουν φάρμακα της ως άνω εταιρίας (Dravetil, Stozzon Valbazen).

Η εταιρία αυτή έχει συσταθεί πριν από λίγα χρόνια και τείνει να γίνει ή πρώτη σε πωλήσεις στη χώρα, άν και τά προϊόντα της δέν συμβαδίζουν ποιοτικά μέ την οικονομική της άνδρωση. Τί έχει να μάς άπαντήσει πάνω σ' αυτά ό κ. Ύπουργός Γεωργίας και ή Διεύθυνση της Κτηνιατρικής Ύπηρεσίας;

συντροφικά Α.Κ.

ΠΟΛΩΝΙΚΑ

• Για «σύγχρονο άντικομμουνισμό» καταδικάζεται ό συνεργάτης μας κ. Ν. Χριστοδουλάκης από τον κ. Γ. Φτεριώνα (Άγρίνιο):

Άγαπητό «Αντί»,
Οι φοβισμένοι τουρίστες, ό βομβαρδισμός μέ τά παράσιτα, οι περιπολίες της μιλιτίας, τά μπλόκα, τά περιπολικά, τά κράνη, τά όπλα, τά μικρά εικονίσματα πού έπαιρναν οι εργάτες και τά φύλαγαν στη μέσα τσέπη της φόρμας τους - όλα αυτά είναι ή άρχή της περιγραφής πού κάνει ό συνεργάτης σας Χριστοδουλάκης για την κατάσταση στην Πολωνία, κι έτσι δέν παραξενεύομαι όταν παρακάτω προχωράει στό «ψαχνό», μέ τις έρωτήσεις πού άπευθύνει στον εργάτη πού μιλάει άγγλικά.

Η περιγραφή νομίζω ότι άφορά τον πρωτόγονο άντικομμουνισμό, κατά τον όποιο οι εργάτες στις σοσιαλιστικές χώρες δουλεύουν κάτω άπ' την άπειλή των αυτόματων... Ένώ οι έρωτήσεις άφορούν τον σύγχρονο άντικομμουνισμό. Μπράβο κύριε Χριστοδουλάκη, άξιος ό μισθός σου! Καί κάτι ακόμη κύριοι του «Αντί»: στις σελίδες πού άφιερώσατε για την Πολωνία δέν μπορούσαν να χωρέσουν, έτσι τουλάχιστον για τά προσχήματα της αντικειμενικής πληροφόρησης, μερικές άράδες για τις θέσεις της πολωνικής κυβέρνησης;

Όσο για μένα, για να διαλυθούν ένδεχόμενοι χαρακτηρισμοί, πιστεύω πώς οι άπεργίες στην Πολωνία άποτελούν νίκη του Σοσιαλισμού και ήττα της σταλινικής γραφειοκρατίας.

Ευχαριστώ για ή δημοσίευσή
Γιώργος Φτεριώνας

• Σχετικές μέ τά γεγονότα στην Πολωνία είναι οι σκέψεις και του Δ.Χ. πού, όπως χαρακτηριστικά γράφει, «για του λόγου τό άσφαλές» δέν πρέπει να δημοσιευτεί ό λόκληρο τό όνομά του:

Άγαπητό «Αντί»,

Αν και πολιτικά ύποστηρίζω τό ΚΚΕ, αυτό δέν σημαίνει πώς δέν έχω τις δικές μου άπόψεις στό ζήτημα του ύπαρκτου σοσιαλισμού. Κάθε πολιτικό φαινόμενο έ-

χει βαθιές πολιτικές και κοινωνικές ρίζες: αυτή την τόσο άπλή άλήθεια πρέπει να την ξεχάσαν οι σ. του ΚΚΕ. Οι άπεργίες ενός σημαντικού τμήματος της πρωτοπόρας κοινωνικής τάξης, αυτής πού ύποτίθεται ότι άσκει ή δικτατορία της μέ στόχο την οικοδόμηση του σοσιαλισμού, είναι φαινόμενα πού χρειάζονται βαθιά άνάλυση.

Ό σοσιαλισμός είναι μία κοινωνία πού και άδυναμίες έχει και λάθη κάνει. Ούδεις άλάθητος. Όμως ό σ. Ν. Κοτζιάς, στό άρθρο του στις 28/8 στό «Ριζοσπάστη», ανακαλύπτει πώς τά λάθη «έγιναν τά τελευταία χρόνια στην Πολωνία». Δηλαδή μία νεφελώδης άναφορά σε λάθη και άδυναμίες - χωρίς να συγκεκριμενοποιείται στό κοινωνικό και όλητικό καθεστώς - και ξεμπερδεύουμε. Καί άς τούς εργάτες να φωνάζουν για έλευθερα συνδικάτα, για κατάργηση των προνομίων κλπ.: πλήρης ή άντικατάσταση της διαλεκτικής μέ ή μεταφυσική...

Μέ βαθιά έκτίμηση
Δ.Χ.

• Τη στάση του «Ριζοσπάστη» καυτηριάζει μέ γράμμα του από τό Τορόντο ό κ. Χρ. Ταρνάρης:

Άγαπητό «Αντί»,

Νομίζω ότι είναι σωστό να γίνονται άπεργίες και στις σοσιαλιστικές χώρες πού, πολλές φορές, λόγω της γραφειοκρατίας, δέν εφαρμόζονται οι σοσιαλιστικές άρχες. Η λέξη άπεργία δέν πρέπει να σοκάρει τους πραγματικούς κομμουνιστές.

Δέν συμβαίνει, όμως, τό ίδιο και μέ τούς ύπεύθυνους του «Ριζοσπάστη». Συγκεκριμένα, στις 12/8 διάβασα ένα άρθρο πού τό υπέγραψε ό δημοσιογράφος Στ. Ντιλίντας, και όπου δέν λεγόταν ούτε λέξη για τις πρόσφατες άπεργίες πού έγιναν στην Πολωνία.

Καί ρωτώ: γιατί αυτή ή νοοτροπία να άποκρύπτουμε την άλήθεια από τούς άναγνώστες μας;

Μέ έκτίμηση
Χρήστος Ταρνάρης

ΓΙΑ ΤΗΝ Ε.ΠΟΙ.ΖΩ.

• Από τον κ. Τάσο Τερεζάκη (Πολύγωνο) έχουμε μία κριτική για τό κείμενο των Γ. Βοϊκλή, Ν. Καλαποθαράκου και Π. Γουλιέλμου, πού αναφερόταν σε δημοσίευμα 80 πρώην μελών της «Νέας Άριστερας» (τχ. 135):

Κύριε Διευθυντά,

Βεβαίως τό πρόβλημα της όργάνωσης της Νέας Άριστερας

δέν είναι δυνατόν να εξαντληθεί με δύο ή τρεις ανταπαντήσεις μέσα από τις στήλες του περιοδικού σας.

(...) Γνωρίζουν πολύ καλά οι τρεις μας φίλοι πώς όλοι έμεις που υπογράφουμε (σ.σ. οι 80 αποχωρήσαντες) δώσαμε τα πάντα εν λευκώ σ' αυτή την οργάνωση, στην οποία επί εικοσαετία είναι έλεω... τίνος; ήγήτορες. 'Ακόμα και τη σιωπή μας πολλοί, αποχωρούντες για να μη βλάψουμε τα συμφέροντά της. Αυτό, βέβαια, ήταν και τό σφάλμα μας. Πού μπορεί να αιτιολογηθεί, όπως ούποτε, όμως, όχι να δικαιολογηθεί. Και γι' αυτό άναλαμβάνουμε και ύφιστάμεθα την ευθύνη και τις συνέπειες' και γι' αυτό θέλουμε να αποκαλύψουμε την αλήθεια γύρω από αυτή την ιστορία, για να ανάλαβουν και αυτοί-δέν τό πιστεύω- τις δικές τους ευθύνες: πού δέν είναι λίγες.

Κατηγορήσαν και συνεχίζουν να κατηγορούν και δημοσίως δ-σους έχουν αποχωρήσει ή διαγραφεί για «χαφιεδισμό», για «καταδοτισμό» και ό,τι άλλο τους έρθει ό νοικοκύρης. Πώς, όμως, θά εξηγήσουν στον ελληνικό λαό, όταν θά ανάλαβουν την ήγεσία του τόπου (!) ότι υπέγραψαν στην 'Ασφάλεια και κατέδωσαν κάποιους συντρόφους τους ό Παν. Γουλιέλμος και ό Γ. Βοϊκλής; (Θά πούν, ίσως, ότι τό έκαναν με «άπόφαση» της οργάνωσης, δηλαδή του κεντρικού της όργάνου, δηλαδή αυτών των ίδιων!)

(...) Δέν στεκόμαστε στο «ύψος» των προοδευτικών ανθρώπων και δέν μάς διακρίνει ή έντιμότης, ή ειλικρινεία, τό ήθος. 'Ενώ ό κατασβιδολέρος σύντροφος Καλαποθαράκος θεωρεί έντιμότητα την τρομοκρατία των συγγενών μας και την προσφυγή στην 'Αστυνομία και την 'Ασφάλεια για να έπιλύσει τις μεταξύ μας διαφορές (τί ήθος και τί έντιμότης, όποια παλικάριά πρωτοπόρου Λαϊκού 'Αγωνιστή!)

«Οι 55 πού γίναμε 80». 'Εντυπωσιασμός για τη «μικρότητα» του δικού μας αριθμού: για όποιον δέν ξέρει ότι ποτέ, σάν όργάνωση, δέν ξεπεράσαμε τούς 80 ανθρώπους. Και ότι σέ όλη την ιστορία των 20 χρόνων δέν πέρασαν άπ' αυτή την οργάνωση περισσότεροι από τούς 250 - 300. Και αυτό χάρη στη νοοτροπία της μοναδικότητας του Παν. Γουλιέλμου, πού έχει άπορρίψει κόσμο και κοσμάκη σάν μικροαστούς, σάν ύποκειμενα, σάν χαφιέδες κλπ. 'Ο άναμάρτητος κύριος Παν. Γουλιέλμος...

Δέν συζητούν μαζί μας διότι δέν έπιτελούμε έργο κοινωνικής προσφοράς. Τί έκλεκτικισμός! και τί ποιότητα! Για έσωτερική κατανάλωση βέβαια. Και ύπεκφυγή: ή άμεση άντιπαράθεση θά μπορούσε να κλονίσει και τούς λίγους πού έμειναν. Πού σέ λίγο καιρό θά φύγουν, βέβαια, κι αυτοί...

«Πώς γίνεται από φθαρμένες καταστάσεις και πρόσωπα ιδιοτελή να παράγεται θετικό έργο;» Γίνεται! 'Όταν τά πρόσωπα αυτά προσεταιρίζονται τό θετικό έργο άλλων και τό προβάλλουν σάν δικό τους. Και ό «Καταναλωτικός Συνεταιρισμός» και τό «Τεχνικό Κέντρο» και τό «Κέντρο Ζωής και Πολιτισμού» είναι ή σωρευμένη δουλειά, τό περίσσευμα από τό μεροκάματο, ό ιδρώτας και ή ζωή αυτών πού σήμερα οι τρεις φίλοι μας κατηγορούν για έμπάθεια και ήθελμένη τύφλωση...

'Αλλά, και έκτός από αυτό, είναι ευχαριστημένοι οι τρεις μας φίλοι μ' αυτό τό έργο και μ' αυτούς τούς φορείς πού «δημιούργησαν», μετά από 20 χρόνια ιστορίας, όταν όλες οι πολιτικές οργάνώσεις, από τη Νέα Δημοκρατία ως τό ΕΚΚΕ, έχουν ανάλογους φορείς και άρτίοτερη λειτουργία;

«Τό ένδιαφέρον μας είναι μόνο για οικονομικές διεκδικήσεις». Ραφιναρισμένη ρετινιά, για να δείξει τά «ταπεινά» μας ένδιαφέ-

ροντα. Πού έχουμε, όμως, και άποφάσεις και ΠΡΑΚΤΙΚΑ για ποιο σκοπό και για ποιο λόγο τό διεκδικούμε. 'Αλλά και έτσι να ήταν, αφού ή πολιτική μας οργάνωση, για την όποία τά δημιουργήσαμε, με «σεμνότητα» αυτοκαταργήθηκε, σωστό και δίκαιο δέν θά ήταν να μοιραστούμε ΟΛΟΙ μαζί την περιουσία της;

Και για να τελειώνω δέν υπάρχει «άνεπίτρεπτο επίπεδο» κείμενου προοδευτικών ανθρώπων.

αυτό προκαλεί και την άπογοήτευση και την άπαισιοδοξία. Είναι αισιόδοξος όμως: τό όποιο θετικό έργο ή μήνυμα αυτής της οργάνωσης θά περάσει μέσα στο προοδευτικό μας κίνημα. Και οι έκτροπές αυτής της οργάνωσης θά είναι ένα άκόμα παράδειγμα για άποφυγή.

Τάσος Τερεζάκης

'Αγαπητό «'Αντί»,

Θά ήθελα να ευχαριστήσω τον κ. Λεωτσάκο για τό άρθρο του σχετικά με τη Σαντορίνη και για τις φιλοφρονήσεις του προς τό «Francò s Bar» κι έμένα προσωπικά. 'Όσοτόσο δέν πιστεύω πως άξιζω τόσα εγκώμια. 'Όπως ούποτε, όμως, ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ!

Τού είμαι, επίσης, ευγνώμων έπειδή έπιτέλους έθιξε τά μεγάλα (και άλυτα ως τώρα) προβλήματα πού άντιμετωπίζει αυτό τό τόσο όμορφο, όσο και δύσκολο στο να τό ζήσει κανένας, νησί.

Συμμερίζομαι τά αισθήματα του κ. Λεωτσάκου, όχι μόνον έπειδή βρίσκομαι καθημερινά σ' έπαφή με τη σαντορινιώτικη πραγματικότητα, αλλά, έπειδή έχω άκούσει πληθος βαριές παρατηρήσεις από κάμποσους τουρίστες πού ήρθαν φέτος έδω - τουρίστες άπογορευμένους πού δυστυχώς δέ θά ξαναγυρίσουν σ' αυτό τό νησί και πού οι έντυπώσεις τους δέν θά είναι ευνοϊκές για την (άγαθή) φήμη της Θήρας.

'Επίσης σάν «ξένος παρατηρητής» πού είμαι έν μέρει, τολμώ να συμβουλευώ τούς υπεύθυνους να σκεφτούν πάνω σ' αυτό τό άρθρο, πέρα από κάθε πολιτική σκοπιμότητα, αφού τό τουριστικό μέλλον του ύπεροχου αυτού νησιού (ήδη έντονα έκτεθειμένο σέ κινδύνους) έξαρτάται άποκλειστικά από τις λύσεις πού θά δοθούν στα προβλήματα του.

Με τά φιλικότερα αισθήματά μου Franco Stefano Colombo

Επανόρθωση

Στό άρθρο «Έξι χρόνια έξωτερική πολιτική» του 'Αλέξανδρου Ξύδη (τχ. 161) έχει γίνει μία έκτεταμένη μετάθεση παραγράφων πού άλλοιώνει σημαντικά τό κείμενο. Ζητάμε συγγνώμη από τούς αναγνώστες και όπωσδήποτε από τον συγγραφέα.

Συγκεκριμένα στο κεφάλαιο Α «Σχέσεις με τό ΝΑΤΟ» οι παράγραφοι πού αρχίζουν (σελ. 22, στήλη 2) «Τό ΝΑΤΟ ούδέποτε δέχτηκε...» και τελειώνουν «...ένάντια στο Μακάριο τον 'Ιούλη 1974». (σελ. 23, στήλη 1) πρέπει να μεταφερθούν όπως είναι στη σελ. 22, στήλη 1, μετά τό «Σοβιετική εισβολή στο 'Αφγανιστάν. Τό κεφάλαιο τελειώνει όπως και τώρα, με την παράγραφο: «Αυτά όλα άποτελούν σκληρά γεγονότα...»

Τό κεφάλαιο Β «Σχέσεις με τις ΗΠΑ» μεταφέρεται έτσι στη σελ. 22, στήλη 2 κάτω και συνεχίζεται στη σελ. 23, στήλη 1 πάνω με τις παραγράφους (πού βρίσκονται τώρα σελ. 22, στήλη 2 πάνω) πού αρχίζουν «... και δικαιούνται να τις χρησιμοποιούν...» και τελειώνουν: «... έχει έπιτύχει την έγγραφή τους στη σύμβαση». 'Από κει συνεχίζουμε κανονικά τό κεφάλαιο με την παράγραφο πού αρχίζει: «Σήμερα οι 'Αμερικανοί...» (σελ. 23, στήλη 1 κάτω).

'Επίσης θά θέλαμε να έπισημάνουμε και τά σημαντικότερα από τά λάθη πού ύπάρχουν στο κείμενο:

Σελ. 22, στήλη 2, γραμμή 5 από πάνω, διάβαζε: τουλάχιστο έντεκα και όχι δύο, στήλη 2, 10η γραμμή από πάνω, διάβαζε: συμφωνίες, με μερικές από τις όποιες

Σελ. 23, στήλη 1, γραμμή 13, διάβαζε: «συμπωματικά πολλές μέλη του ΝΑΤΟ» δίχως κόμμα.

Σελ. 23, στήλη 1 στη μέση, διάβαζε: «όπως έγινε κατά τη δικτατορία, πού κατάντησαν...» χωρίς παύλα.

Σελ. 23, στήλη 2 στη μέση, διάβαζε: «να την άκούουν, έφόνσον κρίνουν ότι τούς συμφέρει...» δίχως δεύτερο κόμμα.

Σελ. 25, στήλη 1, γραμμή 17 από πάνω, διάβαζε: «Η.Ε. Πάνω στην τουρκική...»

Σελ. 25, στήλη 1, γραμμή 16 από κάτω, διάβαζε: «και για παραχωρήσεις των Κυπρίων...» όχι «των συνόρων»

Σελ. 25, στήλη 1, γραμμή 18 από κάτω, διάβαζε: «της Σουδητίας» κι όχι «της Σουηδίας».

ΚΕΡΑΜΙΚΑ

αντικείμενο

σταχυ

Ξάνθου 7 Κολωνάκι

αντικείμενο

Δημητρίου Γούναρη 30 Θεσσαλονίκη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟΥ 12 ου ΤΟΜΟΥ ΤΗΣ Β' ΠΕΡΙΟΔΟΥ (ΤΕΥΧΗ 142-154) 4.1.1980-20.6.1980

Καί στους δύο πίνακες – ύλης και συνεργατών – τά λήμματα αναγράφονται κατ' απόλυτη αλφαθητική σειρά. Στήν παραπομπή ο πρώτος αριθμός δηλώνει τό τεύχος καί ο δεύτερος τή σελίδα.

ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ

Όδυσσέας Έλύτης: 146/22
Στρατής Τσίρκας: 148/22
Ή μέρα του θιθίου 151/30

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

142/3, 143/3, 144/3, 145/3, 146/3, 147/3, 148/3,
149/3, 150/3, 151/3, 152/3, 153/3, 154/3

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

142/6, 143/4, 144/4, 145/4, 146/4, 147/4, 148/4,
149/4, 150/4, 151/4, 152/4, 153/4, 154/4

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ

142/7, 143/5, 144/8, 145/5, 146/5, 147/5, 148/5,
149/5, 150/7, 151/5, 152/7, 153/7, 154/7

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ

142/8, 143/6, 144/6, 145/6, 146/6, 147/6, 148/6,
149/6, 150/6, 151/6, 152/6, 153/6, 154/6

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

142/10, 143/9, 144/10, 145/8, 146/10, 147/8, 148/9,
149/8, 150/8, 151/8, 152/8, 153/9, 154/8

ΑΝΤΙΘΕΜΑΤΑ

Ίωάννου, Γ: Μαθέρια στό πέλαγος 142/12
Ίωάννου, Γ: Καί πάλι τά ανθρώπινα δικαιώματα
152/10
Μέσκου, Μ: Ακόμη ένας Όμηρος Πέλλας 154/16
Πλασσαρά, Κ: Ή προσφορά 145/12
Ραυτόπουλου, Δ: Τό προνόμιο τής Έλληνικής
Αντίστασης 151/12
Ραυτόπουλου, Δ: Ό ζωντανός Τσίρκας 144/12
Τσακνιά, Σπ: Μέ τό Στρατή Τσίρκα 145/10
Φραγκιά, Α: Ή αποκορύφωση του τίποτα 150/10
Χατζή, Δ: Τέλος ή «Μεταπολίτευση» 153/10
Χιλιώτη, Θ: Λαογραφία περιθωριακών τύπων
147/10

ΑΝΤΙΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

142/11, 143/10, 145/50, 147/9, 148/12, 149/10,
150/14, 151/10

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ

142/38, 143/42, 144/42, 145/40, 146/54, 147/42,
148/42, 149/41, 150/40, 151/42, 152/40, 153/44,
154/48

ΔΙΔΑΓΟΓΟΣ

142/52, 143/50, 144/50, 145/50, 146/60, 147/50,
148/50, 149/50, 150/50, 151/53, 152/50, 153/58,
154/60

ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ – ΕΜΦΥΛΙΟΣ

– «Μαύρο», «δηλητηριώδης», «διεφθαρμένος»
καί Ινκόγκνιτο 152/40
– Μνήμη καί αντικομμουνισμός 152/41
Οικονομίδη, Φ: Συνέντευξη μέ τόν καπετάν-
Άλευρά 153/36
Ρεπόρτερ: Ή εθνική μειοδοσία θραβεύεται
149/14

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

– «Τά του Καίσαρος...» 142/8
– «Πολλά πταίωμεν άπαντες» 150/40

ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ – ΑΜΥΝΑ – ΣΩΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

– Ό Φακελοποιός Άθέρωφ καί οι πηγές των έμ-
πνευσών του 142/16
– Ή περίπτωση του Στρατιώτη Λιόντου 142/16
– Οι παρενέργειες τής άτομικής τρομοκρατίας
144/6

– Ένας Άμερικανός λοχίας πού ξέρει πολλά
150/22

– Ή άντισυνδικαλιστική τρομοκρατία 150/21

– Στρατιωτικά ήμερολόγια 152/17

– Τό «Μάτι» των Έπιτελών 152/41

Γρίβα, Κλ: Άστυνομική ψυχιατρική ή νηπιακή κα-
θήλωση 147/16

Ι.Χ.: Ό θεληγκέκας στή Λέσβο 143/43

Ρεπόρτερ: Ό στρατός, ό Στρατός καί ό Μεγα-
λειότατος 142/14

Ρεπόρτερ: Ένα «λόμπυ» πού κρύβει πολλά
144/20

Ρεπόρτερ: Τό σχέδιο Λαβίς. Όλη ή ένοπλη δύ-
ναμη τής χώρας κάτω από τόν έλεγχο των:
Μπάκου-Άθέρωφ 147/12

Ρεπόρτερ: Ή ΕΑΒ στά νύχια τής Λόκχηντ 150/20

ΕΠΤΑΕΤΙΑ – ΧΟΥΝΤΑ

– Στρατιωτικά ήμερολόγια 152/17

Ν.Ν: Ένας γεφυροποιός ξαφνικά έπαναστάτης
153/28

ΕΡΓΑΤΙΚΑ – ΣΥΝΙΚΑΛΙΣΜΟΣ

– RANK — XEROX 142/9

– Δικηγόροι συζητούν γιά τά προβλήματά τους
καί τήν άπονομή τής δικαιοσύνης (μέ εύκαιρία
τήν τριήμερη άποχή τους από τά δικαστήρια)
145/21

– Ή άντισυνδικαλιστική τρομοκρατία 150/21

Άγγρινιώτη, Θ: Ή σύγκρουση Κράτους ΟΤΟΕ
σμίπτωμα κρίσης του τραπεζικού συστήματος
145/19

Άντωνόπουλος, Ν: Μιά άπάντηση 142/21

Άσημακοπούλου, Ν: Μετά τή λήξη τής άπεργίας
των τραπεζικών. Νέοι άγώνες ή συντεχνιακή
ανάδιπλωση; 148/20

Βασιλείου, Γ: Περιμένοντας «νά ώριμάσουν οι
συνθήκες» 146/17

Γρίβα, Κλ: Ή κοινωνικοποίηση τής ύγείας 153/24
Ειδικού συνεργάτη: Πολλαπλές οι έπιπτώσεις
από τήν άπεργία των τραπεζικών 145/18

Ένα μέλος: Σχήματα καί άπόπειρες διεξόδου
(ΕΣΗΕΑ) 142/20

Κίτσου, Κ: Ή άπεργία έμπόρων καί έπαγγελμα-
τιών. Σύγχυση καί άγανάκτηση τήν άγορά 144/18
Παπαμάργαρη, Θ: Ή άπεργία των τραπεζικών
147/17

ΕΥΘΥΜΟΓΡΑΦΗΜΑ – ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

Άτσαλάκη, Λ: 145/52

Γρηγόρη 151/7

Καλαϊτζή, Γ: 142/5, 143/8, 144/9, 145/13, 146/9,
147/15, 148/8, 150/19, 151/11, 152/16, 154/13

Μοτορίκου, Γ: 149/1

Σ.Κ.: 149/52

ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

– Ή πολιτική μας διαφωνία μέ τό ΚΚΕ 147/20

Άλεξανδροπούλου, Στ – Μαθιανάκη, Γ: Τό δικαί-
ωμα τής διαφωνίας καί ή κρίση στήν Άριστερά
147/26

Βάσση, Λ: Ή άλλαγή έπαγγέλεται άλλα τό παρα-
κράτος άνασυντάσσεται 143/16

Γεωργίου, Β: Χρόνια κρίση χωρίς διεξόδο 144/24
Καρά, Στ: Οι «συνεπείς» καί οι «παρασυρμένοι»
144/25

Κατηφόρη, Γ: Τό πρόβλημα των «μή προνομιού-
χων Έλλήνων» 153/18

Κυριαζή, Χρ: Ή ιδεολογία του πολιτικού κειμένου
των διαφωνούντων 147/30

Μαυρομάτη, Ν: Συγκρότηση καί άνάδειξη τής
άμφισβήτησης 147/30

Μπιστάκη, Εύτ: Άναγκαιότητα, τυχαίο καί άνθρώ-
πινη πράξη 153/40, 154/42

Μπριλλάκη, Άντ: Ή κρίση τής Άριστεράς καί οι

προοπτικές τής άνανέωσης 154/22

Ντούτσκε, Ρ: Έξουσία καί εξέγερση 145/32

Ντούτσκε, Ρ: Οι δυσκολίες στο νά ρωτάς γιά τήν
άλήθεια 145/36

Νικολινάκου, Μ: Κοινωνικές δυνάμεις, έπαναστα-
τικές διαδικασίες καί μορφές όργάνωσης 149/32

Πάγκαλου, Θ: Ένας πειραματισμός «έδω καί
τώρα» 152/36

Σάντρ, Άμπολχασάν-Μπάνι: Στοιχεία θεωρίας τής
Ίσλαμικής έπανάστασης 144/31

Σάδη, Ο – Σαχερμαζόχη, Ν: Τό ξύλο θγήκε άπ' τόν

Παράδεισο 145/27

ΙΣΤΟΡΙΑ

Μπριλλάκη, Άντ: Ή κρίση τής Άριστεράς καί οι
προοπτικές τής άνανέωσης 154/22

Πανάγου, Γ. Α: Πώς θλέπουν οι Τούρκοι Ιθύνον-
τες τήν Έλλάδα καί τούς Έλληνες 142/24

Σαίν Μαρτέν, Κατρίν: Όργανωμένο καί αύθόρ-
μητο κίνημα νεολαίας. Νεολαία Λαμπράκη. Συ-
νεπτεύξεις μέ: Μίκη Θεοδωράκη, Άντρέα Λεν-
τάκη, Τάκη Μπενά, Μάκη Παπούλια 154/28

Ψυχογιού, Δ: Έλλάδα καί Βουλγαρία στο Μεσο-
πόλεμο. Μιά κριτική των άπόψεων του Ν. Μου-
ζέλη 154/36

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

α. είδήσεις έρευνες

– «Τά του Καίσαρος...» 142/8

– Ή περίπτωση του στρατιώτη Λιόντου 142/16

– Οι Ήρακλεις του πρωθυπουργού καί ό Άρ-
χαιοκάπηλος 142/17

– Οι «Τοίχοι γιορτάζουν καί εις Παρίσιους» 144/7

– Τό ρουσφέτι ποτέ δέν πεθαίνει 145/7

– Ή κοπριά του Άργείου καί ό κ. Νιάνιας 148/6

– Γελοίοι καί επικίνδυνοι 149/7

– Πράσινοι ήλιοι – γυμνιστές 151/20

Θεοφυλάκτου, Ε: Γυναικείες όργανώσεις καί φε-
μινιστικό κίνημα 150/36

Θ. Λ: Είναι σωστό νά λερώνουμε τούς τοίχους;
145/16

Ι. Χ: Ό Βεληγκέκας στή Λέσβο 143/43

Σάδη, Ο. – Σαχερμαζόχη, Ν: Τό ξύλο θγήκε από
τόν Παράδεισο 145/27

δ. άρθρα

Βεργόπουλου, Κ: Εύρώπη. Ό βορράς άπομακρύ-
νεται από τό Νότο 145/38

Γρίβα, Κλ: Ή κοινωνικοποίηση τής ύγείας 153/24
Κολοκυθά – Σακελαροπούλου, Ε: «Ή άπειρία, ή
εύπιστία καί τό εύθριπτον του θήλεως φύλου»
145/30

ΚΥΠΡΟΣ

– Οι ΗΠΑ παραμερίζουν τό ψήφισμα των άδε-
σμεύτων 146/10

Ρεπόρτερ: Ένα «λόμπυ» πού κρύβει πολλά
144/20

Σέρβα, Πλ: Άντιθέσεις σέ προβλήματα τακτικής
144/28

Σέρβα, Πλ: Μπροστά στήν άμερικανική αντίδραση
151/26

Τσαλακού, Γ: Άπό τήν Κρίση στήν Τραγωδία;
153/12

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Βενετσάνου, Θ: Μείωση των Βιομηχανικών κερ-
δών στήν Έλλάδα; 143/32

Κίτσου, Κ: Ή άπεργία έμπόρων καί έπαγγελμα-
τιών. Σύγχυση καί άγανάκτηση στήν άγορά 144/18

Μάρδα, Δ: Πληθωρισμός στήν ΕΟΚ καί στήν Έλ-
λάδα 151/29

ΠΑΙΔΕΙΑ – ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

– Ή ποινικοποίηση 143/23

– Τέχνη καί έκπαίδευση 151/44

– Τό χρονικό των κινητοποιήσεων 152/28

– Ελας – Galia – αρίκιοκρατία 154/49

Γκόλιου, Ρ: Άπό πρότυπο εκπαιδευτήριο, οίκος

εμπορίου 152/27
Ζαμάνου, Δ: Φοιτητικές εκλογές 1980. Ζητούνται πινάκιδες για σταυροδρόμι 145/17
Κυριαζής, Χρ: Όρια και προοπτικές ενός κινήματος. Συζήτηση με τη συντονιστική επιτροπή κατάληψης του Χημείου 143/24
Λεωτσάκου, Γ: Μία μικρή επανάσταση στην ωδειακή παιδεία μας 154/58
Μ. Ν: Έκλογες πρωτοετών. Προάγγελος ανακατατάξεων; 148/6
Μαυρομάτη, Ν: Φοιτητικές Έκλογες. Συγκρότηση και ανάδειξη της άμφισβήτησης 147/30
Φουριώτη, Θ: Διεύρυνση των κατακτήσεων ή συμβιβασμός και ενσωμάτωση; 143/21
Ψαρέλλη, Είρ: Οι παρίες της επιστήμης 151/24

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΖΩΗ Ειδήσεις - έρευνες

- Μητσος Άλεξανδρόπουλος: Βραβείο Γκόρκι 142/39
- Τά νέα Άθεϊκά 143/42
- Χιλή, Ελλάδα: Διπλή έξορτα 144/42
- Νίκος Ξυλούρης 145/40
- Χρονολόγιο Στ. Τσίρκα 148/25
- Έλληνο-Άλβανικός Σύνδεσμος 148/42
- Τό Έλληνικό θιβλίο 151/30.
- Η κρίση των αξιών και η σύνταξη της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Χάρτας 153/45
Κοκκίνη, Σπ: Τι σημασία έχει να αποφεύγονται τα παχιά λόγια 151/39
Μυλωνόπουλου, Τ: Οι εκδόσεις του Γκράμσι στην Ελλάδα 146/56
Παπαδόπουλου, Θ: Ό Γκράμσι, οι μεταφράσεις του και η ελληνική πνευματική ζωή 142/40

α. αρχαιολογία

- Οι Ήρακλεις του πρωθυπουργού και ό άρχαιοκάπηλος 142/17
- Η κοπριά του Άργείου και ό κ. Νιάνιας 148/6

β. θιβλιοκριτική

Άντωνόπουλου, Τ: Δ. Παναγιωτάτου, «Ό φανταστικός κινηματογράφος» 150/47
Δρακονταειδή, Φ.Δ.: Ένας οδηγός της Άθήνας του Άρη Φακίνου 142/44
Καρατζόγλου, Γ: Γιώργου Βέλτσου, «Τό έργο άνεβάζεται σ όλόκληρη την πόλη» 152/46
Κρεμμυδά, Β: Σπ. Άσδραχά, «Η οικονομική δομή των βαλκανικών χωρών (15ος - 19ος αιώνας)» 144/46
Μερακλή, Μ.Γ: Γ.Γιατρομανωλάκη, «Η άρραβωνιαστικά» 147/47
Μερακλή, Μ.Γ.: Β. Βασιλικού «Τά καμάκια» 149/47
Νεγρεπόντη, Γ: Για την ποίηση του Γιώργου Κατοίμη 153/54
Παπαθανασόπουλου, Θ: Τάσος Παππάς-Η άναζήτηση της χρυσής τομής 142/42
Πολίτη, Άλ: Φιλ. Γλύτση, Χρ. Λούκου, Έλ. Μπελιά, «Επιτομιά έγγραφων του Βρεταννικού Υπουργείου Έξωτερικών» 154/55
Worning, Άγγελική: Γιάννης Ρίτσος, «Γραφή Τυφλού» 146/58

γ. θιβλιοπαρουσίαση

142/50, 143/46, 144/47, 145/48 146/59, 147/48, 148/42, 148/48 149/48, 150/46, 151/51, 152/48 153/56, 154/56

δ. δοκίμιο-κριτική

- Μία πρόταση για θέατρο του παιδιού 142/39
Βαλάσης, Ζ: Έλληνική Λογοτεχνία για νέους 151/31
Βασιλικού, Β: Μία σημείωση για τή «Χαμένη Άνοιξη» 148/36
Ζήρα, Άλέξη: Στρατής Τσίρκας και Ε.Μ. Forster 148/37
Κεχαγιόγλου, Γ: Μερικά φιλολογικά ζητούμενα για τον Ελύτη 146/44
Κεχαγιόγλου, Γ: Η νεότερη κυπριακή λογοτεχνία 151/32
Κοκόλη, Ε.Α: «Άξιον Έστί», Ψαλμοί ΙΖ' και ΙΗ' Άπόπειρα ύπομνηματισμού 146/38
Κοντού, Γ: Στρατής Τσίρκας-Μνημοσκόπιο 148/28
Μαρωνίτη, Δ.Ν: Η κρίσιμη καμπή. Η ώριμότητα του ποιήματος και του ποιητή 146/28
Μηλιώνη, Χριστ: Λογοτεχνία και Πολιτική 148/35
Μέλπεργκ, Μ: Η γυναικεία λογοτεχνία στην Ελλάδα 151/36
Π.Κ: Όγδόντα χρόνια από τή γέννηση του Γ. Σεφέρη 146/52
Ρίτσου, Γιάννη: Λίγα λόγια για τον Τσίρκα 148/22
Τσακνιά, Σπ: Ένα άλησμόνητο μεθύσι 148/26
Χατζή, Δ: Από τό Σολωμό στη νέα ποίηση 146/35, 147/39
Χειμωνά, Γ: Πρωί του '77 148/25
Χρυσοστομίδη, Σ: Ό πολιτικός Τσίρκας 148/30
Vitti, Μ: Τρόποι μιάς εξέγερσης. Άπό τον ύπερασισμό στο σημερινό κόσμο 146/24

ε. εικαστικά

- Τέχνη και εκπαίδευση 151/44
Γαζέπη, Ν: Μία αυτοπαρουσίαση 145/43
Ήλιοπούλου-Ρογκάν, Ντ: Εικαστικό χρονικό 142/45, 143/44, 144/45, 145/42, 147/46, 149/45 150/45, 151/48, 153/53, 154/52
Μυταρά, Δ: Βιβλία άτεχνα 151/30
Ξύδη, Α. Γ: Ένα σχόλιο 154/53
Πολυκράτη, Α: Η τελευταία δουλειά της Χρύσας Ρωμανού 145/42

στ. θέατρο

Κολτσιδοπούλου, Α: Οι μεγάλοι και τά έργα τους 144/44
Κολτσιδοπούλου, Α: Ό καλός άνθρωπος του Σέ Τσουάν 151/50
Ρικάκη Λ: Η άκαδημία της Κίνησης στην Πολωνία 149/43

ζ. κινηματογράφος

Καρακάση, Π: 300 Διεθνές φεστιβάλ Κινηματογράφου Βερολίνου 149/44
Καρακάση, Π: «Τό κοπάδι» και «Ό έχθρος». Ταινίες από τή φυλακή Ίμραλι 153/46

Λιάππα, Φρ: Ό Μπερτολούτσι για «Τό φεγγάρι» 145/44
Ξανθοπούλου, Α: 280 Διεθνές φεστιβάλ Κινηματογράφου Μάναϊμ 142/46
Ρικάκη, Α: Κινηματογραφικό φεστιβάλ για τά δικαιώματα του άνθρώπου 145/46
Ρικάκη, Α: Γυναικείος κινηματογράφος 152/42

η. λαϊκά άναγνώσματα

Γκόρπα, Θ: Τό άστυνομικό και μαύρο μυθιστόρημα 142/34, 143/36
Πλατή, Ν: Οι Έλληνες «βασιλείς» τής ζούγκλας 144/38

θ. λογοτεχνία

Έλύτη, Όδ: Ό Μικρός Ναυτίλος (άπόσπασμα) 146/23
Τσίρκα, Στ: Νά γυρίσουν οι ζωντανόι 148/32

ι. μουσική

Γιαννουλόπουλου, Κ: Άντίδοτο στη μαζική κουλούρα ή σκέψεις γύρω από ένα μουσικό συμβάν 153/51
Λεωτσάκου, Γ: Χειμωνιάτικα φύλλα 142/48
Λεωτσάκου, Γ: Χίλια χρόνια τζάζ 145/44
Λεωτσάκου, Γ: Ένώ τελειώνει ό Χειμώνας 153/48
Λεωτσάκου, Γ: Μία μικρή επανάσταση στην ωδειακή παιδεία μας 154/58
Μανίκα, Θ: Γιγαντιώρημα άμέσου ρήξεως άναζητεί συνεργούς 144/43
Μανίκα, Θ: Οι «άστυνόμοι», οι συναυλίες τους και μερικά συμπεράσματα 149/42
Μανίκα, Θ: Συναυλίες μπλουζ. Μία παρεξήγηση και τά - μουσικόφιλα πλέον - ΜΑΤ 152/44

ια. τηλεόραση

- Κοίταξαν για τήν ποιότητα 142/39
Λυσάτρ, Ζ.Φ: Πώς θλέπω τήν τηλεόραση 144/34
Μανιάτη, Κ.Α: Έφιάλτης - ήταν μιά φορά κι έναν καιρό, μιά τηλεόραση που... 142/22
Μανιάτη, Κ.Α: Η ένοποίηση των δύο καναλιών 143/15
Μανιάτη, Κ.Α: Ένας δικτυωμένος κύριος 146/55
Μανιάτη, Κ.Α: Μαύρη είν' ή νύχτα εις τήν ΕΡΤ 147/44
Μανιάτη, Κ.Α: Οι Γιούρο-Γύφτοι 148/47
Μανιάτη, Κ.Α: Ό Β. Β. στην ΕΡΤ. Η ΓΚ. ΓΚ. στην ΥΕΝΕΔ. Η θεία μου ή Κούλα θγαίνει στον άέρα 149/46
Μανιάτη, Κ.Α: Η Γαλλική διασύνδεση 150/42
Μανιάτη, Κ.Α: Οι άνεπιθύμητες έκπομπές που έχουν «κάτι» 151/49
Μανιάτη, Κ.Α: Ταραχή και άπραξία 153/52

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

α. κόμματα

- Ό Φακελοποιός Άθέρωφ και οι πηγές των έμνευσεών του 142/16
- Η πρόσφατη διάσπαση στο ΕΚΚΕ 142/18
- Μία άπάντηση του ΕΚΚΕ 143/19
- Οι άποχωρήσεις από τήν ΑΑΣΠΕ: Μία τρίτη λογική μπροστά στην κρίση 144/51
- Άποχωρήσεις και διαγραφές από τό ΚΚΕ και τήν ΚΝΕ. Οι άπόψεις των διαφωνούντων, ή σημασία τής άποχώρησης και ή πολιτική οικειοποίηση τής 147/19
- Συμπαράσταση στο κείμενο των διαφωνούντων «400» 148/13
- Οικειοποίηση και λησμοσύνη 151/22
- Η Νέα Άριστερά» 152/52
Άλεξανδρόπουλου, Στ - Μαραθάκη, Γ: Τό δικαίωμα τής διαφωνίας και ή κρίση στην Άριστερά 147/26
Άλεξανδρόπουλου, Στ: Άντιπερισπασμοί που κρύβουν άδυναμία 148/14
Άναστασίου, Γ: Η πορεία τής ένωμάτωσης 150/12
Βάσση, Α: Η άλλαγή έπαγγέλεται αλλά τό παρακράτος άνασυντάσσεται 143/16
Γεωργίου, Β: Χρόνια Κρίση χωρίς διέξοδο 144/24
Δημοπούλου, Ν - Λωλτά, Γ: Η πράξη και όχι ή θεωρία αίτία τής κρίσης στο ΚΚΕ 148/19
Δρίζου, Μ - Κωνσταντόπουλου, Μ: Πολιτική διαφωνία και άπρεση 151/22

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ Ο 12ος ΤΟΜΟΣ

Θέλετε νά μπορείτε να άνατρέχετε
στό ANTI;

Άποκτεΐστε τήν πλήρη
σειρά των 12 τόμων
του ANTI.

Μιά άνεκτίμητη πηγή πληροφόρησης
και τεκμηρίωσης.

Εύθυμίου, Π: Δύο γραμμές στη «Νέα Δημοκρατία» 154/14
 Καρά, Στ: Οι «συνεπείς» και οι «παρασυρμένοι» 144/25
 Καρά, Στ: Οι προοπτικές ενός διαλόγου 152/21
 Κυριαζή, Χρ: Η Ιδεολογία του πολιτικού κειμένου των διαφωνούντων 147/28
 Κυριαζή, Χρ: ΚΚΕ.ε.σ. — ΕΔΑ — Άνεξάρτητοι. Η ανανέωση των επανεξετάσεων 148/10
 Κυριαζή, Χρ: Αποσαφηνίζονται οι τάσεις στη «Νέα Δημοκρατία» 149/16
 Λαζαρίδης, Χρ: Άριστερά και έξουσία 154/18
 Λιναρδάτου, Σπ: Η συζήτηση στη Βουλή. Οι άρχηγοι δέν άνοιξαν τά χαρτιά τους 143/12
 Λιναρδάτου, Σπ: Έκλογη Προέδρου και ήμιανάπτυκτη δημοκρατία 149/12
 Λιναρδάτου, Σπ: Η διαδοχή και τά κόμματα 152/12
 Μαυρομάτη, Ν: Η «άντιρεβιζιονιστική άριστερά». Διαιρέσεις και πολλαπλασιασμοί 143/18
 Μπριλλάκη, Άντ: Η κρίση της Άριστεράς και οι προοπτικές της ανανέωσης 154/22
 Ντεβιλιάνη, Γ: Του Δείπνου σου του Μυστικού εις Λάρισα... 144/15
 Ντεβιλιάνη, Γ: Νέα Δημοκρατία. Συντάσσονται οι λόγοι πριν από την αναμέτρηση 145/14
 Παππά, Α: Τό ΠΑΣΟΚ, τά διλήμματα της έξουσίας και ό άνανεωτικός χώρος 151/16
 Ρεπόρτερ: Παιχνίδι συνωμοσίας και άφροσύνης 151/15
 Ρεπόρτερ: Συνωμοσίες και προσδοκίες των όπαδών του κ. Αθέρωφ 152/14
 Τσακίρη, Ν: Η άντιμετώπιση ενός κειμένου και ή γενικότερη σημασία του 148/16
 Τσακίρη, Ν: Η άδυναμία μίας εύρύτερης επέμβασης 152/24
 Χ. Γ. Π: Στην Κρήτη τούς διευρυνσίες τούς λένε χωριονύρηδες 146/14

6. Διεθνείς σχέσεις

— Οι δραστηριότητες του Ίσραήλ στην Άθήνα 146/8
 — Εύρωκομπίνες 154/6
 — Έκκληση στο ΠΑΣΟΚ: Μιτεράν — Κράξι — Γκονζάλες — Σοάρες. 154/9
 Πανάγου, Γ. Α: Πώς θλέπουν οι Τουρκοί Ιθύνοντες την Έλλάδα και τούς Έλληνες 142/24

γ. ειδήσεις — έρευνες

— Οι Ήρακλείς του πρωθυπουργού και ό άρχαιοκάπηλος 142/17
 — Οι παρενέργειες της άτομικής τρομοκρατίας 144/6
 — Οι «Τοίχοι γιορτάζουν και εις Παρισίους» 144/7
 — Τό ρουσφέτι ποτέ δέν πεθαίνει 145/7
 — Η «Όμάδα πρωτοβουλίας ένάντια στην τρομοκρατία» 146/20
 — Μία αύθόρμητη συνοικιακή έπιτροπή 149/24
 — Άπό καλές οικογένειες 152/41
 — Συνέντευξη του δημάρχου Άθηναίων Δ. Μπέη: Η ποιότητα της ζωής συσπειρώνει τούς Άθηναίους 149/22
 Θ. Α: Είναι σωστό νά λερώνουμε τούς τοίχους; 145/16
 Κυριαζής, Χρ: «Επιδημία τρομοκρατίας» 146/20
 Ντεβιλιάνη, Γ: Ό κ. Στράτος και ό «σύλλογός» του 143/13
 Π. Τ: Συμμαζώξεις όμογενών 154/49
 Ρεπόρτερ: Ό Στράτος, ό Στράτος και ό Μεγαλειότατος 142/14
 Ρεπόρτερ: Η κάτω θόλτα ενός τυροκόμου ή πώς δέν πήζει τό γιαούρτι 144/14
 Ρεπόρτερ: «Ό Δούρειος Ίππος του Άχιλλέα» 146/12
 Σκανδαλίδης, Κ: Κίνημα στη συνοικία γύρω από τό «τοπικό πρόβλημα» 149/20
 Φραγκόπουλου, Ίππ: Ό πρόεδρος της δημοκρατίας 149/13

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ — ΔΙΕΘΝΗΣ

Γενικά

— Άνατολική Εύρώπη 142/10
 — Ρούντυ Ντούτσκε 142/39
 — Ρούντυ Ντούτσκε 145/32
 — Η κόλαση των παιδιών 153/9

Δεληολάνη, Δ: Τιτοϊσμός και εύρωκομμουνισμός 154/26
 Πάγκαλου, Θ: Νέα έθνη στην Εύρώπη; (Κορσική — Έουσκάδι — Βόρειος Ίρλανδία) 143/34
 Π.Ν: Ίδρύθηκε ή «Πράσινη Διεθνής» 154/8

Άίγυπτος

— Στραδοπάτημα στο Νείλο 143/7
 — Δεκαπέντε ώρες δουλειά γιά ένα πινάκιο φούλια 153/9

Άλγερία

— Η Καμπυλία σέ εξέγερση 151/8

Άφγανιστάν

— Ιστορική διαδρομή 142/28
 — Πληθυσμός, οικονομία, εκπαίδευση, ύγεια 142/29
 — Άπό τη φραξιονιστική πάλη στην ένοπλη άντιπαράθεση γιά τό Λαϊκό Δημοκρατικό Κόμμα του Άφγανιστάν 142/30
 — Νουρ Μωχαμαντ Ταράκι — Χαφιζουλαχ Άμίν 142/31
 — Άμνηχανία και άσυνέπεια 142/32
 — Συνεπακόλουθα της σοβιετικής παρουσίας 144/10
 — Έγκαταλείπεται από την ΕΣΣΔ; 146/11
 Χριστουδουλάκη Ν: Έξαγωγή επανάστασης σ' ένα «ζωτικό χώρο» 142/27

Άφρική

— Χήρες, όρφανά και δημοκρατία 144/11
 — Άκτι της έλεφαντοστού 153/9

Βραζιλία

— Ό ύποσιτισμός κατασκευάζει νάνους 147/8

Γαλλία

— Εύρώπη Παρίσι 142/10
 — Παρίσι Ρατσισμός: Μία καθημερινή Ιστορία σέ έργατικό προάστειο 147/8
 Μπάκου, Δ: Ζάν-Πώλ Σάρτρ 150/34
 Ξύδη, Α.Γ: Δυό κείμενα του Σάρτρ γιά την Έλλάδα 152/34

Γιουγκοσλαβία

— Η ζωή ενός αγωνιστή 151/8
 Δεληολάνη, Δ: Τιτοϊσμός και εύρωκομμουνισμός 154/26

Γουατεμάλα

— Ένώνεται ή αντίσταση 148/9

Δυτική Γερμανία

Μπαμπαντάσα, Θ: Μία μαχητική και έντιμη φωνή έβθυσε (γιά τόν Ρούντυ Ντούτσκε) 145/37
 Νεράντζη, Π: Ρούντι Ντούτσκε. Ένας έξεγερμένος Γερμανός χωρίς πατρίδα 145/32

Ζιμπάμπουε

— Οι έκλογές και ή μακριά άγωνία της άποικιοκρατίας 145/8
 — Δηλώσεις του νέου πρωθυπουργού Μουγκάμπε 149/27
 Άνδρεόπουλου, Γ: Θρίαμβος του Μουγκάμπε 149/26
 ΗΠΑ
 — Γιά μία χούφτα ούράνιο 146/10

Ίνδία

— Η Γκάντι θριαμβεύει, ό λαός λιμοκτονεί 149/9

Ίνδοκίνα

— Παιχνίδι μέ την προσφυγιά 150/9

Ίράν

— Μία επανάσταση πού δέν τελειώνει 151/8
 Σάντρ, Άμπολχασάν-Μπάνι: Στοιχεία θεωρίας της Ίσλαμικής επανάστασης 144/31

Ίταλία

— Ό Μπερλίνγκουερ στο Πεκίνο 148/9
 — Παντού τά πάντα 150/9
 Νεράντζη, Π: Συνέντευξη μέ τη Ροσσάνα Ροσσάντα 152/30
 Νεράντζη, Π: Η δομή του Ιταλικού στρατόπεδου και οι στρατιωτικές έκλογές 153/33
 Σιάνα, Φ: Μαφία και τρομοκρατία 147/34

Κούρδοι

Σακάτου, Β: Τά τρία μέτωπα των Κούρδων 150/25

Μεγάλη Βρετανία

— Χωρίς άσάλι 147/8

Νικαράγουα

— Οι ρίζες και τά άνθη της άλλαγής 149/8

Πορτογαλία

— Οι φεουδάρχες επανέρχονται 150/8

Σαλβαντόρ

— Έξι μήνες πολυτεχνεία 148/9
 — Η έξέγερση απλώνεται 151/8

Σουηδία

— Διακήρυξη της συνδιάσκεψης των στρατιωτών στο Μάλμο 153/34
 Έγγλέζου, Τ: Ό σοσιαλδημοκρατικός «παράδεισος» έξαντλήθηκε 149/29

Ταϊλάνδη

— Μπανγκόγκ: 1500 τό κεφάλι 153/9

Τουρκία

— Άλλο ένα συνταγματικό πραξικόπημα 143/9

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

αριστεϊδη η. καρυωτη

σκεψεις
 πάνω στη ζωή και στο θάνατο
 δοσμενες σε στιχο

«ο αναστρος ψυχοπομπος των λευκων
 στικων ληκυθων»

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΚΕΝΤΡΙΚΑ
 ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

- Καταπίεση και οικονομικός φιλελευθερισμός 145/8

Φιλιπίνες

- Ένα αρχιπέλαγος γεμάτο αντίρτες 149/8

ΤΥΠΟΣ - ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

- Άμνηστια και ασυνέπεια 142/32
- Κοίταζαν για την ποιότητα 142/39
- Μία τολμηρή φωνή 147/42
- Τό ΑΝΤΙ έγινε 150 τευχών - Μία έρευνα και μερικώς απαντήσεις 150/28
- Άντωνόπουλου, Νικήτ: Μία απάντηση 142/21
- Άντωνόπουλου, Νικήτ: Οι άνοιχτες διαδικασίες εξασφαλίζουν την ελευθερία του τύπου 150/32
- Ένα μέλος (ΕΣΗΕΑ): Σχήματα και απόπειρες διεξόδου 142/20
Ε.Ψ: «Σήμερα» 145/41

Λυστάρ, Ζ.-Φ: Πώς βλέπω την τηλεόραση 144/34
Μανιάτη, Κ.Α: Έφιπλη - ήταν μία φορά κι έναν καιρό, μία τηλεόραση που... 142/22
Μανιάτη, Κ.Α: ΈΗ ένοποίηση των δύο καναλιών 143/15
Μανιάτη, Κ.Α: Ένας δικτυωμένος κύριος 146/55
Μανιάτη, Κ.Α: Μαύρη είν' ή νύχτα εις την ΕΡΤ 147/44
Μανιάτη, Κ.Α: Οι Γιούρο-Γύφτοι 148/47
Μανιάτη, Κ.Α: Ό Β.Β. στην ΕΡΤ. ΈΗ Γ.Κ. Γ.Κ. στην ΥΕΝΕΔ. ΈΗ θεία μου ή Κούλα θαίνει στον άέρα 149/46
Μανιάτη, Κ.Α: ΈΗ γαλλική διασύνδεση 150/42
Μανιάτη, Κ.Α: Οι άνεπιθύμητες έκπομπές που έχουν «κάτι» 151/49
Μανιάτη, Κ.Α: Ταράχη και άπραξη 153/52
Ρεπόρτερ: Κρίση του τύπου και έκλογές στην ΕΣΗΕΑ 153/22

ΠΙΝΑΚΑΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Άγρινιώτης, Θ: 145/19
Άσδραχάς, Σπ: 144/46
Άλεξανδρόπουλος, Μ: 142/39
Άλεξανδρόπουλος, Στ: 147/26, 148/14
Άναστασίου, Γ: 150/12
Άνδρεόπουλος, Γ: 149/26
Άντηνωρ: 142/6, 143/4, 144/4, 145/4, 146/4, 147/4, 148/4, 149/4, 150/4, 151/4, 152/4, 153/4, 154/4
Άντωνόπουλος, Νικ: 142/21, 150/32
Άντωνόπουλος, Τ: 150/47
Άσημακόπουλος, Ν: 148/20
Άτσαλάκης, Α: 145/52

Βαλάσση, Ζ: 151/31
Βασιλείου, Γ: 146/17
Βασιλικός, Β: 148/36, 149/47
Βάσης, Α: 143/16
Βέλτσος, Γ: 152/46
Βενετσάνος, Θ: 143/32
Βεργόπουλος, Κ: 145/38
Βίττι, Μ (Vitti): 146/24

Γαζέτης, Ν: 145/43
Γεωργίου, Β: 144/24
Γιαννουλόπουλος, Κ: 153/51
Γιατρομανωλάκης, Γ: 147/47
Γκάντι: 149/9
Γκόλιου, Ρ: 152/27
Γκόρπας, Θ: 142/34, 143/36
Γκράμσι: 142/40
Γουόρνινγκ, Α: (Worning): 146/58
Γρηγόρης: 151/7
Γρίθας, Κλ: 147/16, 153/24

Δελιολάνης, Δ: 154/26
Δημόπουλος, Μ: 148/19
Δρακονταειδής, Φ: Δ: 142/44
Δρίζος, Μ: 151/22

Έγγλέζος, Τ: 149/29
Έλύτης, Όδ: 146/22, 147/39
Εύθυμίου, Π: 154/14
Ε.Ψ: 145/41

Ζαμάνος, Δ: 145/17
Ζήρας, Άλ: 148/37

Ήλιοπούλου-Ρογκάν, Ντ: 142/45, 143/44, 144/45, 145/42, 147/46, 149/45, 150/45, 151/48, 153/53, 154/52

Θεοδωράκης, Μ: 154/28
Θεοφυλάκτου, Ε: 150/36
Θ. Α: 145/16

Ίωάννου, Γ: 142/12, 152/10
Ι. Χ: 143/43

Καλαϊτζής, Γ: 142/5, 143/8, 144/9, 145/13, 146/9, 147/15, 148/8, 150/19, 151/11, 152/16, 154/13
Καρακάσης, Π: 149/44, 153/46

Καράς, Στ: 144/25, 152/21
Καρατζόγλου, Γ: 152/46
Κατηφόρης, Γ: 153/18
Κατσιμής, Γ: 153/54
Κεχαγιόγλου, Γ: 146/44, 151/32
Κίτσος, Κ: 144/18
Κοκκίνης, Σπ: 151/39
Κοκκόλης, Ξ. Α: 146/38
Κολοκυθά-Σακελαροπούλου, Ε: 145/30
Κολτσιδοπούλου, Α: 144/44, 151/50
Κοντός, Γ: 148/22, 28
Κρεμμυδάς, Β: 144/46
Κυριαζής, Χρ: 143/24, 146/20, 147/28, 148/10, 149/16
Κωνσταντόπουλος, Μ: 151/22

Λαζαρίδης, Χρ: 154/18
Λεντάκης, Ά: 154/28
Λεωτσάκος, Γ: 142/48, 145/44, 153/48, 154/58
Λιάππα, Φρ: 145/44
Λιναρδάτος, Σπ: 143/12, 149/12, 152/12
Λολώτας, Γ: 148/19
Λυστάρ, Ζ. Φ: 144/34

Μαθανάκης, Γ: 147/26
Μανιάτης, Κ. Α: 142/22, 143/15, 146/55, 147/44, 148/47, 149/46, 150/42, 151/49, 153/52
Μανίκας, Θ: 144/43, 149/42, 152/44
Μαραθάκης, Γ: 147/26
Μάρδας, Δ: 151/29
Μαρωνίτης, Δ. Ν: 146/28
Μαυρομάτης, Ν: 143/18, 147/30
Μέλμπεργκ, Μ: 151/36
Μερακλής, Μ. Γ: 147/47, 149/47
Μέσκος, Μ: 154/16
Μηλιώνης, Χρ: 148/35
Μοτορίκος, Γ: 149/11
Μουγκάμπε: 149/27
Μπάκος, Δ: 150/34
Μπαμπανάτσας, Θ: 145/37
Μπέης, Δ: 149/22
Μπενός, Τ: 154/28
Μπερτολούτσι: 145/44
Μπερλίγκουερ: 148/9
Μπιτσάκης, Εύτ: 153/40, 154/42
Μπιρλάκης, Άντ: 154/22
Μυλωνόπουλος, Τ: 146/56
Μυταράς, Δ: 151/30

Νεγρεπόντης, Γ: 153/54
Νεράντζης, Π: 145/32, 152/30, 153/33
Νικολινάκος, Μ: 149/32
Ν. Μ: 146/6
Ν. Ν: 153/28
Ντεβιλιάδης, Γ: 143/13, 144/15, 145/14
Ντούτσκε, Ρ: 142/39, 145/32, 36

Ξανθόπουλος, Α: 142/46
Ξύδης, Α. Γ: 152/34, 154/53
Ξυλούρης, Ν: 145/40

Οικονομίδης, Φ: 153/36

Πάγκαλος, Θ: 143/34, 152/36
Παναγιωτάτος, Δ: 150/47
Πανάγος, Γ. Α: 142/24
Παπαγεωργίου, Κ: 148/22
Παπαδόπουλος, Θ: 142/40
Παπαθανασόπουλος, Θ: 142/42
Παπαμάργαρας, Θ: 147/17
Παπούλιας, Μ: 154/28
Παππάς, Α: 151/16
Παππάς, Τ: 142/42
Π. Κ: 146/12
Πλασσαρά, Κ: 145/12
Πλατής, Ν: 144/38
Π. Ν: 154/8
Πολίτης, Άλ: 154/55
Πολυκράτης, Α: 145/42

Ραυτόπουλος, Δ: 144/12, 151/12
Ρεπόρτερ: 142/14, 144/14, 20, 28, 146/12, 147/12, 149/14, 150/20, 151/15, 152/14, 153/22
Ρικάκη, Α: 145/46, 149/43, 152/42
Ρίτσος, Γ: 146/58, 148/22
Ροσσάντα, Ρ: 152/30
Ρωμανού, Χρ: 145/42

Σάδης, Ο: 145/27
Σαϊν Μαρτέν, Κ: 154/28
Σακκάτος, Β: 150/25
Σάντρ, Άμπολχασάν - Μπάνι: 144/31
Σαχερμαζόχης, Ν: 145/27
Σέρβας, Πλ: 151/26
Σεφέρης, Γ: 146/52
Σιάνα, Φ: 147/34
Σ. Κ: 149/52

Σκάλος, Δ: 142/11, 143/10, 145/50, 147/9, 148/12, 149/10, 150/14, 151/10

Σκανδαλίδης, Κ: 149/20
Σολάρο, Άντ: 154/50

Τίτο: 151/8, 154/26
Τσακίρης, Ν: 148/16, 152/24
Τσακινιάς, Σπ: 145/10, 148/26
Τσαλακός, Γ: 153/12
Τσίρκας, Στ: 145/10, 148/22

Φακίνος, Α: 142/44
Φουριώτης, Θ: 143/21
Φραγκιάς, Α: 150/10
Φραγκόπουλος, Ίππ: 149/13
Φραντζή, Α: 146/22
Forster, Ε. Μ: 148/37

Χατζής, Δ: 146/35, 147/39, 153/10
Χ. Γ. Π: 146/14
Χειμωνάς, Γ: 148/25
Χιλιώτης, Θ: 147/10
Χρυσοστομίδης, Σ: 148/30

Ψαρέλλη, Είρ: 151/24
Ψυχογιός, Δ: 154/36

αντί

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημογράους 60
Άθηνά 601
Τηλ: 732.713-732.819.

● Έκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131, Άθηνά 601.
● Υπογραφή: Τυπογραφείου:

5ος όροφος, 26. Περιστερί

● Καλλιτεχνική επιμέλεια:
ΜΑΚΗΣ ΤΣΙΠΟΥΡΙΔΗΣ
● Μοντάζ:
Γ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΟΣ

● Υπεύθυνος Διαφημίσεων:
ΤΑΚΗΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ

● Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΦΩΤΟΚΥΤΤΑΡΟ» ΕΠΕ
Ύμηττος 219
Τηλ. 75.16.333

● Αναπαραγωγή φιλμ:
Ίωάννου - Τσοῦπρος και Σία
Δερβενίων 9, τηλ. 3604812

● Έκτύπωση:
Έργοστ. Γραφικών Τεχνών
Γ. ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
Ίασιού 5, Περιστερί. Τηλ.
57.22.201.

● Κάθε ένυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα του.

● Χειρόγραφα δέν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Έσωτερικού

Έξ.μ. 320 δρχ. - Έτήσια 640
Έτήσια Όργανισμών,
Τραπεζών, κλπ: 1.500 δρχ.
Γιά φοιτητές έκπτωση 15%

Έξωτερικού

Εύρωπη - Μεσογ. χώρες:

έξ.μηνη: άπλή δολ. 15
" άεροπ. δολ. 17
έτήσια: άπλή δολ. 30
" άεροπ. δολ. 34
Η.Π.Α. - Καναδάς - Άν. Άσία:

έξ.μηνη: άπλή δολ. 15
" άεροπ. δολ. 22
έτήσια: άπλή δολ. 30
" άεροπ. δολ. 44

Αύστραλία - Όκεανία:

έξ.μηνη: άπλή δολ. 15
" άεροπ. δολ. 30
έτήσια: άπλή δολ. 30
" άεροπ. δολ. 60

● Έμβάσματα, έπιταγές:
ΧΡΗΣΤΟ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ
Δημογράους 60, ΑΘΗΝΑ 601.
● ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 25
● ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: ΤΙΜΗ δρχ. 40

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

● γιά τά διθλιοπωλεία
της Άθηνας:
Στά γραφεία του «ΑΝΤΙ-
Δημογράους 60, τηλ: 732-713
● γιά τά διθλιοπωλεία
Β. Έλλάδας:
Βιβλιοπωλείο
Μ. Κοτζιά και Σία Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720
Θεσσαλονίκη

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ '80 ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Εκδόσεις: Εξάντας Διηγή: Εκδόσεις Κολοκάρι 80 Τμήτ: 89x 170

24-25

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Βασίλειος
Παναγιωτακόπουλος
Αγγελόπουλος
Μητ: 1989
Διηγή: 1989

ΑΦΙΕΡΩΜΑ
ΠΟΛΩΝΙΑ:

ΤΟΠΙΟ ΑΠΟ
ΣΕΛΛΑΥΔΟΥΝΤ

Συνεντεύξεις με:
Βάντ: Ζανουσί, Κολάντ

Ανθρώπος από
Μαρμαρό

Νέος Πολωνικός
Κινηματογράφος

ΓΙΑΣΟΥΤΖΙΡΟ
ΟΤΖΟΥ

ΒΙΜ ΒΕΝΤΕΡΣ

ΒΕΡΝΕΡ ΝΕΚΕΣ

Κριτικές

P. PYLARINOS

ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΠΟΥ ΑΝΟΙΓΕΙ
ΝΕΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ

STAMPS and COINS

Σας περιμένουμε απ' τό Μάρτιο στό νέο μας κατά-
στημα, στή Σοφοκλέους 7-9 (άπέναντι από τό Χρημα-
τιστήριο) όπου θά λειτουργεί καί μεγάλη αίθουσα
δημοπρασιών γιά κάθε είδους συλλεκτικά άντικεί-
μενα, όπως:

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ — ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΡΟΛΟΓΙΑ

ΠΟΡΣΕΛΑΝΕΣ κ. ά.

Έπίσης, ή αίθουσα προσφέρεται σέ κάθε ένδιαφερό-
μενο γιά έκθέσεις, δημοπρασίες, γενικές συνελεύ-
σεις, διαλέξεις κλπ.

● ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΕΤΑΙ

ότι ή αίθουσα δημοπρασιών είναι 250 τετρ. μέτρα, μέ
κλιματισμό καί ότι κατασκευάστηκε ειδικά γιά τούς
άναφερόμενους λόγους.

Atlantis

Τά πιό φίνα πουκάμισα,
στis πιό χαμηλές τιμές θά τά βρείτε
στή βιοτεχνία μας.

Ποιότητα καί καλό γούστο.

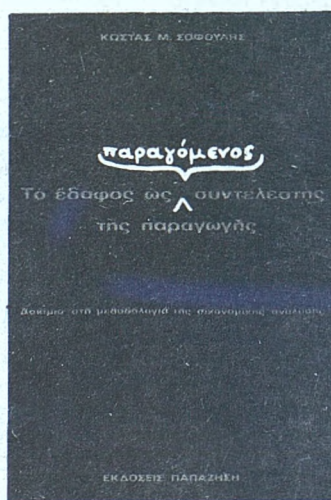
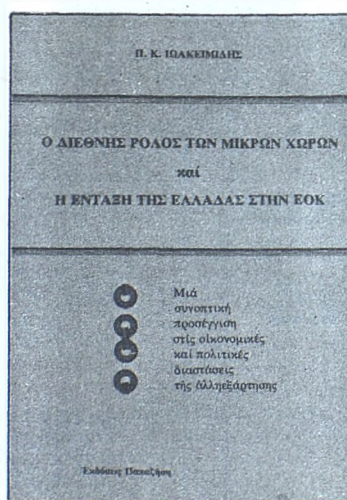
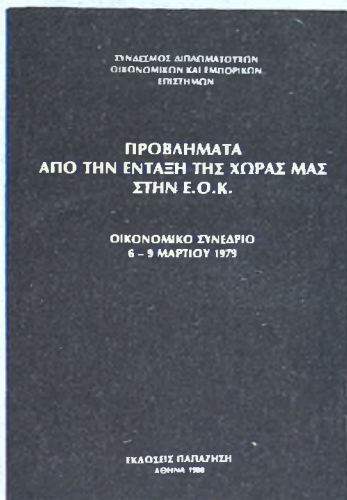
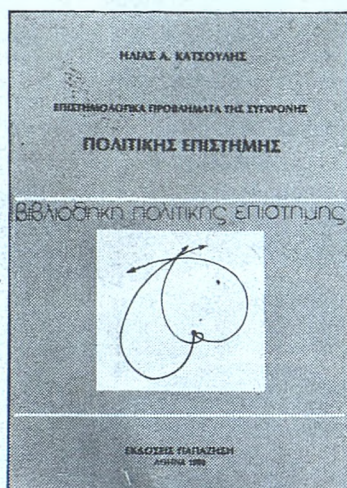
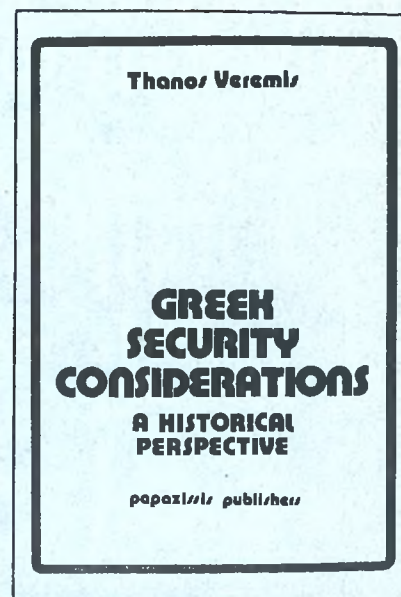
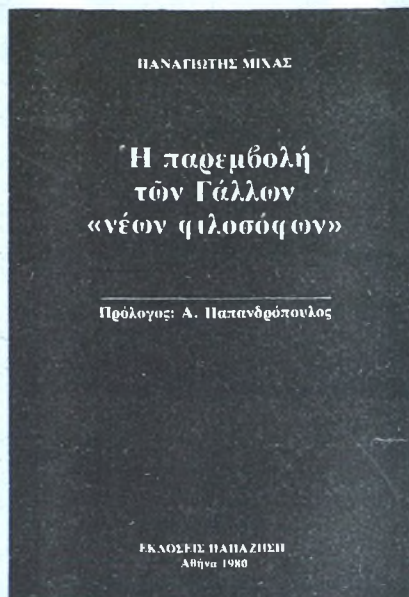
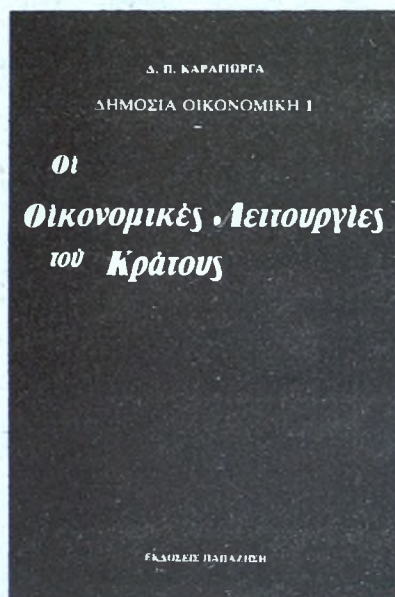
ΠΑΡΑΣΙΟΥ 41 - 43
ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
Τηλ. 88.39.323

ΤΟ ΒΗΜΑ

**γι' αυτόν
πού σκέφτεται
έλεύθερα**

μοις κυκλοφορησαν

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ Α.Ε.Β.Ε.

Νικηταρά 2, Αθήνα, τηλ. 36.22.496 - 36.38.020